

Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategija

Ataskaita

Vilnius, 2019

Projektas bendrai finansuojamas iš ES fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų. Projekto numeris 09.4.2-ESFA-V-715-04-0001

Turinys

Santrauka.....	4
Santrumpos	7
Lentelių sąrašas	8
Paveikslų sąrašas	9
Įvadas.....	12
1 Lietuvos ir užsienio šalių profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė	15
1.1 Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė.....	15
1.1.1 Profesinio mokymo sistemos analizė.....	15
1.1.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas	31
1.1.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas.....	33
1.1.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu.....	36
1.2 Suomijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė.....	39
1.2.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas	39
1.2.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas	46
1.2.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas.....	47
1.2.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu.....	48
1.3 Airijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė	51
1.3.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas	52
1.3.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas	55
1.3.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas.....	56
1.3.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu.....	58
1.4 Danijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė	60
1.4.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas	60
1.4.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas	64
1.4.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas.....	65
1.4.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu.....	69
1.5 Austrijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė	73
1.5.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas	73
1.5.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas	77
1.5.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas.....	78

1.5.4	Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu.....	81
1.6	Lietuvos ir užsienio šalių palyginimas profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo aspektais....	84
1.6.1	Profesinio mokymo sistemos vertinimas	84
1.6.2	Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas	88
1.6.3	Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas.....	90
1.6.4	Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu.....	93
1.6.5	Užsienio šalių gerosios praktikos pavyzdžiai	95
1.7	Rekomendacijos ir siūlymai dėl Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros.....	96
2	Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikės strategijos iki 2030 metų projektas	102
	Šaltiniai	126
	1 priedas.....	142
	2 priedas.....	143
	3 priedas.....	144

Santrauka

Pasaulyje nuolat daugėja tarptautinių kompanijų ir didėja darbo jėgos mobilumas tarp pasaulio ekonomikų, todėl tarptautiškumo skatinimas profesiniame mokyme yra labai svarbus siekiant ugdyti reikiamus įgūdžius, žinias ir savybes, reikalingas mokiniams, kad jie galėtų įsitraukti į globalizuotą ir tarpkultūrinę darbo rinką. Globalių ir tarpkultūrinių kompetencijų ugdymas savo šalies mokiniams ir jaunų žmonių mobilumas ES strateginiuose dokumentuose minimas kaip labai svarbus veiksnys nacionalinių pajėgumų kūrimui dėl žinių ekonomikos augimo ir vykstančios globalizacijos keliamų poreikių jaunam žmogui. Dėl šios priežasties bei atsižvelgiant į tai, kad tarptautiškumo duomenys Lietuvoje yra riboti ir pagrindinė prieinama statistika yra apie mobilumą, vykdomą per Europos Komisijos programą „Erasmus+“, šiame dokumente didžiausias dėmesys skiriamas šios programos vykdymui. Profesinio mokymo sektoriuje vykdomos įvairios tarptautinio švietimo veiklos „namuose“ (Knight, 2004¹), pavyzdžiui, mokymo programų tarptautiškumo didinimas, ir „užsienyje“, pavyzdžiui, mokinių mobilumas ir naujų mokinių priėmimas į mokymo programas savo valstybėje ir už jos ribų, darbuotojų mobilumas, tarptautinės institucinės partnerystės bei pagalba ir plėtros veikla besivystančiuose regionuose. Tarp šių aspektų, tarpvalstybinis studentų mobilumas laikomas viena iš pagrindinių tarptautinio švietimo varomųjų jėgų ir suvokiamas kaip neatsiejama tarptautinio švietimo dalis².

ES skiria vis daugiau dėmesio profesinio mokymo tarptautiškumo skatinimui, ypatingą dėmesį skirdama mobilumui. Pažymėtina, kad Europos profesinio mokymo ministrų ir Europos Komisijos deklaracijoje pabrėžiama „švietimo ir praktinio mokymo Europinės dimensijos būtinybė“³. Profesinio mokymo tarptautiškumo didinimo poreikis Europoje yra susijęs su Europos ekonomikos tarptautiškumo plėtros tendencija ir daugelio Europos įmonių prisitaikymu prie tarptautinės rinkos, o tai didina darbuotojų, turinčių tarptautines ir tarpkultūrines kompetencijas, paklausą. Europos profesinio mokymo kreditų sistema (ECVET) buvo sukurta siekiant palengvinti profesinio mokymo įstaigų mokinių mobilumą, pripažįstant profesinio mokymo sistemas ir įgytas kvalifikacijas visoje Europoje⁴.

Lietuvoje švietimo tikslus, švietimo sistemos sandarą bei principus nustato LR Švietimo įstatymas. Lietuvoje profesinį mokymą reglamentuoja Profesinio mokymo įstatymas, o suaugusiųjų švietimą – Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas, todėl svarbu atsižvelgti, kaip šiuose įstatymuose apibrėžiamas tarptautiškumas

Šiuose įstatymuose apibrėžiami sutampantys pagrindiniai profesinio mokymo bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi principai, vienas iš kurių akcentuoja profesinio mokymo bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi kontekstualumą – mokymas turi būti pritaikytas prie šalies konteksto, susietas su jos raida. Tai rodo, kad akcentuojami vietiniai rinkos poreikiai, nėra matomas platesnis kontekstas. Kitas principas kalba apie lygias galimybes: vienodos teisės ir galimybės mokytis turėtų būti suteikiamos nepriklausomai nuo mokinio savybių, pavyzdžiui, tautybės. Dėl to galima teigti, kad atsižvelgiama į galimybę, kad mokytis gali ir užsieniečiai. Tačiau apskritai dokumentuose nėra užsimenama apie tarptautiškumo skatinimą ir įstaigos nėra įpareigosotos jį užtikrinti – tai neatsispindi nei tarp profesinio mokymo bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi principų, nei tarp organizavimo ar planavimo.

¹ Jane Knight. An Internationalization Remodeled: Definition, Approaches and Rationales, 2004, p. 16

² Ly Thi Tran ir Kate Dempsey. Internationalisation in Vocational Education and Training. 2p.

³ EUR-Lex. Enhanced EU cooperation in vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum%3Aef0018>

⁴ Ly Thi Tran id Kate Dempsey. Internationalisation in Vocational Education and Training. 4p.

Daugelis profesinio mokymo įstaigų turi pasirengusias strateginius planus, tačiau tik maža dalis mokymo įstaigų turi tarptautiškumo strategijas. Kai kuriuose strateginiuose planuose priemonės, susijusios su tarptautiškumo didinimu, įvardintos kaip profesinio mokymo įstaigų mokytojų stažavimasis ir mokinių praktika ES šalyse su „Erasmus+“ programa (turi nusistatę minimalų mokytojų ir mokinių skaičių per metus, kiek turėtų išvykti) ar mokinių mokyklos garsinimas respublikinių ir tarptautinių konkursų metu (per metus siekiama sudalyvauti ne mažiau nei 4 konkursuose).

Kai kuriuose strateginiuose planuose numatomi uždaviniai, susiję ne tik su mokinių ir mokytojų išvykimu, bet ir užsienio atstovų priėmimu. Išanalizavus atsiktiniu būdu pasirinktų profesinio mokymo įstaigų strateginius planus, pastebima, kad į profesines mokyklas iš užsienio atvyksta nedidelė dalis mokinių ir personalo stažuotis į Lietuvą, tam profesinės mokyklos neturi mokymo bazės, įgūdžių ar pakankamo finansavimo, tačiau buvo atvejų, kai mokyklos surengė tarptautines konferencijas ar kitus renginius. Beveik visuose analizuojamuose strateginiuose planuose kaip viena iš silpnųjų pateikiama nepakankami pedagogų užsienio kalbų (ypač anglų kalbos) įgūdžiai, kurie riboja galimybes dalyvauti mobilumo programose.

Dalis profesinio mokymo įstaigų yra pasirengusios ne tik strateginius planus, tačiau ir tarptautiškumo strategijas. Jos reikalingos norint gauti mobilumo chartiją. „Erasmus+“ programa apima profesinio mokymo įstaigų mokinių praktiką ir mokytojų mobilumą (dėstymą / mokymą, darbo stebėjimus ir praktiką) užsienio įmonėse ar profesinio mokymo institucijose.

Visose analizuojamose tarptautiškumo strategijose pažymima, kad dalyvavimas mobilumo projektuose nėra dažnas ir aktyvus, nes trūksta užsienio kalbos įgūdžių. Teigiama, kad dėl to netenkama dalies lėšų, skirtų mokytojų kvalifikacijai ir kompetencijoms tobulinti, mokyklos infrastruktūrai gerinti. Nors kiekviena profesinė mokykla turi pasirašiusi po kelias ar keliolika sutarčių su užsienio profesinėmis mokyklomis, dažniausiai Lietuvos profesinės mokyklos projektuose dalyvauja kaip savo atstovus siunčiančios organizacijos. Todėl visose šiose analizuojamose tarptautiškumo strategijose išsikeltas siekis vykdyti tarptautiškumą „namuose“ (angl. „internationalisation at home“): siekis dalyvauti ir kaip priimančioms pusėms, o viena mokykla nusimatė, kiek programų turėtų būti vykdoma anglų kalba.

Dokumente analizuotas Lietuvos, Suomijos, Airijos, Danijos ir Austrijos profesinis mokymas ir suaugusiųjų švietimas, kurio metu nustatyta, kad Lietuvoje populiacijos dalis, dalyvaujanti profesiniame mokyme, yra bent pusantro karto mažesnė nei artimiausiai pagal rodiklį esančioje užsienio valstybėje (Airijoje). Lietuvos ir užsienio valstybių panašumai atsiskleidžia mokytojų amžiaus pasiskirstyme, kur nėra žymaus skirtumo tarp didžiausios amžiaus grupės mokytojų tarpe, taigi visos tirtos valstybės atrodo lygios šiuo aspektu. Lietuva lygi su užsienio šalimis ir pagal mokytojų ir mokinių skaičiaus santykį valstybėje. Lietuva nuo užsienio valstybių išsiskiria „Erasmus+“ pateiktų ir patvirtintų paraiškų santykiu – jis beveik dvigubai mažesnis nei kitose valstybėse. Pažymėtina tai, jog Lietuva yra gerokai aktyvesnė nei daugelis užsienio valstybių – daugiau paraiškų už Lietuvą pateikia tik Austrija, vadinasi Lietuvos profesinio mokymo įstaigos nori aktyviai dalyvauti tarptautinio mobilumo projektuose, tačiau nėra pakankamai finansavimo visoms paraiškoms patvirtinti, kadangi patvirtinama tik 54 proc. pateikiamų paraiškų, tačiau įsisavinamos visos EK skiriamos lėšos, skirtoms mobilumo projektams. Todėl bendrai žiūrint, nors Lietuvoje santykinai mažai žmonių dalyvauja profesiniame mokyme, tačiau dalyvaujantys gana aktyviai siekia dalyvauti ir mobilumo projektuose, o jų mobilumo galimybes riboja nepakankamas finansavimas, suteikiamas iš EK. Strateginių partnerysčių veikla visose analizuotose valstybėse gana panaši – visos šalys teikia beveik trigubai daugiau paraiškų nei jų yra finansuojama, tačiau verta paminėti, jog finansuojamų paraiškų skaičius valstybėse retai kinta, o jei keičiasi, tai vyksta nepriklausomai nuo tais metais pateiktų paraiškų kiekio.

Pagal skirtingus pasaulio indeksus, Lietuvą pagal skirtingus indeksus lenkia visos analizuotos šalys – ji užima paskutines vietas tiek konkurencingumo, išsivystymo, žinomumo pasauliui ir patrauklumo talentams reitingus. Didžiausi atotrūkiai tarp Lietuvos ir lyderės valstybės – „Bloom Consulting“

sudarytuose reitinguose (Lietuvą ir Airiją skiria 87 ir 91 vietos skirtinguose reitinguose), todėl reikėtų atkreipti dėmesį į Lietuvos žinomumo didinimą ir orientuotis į prioritetinius regionus. Tačiau pagal socialinį aprūpinimą (skubiųjų medicinos paslaugų, odontologijos paslaugų suteikimo sąlygos, priemoka už medicinos paslaugas, sveikatos draudimo įsigijimo sąlygos) Lietuva – viena tarp patraukliausių analizuotų valstybių. Joje tiek gydymo, tiek odontologijos paslaugos yra nemokamos, ko negalima pasakyti apie visas valstybes. Visose valstybėse ne ES/EEE piliečiams keliamas reikalavimas įsigyti papildomą sveikatos draudimą, galiojantį toje valstybėje.

Pagal patrauklumą užsienio profesinio mokymo mokytojams ir mokiniams, Lietuvos pozicija nėra pati geriausia – su „Erasmus+“ mobilumo projektais į Lietuvą atvyksta beveik trigubai mažiau mokinių ir mokytojų nei išvyksta iš jos. Pagal savo šalies dalyvių skaičių „Erasmus+“ programoje Lietuva taip pat atsilieka nuo kitų, lenkia tik Airiją, o lyderė (Austrija) pagal dalyvių aktyvumą šalyje Lietuvą lenkia pusantro karto, tačiau palyginus dalyvių skaičių su bendrais profesinio mokymo mokinių skaičiais valstybėse, Lietuvos dalyvių aktyvumas didžiausias iš visų analizuotų valstybių. Profesinio mokymo patrauklumas Lietuvoje – panašus kaip ir kitose valstybėse, tačiau turi vieną didelį minusą – nevykdomos mokymo programos anglų kalba. Kitose užsienio valstybėse, nors didžioji dalis švietimo vyksta valstybinėmis kalbomis, siūlomos programos ir anglų kalba. Visose valstybėse profesinio mokymo įstaigų mokiniams siūloma parama, o bendrai iš visų valstybių užsieniečiams patraukliausia Danija – joje visas profesinis mokymas yra nemokamas. Daugiausia užsienio kalbų (vidutiniškai apie 2) mokosi Suomijos profesinio mokymo įstaigų mokiniai, o mažiausiai – Danijos (ten vidutiniškai mokiniai mokosi vos 0,3 užsienio kalbų, t.y. galimai daugelis mokinių nesimoko nei vienos užsienio kalbos). Lietuva šioje statistikoje atsiduria per vidurį – mokiniai mokosi vidutiniškai vieną užsienio kalbą.

Lietuva atsilieka nuo analizuotų užsienio valstybių pagal patvirtinamų „Erasmus+“ mobilumo projektų suaugusiųjų švietimo darbuotojams paraiškų skaičių, tačiau paraiškų ji teikia daugiausiai iš visų analizuotų valstybių. Nors valstybė aktyviai siekia dalyvauti mobilumo projektuose, finansiniai apribojimai sudaro kliūtis visiems norintiems juose dalyvauti. Pagal bendrą suaugusiųjų dalyvavimą švietime, Lietuva su Airija nesiekia ES vidurkio, o ji labiausiai (net trigubai) lenkia Danija – joje apie 30 proc. suaugusiųjų dalyvavo švietime per paskutines 4 savaites nuo tyrimo. Pagal išvykstančių / atvykstančių suaugusiųjų švietimo personalo pagal „Erasmus+“ programą rodiklį, Lietuva ir Suomija yra šalys, į kurias atvykstama rečiau nei išvykstama svetur, kitose valstybėse situacija priešinga, todėl galima teigti, jog Lietuva ir Suomija yra mažiausiai populiarios užsienio švietimo personalui. Daugiausia asmenų, dalyvaujančių „Erasmus+“ projektuose yra Suomijoje, o Lietuvoje, Danijoje ir Airijoje panašus žemas dalyvavimo lygis, tačiau tokie skaičiai iš dalies gali būti susiję su finansavimo ribojimais.

Atsižvelgiant į atliktą analizę, ataskaitoje suformuluotos rekomendacijos, kurių įgyvendinimui antroje ataskaitos dalyje parengtas priemonių planas, numatant siekiamus rodiklius, reikalingą finansavimą, atsakingas institucijas. Rekomenduojamos priemonės apima daugiau aspektų nei tik profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtrą, kadangi tarptautiškumui didelę įtaką turi ir profesinio mokymo bei suaugusiųjų švietimo kokybė, todėl dalis priemonių nukreiptos į šių sričių kokybės gerinimą. Atkreiptinas dėmesys, kad šiame dokumente suaugusiųjų švietimas yra analizuojamas per profesinį mokymą.

Santrumpos

AIKOS	Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema
ECTS	Europos kreditų perkėlimo sistema
ECVET	Europos profesinio mokymo kreditų sistema
EEE	Europos ekonominė erdvė
EK	Europos Komisija
EQAVET	Europos kokybės užtikrinimo orientacinė sistema
ES	Europos Sąjunga
ISCED 1	pradinio ugdymo programa
ISCED 2	pagrindinio ugdymo programa
ISCED 3	vidurinio ugdymo programa
ISCED 4	profesinio mokymo programa turint vidurinį išsilavinimą
KPMPC	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras
LR	Lietuvos Respublika
LSD	Lietuvos statistikos departamentas
MOSTA	Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras
PM	Profesinis mokymas
Projekto vykdytojas	Smart Continent LT UAB
ŠMPF	Švietimo mainų paramos fondas
ŠVIS	Švietimo valdymo informacinė sistema
UPC	Ugdymo plėtotės centras

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Profesinio mokymo įstaigų skaičius valstybėse*	84
2 lentelė. Mokinių, besimokančių profesinio mokymo įstaigose, skaičius valstybėse, tūkst.	85
3 lentelė. Profesinio mokymo įstaigų mokytojų skaičius*	85
4 lentelė. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų pagal KA1 veiksmą santykis valstybėse (proc. patvirtintų paraiškų)	86
5 lentelė. EK skiriamo biudžeto profesinio mokymo mobilumo projektams įsisavinimas valstybėse (proc. įsisavintų lėšų)	87
6 lentelė. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų pagal KA2 veiksmą santykis valstybėse (proc. patvirtintų paraiškų)	87
7 lentelė. Socialinis aprūpinimas.....	88
8 lentelė. Valstybių vietų pasiskirstymas pagal skirtingus pasaulio indeksus	89
9 lentelė. Profesinio mokymo patrauklumas Lietuvoje ir užsienyje	91
10 lentelė. Vidutinis kiekis užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai*	92
11 lentelė. Vieta, užimta „Euroskills“ profesinio meistriškumo konkurse 2014–2018 m.*	92
12 lentelė. Suaugusiųjų (25–64 m.), dalyvavusių švietimo ir mokymo programose per paskutines 4 savaites, dalis (proc.)	93
13 lentelė. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų „Erasmus+“ projektams pateikiamos/patvirtinamos paraiškos ir jų santykis 2014–2017 m.	94

Paveikslų sąrašas

1 paveikslas. Profesinių mokyklų skaičius Lietuvoje, 2013–2017 m.....	19
2 paveikslas. Profesijų mokytojų skaičius profesinėse mokyklose, 2013–2018 m.	19
3 paveikslas. Profesijos mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2017 m.	19
4 paveikslas. Mokytojų amžiaus grupių pasiskirstymas pagal regionus 2017 – 2018 m. m.	20
5 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokinių skaičius (neįtraukiant tik tęstinio profesinio mokymo mokyklų).....	20
6 paveikslas. Vidutinis skaičius užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai	21
7 paveikslas. Mokinių, dalyvaujančių profesinio mokymo mobilumo projektuose, skaičiaus ir procentinės dalies nuo visų PM mokinių kaita 2016–2018 m.....	21
8 paveikslas. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis	21
9 Paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis.....	22
10 paveikslas. Mokytojų, dalyvaujančių tarptautiniuose mobilumo projektuose, skaičius	22
11 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą.....	24
12 paveikslas. Mokinių ir personalo išvykusių ir atvykusių stažuotis į užsienio šalis skaičius	28
13 paveikslas. Profesinio mokymo sričių vertinimas.....	29
14 paveikslas. Profesinių mokyklų mokytojų pasiskirstymas pagal kvalifikacines kategorijas.....	30
15 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai.....	33
16 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą	33
17 paveikslas. Užsienio mokiniai, atvykę mokytis į Lietuvos profesines mokyklas	34
18 paveikslas. Pirminio profesinio mokymo programų mokiniai pagal mokomąsias užsienio kalbas	34
19 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.).....	38
20 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos.....	38
21 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo).....	39
22 paveikslas. Mokinių skaičius profesinėse mokyklose pagal mokslo metus	41
23 paveikslas. Vidutinis skaičius užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai	41
24 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų skaičius	41
25 paveikslas. Profesinių mokymo įstaigų mokytojų skaičius	42
26 paveikslas. Profesijos mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2016 m.	42
27 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai.....	42
28 paveikslas. Profesinių mokyklų mokinių mobilumas Suomijoje	43
29 paveikslas. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis	43

30 paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis.....	44
31 paveikslas. Profesinių mokyklų mokytojų ir kitų darbuotojų mobilumas Suomijoje	44
32 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą.....	44
33 paveikslas. Įstojusį į profesines mokyklas žmonių, kurių gimtoji kalba yra ne suomių ar švedų, skaičius	48
34 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.).....	49
35 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos.....	51
36 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo).....	51
37 paveikslas. Mokinių profesiniame mokyme skaičius.....	53
38 paveikslas. Profesinių mokyklų skaičius	54
39 paveikslas. Pateiktų/patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis.....	54
40 Paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis.....	54
41 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą.....	55
42 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai.....	56
43 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą	57
44 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.).....	59
45 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos.....	59
46 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo).....	60
47 paveikslas. Mokinių skaičius profesiniame mokyme (spalio 1 d. duomenimis).....	63
48 paveikslas. Mokinių skaičius, kurie mokosi pagal pameistrystės mokymosi programą.....	63
49 paveikslas. Vidutinis skaičius užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai	63
50 paveikslas. Profesinių mokyklų/kolegijų skaičius Danijoje 2016 m.	63
51 paveikslas. Profesinio mokymo, suteikiančių bakalauro laipsnį, mokinių mobilumas	66
52 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą	66
53 paveikslas. Pateiktų/patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis.....	67
54 paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis.....	67
55 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai.....	67
56 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą.....	68
57 paveikslas. Danijos suaugusieji, besimokantys profesinėse mokyklose pagal profesinio mokymo programą.....	70

58 paveikslas. Danijos suaugusieji, besimokantys profesinėse mokyklose (suteikia ISCED 5 lygį)	71
59 paveikslas. Danijos suaugusieji, dalyvaujantys profesiniame mokyme („VET“ ir „VBE“)	71
60 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.).....	71
61 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos.....	72
62 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo).....	73
63 paveikslas. Austrijos mokiniai, dalyvaujantys profesiniame mokyme	75
64 paveikslas. Vidutinis užsienio kalbų skaičius, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai	75
65 paveikslas. Austrijos profesinio mokymo įstaigos	76
66 paveikslas. Užsieniečiai, besimokantys Austrijos profesinio mokymo mokyklose.....	76
67 paveikslas. Profesinių mokyklų mokytojai Austrijoje	76
68 paveikslas. Profesinių mokymo įstaigų mokytojų pasiskirstymas pagal amžių, proc.....	76
69 paveikslas. Pateiktų/patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis.....	79
70 paveikslas. Austrijos profesinio mokymo įstaigų mokiniai ir mokytojai, dalyvavę „Erasmus+“ projektuose.....	79
71 paveikslas. Mokiniai ir mokytojai, atvykę ir išvykę pagal „Erasmus+“ programą.....	79
72 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą.....	80
73 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.).....	82
74 paveikslas. Austrijos suaugusieji (25-64 m.), baigę vidurinio profesinio mokymo mokyklą ir pameistrystės programą, tūkst.	82
75 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos.....	83
76 paveikslas. Austrijos suaugusiųjų švietimo darbuotojai, dalyvavę „Erasmus+“ projektuose.....	83
77 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojai, atvykę į Austriją ir išvykę iš Austrijos pagal „Erasmus+“ programą.....	83
78 paveikslas. Profesinio mokymo mokytojų amžiaus pasiskirstymas 2017 m., proc.*	85
79 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą valstybėse	90
80 paveikslas. „Erasmus+“ programos projektais pasinaudojusių profesinio mokymo mobilumo dalyvių skaičius valstybėse.....	91
81 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo).....	93
82 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo dalyvavimas „Erasmus+“ projektuose	94

Įvadas

Švietimo mainų paramos fondas kartu su Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centru, Tęstinio mokymo centrų asociacija bei Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija įgyvendina projektą „Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo sistemos tarptautiškumo plėtra“ (projekto numeris 09.4.2-ESFA-V-715-04-0001). Viena iš projekto veiklų – Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijos parengimas.

Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijos parengimo tikslas – remiantis nacionalinių bei europinių strateginių dokumentų, užsienio šalių ir Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo situacijos analizės rezultatais, parengti ilgalaikę Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategiją iki 2030 metų, jos įgyvendinimo priemonių planą ir stebėsenos rodiklius, kurie taptų pagrindu Nacionalinei profesinio mokymo plėtros strategijai ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros dokumentams rengti. Strategijos ir priemonių plano paskirtis – sukurti pagrindą Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo kryptingai tęstinei plėtotei, nustatant pagrindines tarptautiškumo plėtros kryptis.

Rengiant Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategiją buvo:

1. atlikta keturių užsienio valstybių (Suomijos – dėl aktyvios tarptautiškumo plėtros, Danijos – dėl veiklos suaugusiųjų švietime, Airijos – dėl panašaus šalies vystymosi, Austrijos – dėl išplėtos pameistrystės) ir Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė ir pateiktos rekomendacijos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai dėl tinkamiausio profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros modelio taikymo.

Užsienio valstybių ir Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė buvo atlikta vadovaujantis žemiau išdėstytais kriterijais (bet neapsiribojant tik jais):

- analizuojamos šalies profesinio mokymo sistemos vertinimas (nacionaliniai teisės aktai, reglamentuojantys tarptautiškumo gaires, jų įgyvendinimo priemonės, institucijų teikiamų paslaugų kokybės užtikrinimas, kvalifikacijų pripažinimo sistema, dėstytojų kvalifikacija, t.t.);
- analizuojamos šalies patrauklumo profesinio mokymo įstaigų mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas (kalba, analizuotos šalies ir Lietuvos panašumai ir skirtumai, geografinė padėtis, šalies įvaizdis, socialinis aprūpinimas ir migracijos politika ir pan.);
- užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas (besimokančiųjų profesiniame mokyme iš užsienio skaičius, mokymo programų užsienio kalba pasiūla, mokymosi kaina, siūloma parama užsienio mokiniams);
- analizuojamų šalių suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu.

Vadovaujantis užsienio valstybių bei Lietuvos tarptautiškumo situacijos analize, parengtos rekomendacijos ŠMSM bei siūlymai, kurios iš nagrinėtų šalių modelių gerosios patirtys yra tinkamiausios mūsų šaliai. Rekomendacijos suskirstytos į ne mažiau kaip šias tris kategorijas:

- rekomendacijos dėl su Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtra susijusių institucijų veiklos efektyvumo didinimo priemonių;
- rekomendacijos dėl teisės akty, susijusių su profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtra, parengimo arba tobulinimo;

- kitos su Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros sistemos tobulinimu susijusios išvados ir rekomendacijos, kaip švietimo institucijose dirbančio personalo pasirengimas dirbti tarptautiniu lygmeniu, kokių kompetencijų stokojama ir kokias reikėtų įgyti ir pan.

2. Parengta Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikė strategija iki 2030 metų ir įgyvendinimo priemonių planas, kurie taps pagrindu Nacionalinei profesinio mokymo plėtros strategijai ir suaugusiųjų švietimo plėtros dokumentams rengti.

Parengta Strategija apima:

- fundamentinius strategijos įgyvendinimo principus;
- Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo kryptčių pagrindimą;
- socialinės ir teisinės aplinkos gerinimo, mokymosi ir praktikos tarptautinimo, profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo skatinimo rinkodaros gaires ir pan.;
- prioritetinius regionus ir šalis, į kurias būtų nukreipta tarptautiškumo plėtra.

Vadovaujantis atliktos analizės rezultatais bei parengta strategija parengtas Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros įgyvendinimo priemonių planas bei įvykdymo terminai trumpalaikėje per 3 metus bei ilgalaikėje perspektyvoje iki 2030 metų, nurodant tarpinius ir ilgalaikius stebėsenos rodiklius. Pateikiant priemones priemonių plane nurodomas kiekvienos priemonės įgyvendinimo laikotarpis, lėšų poreikis, galimi finansavimo šaltiniai, atsakingos institucijos

Strategijos ir jos priemonių plano pagrindiniai tikslai – sukurti tarptautiškumo profesiniame mokyme ir suaugusiųjų švietime gaires, kurios numatytų tarptautiškumui skatinti skirtos veiklos priemones bei pagrindines plėtros kryptis ir užtikrintų tokios veiklos kokybę, padėtų siekti Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo pripažinimo tarptautiniu mastu. Strategijos ir jos priemonių plano įgyvendinimas užtikrins nacionalinių profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo prioritetinių plėtros kryptčių ir tarptautiškumo veiklų integralumą ir veiksmingumą, skatins kvalifikuotų specialistų, konkurencingų Lietuvos ir tarptautinėje darbo rinkoje, rengimą, stiprins ir gerins tarpregioninį bendradarbiavimą, prisidės prie teigiamo Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įvaizdžio kūrimo, geresnio profesinio mokymo atitikimo darbdavių poreikiams ir geresnio besimokančiųjų įsidarbinimo pabaigus mokymosi programą.

Strategija ir priemonių planas paremti Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ (2012 m. gegužės 15 d. Nr. XI-2015), Valstybine švietimo 2013–2022 metų strategija (2013 m. gruodžio 23 d. Nr. XII-745), Mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017-2020 metų veiksmų planu (2017 m. birželio 28 d. Nr. V-536), Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymu (2017 m. gruodžio 14 d. Nr. XIII-888), Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymu (2014 m. liepos 10 d. Nr. XII-1018), Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa (2016 m. balandžio 6 d. nutarimas Nr. 347), strategija „Europa 2020“, EBPO rekomendacijomis Lietuvai, Europos Komisijos „Švietimo ir mokymo stebėsenos biuleteniais“, Europos semestrais, CDEFOP ataskaitomis ir kitais aktualiais dokumentais.

Suteikus Paslaugą pasiekti šie rezultatai:

I rezultatas: esamos Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo situacijos analizė ir rekomendacijos;

II rezultatas: Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo strategija ir jos įgyvendinimo priemonių planas;

III rezultatas: sumaketuoti ir suredaguoti Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategija ir priemonių planas.

Paslaugą teikia UAB Smart Continent LT, vadovaudamasi 2018 m. gruodžio 3 d. sutartimi Nr. SUT-2018-344.

1 Lietuvos ir užsienio šalių profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė

Šiame skyriuje pateikiama Lietuvos, Suomijos, Airijos, Danijos ir Austrijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė, vertinant:

- šalies profesinio mokymo sistemą, išanalizuojant nacionalinius teisės aktus, reglamentuojančius tarptautiškumo gaires, jų įgyvendinimo priemones, institucijų teikiamų paslaugų kokybės užtikrinimą, kvalifikacijų pripažinimo sistemą bei dėstytojų kvalifikaciją;
- šalies patrauklumą profesinio mokymo mokiniams iš užsienio šalių, išanalizuojant Lietuvos, Suomijos, Airijos, Danijos ir Austrijos įvaizdį, socialinį aprūpinimą bei imigracijos politiką;
- užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimą, analizuojant besimokančiųjų profesiniame mokyme iš užsienio skaičių, mokymo programų pasiūlą užsienio kalba, mokymosi kainą bei paramą atvykstantiems mokiniams;
- suaugusiųjų švietimo situaciją tarptautiškumo aspektu bei sąsajas su profesiniu mokymu.

1.1 Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė

Šiame skyriuje vertinamas Lietuvos profesinis mokymas ir suaugusiųjų švietimas tarptautiškumo aspektu, analizuojant nacionalinius teisės aktus, reglamentuojančius tarptautiškumo gaires, profesinių mokyklų strateginio planavimo dokumentus bei tarptautiškumo strategijas. Analizuojant institucijų paslaugų kokybės užtikrinimą, dėstytojų kvalifikaciją, Lietuvos įvaizdį, mokinių užsieniečių skaičių, kalbų pasiūlą bei mokymosi kainą remiamasi švietimo ataskaitomis bei statistiniais duomenimis.

1.1.1 Profesinio mokymo sistemos analizė

Lietuvoje už profesinio mokymo politikos kūrimą ir valdymą yra atsakinga LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, LR Ekonomikos ir inovacijų ministerija atsakinga už žmogiškųjų išteklių plėtros ir profesinio mokymo politikos įgyvendinimą. Taip pat svarbų vaidmenį atlieka patariamasis institucijos: Lietuvos profesinio mokymo taryba, centrinis profesinis komitetas ir sektoriai profesiniai komitetai, kurios prisideda prie profesinio mokymo bei kvalifikacijų sistemų politikos formavimo ir įgyvendinimo⁵.

Profesinis mokymas Lietuvoje yra pirminis (gali būti formalus) ir tęstinis (gali būti ir formalus, ir neformalus)⁶. Pirminis profesinis mokymas skirtas asmenims nuo 14 m., kurie siekia įgyti pirmąją kvalifikaciją. Pirminis profesinis mokymas įgyvendinamas šiais lygiais:

- pagrindinio ugdymo (ISCED 2);
- vidurinio ugdymo (ISCED 3);
- aukštojo išsilavinimo nesuteikiančio povidurinio mokymo (povidurinis ugdymas) (ISCED 4).

Profesinėse mokyklose mokiniams yra sudarytos galimybės kartu su profesine kvalifikacija įgyti ir pagrindinį bei vidurinį išsilavinimą. Mokiniai, baigę profesines mokyklas, turi galimybę stoti į aukštąsias

⁵ KPMPC. Profesinis mokymas Lietuvoje. Prieiga per internetą: <http://www.kpmpc.lt/kpmpc/profesinis-mokymas-3/profesinis-mokymas-lietuvoje/>

⁶ Švietimo ir mokslo ministerija. Profesinis mokymas. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/profesinis-mokymas/aprasymas>

mokyklas. Profesinėse mokyklose didžiąją mokymosi dalį sudaro praktinis mokymas ir mokymasis įmonėse.

Tęstinis profesinis mokymas gali būti formalus ir neformalus. Formalus tęstinis profesinis mokymas teikiamas tiems asmenims, kurie nori patobulinti jau įgytą arba įgyti kitą kvalifikaciją. Neformalus profesinis mokymas teikiamas pagal asmens ar darbdavio poreikius (užsakymą)⁷. Programų trukmė – 1 metai⁸.

Nacionaliniai teisės aktai

Šiame poskyryje analizuojami dokumentai:

- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas⁹;
- Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas¹⁰;
- Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas¹¹;
- Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija¹²;
- Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa¹³;
- Profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas¹⁴;
- Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija¹⁵.

Lietuvoje švietimo tikslus, švietimo sistemos sandarą bei principus nustato LR Švietimo įstatymas. Lietuvoje profesinį mokymą reglamentuoja Profesinio mokymo įstatymas, o suaugusiųjų švietimą – Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas, todėl svarbu atsižvelgti, kaip šiuose įstatymuose apibrėžiamas tarptautiškumas.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Įstatymas nustato švietimo tikslus, švietimo sistemos principus ir sandarą, švietimo veiklos bei santykių pagrindą. Įstatyme pateikiami 4 švietimo sistemos principai – lygios galimybės, kontekstualumas, veiksmingumas ir tęstinumas. Vienas iš principų – lygios galimybės, užtikrina kiekvienam asmeniui švietimo prieinamumą, todėl Lietuvoje mokytis bei įgyti kvalifikaciją gali ir užsieniečiai, kurie turi teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvoje. Įstatyme nurodoma, kad Lietuvos gyventojai turi galimybę mokytis ir užsienio šalyse ir tai įgyvendinama asmens iniciatyva. Dokumente pabrėžiama, kad užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programų vykdymas Lietuvoje gali būti ir ne lietuvių kalba, todėl tai sudaro palankias sąlygas mokytis užsieniečiams, kurie nėra suinteresuoti mokytis lietuvių kalbos švietimo įstaigose. Įstatyme nurodoma, kad švietimo sistemos subjektai gali dalyvauti tarptautinėse programose, tačiau įstatyme nėra užsimenama apie tarptautiškumo skatinimą.

⁷ Ten pat.

⁸ KPMPC, ten pat.

⁹ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 1991 birželio 25 d. Nr. I-1489. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3AD08EA5D0/xbPKUCNrMi>

¹⁰ Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymas 2017 m. gruodžio 14 d. Nr. XIII-888. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b0b6cda0eb0a11e7a5cea258c39305f6>

¹¹ Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas. 1998 m. birželio 30 d. Nr. VIII-822. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.60192>

¹² Lietuvos Respublikos švietimo ministerija. Valstybinė švietimo 2013 – 2022 metų strategija. Prieiga per internetą: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf

¹³ Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa 2016 m. balandžio 6 d. Nr. 347. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b7f45490007711e6bf4ee4a6d3cdb874?ifwid=f4nne5tdt>

¹⁴ Įsakymas dėl profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo 2014 m. rugsėjo 29 d. Nr. V-851. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e86e3110481b11e4ba2fc5e712e90cd4> Nebegaliojantis.

¹⁵ Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija 2004 m. kovo 26 d. Nr. ISAK-433/A1-83

Profesinio mokymo įstatymas bei Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymai. Pirmasis įstatymas nustato profesinio mokymo organizavimą, tikslus, kvalifikacijų sandarą, kokybės užtikrinimą, kvalifikacijų suteikimą ir kompetencijų įvertinimą, asmenų, dalyvaujančių profesiniame mokyme teises ir pareigas bei profesinių mokyklų finansavimą ir valdymą. Antrasis reglamentuoja neformalųjį suaugusiųjų švietimą ir tęstinį mokymąsi, jų sandarą, organizavimą ir finansavimą.

Šiuose įstatymuose apibrėžiami sutampantys pagrindiniai profesinio mokymo bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi principai, vienas iš kurių akcentuoja profesinio mokymo bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi kontekstualumą – **mokymas turi būti pritaikytas prie šalies konteksto, susietas su jos raida.** Tai rodo, kad akcentuojami vietiniai rinkos poreikiai, nėra matomas platesnis kontekstas. Kitas principas kalba apie lygias galimybes: vienodos teisės ir galimybės mokytis turėtų būti suteikiamos nepriklausomai nuo mokinio savybių, pavyzdžiui, tautybės. Dėl to galima teigti, kad atsižvelgiama į galimybę, kad mokyti gali ir užsieniečiai. Tačiau apskritai dokumentuose nėra užsimenama apie tarptautiškumo skatinimą ir įstaigos nėra įpareigosos jį užtikrinti – tai neatsispindi nei tarp profesinio mokymo bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi principų, nei tarp organizavimo ar planavimo.

Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. Strategijoje yra išskirti 4 tikslai ir siekiant juos įgyvendinti pateiktas 31 rodiklis bei jų siekiniai 2017 ir 2022 metams. Vienas iš rodiklių yra tiesiogiai susijęs su profesiniu mokymu – „asmenų, vidurinį išsilavinimą įgyjančių profesinėse mokyklose, dalis, proc.“ Šio rodiklio siekinys 2017 m. buvo 33 proc. (paskutiniiais Eurostat pateikiamais duomenimis 2016 m. asmenų, vidurinį išsilavinimą įgyjančių profesinėse mokyklose, dalis buvo 27,2 proc.). Šio rodiklio siekiamybė 2022 m. – 35 proc. Strategija atskleidžia požiūrį, kad profesinių mokyklų tarptautiškumas nėra svarbus, nes identifikuojama, kad tik į universitetus pritraukiama per mažai užsienio studentų ir dėstytojų, nors į profesines mokyklas jų pritraukiama labai mažai (pritraukiamų mokinių skaičius iš užsienio į Lietuvos profesines mokyklas pateikiamas 1.1.3 poskyryje).

Strategijoje su suaugusiųjų švietimu tiesiogiai susijęs vienas rodiklis – „mokymosi visą gyvenimą lygis 25–64 metų amžiaus grupėje, proc.“ Šio rodiklio siekinys 2017 m. buvo 8 proc. (Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2017 m. suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą lygis siekė 5,9 proc.), o 2022 m. siekinys – 12 proc. Strategijoje suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo skatinimas nėra pabrėžiamas.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa. Dokumentas skirtas Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos ketvirtajam tikslui – „garantuojant švietimo sistemos veiksmingumą, sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje. Derinti asmens pasirinkimą su valstybiniu planavimu“ pasiekti ir Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymui įgyvendinti. Programoje su tarptautiškumu susijęs aspektas atskleistas SSGG analizėje. Analizėje kaip galimybė pateiktas organizacijos EBPO kvietimas Lietuvai dalyvauti tarptautiniame suaugusiųjų kompetencijų tyrime (PIAAC). Šio tyrimo metu gauti rezultatai atskleidžia suaugusiųjų turimas kompetencijas, svarbias darbo rinkos, švietimo ir pan. aspektais ir leidžia šalies situaciją palyginti tarptautiniu mastu¹⁶. Lietuva „PIAAC“ tyrime dalyvavo 2014–2015 m., todėl ši programoje iškelta galimybė buvo įgyvendinta.

Profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas¹⁷. Šiame dokumente pateiktos ilgalaikės profesinio mokymo plėtros kryptys, padėsiančios eiti nustatytų tikslų link. SSGG analizėje tarp silpnųjų

¹⁶ KPMPC. Ką apie Lietuvos gyventojų įgūdžius atskleidė Suaugusiųjų įgūdžių tyrimo (PIAAC) duomenys? Prieiga per internetą: <http://www.kpmpc.lt/kpmpc/ka-apie-lietuvos-gyventoju-igudzius-atskleide-suaugusiuju-igudziu-tyrimo-piaac-duomenys/>

¹⁷ Nebegaliojantis.

nėra kalbama apie tarptautiškumą, nors statistika rodo, kad „Erasmus+“ dalyvaujančių mokinių skaičius, lyginant su kitomis valstybėmis, nėra didelis (žr. 12 paveikslą). Veiksmų plano uždaviniai neapima užsienio konteksto, nėra siekių daryti profesines mokyklas atviresnėmis mokiniams ir mokytojams iš užsienio. Vis dėlto priemonių plane viena iš veiklų yra profesinių mokyklų tarptautiškumo didinimas, tačiau turint omenyje, kad kaip problema tai anksčiau nebuvo identifikuota, ši veikla yra veikiau formalumas, ji apibrėžta itin abstrakčiai (nors numatoma gauti 1,65 mln. Eur iš ES struktūrinių fondų lėšų 2017–2022 m.).

Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija. Dokumente daugiausia dėmesio yra skiriama pirminio profesinio rengimo ir tęstinio mokymo sektoriams. Strategijoje apibrėžiama suaugusiųjų švietimo ir tęstinio profesinio mokymo esama padėtis ir pagrindinės problemos, mokymosi visą gyvenimą plėtros uždaviniai ir pan. Teigiama, kad Lietuva ribotai dalyvauja tarptautiniuose lyginamuosiuose švietimo tyrimuose, todėl vienas iš veiklos uždavinių yra skatinti šiuos tyrimus, kad būtų kuo didesnis mokinių įsitraukimas. Atkreiptinas dėmesys, kad strategija rengta 2004 m., šiuo metu Lietuva yra įsitraukusi į tarptautinius mokinių pasiekimų tyrimus, tokius kaip OECD PISA, IEA PIRLS, IEA ICCS, IEA TIMSS, OECD TALIS ir pan.¹⁸ Strategijoje apie užsienio mokinių, personalo pritraukimą ar mokinių skatinimą išvykti stažuotis į užsienį nėra užsiminta.

Aptartuose įstatymuose ir strategijose **nėra apibrėžta profesinių mokyklų atsakomybė užtikrinti tarptautiškumą profesiniame bei suaugusiųjų švietime** ir pritraukti užsienio mokinius bei pedagogus ir skatinti lietuvių dalyvavimą užsienio programose, tačiau kai kurios profesinės mokyklos pačios turi sukūrusios savo tarptautiškumo skatinimo strategijas.

Pagal „Erasmus+“ programos vadovo 293 psl., „profesinio mokymo organizacijos, planuojančios organizuoti profesinio mokymo įstaigoje besimokančių asmenų ir tų organizacijų darbuotojų mobilumo veiklą, savo veiklą turi organizuoti pagal Europos mobilumo kokybės chartijoje nustatytus principus ir kriterijus“¹⁹. Europos mobilumo kokybės chartija – dokumentas, pagal kurį šios chartijos nustatytų principų laikymasis turėtų padėti užtikrinti, kad mobilumo projektų dalyvių patirtis ir priimančiojoje šalyje, ir kilmės šalyje jiems grįžus visada būtų teigiama, padaugėtų švietimo ir mokymo mainų ir padidėtų jų apimtis. Pagal šią chartiją, valstybės narės pašalina mobilumo kliūtis ir teikia paramą bei infrastruktūrą, kad padėtų didinti švietimo ir mokymo lygį ES. Ji taip pat apima priemones, skatinančias mobilumą teikiant lengvai prieinamą informaciją²⁰.

Profesinio mokymo mobilumo chartija yra akreditacija organizacijai, norinčiai dalyvauti mobilumo projektuose ir supaprastintomis sąlygomis gauti finansavimą. Ja siekiama paskatinti jau egzistuojantį mokinių ir darbuotojų mobilumą ir toliau plėtoti savo Europos tarptautiškumo strategijas²¹.

Europinis plėtros planas taikomas toms organizacijoms, kurios neturi PM mobilumo chartijos. Prieš pateikdama Erasmus+ mobilumo projekto paraišką, organizacija privalo parengti europinį plėtros planą, kuris yra paraiškos formos dalis. Plane, tarp kitų dalykų, reikia nurodyti ir tai, kokie yra įstaigos poreikiai susiję su tarptautiškumu bei kaip planuojama veikla padės patenkinti šiuos poreikius (pvz. kaip veikla

¹⁸ Europos Komisija. Tarptautiniai švietimo aspektai ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/other-dimensions-internationalisation-early-childhood-and-school-education-38_lt

¹⁹ Europos Komisija. Erasmus+ programos vadovas 2019. 293 p. Prieiga per internetą:

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-programme-guide-2019_lt

²⁰ EUR-Lex. European Quality Charter for Mobility. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:c11085>

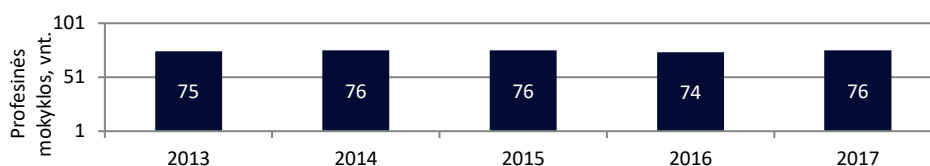
²¹ European Commission. VET Mobility Charters. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/vet-mobility-charter_en

susijusi su sąsajų su institucijomis partnerėmis stiprinimu, naujais mokymo metodais, mokymo organizavimu ir pan.)²².

Taigi poreikis profesinėms mokykloms susikurti savo tarptautiškumo strategijas kilo iš būtent šių dokumentų, kurie yra privalomi (bent vienas iš jų), norint vykdyti mobilumo veiklą su „Erasmus+“ programa.

Profesinio mokymo bendrieji rodikliai

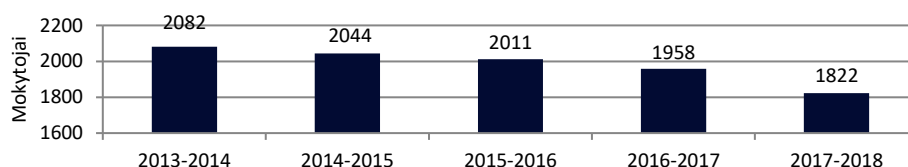
Lietuvos statistikos departamento pateikiamais duomenimis, 2017 m. Lietuvoje buvo 76 profesinės mokyklos, neįskaitant tęstinio profesinio mokymo mokyklų (žr. 1 paveikslą). Pagal AIKOS teikiamus duomenis, įtraukiant ir šio tipo įstaigas, profesinių mokyklų buvo 86. Remiantis Lietuvos statistikos departamento ir AIKOS duomenimis, 2017 m. Lietuvoje buvo 76 valstybinės profesinės mokyklos ir 10 tęstinio profesinio mokymo valstybinių mokyklų. Analizuojamu laikotarpiu nevalstybinių profesinių mokyklų skaičius nesikeitė ir siekė 3.

1 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų skaičius Lietuvoje, 2013–2017 m.

Šaltinis: LSD

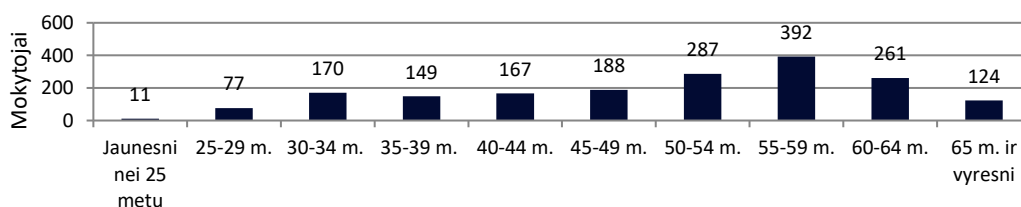
Nuo 2013 m. iki 2017 m. profesijų mokytojų skaičius profesinėse mokyklose sumažėjo 13 proc., tuo pačiu laikotarpiu profesinio mokymo įstaigų skaičius padidėjo 1 proc. (žr. 1 ir 2 paveikslą). Tai parodo, kad analizuojamu laikotarpiu vienai profesinei mokyklai teko vis mažiau profesijų mokytojų (2013 m. vidutiniškai vienai profesinei mokyklai teko 28 mokytojai, o 2017 m. – 24 mokytojai).

2 paveikslas. Profesijų mokytojų skaičius profesinėse mokyklose, 2013–2018 m.

Šaltinis: LSD

Pasiskirstymas pagal profesijos mokytojų amžių pateiktas 3 paveiksle. Gausiausia amžiaus grupė – 55–59 m. Vyresnių nei 50 m. profesijos mokytojų yra daugiau nei pusė – 58,2 proc. Jaunesnių negu 29 m. profesijų mokytojų buvo tik 4,8 proc.

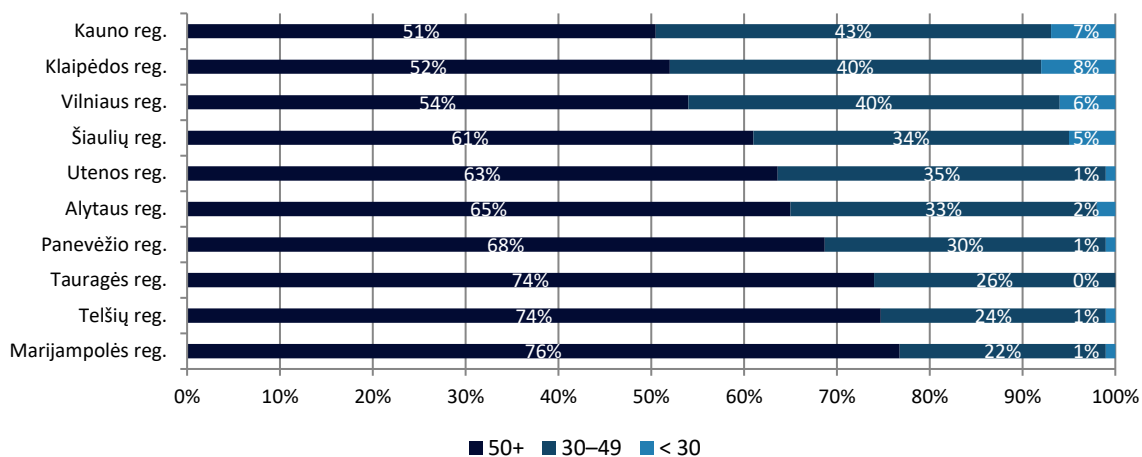

3 paveikslas. Profesijos mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2017 m.

Šaltinis: ŠVIS

²² Europos Komisija. Erasmus+ programos vadovas 2019. 296 p.

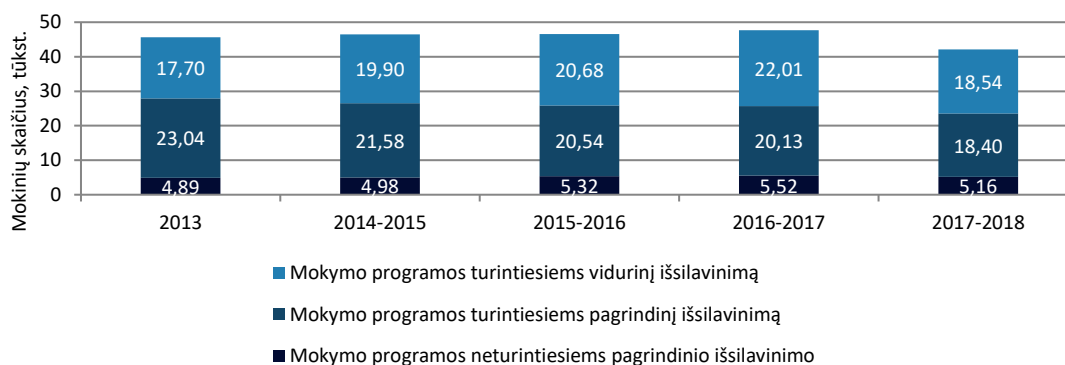
Didžiausia vyresnių nei 50 metų profesijos mokytojų dalis 2017–2018 m. buvo Marijampolės, Telšių ir Tauragės regionuose (žr. 4 paveikslą). 6-iuose iš 10-ies regionų profesijos mokytojų, jaunesnių nei 30 metų, dalis neviršija 2 proc. Jaunų mokytojų daugiausia Klaipėdos regione (8 proc.). Galima pastebėti, kad tarp Kauno regiono, kuriame mažiausia vyresnių nei 50 metų mokytojų dalis ir tarp Marijampolės regiono, kurioje ši dalis didžiausia, yra didelis atotrūkis – Marijampolėje šios amžiaus grupės mokytojų yra 25 proc. punktais daugiau.

4 paveikslas. Mokytojų amžiaus grupių pasiskirstymas pagal regionus 2017 – 2018 m. m.

Šaltinis: MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018 m., 42 p.

2017–2018 m. Lietuvoje profesinio mokymo įstaigose (valstybinėse ir privačiose) mokėsi 42,1 tūkst. mokinių. Beveik vienoda dalis mokinių (po 44 proc.) buvo tiek turinčių vidurinį išsilavinimą, tiek jo neturinčių. Likę 12,3 proc. mokinių neturėjo pagrindinio išsilavinimo (žr. 5 paveikslą). Iš 42,1 tūkst. mokinių, vos 61 buvo užsienietis²³. Galima pastebėti, kad nėra nuoseklių mokinių mažėjimo ar didėjimo tendencijų 5 metų laikotarpiu.

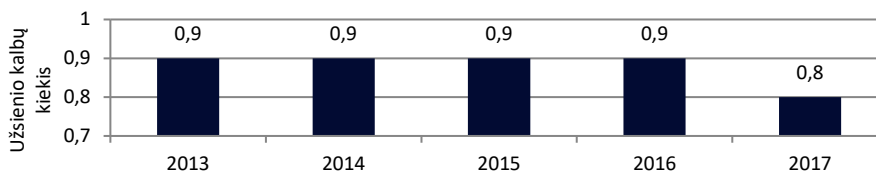

5 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokinių skaičius (neįtraukiant tik tęstinio profesinio mokymo mokyklų)

Šaltinis: LSD

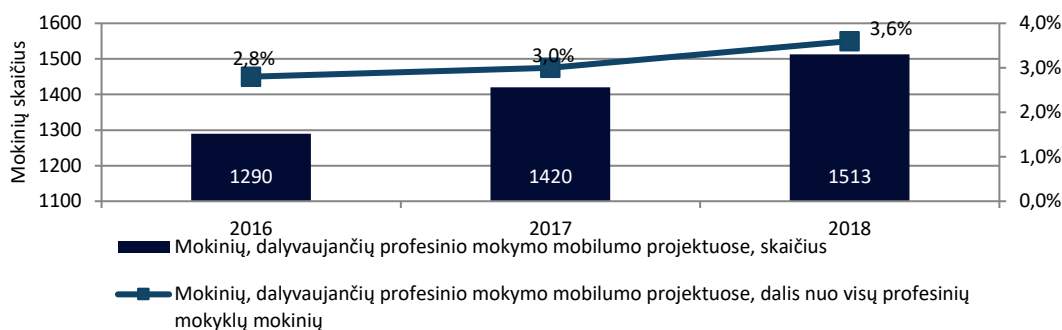
Žvelgiant į vidutinį užsienio kalbų skaičių, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai, nuo 2013 m. iki 2017 m. jis išlieka mažai pakitęs ir pažymėtina, kad daugelis profesinio mokymo įstaigų mokinių mokosi vieną užsienio kalbą (žr. 6 paveikslą).

²³ ŠVIS. Mokiniai užsieniečiai spalio 1 d. Prieiga per internetą: <http://www.svis.smm.lt/>

6 paveikslas. Vidutinis skaičius užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis EBPO

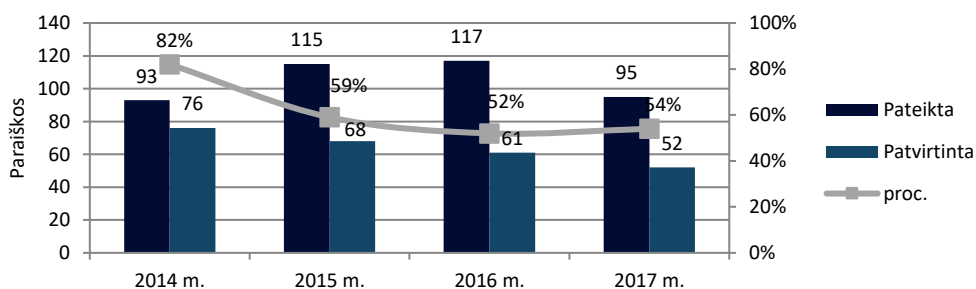
Mokinių tarptautinis judumas gali būti vykdomas naudojantis „Erasmus+“, „Nordplus“ programomis arba pačių mokinių lėšomis, tačiau tolimesnėje analizėje daugiausia dėmesio bus skiriama „Erasmus+“ programos duomenims, kadangi „Erasmus+“ siūlomos tarptautinio judumo kryptys yra plačiausios (ES valstybės bei šalys partnerės, iš viso virš 40 šalių²⁴) ir pritraukia daugiausiai dalyvių. Vertinant mokinių tarptautinį judumą ir dalyvavimą mobilumo projektuose, nuo 2016 m. iki 2018 m. mokinių, dalyvaujančių profesinio mokymo mobilumo projektuose, skaičius analizuojamu laikotarpiu padidėjo 15 proc. Mokinių, dalyvaujančių mobilumo projektuose, dalis nuo visų profesinio mokymo įstaigų yra labai mažai pakitęs ir 2018 m. sudarė tik 3,6 proc. (žr. 7 paveikslą).

7 paveikslas. Mokinių, dalyvaujančių profesinio mokymo mobilumo projektuose, skaičius ir procentinės dalies nuo visų PM mokinių kaita 2016–2018 m.

Šaltinis: MOSTA, Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018

Pateiktų profesinio mokymo „Erasmus+“ programos paraiškų skaičius nuo 2014 m. iki 2017 m. svyravo – iki 2016 m. pateiktų paraiškų skaičius paaugo, o nuo 2016 m. – mažėjo. Patvirtintų paraiškų dalis mažėjo iki 2016 m., o tada nežymiai padidėjo (žr. 8 paveikslą).

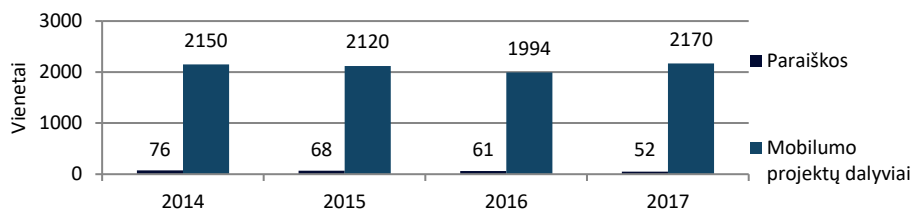

8 paveikslas. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Atsižvelgiant į tai, jog pagal vieną patvirtintą paraišką mobilumą vykdyti gali ne vienas asmuo, paraiškų ir mobilumo projektų dalyvių skaičius pateikiamas toliau (žr. 9 paveikslą):

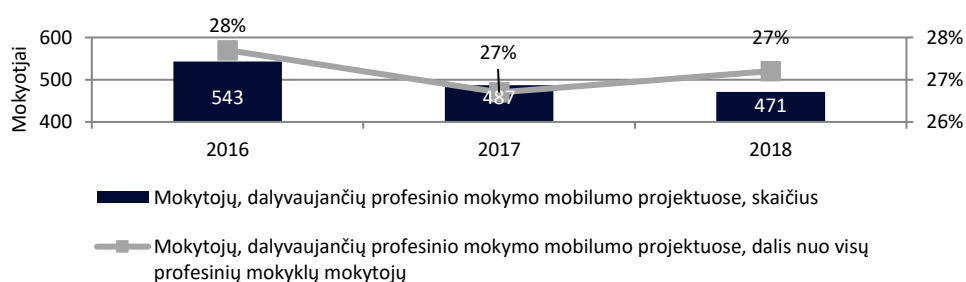
²⁴ European Commission. Eligible countries. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-a/who-can-participate/eligible-countries_en

9 Paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Vidutiniškai 2014–2017 m. Lietuvoje pagal viena patvirtinta paraiška suteikė galimybę į mobilumo projektus įsitraukti 32 asmenims.

Vertinant mokytojų tarptautinį judumą ir dalyvavimą mobilumo projektuose, mokytojų dalyvavimas tarptautiniuose projektuose yra didesnis nei mokinių, tačiau nuo 2016 m. iki 2018 m. skaičius mažėja (žr. 10 paveikslą)²⁵.

10 paveikslas. Mokytojų, dalyvaujančių tarptautiniuose mobilumo projektuose, skaičius
Šaltinis: MOSTA, Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018

Tarp mokytojų 2018 m. tokiuose projektuose dalyvavo penktadalis profesijos mokytojų²⁶, tačiau tai prasidėjo tik nuo 2015 m., o 2012–2017 m. mainų programose dalyvavo vos 5 proc. profesijos mokytojų²⁷.

Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautinės mobilumo programos

„Erasmus+“ yra nauja ES švietimo programa, kuri nuo 2014 m. pakeitė mokymosi visą gyvenimą programą²⁸. Anksčiau mokymosi visą gyvenimą programa apėmė keturias sektorines („Comenius“, „Erasmus“, „Leonardo da Vinci“, „Grundtvig“), horizontalią (4 pagrindinės veiklos sritys: politika, kalbų mokymas, IKT ir informacijos sklaida) ir „Jean Monnet“ programas. Dabar visą tai apima „Erasmus+“ programa. Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtra buvo didinama įgyvendinant šias „Erasmus+“ veiklas, kurios dabar nebeturi atskiro pavadinimo:

- į suaugusiųjų švietimą orientuota veikla „Grundtvig“ buvo skirta remti tarptautinį suaugusiųjų švietimo institucijų bendradarbiavimą ir mobilumą. Šios programos įgyvendinamos veiklos apima mokymosi partnerystes, parengiamuosius vizitus, kvalifikacijos tobulinimą, suaugusiųjų darbuotojų švietimo vizitus, asistentų praktiką, senjorų savanorių projektus bei seminarus, kurių

²⁵ Mosta. Profesinio mokymo būklės apžvalga.

²⁶ Mosta. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018.

²⁷ Mosta. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2017.

²⁸ Erasmus+. Strateginių partnerystės projektai skatina pažvelgti plačiau. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/naujiena/strateginiu-partnerysciu-projektai-skatina-pazvelgti-placiau-92>

bendras tikslas supažindinti veiklos dalyvius su suaugusiųjų švietimu visoje Europoje, siūlyti naujas galimybes kitose šalyse bei suaugusiųjų švietėjams lavinti užsienio kalbos žinias²⁹.

- į profesinį mokymą orientuota veikla „Leonardo da Vinci“ buvo skirta vykdyti profesinio mokymo mobilumo, partnerystės ir naujovių perkėlimo projektus bei parengiamuosius vizitus. Ši programa skirta profesinio mokymo įstaigų mokiniams ir mokytojams, įmonių darbuotojams, profesinės užsienio kalbos specialistams, kurie gali vykti į ES šalis kelti savo kvalifikaciją, atlikti praktiką, užmegzti partnerystės ryšius ir pan³⁰.

Pagal „Erasmus+“ programą mobilumas mokymosi tikslais vyksta pagal KA102 ir KA116 veiksmus. Pirmoji skirta profesinėms mokykloms, neturinčioms Mobilumo Chartijos, o antroji – turinčioms³¹. „ErasmusPRO“ veikla siekiama skatinti ilgalaikį profesinio mokymo įstaigų mokinių ir absolventų mobilumą, atliekant ilgalaikę praktiką užsienio įmonėse ar profesinio mokymo paslaugų teikėjo įstaigoje nuo 3 iki 12 mėn. Planuojama, kad naudojantis šia veikla ilgalaikę praktiką per 2018–2020 m. atliks 50 tūkst. mokinių³².

Programos „Erasmus+“ 1 pagrindinio veiksmo veiklos suteikia galimybes mobilumo projektuose dalyvauti ne tik profesinio mokymo įstaigų mokiniams ir mokytojams, tačiau leidžia ir įmonių darbuotojams mokytis profesinio mokymo paslaugų teikėjo įstaigoje užsienyje, taip į PM procesą įtraukiant ir verslą.

„Erasmus+“ programa suteikia galimybes profesinę praktiką užsienio valstybėse atlikti ir absolventams, jei šie studijas baigė ne seniau nei prieš 1 m.³³, tačiau remiantis Lietuvos profesinio mokymo įstatymu, tokios sąvokos apibrėžtos nėra, taigi nors „Erasmus+“ asmenims, neseniai baigusiems mokslus, suteikia tokias pat teises galimybes dalyvauti projektuose kaip ir besimokantiems asmenims, tačiau pagal Lietuvos įstatymus, tokie asmenys neišlaiko mokinio statuso ir turi vadovautis kitomis taisyklėmis. Tokie asmenys teisiškai šiuo metu priskiriami prie norinčių įsidarbinti Lietuvoje ir negauna jokių lengvatų (kaip, pavyzdžiui, leidimas nemokėti privalomojo sveikatos draudimo (PSD) įmokų praktikos vykdymo laikotarpiu, remiantis „Sodros“ pateikiama informacija³⁴), o jų praktika priskiriama prie darbo Lietuvoje. Pagal Užimtumo tarnybos pateikiamą informaciją, užsieniečiai norėdami įsidarbinti Lietuvoje, dalyvaujantys susitarimuose dėl tarptautinių mainų, turi gauti leidimą dirbti Lietuvoje, kuriam gauti taikomi reikalavimai: reikia pateikti užpildytą prašymo formą, galiojantį asmens dokumentą, nacionalinę vizą, darbo sutartį su darbdaviu, kurioje nurodomas asmens atlyginimas³⁵.

„Erasmus+“ 2 pagrindinis veiksmas suteikia galimybes vystyti tarptautines partnerystes tarp profesinio mokymo įstaigų, kuriant naujus produktus ar platinant jau egzistuojančius, padedančius vystyti ir tobulinti mokymo procesą, skatinti profesinio mokymo kokybę ir naujoves³⁶. 2014–2017 m. pagal KA2 veiksmą Lietuvos profesinio mokymo įstaigos aktyviai teikė paraiškas, tačiau nors pastebimas nežymus aktyvumo

²⁹ ŠMPF. GRUNDTVIG programos galimybės. Prieiga per internetą:

http://www.smpf.lt/uploads/documents/docs/427_181a6069b2a070b2cf081d1bd56e93c6.pdf

³⁰ Leonardo da Vinci programos galimybės. Prieiga per internetą:

<http://lt.efhr.eu/download/leonardo%20da%20vinci%20programos%20galimybes.pdf>

³¹ ŠMPF. Programa „Erasmus+“ 2018 m. kvietimas teikti paraiškas KA1 - Profesinis mokymas. Prieiga per internetą:

<http://www.erasmus-plus.lt/uploads/files/2018-01-10erasmusplus2018vet.pdf>

³² Eurodesk. Erasmus PRO is out. Prieiga per internetą: https://eurodesk.lu/2017/11/news/erasmus-pro-is-out/#utm_source=feed&utm_medium=feed&utm_campaign=feed

³³ Erasmus+. Traineeships for vocational education, apprenticeships, and recent graduates. Prieiga per internetą:

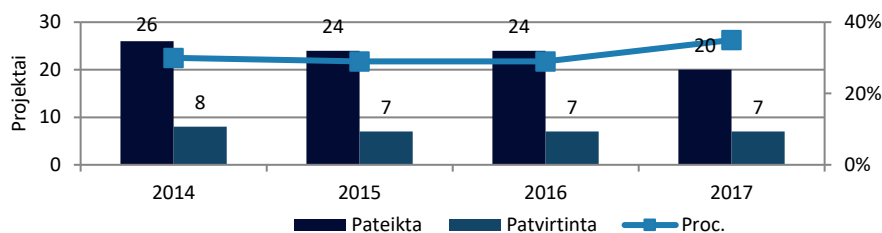
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/traineeships-vocational-education-apprenticeships-and-recent-graduates_en

³⁴ Sodra. Esu praktikantas. Prieiga per internetą: <https://www.sodra.lt/lt/situacijos/esu-praktikantas>

³⁵ Užimtumo tarnyba. Leidimų dirbti užsieniečiams išdavimo tvarka. Prieiga per internetą: <http://uzt.lt/darbdaviui/leidimu-dirbti-uzsienieciams-isdavimo-tvarka/>

³⁶ Erasmus+. Profesinio mokymo strateginės partnerystės. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/profesinio-mokymo-strategines-partnerystes-50>

sumažėjimas (nuo laikotarpio pradžios pateikta 6 paraiškomis mažiau), bet patvirtintų paraiškų santykis tik pagerėjo (žr. 11 paveikslą).

11 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą
Šaltinis: „Erasmus+“ metinės ataskaitos

Profesinio mokymo įstaigos Lietuvoje labai aktyvios, iš visų „Erasmus+“ dalyvaujančių KA2 veikloje Lietuvos įstaigų, 2014–2017 m. Lietuvos profesinės mokyklos buvo vienos aktyviausių, šiuo laikotarpiu minėtų įstaigų strateginių partnerystės veikloje kaip iniciatorių dalyvavo kiek per šimtą (profesinės mokyklos aktyvumu nusileido tik vidurinėms mokykloms ir gimnazijoms), tačiau verta pabrėžti, jog dažniausiai strateginių partnerystės partneriais renkasi kitas Lietuvos organizacijas³⁷, taip pat, jog pateiktų ir patvirtintų paraiškų statistika apima tik strategines partnerystes, kurių iniciatorė yra teikiančioji valstybė, t.y. tik tas paraiškas, kurias pateikė Lietuvos profesinės mokyklos.

„Nordplus Junior“ programa, sukurta ir finansuojama Šiaurės ministrų tarybos (angl. The Nordic Council of Ministers), skirta ikimokyklinio, pradinio, vidurinio ir profesinio mokymo įstaigų mokiniams ir mokytojams, apima mokyklų bendradarbiavimą tokiose srityse, kaip projektų partnerystės, mokinių ir mokytojų mainai bei mokinių darbo patirtis³⁸. Joje dalyvauja Lietuva ir kitos Šiaurės ir Baltijos šalys (Danija, Estija, Latvija, Suomija, Islandija, Norvegija, Švedija). Projektas teikia finansavimą šioms veikloms: mobilumui (parengiamieji vizitai, klasės mainai, mokinių mainai ir darbo patirtis, mokytojų mainai ir švietimo / akademinio personalo mainai), projektų veiklai (projektų partnerystė kokybės užtikrinimui, projektų rezultatų sklaida, švietimo metodų ir mokymo programų kūrimo ir tobulinimas ir pan.), tinklų veiklai (administraciniai susitikimai, skirti tinklams kurti ir plėtoti, informavimo veiklai ir rezultatų sklaidai ir pan.). Naudojantis „Nordplus Junior“ programa Lietuvoje įgyvendintų projektų skaičius kito kiekvienais metais: 2013 m. įgyvendinta 31 projektas, 2014 m. – 51, 2015 m. – 48, 2016 m. – 42, 2017 m. – 46, o 2018 m. – 42 projektai³⁹, iš viso per laikotarpį „Nordplus Junior“ programos suteiktas finansavimas šiems projektams siekė 5,45 mln. Eurų.

Profesinio mokymo įstaigų strateginio planavimo dokumentai

Šiame poskyryje bus analizuojamos atsitiktiniu būdu pasirinktų skirtingų Lietuvos regionų profesinės mokyklos, kurios turi ir viešai pateikia savo strateginius planus:

- Jonavos politechnikos mokyklos 2017–2020 metų strateginis planas (Kauno regionas)⁴⁰;
- Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos 2017–2019 metų strateginis švietimo planas (Vilniaus regionas)⁴¹;

³⁷ Švietimo mainų paramos fondas. KA2 Projektų apžvalga. Prieiga per internetą: <http://erasmus-plus.lt/uploads/files/ka2-statistorija-2018.pdf>

³⁸ Nordplus. Nordplus Junior. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/Who-can-apply/Nordplus-Junior>

³⁹ Nordplus. Project database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/Projects2/Project-database>

⁴⁰ Jonavos politechnikos mokyklos 2017–2020 metų strateginis planas. Prieiga per internetą: [http://www.jpm.lt/docs/2017-2020%20STRATEGINIS%20PLANAS%20\(1\).pdf](http://www.jpm.lt/docs/2017-2020%20STRATEGINIS%20PLANAS%20(1).pdf)

⁴¹ Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos 2017–2019 metų strateginis švietimo planas. Prieiga per internetą: <http://vavm.lt/wp-content/uploads/2018/04/2017-2019-strateginis-svietimo-planas.pdf>

- Kuršėnų politechnikos mokyklos strateginis planas 2016–2018 metams (Šiaulių regionas)⁴²;
- Alytaus dailiųjų amatų mokyklos 2016–2018 metų strateginis planas (Alytaus regionas)⁴³;
- Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centro strateginis planas 2018–2020 m. (Klaipėdos regionas)⁴⁴;
- Panevėžio profesinio rengimo centro 2016–2018 metų strateginis planas (Panevėžio regionas)⁴⁵;
- Anykščių technologijos mokyklos strateginis planas iki 2020 m. (Utenos regionas)⁴⁶;
- Telšių regioninio profesinio mokymo centro 2016–2020 m. strateginis veiklos planas (Telšių regionas)⁴⁷;
- Tauragės profesinio rengimo centro 2014–2016 metų strateginis švietimo planas (Tauragės regionas)⁴⁸;
- Aukštadvario žemės ūkio mokyklos 2014–2019 metų strateginis švietimo planas (Vilniaus regionas)⁴⁹.

Daugelis profesinio mokymo įstaigų turi pasirengusios strateginius planus, tačiau tik maža dalis mokymo įstaigų turi tarptautiškumo strategijas. Kai kuriuose strateginiuose planuose priemonės, susijusios su tarptautiškumo didinimu, įvardintos kaip profesinio mokymo įstaigų mokytojų stažavimasis ir mokinių praktika ES šalyse su „Erasmus+“ programa (turi nusistatę minimalų mokytojų ir mokinių skaičių per metus, kiek turėtų išvykti) ar mokinių mokyklos garsinimas respublikinių ir tarptautinių konkursų metu (per metus siekiama sudalyvauti ne mažiau nei 4 konkursuose).

Kai kuriuose strateginiuose planuose numatomi uždaviniai, susiję ne tik su mokinių ir mokytojų išvykimu, bet ir užsienio atstovų priėmimu. Išanalizavus atsitiktiniu būdu pasirinktų profesinio mokymo įstaigų strateginius planus, pastebima, kad į profesines mokyklas iš užsienio atvyksta nedidelė dalis mokinių ir personalo stažuotis į Lietuvą, tam profesinės mokyklos neturi mokymo bazės, įgūdžių ar pakankamo finansavimo, tačiau buvo atvejų, kai mokyklos surengė tarptautines konferencijas ar kitus renginius. Beveik visuose analizuojamuose strateginiuose planuose kaip viena iš silpnųjų **pateikiama nepakankami pedagogų užsienio kalbų (ypač anglų kalbos) įgūdžiai**, kurie riboja galimybes dalyvauti mobilumo programose. Todėl tarp rodiklių visose analizuotose strategijose numatoma, kad mokytojai turėtų tobulinti anglų kalbos žinias, lankyti kursus. Dažnai strateginiuose planuose trūksta konkrečių įvardintų priemonių, kaip bus norima pasiekti išsikeltus tikslus, tad identifikavus problemą, teigiama, kad ji bus sprendžiama „tobulinant, skatinant“ ir pan. Įprastai, kaip mobilumo skatinimo priemonė, įvardinamas

⁴² Kuršėnų politechnikos mokyklos strateginis planas 2016–2018 metams. Prieiga per internetą:

http://www.vtpvm.lt/uploads/pdf/dokumentai/VTPVM_2017_PROJEKTAS.pdf

⁴³ Alytaus dailiųjų amatų mokyklos 2016–2018 metų strateginis planas. Prieiga per internetą: <http://amatai.lt/wp-content/uploads/2016/10/2016-2018-STRATEGINIS-PLANAS-direktorius-redaguotas-2.pdf>

⁴⁴ Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centro strateginis planas 2018 – 2020 m. Prieiga per internetą: <http://www.gpmc.lt/wp-content/uploads/2016/09/2018-2020-Strateginio-plano-projektas.pdf>

⁴⁵ Panevėžio profesinio rengimo centro 2016-2018 metų strateginis planas. Prieiga per internetą:

http://www.panprc.lt/images/veikla/VEIKLOS_PLANAI/opt/VIOSIOS_ISTAIGOS_PANEVEZIO_PROFESINIO_RENGIMO_CENTRO_2016-2018_METU_STRATEGINIS_PLANAS_opt.pdf

⁴⁶ Anykščių technologijos mokyklos strateginis planas iki 2020 m. Prieiga per internetą:

<http://anyksciutn.lt/files/strateginis%20planas.pdf>

⁴⁷ Telšių regioninio profesinio mokymo centro 2016 – 2020 m. strateginis veiklos planas. Prieiga per internetą: <http://www.telsiurpmc.lt/wp-content/uploads/2014/02/2016-2020-strateginis-geras.pdf>

⁴⁸ Tauragės profesinio rengimo centro 2014 – 2016 metų strateginis švietimo planas. Prieiga per internetą: https://www.prc.taurage.lm.lt/images/Dokumentai/2014_2016_strateginis_planas.pdf

⁴⁹ Aukštadvario žemės ūkio mokyklos 2014–2019 metų strateginis švietimo planas. Prieiga per internetą:

<https://www.azum.aukstadvaris.lm.lt/wp-content/uploads/2016/11/2014-2019-m.-strateginis-%C5%A1vietimo-planas.pdf>

didesnis pasirašomų ES mobilumo projektų skaičius, tačiau neaišku, kokie konkretūs veiksmai turėtų padėti jų daugiau pasirašyti ir kodėl jų skaičių reikėtų didinti, jeigu trūksta kompetencijų išvykti pagal jau vykdomus projektus.

Profesinio mokymo įstaigų tarptautiškumo strategijos ir kvalifikacijų pripažinimas

Dalis profesinio mokymo įstaigų yra pasirengusios ne tik strateginius planus, tačiau ir tarptautiškumo strategijas. Jos reikalingos norint gauti mobilumo chartiją. „Erasmus+“ programa apima profesinio mokymo įstaigų mokinių praktiką ir mokytojų mobilumą (dėstymą / mokymą, darbo stebėjimus ir praktiką) užsienio įmonėse ar profesinio mokymo institucijose. Profesinės mokyklos, kurios įgyvendino / koordinavo bent 3 profesinio mokymo mobilumo projektus pagal 2007–2013 m. mokymosi visą gyvenimą „Leonardo da Vinci“ programą ir (arba) programą „Erasmus+“, turi galimybę įgyti profesinio mokymo mobilumo chartiją⁵⁰. Šiame poskyryje bus analizuojamos atsitiktinai pasirinktų profesinio mokymo įstaigų tarptautiškumo strategijos:

- Mažeikių politechnikos mokyklos tarptautiškumo strategija 2019–2023 m.⁵¹;
- Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro tarptautiškumo strategija 2015–2020 m.⁵²;
- Utenos regioninio profesinio mokymo centro tarptautiškumo strategija 2015–2020 m.⁵³;
- Kauno taikomosios dailės mokyklos tarptautiškumo strategija 2018–2022 m.⁵⁴;
- Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio ir paslaugų mokyklos 2016–2021 m. tarptautiškumo plėtros strategija⁵⁵;
- Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės paslaugų ir verslo mokyklos tarptautiškumo strategija 2018–2023 m.⁵⁶.

Visose analizuojamose tarptautiškumo strategijose pažymima, kad dalyvavimas mobilumo projektuose nėra dažnas ir aktyvus, nes trūksta užsienio kalbos įgūdžių. Teigiama, kad dėl to netenkama dalies lėšų, skirtų mokytojų kvalifikacijai ir kompetencijoms tobulinti, mokyklos infrastruktūrai gerinti. Nors kiekviena profesinė mokykla turi pasirašiusi po kelias ar keliolika sutarčių su užsienio profesinėmis mokyklomis, dažniausiai Lietuvos profesinės mokyklos projektuose dalyvauja kaip savo atstovus siunčiančios organizacijos. Todėl visose šiose analizuojamose tarptautiškumo strategijose išsikeltas siekis vykdyti tarptautiškumą „namuose“ (angl. „internationalisation at home“): siekis dalyvauti ir kaip priimančioms pusėms, o viena mokykla nusimatė, kiek programų turėtų būti vykdoma anglų kalba.

Analizuotose tarptautiškumo strategijose minima, kad nepakankamai plėtojamas rezultatų pripažinimas pagal ECVET. 2016 m. buvo atlikta ECVET diegimo Lietuvoje apžvalga⁵⁷, kurioje aiškinama, kad ECVET

⁵⁰ Erasmus+. Profesinio mokymo mobilumo chartija. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plius.lt/puslapis/profesinio-mokymo-mobilumo-chartija-59>

⁵¹ Mažeikių politechnikos mokyklos tarptautiškumo strategija 2019 – 2023 m. Prieiga per internetą: http://www.mazeikiupm.lt/images/savivalda/Tarptautiskumo_strategija_2019-2023.pdf

⁵² Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro tarptautiškumo strategija 2015 – 2020 m. Prieiga per internetą: <https://www.mpcentras.lt/wp-content/uploads/2012/09/TARPTAUTISKUMO-STRATEGIJA-T-2015-05-14.pdf>

⁵³ Utenos regioninio profesinio mokymo centro tarptautiškumo strategija 2015 – 2020 m. Prieiga per internetą: <https://failai.utenosrmpc.lt/index.php/s/7KzikvgzUXGJXFE#pdfviewer>

⁵⁴ Kauno taikomosios dailės mokyklos tarptautiškumo strategija 2018 – 2022 m. Prieiga per internetą: http://senas.ktdm.lt/dokumentai/projektu_dokumentai/TARPTAUTISKUMO-STRATEGIJA.pdf

⁵⁵ Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio ir paslaugų mokykla. Planavimo dokumentai. Prieiga per internetą: <http://www.ikarpis.lt/veikla/planavimo-dokumentai>

⁵⁶ Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės paslaugų ir verslo mokyklos tarptautiškumo strategija 2018 – 2023 m. Prieiga per internetą: <https://margarita.lt/apie-mokykla/planavimo-dokumentai/2017-2021-m-tarptautiskumo-strategija/?fbclid=IwAR3nDAPBNSHR8zdRkzhOaPDuRDuiWFRBriYD3vrrjki1vbA8KiOC45SxrQ8>

nauda nėra pakankamai suvokiama mokytojų ir administracijos. Ataskaitos rengėjai teigia, kad mokytojai ir administracija tai vertina skeptiškai, manydami, kad tai yra tik formali rekomendacija iš šalies, neturinti prasmės lietuviškame kontekste. Tai paaiškina, kodėl ECVET nėra plačiai taikoma Lietuvoje. Modulinis mokymas, reikalingas sėkmingam ECVET taikymui, vykdomas daugiau nei pusėje profesinio mokymo įstaigų, o tarp visų programų modulinės sudaro tik 9 proc.⁵⁸ ECVET taikymas palengvina užsienyje įgytų kompetencijų / išsilavinimo pripažinimą.

Nagrinėjamos tarptautiškumo strategijose išsikelti konkretūs rodikliai ir rezultatai, kurių norima pasiekti. Nustatomas skaičius, kiek reikėtų sudaryti naujų sutarčių su užsienio partneriais, kiek turėtų būti išsiųsta mokinių ir mokytojų pagal tarptautines mobilumo programas, kokia dalis mokytojų turėtų mokėti anglų kalbą, kiek tarptautinių renginių turėtų būti įgyvendinama ir kt. Kiekviena iš tarptautiškumo strategijas pasirengusių profesinio mokymo įstaigų dalyvauja „Erasmus+“ ir kitose programose.

Pažymima, kad tarptautiškumo didinimui skirtus rodiklius nusimato tos profesinės mokyklos, kurios pasirengia tarptautiškumo strategijas. Profesinės mokyklos tarptautiškumo strategijas rengiasi tam, kad gautų „Erasmus+“ programos mobilumo chartiją ir paprasčiau gautų finansavimą.

Strategijose numatomi tikslai ir uždaviniai neapsiriboja vien mobilumu, tačiau apima ir kitas veiklas, susijusias su tarptautiškumu, pavyzdžiui siekiama suderinti mokymo programas su užsienio profesinio mokymo įstaigomis, sukurti ir plėtoti užsienio partnerių tinklą, sukurti duomenų bazę su partnerių duomenimis, dalyvauti „Euroskills“ konkursuose, organizuoti tarpinstitucinius gerosios patirties sklaidos renginius, pasirašyti „Memorandum of Understanding“ memorandumus, vykdyti „Erasmus+“ KA2 veiklos strateginių partnerystės projektus ir kt.

Profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų mobilumas

Iš Lietuvos išvykstančių stažuotis profesinio mokymo įstaigų mokinių ir personalo 2016 m. skaičius siekė 1,3 tūkst. ir Lietuva lenkė 12 šalių iš 32 (žr. 12 paveikslą). Daugiausia profesinio mokymo įstaigų mokinių ir personalo išvyksta stažuotis į Ispaniją (262 asmenys), Vokietiją (235 asmenys) ir Italiją (177 asmenys).

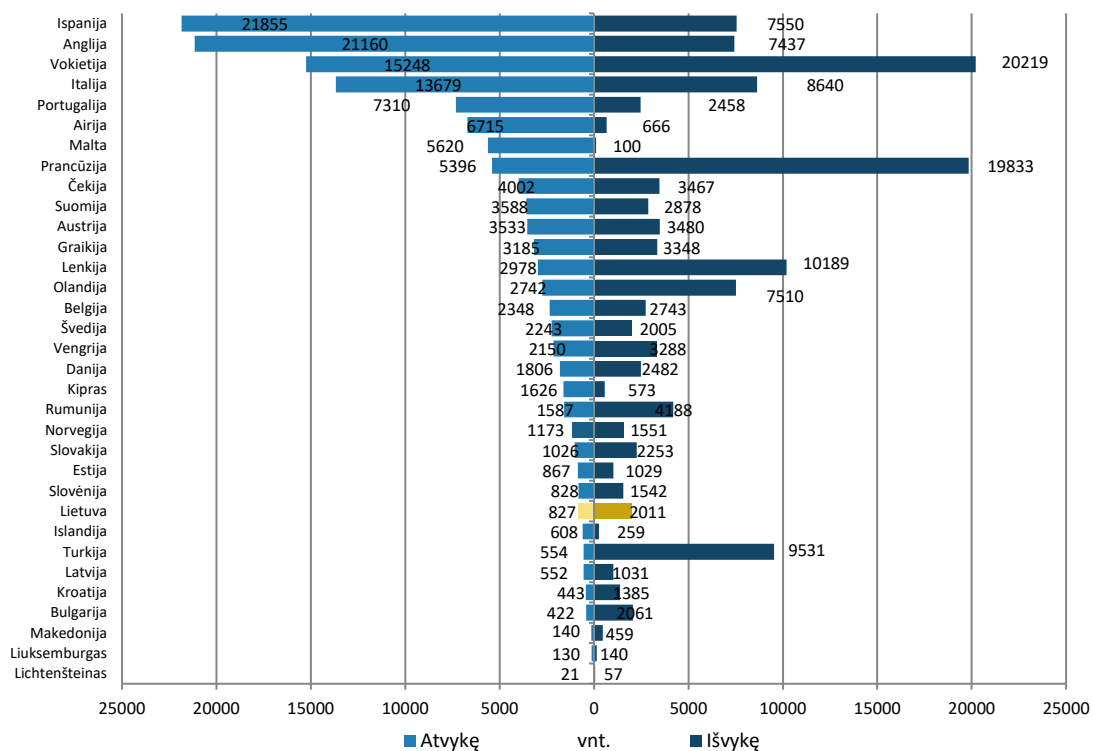
Pagal atvykstančių mokinių ir mokyklos personalo statistiką matyti, kad Lietuva priima mažiau asmenų (737) nei išvyksta ir pagal priimamų delegacijų skaičių lenkia tik 8 valstybes. Daugiausia mokinių ir personalo Lietuva priima iš Italijos (293 asmenys), Turkijos (80 asmenų) ir Prancūzijos (76 asmenys).

⁵⁷ KPMPC. Europos profesinio mokymo kreditų sistemos („ECVET“) diegimo Lietuvoje situacijos apžvalga.

http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2016/12/Analitinis-straipsnis_ECVET-diegimo-Lietuvoje-situacijos-ap%C5%BEvalga_final.pdf

⁵⁸ ŠMM. Pertvarkant profesinį mokymą, atsisakoma daugiau nei 300 profesinio mokymo programų. Prieiga per internetą:

https://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai/naujienos_1/pertvarkant-profesini-mokyma-atsiakoma-daugiau-nei-300-profesinio-mokymo-programu

12 paveikslas. Mokinių ir personalo išvykusių ir atvykusių stažuotis į užsienio šalis skaičius
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis „Erasmus+“ parengta 2016 m. ataskaita

Europos Komisijos 2016 m. parengtoje „Erasmus+“ ataskaitoje⁵⁹ nurodyta, kad Lietuva atitinka ES vidurkį pagal patvirtinamų paraiškų proporciją. 2016 m. pagal KA102 programą buvo patvirtintos 47 Lietuvos paraiškos iš 103 (46 proc.). Tai šiek tiek viršija bendrą ES vidurkį, kuris siekia 44 proc. Kitose analizuojamose šalyse patvirtinamų paraiškų dalis didesnė – Airijoje sėkmingos 11 iš 16 paraiškų (69 proc.), Suomijoje – 28 iš 36 (78 proc.), Danijoje – 24 iš 28 (86 proc.), o Austrijoje – net 105 iš 113 (93 proc.) ir tai buvo didžiausias patvirtintų paraiškų kiekis iš nagrinėtų valstybių).

2017 m. Lietuvos profesinės mokyklos, turinčios mobilumo chartijas, pateikė 17 paraiškų dėl mokinių ir mokytojų stažavimosi, iš kurių visos buvo patvirtintos. Tais pačiais metais iš šių profesinio mokymo įstaigų stažuotis išvyko 255 darbuotojai, užsienio verslo įmonėse stažavosi 524 mokiniai, užsienio profesinėse įstaigose – 336 mokiniai.

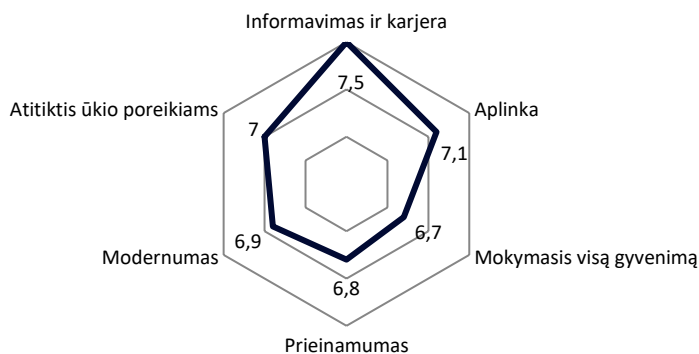
Profesinio mokymo įstaigų paslaugų kokybė ir jos užtikrinimas

EQAVET – orientacinė priemonė, skirta padėti valstybėms narėms remti ir stebėti savo profesinio mokymo sistemos tobulinimą, remiantis bendrais Europos standartais. EQAVET sistema nėra privaloma, reikia vadovautis nacionaliniais aktais. Nėra reikalaujama užtikrinti kokybės konkrečiomis priemonėmis ar metodais, nustatomi tik bendrieji principai ir kokybės kriterijai, rodikliai, kurie padėtų vertinti ir tobulinti dabartines sistemas. Sistemos gairėse siūloma įsteigti profesinio mokymo klausimams skirtą Nacionalinį kokybės užtikrinimo orientacinį punktą⁶⁰.

⁵⁹ Erasmus+ Annual Report 2016: statistical annex. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-annual-report-2016_en 24 p.

⁶⁰ KPMPČ. L. Vaitkutė. Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinė sistema. Prieiga per internetą: http://www.kpmpc.lt/Projektai/12_11_EQAVET.pdf

2015 m. KPMPC atliko profesinio mokymo įstaigų mokymo kokybės įvertinimą. Nustatyta, kad profesinėms mokykloms geriausiai pavyksta įgyvendinti kokybės kriterijus peržiūros stadijoje, o prasčiausiai – vertinimo⁶¹. Tai reiškia, kad mokyklos gali numatyti, kokių pokyčių reikia, atsižvelgiant į grįžtamąjį ryšį iš suinteresuotųjų šalių, tačiau **sunkiau sekasi sukurti sistemą, kuri leistų objektyviai įvertinti pasiekimus ir rezultatus pagal duomenis**. Taip pat atliktas vertinimas pagal sritis (žr. 13 paveikslą).

13 paveikslas. Profesinio mokymo sričių vertinimas

Šaltinis: KPMPC. R. Pusvaškis. Profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės išorinio vertinimo rezultatų apibendrinimas

Matyti, kad geriausiai įvertinta informavimo ir karjeros sritis. Šis rodiklis apima mokinių priėmimo planavimą, absolventų užimtumą, informavimą apie programų įgyvendinimą. Prasčiausiai įvertinta mokymosi visą gyvenimą sritis – į ją įeina programos ir kursų pasiūlos, pereinamumo tarp skirtingų švietimo grandžių vertinimas, žiūrima, kokia dalis mokinių įgyja kvalifikacijos pažymėjimą. Visgi šie skirtumai nėra tokie reikšmingi, kadangi 10-balėje sistemoje visose srityse yra kur tobulinti kokybės procesus.

KPMPC vykdo mokymosi programų ir išteklių vertinimą, po kurio mokykloms išduodamos licencijos, tad tai vykdoma mokyklos inicijavimo proceso metu, o ne veiklos vykdymo, kada profesinė mokykla jau yra pradėjusi vykdyti veiklą ir jai reikalingi vertinimai tam tikrais laiko tarpais. KPMPC taip pat yra sukūrusi kokybės užtikrinimo sistemą⁶². Reikia paminėti, kad ši sistema yra veikiau rekomendacinio pobūdžio ir padeda pačioms mokykloms vertinti savo veiklą pagal rodiklius, kurie taikomi ir kitose Europos šalyse⁶³.

Mokytojų kvalifikacija

Pagal švietimo įstatymą, profesinėse mokyklose mokytojais gali dirbti asmenys, įgiję aukštąjį išsilavinimą arba turintys profesinę kvalifikaciją, vidurinį išsilavinimą, 3 metus atitinkamos srities darbo patirties ir išklause pedagoginių–psichologinių žinių kursą⁶⁴. 2018 m. profesinio mokymo būklės apžvalgoje⁶⁵ nustatyta, kad šių kvalifikacijos reikalavimų laikomasi ne visada, kadangi tik naujose modulinėse ir iššėstinio mokymo programose šie reikalavimai būna įrašyti.

⁶¹ KPMPC. R. Pusvaškis. Profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės išorinio vertinimo rezultatų apibendrinimas.

Prieiga per internetą: http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2015/10/Konf_isor_vert_baig_konf/5_R.Pusvaskis_vertinimu%20rezultatai_apibendrinimas.pdf

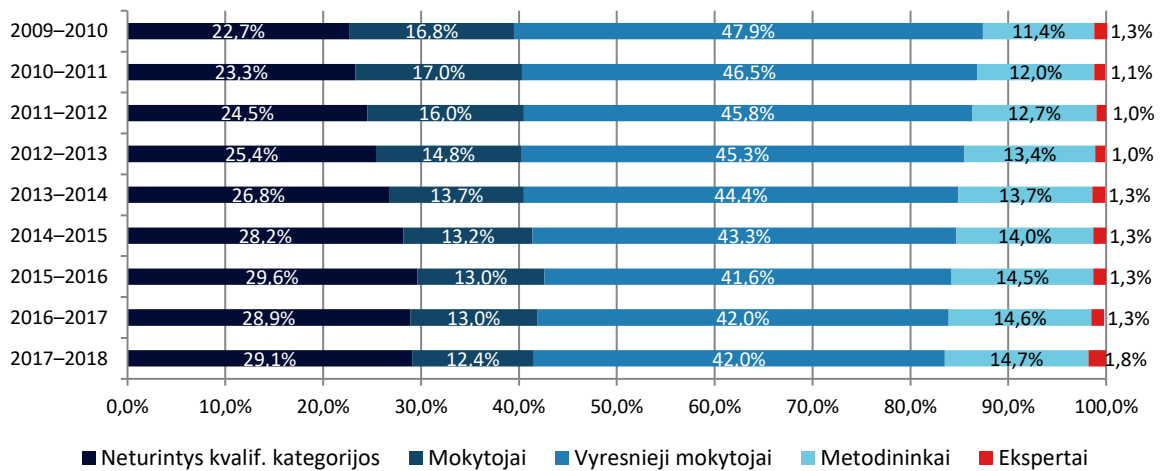
⁶² KPMPC. Profesinio mokymo kokybės vertinimas. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/kpmc/profesinis-mokymas-3/profesinio-mokymo-kokybe/profesinio-mokymo-kokybes-vertinimas/>

⁶³ Profesinio mokymo metodikos centras. Profesinio mokymo kokybės vertinimo kriterijų ir rodiklių rinkinys (kokybės standartas). Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/Skelbimai/Kokybes%20standartas-1.pdf>

⁶⁴ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>

⁶⁵ MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018 m., 41 p.

Taip pat profesinio mokymo įstaigų mokytojai gali būti atestuoti ir įgyti kvalifikacinę kategoriją, o jos įgijimo procesas reglamentuojamas Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatuose⁶⁶ ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai apraše⁶⁷. Daugiausia yra vyresniojo mokytojo kategoriją turinčių mokytojų (žr. 14 paveikslą).

14 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokytojų pasiskirstymas pagal kvalifikacines kategorijas
Šaltinis: MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018 m., 42 p.

Galima pastebėti, kad nuo 2009 m. kiekvienais metais vis didėja mokytojų – metodininkų ir neturinčių kvalifikacinės kategorijos mokytojų proporcijos. Tokia žymi mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis aiškinama tuo, kad dalis derina darbą įmonėse ir mokyklose, o tai leidžia daryti prielaidą, kad mokytojų, galinčių dalintis nauja praktine patirtimi, profesinėse mokyklose atsiranda vis daugiau. Tačiau taip pat gali reikšti ir tai, kad profesinėse mokyklose mokytojai neturi pakankamų mokymo krūvių ir turi užsidirbti atlyginimą kitur.

Apžvalgoje⁶⁸ pažymima, kad įvertinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimą įvairiais pjuviais sudėtinga, kadangi trūksta duomenų. Pastebėta duomenų neatitikimų tarp pedagogų, įgijusių kvalifikaciją skaičiaus, ir išduotų kvalifikacijos pažymėjimų skaičiaus, kuris yra kelis kartus didesnis. Nustatyta, kad 2018 m. 73 proc. profesinio mokymo įstaigų skyrė lėšų pedagogų kvalifikacijai tobulinti, tačiau skiriama mažai pinigų – suma įprastai neviršija 0,1 proc. viso profesinės mokyklos biudžeto⁶⁹. **Beveik trečdalis (29 proc.) profesijos mokytojų neturėjo jokios kvalifikacinės kategorijos ir jų dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo kursuose mažėja⁷⁰.** Taip pat MOSTA nustatė, kad reali mokytojų kvalifikacijos tobulinimo situacija neatitinka reglamentavimo, kadangi galiojančiuose profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatuose⁷¹ įvardintos atsakingos įstaigos, numatytos jų funkcijos, tačiau šios institucijos jau yra panaikintos ir tik KPMPK turi savo nuostatuose pedagogų kvalifikacijos tobulinimo atsakomybę, kuri nuostatuose įrašyta tik 2017 m.⁷²

⁶⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo 2008 m. lapkričio 24 d. Nr. ISAK-3216. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.332784/iMfzOftTfI>

⁶⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo 2014 m. rugpjūčio 29 d. Nr. V-774. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7f45d9f02f7911e4a83cb4f588d2ac1a/svqzRzIWsY>

⁶⁸ MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018 m., 43 p.

⁶⁹ Ten pat.

⁷⁰ MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018, p. 40.

⁷¹ Įsakymas dėl profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų 2007 m. balandžio 3 d. Nr. ISAK-591. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.295381?ifwid=5w7avu7x7>

⁷² MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018 m., 43 p.

2018 m. profesinio mokymo būklės apžvalgoje užsiminta, jog UPC įgyvendino 20 mln. litų vertės (5,79 mln. Eur) projektą, vykdytą nuo 2010 iki 2015 m.⁷³, kurio rezultatas – **sukurtas** profesinio mokymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo **modelis** ir 100 programų, tačiau nėra duomenų, ar šios programos yra vykdomos ir pritaikomos⁷⁴.

1.1.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas

Geografinė padėtis ir šalies įvaizdis

Anot Prancūzijos nacionalinio geografijos instituto, Europos geografinis centras yra Lietuvoje⁷⁵, tad geografinė pozicija atvykti iš užsienio yra patogi. Lietuva pasiekama įvairiais susisiekimo būdais: turi 3 valstybinius oro uostus, iš kurių galima pasiekti pagrindinius Europos miestus per 2–3 val., yra jūros uostas Baltijos jūroje, šalis sujungta magistraliniais keliais su kaimyninėmis valstybėmis, geležinkelių keliai leidžia susisiekimą traukiniais. Lietuva pasižymi itin sparčiu interneto ryšiu – pagal belaidžio ryšio spartą pasaulyje šalis yra pirmoje vietoje, o pagal bendrą mobiliojo interneto spartą – 8-oje⁷⁶. Lietuva turi išsilavinusios šalies įvaizdį – užima 4 vietą ES pagal mokslo, matematikos, kompiuterių, inžinerijos, gamybos ir statybos srities bakalauro skaičių; 2-oje vietoje ES pagal jaunimo dalį su aukštuoju išsilavinimu; 84 proc. specialistų kalba angliškai⁷⁷. Taip pat Lietuvoje palankus žemas kainų lygis, lyginant su kitoms 27 Europos šalimis – Lietuvoje kainų lygis didesnis tik už 4 valstybes⁷⁸. Mokiniai ir studentai gali lengvai išsiversti ir su 500 Eur per mėnesį net įtraukiant laisvalaikio veiklas, maistą ir kt.⁷⁹. Jeigu svarstoma likti dirbti ar atlikti praktiką / stažuotę Lietuvoje, gali kilti sunkumų, kadangi daugumoje darbo vietų reikia lietuvių kalbos, tad norint ilgiau pasilikti, siūloma pasirinkti lietuvių kalbos kursą.

Žvelgiant į pasaulinius indeksus, Lietuva Pasaulio verslo forumo sudarytame 2017–2018 m. konkurencingumo reitinge užėmė 41 vietą iš 137 šalių⁸⁰. Rodiklis matuoja makroekonomikos situaciją, valstybės institucijų darbo kokybę, švietimą, sveikatos paslaugas ir kt. Pagal Jungtinių tautų sudaromą HDI (angl. Human Development Index) indeksą, atspindintį gyventojų socioekonominę padėtį, išsivystymą ir BVP, Lietuva 2017 m. užėmė 35 vietą iš 189 šalių⁸¹. Šalių žinomumą ir savęs pristatymą pasaulyje analizuojančios „Bloom Consulting“ agentūros sudaryti 2017 m. reitingai rodo, kad Lietuva užima tik 105 vietą iš 193 pasaulyje ir 35-ą iš 42 Europoje⁸². Šiame reitinge vertinamas šalies matomumas internete ir kitose žiniasklaidos priemonėse, susidomėjimas šalimi, vertinamas užsienio investicijų lygis, investicijas pritraukiančių organizacijų (kaip „Investuok Lietuvoje“) šalies įvaizdžio kūrimo strategijos ir pan. Pagal to paties reitingo talentų sekciją (kiek šalis patraukli ir įdomi užsienio talentams) Lietuva užima tik 100-ąją

⁷³ Ugdymo plėtotės centras. Projektai: Profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas. Prieiga per internetą: <https://www.upc.smm.lt/projektai/sistema/apie.php>

⁷⁴ MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018 m., 43 p.

⁷⁵ GO Vilnius. Europos geografinis centras. Prieiga per internetą: <http://www.vilnius-tourism.lt/ka-pamatyti/lankytinos-vietos/aplink-vilniu/europos-geografinis-centras/>

⁷⁶ Investuok Lietuvoje. Infrastruktūra. Prieiga per internetą: <https://investlithuania.com/lt/lietuvos-privalumai/infrastruktura/>

⁷⁷ Investuok Lietuvoje. Aukštos kvalifikacijos ir pasirenge mokyti. Prieiga per internetą: <https://investlithuania.com/lt/lietuvos-privalumai/talentai-ir-kompetencijos/>

⁷⁸ Eurostat. Price level index for household final consumption expenditure (EU-28=100), 2017. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Comparative_price_levels_of_consumer_goods_and_services

⁷⁹ Study in Lithuania. Prieiga per internetą: <https://www.study.eu/country/lithuania>

⁸⁰ World Economic Forum. Global Competitiveness Index. Prieiga per internetą: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/competitiveness-rankings/>

⁸¹ Jungtinių Tautų Organizacijos plėtros programa. Žmonių vystymosi duomenys. Prieiga per internetą: <http://www.hdr.undp.org/en/data>

⁸² Bloom Consulting. Country Brand Ranking: Trade, 2017. Prieiga per internetą: https://www.bloom-consulting.com/en/pdf/rankings/Bloom_Consulting_Country_Brand_Ranking_Trade.pdf

vieta⁸³. Tačiau atsižvelgiant į kito reitingo, Pasaulio talentų konkurencingumo indekso (angl. Global Talent Competitiveness Index), kuris analizuoja valstybės politiką ir praktikas, leidžiančias šaliai vystytis, pritraukti ir optimizuoti žmogiškąjį kapitalą, kuris prisideda prie valstybės našumo ir gerovės, duomenis, Lietuva 2017 m. užėmė 33 iš 118 vietų⁸⁴.

Socialinis draudimas ir aprūpinimas

Vykstantiems į užsienį pagal „Erasmus+“ programas sveikatos draudimą privaloma įsigyti ne ES / EEE piliečiams, o ES / EEE piliečiams rekomenduojama įsigyti nemokamą Europos sveikatos draudimo kortelę. Ji leidžia bet kurioje iš ES valstybių, Islandijoje, Lichtenšteine ir Norvegijoje gauti būtinas valstybių teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas tokiais pačiomis sąlygomis ir kainomis, kaip ir apdrausti vietiniai gyventojai⁸⁵. Šiuo aspektu Lietuva yra patraukli – būtinosios medicinos gydytojų paslaugos nemokamos, greitosios pagalbos automobiliu vežama nemokamai, galima gauti kompensaciją receptiniams vaistams, galima gydytis ligoninėje nemokamai, jeigu turi siuntimą (kitu atveju pačiam reikia apmokėti išlaidas). Odontologijos paslaugos taip pat nemokamos, jeigu odontologas turi sutartį su teritorine ligonių kasa⁸⁶. Mokiniais, kurie pasirinkę trumpalaikį mobilumą (nuo 10 iki 89 d.) arba ilgalaikį mobilumą (nuo 90 iki 368 d.) pagal „Erasmus+“ programą (apima ir KA102, ir KA116 veiklas), pragyvenimo norma svyruoja nuo 43 iki 84 Eur per dieną (priklauso nuo to, į kokią šalį vyksta). Profesinio mokymo įstaigų personalui, kurie išvyksta į mokymo vizitus, darbo stebėjimus, praktiką arba kaip lydintieji asmenys į užsienio šalis, pragyvenimo norma svyruoja nuo 83 iki 153 Eur per dieną (žr. 1 priedą). Kiekvienos valstybės skiriama pragyvenimo norma dalyviams skirtinga ir nustatoma valstybės Nacionalinės agentūros. Pagal „Erasmus+“ programos vadovą, skyriuje „Dalyvių apsauga ir saugumas“ pabrėžiama, jog visi profesinio mokymo įstaigų mokiniai ir mokytojai, dalyvaujantys pagal visus „Erasmus+“ pagrindinius veiksmus, turi būti apdrausti nuo rizikos, susijusios su dalyvavimu tose veiklose⁸⁷. Asmenims nenurodoma draudimo norma ir įmonės, todėl organizatoriai, atsižvelgdami į projekto rūšį ir šalyje prieinamas draudimo formas, patys renkasi tinkamiausią draudimo paslaugą.

Imigracijos reikalavimai ir politika

ES ir Islandijos, Lichtenšteino, Norvegijos ir Šveicarijos piliečiai, atvykstantys mokytis ar atlikti praktikos trumpesiam nei 3 mėn. laikotarpiui, neturi gauti jokių papildomų dokumentų, ir gali būti Lietuvoje 3 mėn. skaičiuojant nuo pirmos atvykimo dienos⁸⁸. Ilgesniam nei 3 mėn. laikotarpiui atvykstantys mokiniai privalo gauti pažymą, patvirtinančią jų teisę gyventi Lietuvoje ir deklaruoti gyvenamąją vietą⁸⁹. Norint gauti pažymą, reikia į Migracijos tarnybą kreiptis asmeniškai (arba kreiptis gali notariškai įgaliotas asmuo), nepilnamečiams (jaunesniems nei 16 m. asmenims) asmenims prašymą pildo vienas iš tėvų ar globėjų, pateikęs asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Pažymai gauti taikomi šie reikalavimai: užpildytas prašymas, galiojantis asmens tapatybės dokumentas, dokumentas, patvirtinantis pažymos išdavimo pagrindą (dokumentas, patvirtinantis, kad asmuo mokosi švietimo įstaigoje, yra pakviestas atlikti stažuotę ar tobulinti kvalifikaciją), dokumentas, patvirtinantis, kad asmuo geba save finansiškai išlaikyti (pvz. banko

⁸³ Bloom Consulting. Digital Country Index. Prieiga per internetą:

<https://www.digitalcountryindex.com/resultsdimension.php?ranking=5>

⁸⁴ The Global Talent Competitiveness Index. Prieiga per internetą:

<https://www.insead.edu/sites/default/files/assets/dept/globalindices/docs/GTCL-2017-report.pdf>

⁸⁵ Europos Komisija. Svarbūs programos Erasmus+ ypatumai. Prieiga per internetą:

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-a/objectives-and-important-features/important-features_lt

⁸⁶ Europos Komisija. Užimtumas, socialiniai reikalavimai ir įtrauktis. Prieiga per internetą:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1021&langId=lt&intPageId=1744>

⁸⁷ Erasmus+ programos vadovas. 12 p.

⁸⁸ Migracijos departamentas. ES piliečiams. Prieiga per internetą: <https://www.migracija.lt/index.php?1341754599>

⁸⁹ Migracijos departamentas. ES pilietis: atvykau mokytis. Prieiga per internetą:

<https://www.migracija.lt/index.php?295165037>

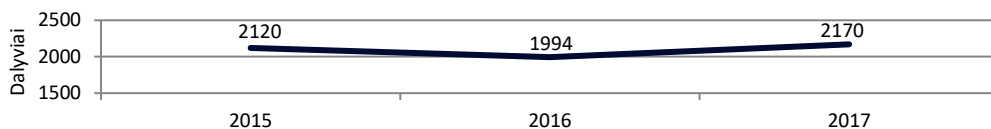
sąskaitos išrašas, nėra nustatyto pinigų kiekio, kurį asmuo privalo turėti, kiekvienoje situacijoje vertinama asmeniškai), ir dokumentą, patvirtinantį Lietuvoje galiojantį sveikatos draudimą (pvz. Europos sveikatos draudimo kortelė). Pažymos išdavimo kaina – 5,60 Eur, ji išduodama ne vėliau kaip per 10 darbo dienų.

Mokiniui iš užsienio įstojus į Lietuvos profesinę mokyklą reikia įgyvendinti tam tikrus reikalavimus, norint gauti laikiną leidimą gyventi šalyje (mokiniams iš ne ES šalių). Privaloma pateikti prašymą, tėvų sutikimą (jeigu mokyns nepilnametis), priėmimo į mokyklą patvirtinimus, pažymą dėl neteistumo, dokumentą dėl sveikatos draudimo ir kt. Taip pat reikia įrodyti, kad turi pakankamai lėšų gyventi Lietuvoje metus (pakankama suma išgyvenimui laikoma pusė minimalaus atlyginimo per mėnesį). Leidimui gauti reikia sumokėti rinkliavas: prašymo išduoti leidimą gyventi nagrinėjimas bendra tvarka kainuoja 86 Eur, skubos tvarka – 172 Eur, įforminimo kaina bendra tvarka siekia 28 Eur, skubos tvarka – 56 Eur⁹⁰. Sprendimas dėl leidimo išdavimo bendra tvarka priimamas per 4 mėn., o skubos – per 2. Įforminimas trunka 10 darbo dienų bendra tvarka, o skubos – 5.

Keblesnė situacija susidaro atvykstantiems praktikai. Užsienietis (iš ne ES šalių) gali būti Lietuvoje su viza (nebent jam taikomas bevizis režimas) iki 90 dienų, t. y., apie 3 mėn., tačiau norint gauti leidimą atlikti praktiką ilgesniam laikui, tokio varianto Migracijos departamentas nepateikia⁹¹. Todėl nėra aiškaus reglamentavimo, kaip formaliai ne ES piliečiui galima atlikti ilgesnę nei 3 mėn. praktiką įmonėse. Ilgesnio laikotarpio praktikos galimybės numatomos tik atvykstantiems tobulinti kvalifikacijos į mokslo ir studijų įstaigą, o profesinės mokyklos nepatenka į šią kategoriją.

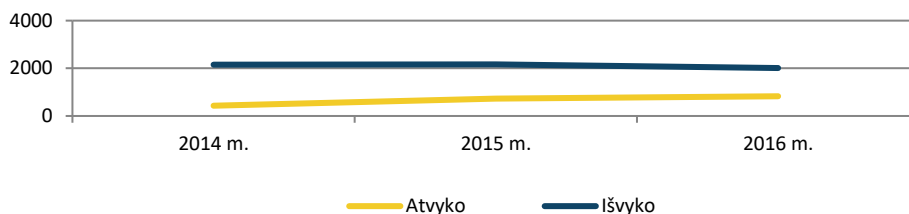
1.1.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas

2015–2017 m. laikotarpiu Lietuvoje „Erasmus+“ vykdomais profesinio mokymo mobilumo projektais pasinaudojusių asmenų skaičius netendencingai kito, tačiau nuo 2016 m. iki 2017 m. paaugo 8 proc. (žr. 15 paveikslą).

15 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai
Šaltinis: Europos Komisija

Vertinant atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičių pagal „Erasmus+“ programą, pastebima, kad atvykusiųjų skaičius nuo 2014 m. iki 2016 m. paaugo beveik dvigubai, tačiau išvykusiųjų skaičius nuo 2015 m. sumažėjo (žr. 16 paveikslą).

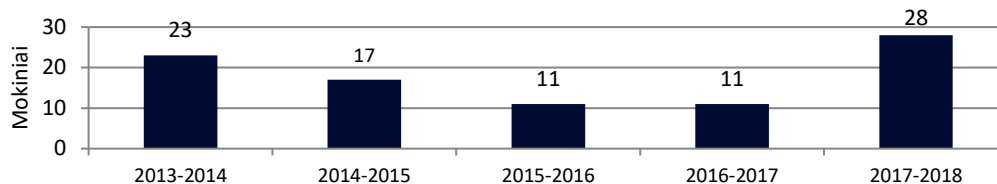

16 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

⁹⁰ Migracijos departamentas. Atvykimas ir gyvenimas LR: mokslas – moksleivis.
<https://www.migracija.lt/index.php?601573917>

⁹¹ Migracijos departamentas. <https://www.migracija.lt/index.php?-244647115>

Lietuvoje užsienio mokinių, įstojusių mokytis į Lietuvos profesines mokyklas, skaičius profesinėse mokyklose nuo 2013 iki 2017 m. kito netendencingai, tačiau visu laikotarpiu jų buvo itin mažai (mokinių skaičius svyravo nuo 11 iki 28 mokinių) (žr. 17 paveikslą). Daugiausia mokinių analizuojamu laikotarpiu atvyko iš Rusijos ir Ukrainos. Galima teigti, kad Lietuvos profesinės mokyklos nėra patrauklios tarptautiniame kontekste.

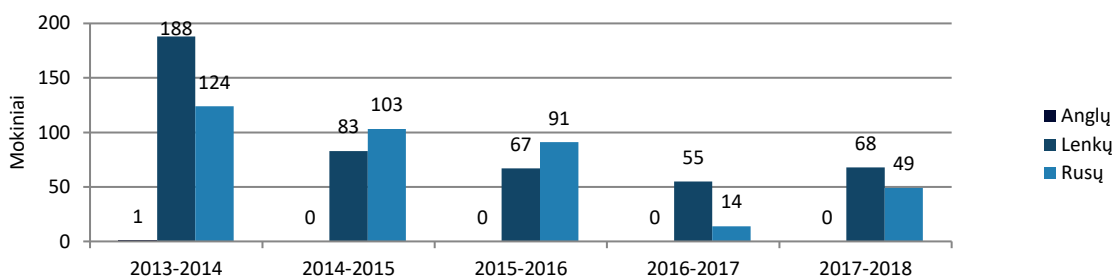

17 paveikslas. Užsienio mokiniai, atvykę mokytis į Lietuvos profesines mokyklas

Šaltinis: ŠVIS

Viena iš priežasčių, kodėl užsieniečiams nepriimtina mokytis Lietuvos profesinėse mokyklose, yra tai, kad **mokymo programos nevykdomos anglų kalba**⁹². Tai atspindi ir užsienio kalbomis besimokančių mokinių skaičius – anglų kalba besimokančių nėra (žr. 18 paveikslą).

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme⁹³ nurodoma, kad tiek Lietuvos piliečiui, tiek užsieniečiui garantuojamas mokslas valstybine kalba arba valstybinės kalbos mokymasis. Vidurinio ugdymo programos (jeina profesinis mokymas) vykdomos tautinės mažumos kalba arba lietuvių kalba. Tai yra pagrindinis veiksnys, kuris riboja užsienio mokinių atvykimą į Lietuvą. O kitos užsienio kalbos (lenkų, rusų) yra gimtosios daliai Lietuvos piliečių, tad tikėtina, kad šiomis kalbomis yra vedamos pamokos ne užsieniečiams, o Lietuvos gyventojams, kurie nemoka lietuvių kalbos.

18 paveikslas. Pirminio profesinio mokymo programų mokiniai pagal mokomąsias užsienio kalbas

Šaltinis: ŠVIS

KPMPC savo tinklalapyje yra pateikę kvalifikacijos tobulinimo programas, kurias 2015 m. kuravo šio centro darbuotojai. Programos yra susijusios su profesinio mokymo įstaigų mokytojų darbo santykių, psichologijos ir pedagogikos kvalifikacijos tobulinimu, pilietiškumo lavinimu, verslumu, tačiau tik viena programa susijusi su užsienio kalbų lavinimu. Visos programos yra mokamos ir kainos svyruoja nuo 35 iki 145 Eur⁹⁴. Šiuo metu programos nebėra vykdomos.

KPMPC vykdyta profesinio mokymo įstaigų mokytojų apklausa atskleidė, kad labiausiai mokytojams trūksta užsienio (vienos iš ES šalių, o ypač – anglų) kalbos žinių, o tai galima įvardinti kaip kliūtį tarptautiškumo didinimui ir programų vykdymui anglų kalba⁹⁵. Kaip viena pagrindinių priežasčių, kodėl

⁹² Tokią informaciją buvo pateikta 2018 m. gruodžio mėn. 18 d., susisiekus su KPMPC Skyriaus vadove

⁹³ Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3AD08EA5D0/xbPKUCNrMi>

⁹⁴ KPMPC, kvalifikacijos tobulinimo programų sąrašas. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/kpmc/programu-sarasas-ir-registracija/>

⁹⁵ MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2017, p. 34.

apie 80 proc. mokytojų įvardino nemokantys užsienio kalbos, tikėtina, yra mokytojų amžius, kadangi daugiau nei pusė yra vyresni nei 50 metų.

Analizuojant, kiek Lietuvos profesinio mokymo įstaigų atstovai pasiekia Europos ar pasauliniu lygmeniu, galima atsižvelgti į kas dvejus metus Europos valstybių rengiamą profesinio meistriškumo konkursą „Euroskills“, kuriame varžosi Europos jaunuoliai iki 25 metų, atstovaujantys savo profesiją⁹⁶. 2018 m. Budapešte vykusiose varžybose Lietuvos profesinio mokymo įstaigų atstovams nepavyko laimėti nei vieno aukso, sidabro ar bronzos medalio jokioje srityje, tačiau laimėtas vienas meistriškumo apdovanojimas (angl. medallion for excellence), o Lietuva iš 27 valstybių užėmė 22 vietą⁹⁷. 2016 m. ir 2014 m. Lietuvos atstovai taip pat pelnė po vieną meistriškumo apdovanojimą, o bendroje šalių įskaitoje užėmė 23 vietą 2016 m.⁹⁸ ir 21 vietą 2014 m.⁹⁹. Pasiekimai tokia konkurse ne tik sudomina pačius profesinio mokymo įstaigų mokinius ir pritraukia jaunus žmones mokytis ir tobulėti, tačiau padeda reklamuoti Lietuvos profesinio mokymo įstaigoms užsienyje – vien dalyvavimas tokio lygio renginyje garantuoja, jog įstaigos, kurių atstovai dalyvauja Europinio lygio meistriškumo konkursuose, užsitikrina gerą įvaizdį pasaulyje bei gali pasireklamuoti plačiai, tarptautinei auditorijai.

Mokymosi kaina ir parama mokiniams

Pirminis profesinis mokymas Lietuvoje yra nemokamas ir finansuojamas iš valstybės biudžeto¹⁰⁰. Mokinys privalo į valstybės biudžetą grąžinti mokymo lėšas arba dalį jų tuo atveju, jeigu jis nutraukia profesinį mokymą savo noru arba yra pašalinamas iš profesinės mokyklos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. Mokinys atleidžiamas nuo lėšų grąžinimo, jeigu mokslo metus baigė profesinio mokymo tiekėjo nustatytu laiku, neturi skolų, apie norą nutraukti profesinį mokymą raštu pranešė profesinės mokyklos tiekėjui iki naujų mokslo metų pradžios, jam buvo nustatytas neįgalumas, dėl tam tikrų priežasčių išėjo atostogų arba mirė¹⁰¹.

Tęstinis profesinis mokymas vykdomas profesinės mokyklos, įmonės arba mokinio lėšomis¹⁰². Neformalusis profesinis mokymas yra finansuojamas mokymą užsakančių fizinių ar juridinių asmenų, tačiau gali būti remiamas iš valstybės ar savivaldybės biudžetų, ES struktūrinių fondų ar darbdavių lėšų¹⁰³.

Analizuotuose dokumentuose mokymosi kaina ir parama užsienio mokiniams nėra apibrėžiama, nes į Lietuvą atvykstančių užsieniečių, norinčių mokytis profesinėse mokyklose, skaičius yra labai mažas (2017 m. atvyko tik 28 mokiniai).

Tarp ŠMPF vykdomų nacionalinių programų viena yra skirta atvykstantiems užsienio dėstytojams ir mokslininkams, tačiau apsiribojama tik aukštojo mokslo įstaigomis, tad speciali parama užsienio profesinio mokymo įstaigų mokytojų pritraukimui nėra skiriama¹⁰⁴.

⁹⁶ Eurosills. About Eurosills. Prieiga per internetą: <http://www.eurosills2018.com/about-eurosills-2018>

⁹⁷ Eurosills. Member Results Comparison. Prieiga per internetą:

http://www.eurosills2018.com/ckfinder/images/04_Member_Comparison_by_Total_Medal_Points.pdf

⁹⁸ Worldskills. Member Results Comparison. Prieiga per internetą: https://worldskillseurope.org/wp-content/uploads/2016/12/2016_OR_Members_by_total_medal-1.pdf

⁹⁹ Worldskills. Member Results Comparison. Prieiga per internetą: https://www.scribd.com/doc/241984700/EuroSkills-2014-Medal-Ranking-Per-Country#fullscreen&from_embed

¹⁰⁰ ŠMM, profesinis mokymas, finansavimas ir aprūpinimas. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/profesinis-mokymas/finansavimas-ir-aprupinimas>

¹⁰¹ Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymas 2017 m. gruodžio 14 d. Nr. XIII-888. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b0b6cda0eb0a11e7a5cea258c39305f6>

¹⁰² ŠMM, profesinis mokymas, finansavimas ir aprūpinimas. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/profesinis-mokymas/finansavimas-ir-aprupinimas>

¹⁰³ Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymas 2017 m. gruodžio 14 d. Nr. XIII-888. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b0b6cda0eb0a11e7a5cea258c39305f6>

¹⁰⁴ ŠMPF. Nacionalinės paramos. Prieiga per internetą: <http://www.smpf.lt/lt/administruojamos-programos/nacionalines-programos>

1.1.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu

Lietuvoje suaugusiųjų švietimo institucijose galima mokytis formaliai ir neformaliai. Pagal formaliojo švietimo programas suaugusieji Lietuvoje gali mokytis suaugusiųjų mokymo centruose, bendrojo ugdymo mokyklose, kuriose yra suaugusiųjų klasės, profesinėse įstaigose, kolegijose ir universitetuose. Suaugusiųjų švietimas yra finansuojamas valstybės lėšomis¹⁰⁵.

Formaliojo švietimo suaugusiųjų mokymo centrai yra priskiriami bendrojo ugdymo mokyklų grupei. Suaugusiųjų bendro lavinimo mokyklos vykdo šias ugdymo programas¹⁰⁶:

- suaugusiųjų pradinio ugdymo (ISCED 1);
- suaugusiųjų pagrindinio ugdymo (ISCED 2);
- suaugusiųjų vidurinio ugdymo (ISCED 3).

Suaugusiųjų mokyklos, kurios turi profesinio mokymo programas ir profesiniam mokymui reikiamą materialinę bazę, gali organizuoti profesinį mokymą. Profesinio mokymo centruose teikiamos kai kurios formaliojo ir neformaliojo suaugusiųjų profesinio mokymosi programos¹⁰⁷.

Neformalusis suaugusiųjų mokymasis gali būti vykdomas neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstaigų, suaugusiųjų mokymo centrų, aukštųjų mokyklų ir pan. Darbdaviai taip pat gali organizuoti suaugusiųjų mokymą darbo vietose. Neformalųjį švietimą pagyvenusiems žmonėms organizuoja Trečiojo amžiaus universitetai, kurių 2018 m. duomenimis Lietuvoje buvo net 67¹⁰⁸.

Mokymąsi visą gyvenimą Lietuvoje reglamentuoja mokymosi visą gyvenimą strategija¹⁰⁹, kurios pagrindinis tikslas – apibrėžti mokymosi visą gyvenimą plėtros kryptis ir jų įgyvendinimo priemonės, akcentuojant profesinio mokymo ir suaugusiųjų tęstinio mokymo sritis. Mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų plane¹¹⁰, siekiant įgyvendinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir karjeros modelio sukūrimo ir įdiegimo priemonę, vienas iš veiksmų, susijęs su tarptautiškumu, nurodomas siekis didinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo sistemos tarptautiškumo plėtrą, tačiau šis veiksmas labai abstraktus ir nėra detalizuojama, kokiomis priemonėmis tarptautiškumą didinti.

Lietuva kartu su kitomis Šiaurės ir Baltijos šalimis narėmis (Danija, Estija, Latvija, Suomija, Islandija, Norvegija, Švedija) dalyvauja „Nordplus Adult“ bei „Nordplus Horizontal“ projektuose¹¹¹. „Nordplus Adult“ projektas skirtas išskirtinai suaugusiųjų mobilumo didinimui ir apima sritis nuo aktyvaus kontaktų kūrimo etapo iki tinklų kūrimo ir keitimosi patirtimi įgyvendinant suaugusiųjų mokymo plėtrą valstybėse¹¹². Pagal šią programą Lietuvoje įgyvendinta nemažai projektų: 2013 m. įgyvendinta 12 projektų, 2014 m. – 23,

¹⁰⁵ Europos Komisija, EURYDICE, pagrindiniai švietimo vykdytojai. Prieiga per internetą:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-providers-43_lt

¹⁰⁶ Ten pat.

¹⁰⁷ Ten pat.

¹⁰⁸ KPMPC, Trečiojo amžiaus universitetai. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/kpmc/suaugusiuju-svietimas-3/treciojo-amziaus-universitetai/>

¹⁰⁹ Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija, 2004 m. kovo 26 d., ISAK-433/A1-83. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.230967/swBiovEeXa>

¹¹⁰ Mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų planas. Prieiga per internetą: http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2017/11/MVG-pletros-planas_2017-2020.pdf

¹¹¹ Nordplus. Find a partner. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/How-to-apply/FIND-A-PARTNER>

¹¹² Nordplus. Handbook. 40 p. Prieiga per internetą: https://www.nordplusonline.org/How-to-apply/HANDBOOK#pdf_frame

2015 m. – 23, 2016 m. – 15, 2017 m. – 27, o 2018 m. įgyvendinti 21 projektas. Bendrai per laikotarpį skirta 3,1 mln. eurų¹¹³.

„Nordplus Horizontal“ projektas skiria stipendijas naujoviškiems projektams ir tinklo veiklai, apimančiai daugiau nei vieną švietimo sektorių Šiaurės ir Baltijos šalyse. Projekte gali dalyvauti visos švietimo ir mokymosi visą gyvenimą institucijos ir organizacijos, o projektai taip pat gali apimti ne švietimo srities partnerius, taigi projektas išimtinai remia mokymosi visą gyvenimą sektoriaus institucijų bendradarbiavimą bei stiprina tarpinstitucinius ryšius¹¹⁴. Šia programa Lietuvoje naudojamosi ne taip aktyviai: 2013 m. įgyvendinta 13 projektų, 2014 m. – 13, 2015 m. – 7, 2016 m. – 8, 2017 m. – 10, o 2018 m. įgyvendinti 8 projektai. Visu laikotarpiu skirta 2,4 mln. eurų¹¹⁵.

Taip pat Lietuva, kartu su kitomis „Erasmus+“ dalyvaujančiomis valstybėmis, dalyvauja „EPALE“ bendruomenėje, kurios paskirtis Lietuvoje, pasak ŠMPF, yra skatinti Lietuvos suaugusiųjų švietimo institucijų ir suaugusiųjų švietėjų bendradarbiavimą ir tinklų plėtoją bei skatinti inovatyvių suaugusiųjų mokymo (mokymosi) metodų kūrimą, naudojant naujas informacines technologijas¹¹⁶. Minėtas fondas taip pat atsako ir už „EPALE“ platformos žinomumo didinimą bei jos populiarinimą tarp „Erasmus+“ ir „Nordplus“ programų dalyvių.

Lietuvoje „Erasmus+“ programa siekiama gerinti suaugusiųjų švietimo kokybę¹¹⁷ bei strateginių partnerystės projektais ES lygmeniu keistis patirtimi, remti praktikos plėtotę. Ši programa remia visų formų neprofesinį suaugusiųjų švietimą.

„Erasmus+“ suaugusiųjų švietimo kokybę siūlo gerinti naudojantis dvejomis veiklomis:

- mobilumo projektai, kuriuose dalyvauja suaugusiųjų švietimo darbuotojai, kurie vykdamiesi į mokymo vizitus ir stebėdami darbą užsienyje įgyja žinių ir patirties, kurią suaugusiems besimokantiejiems perduoda parvykę į savo šalį¹¹⁸;
- strateginės partnerystės, kuriuose dalyvauti gali suaugusiųjų švietimo organizacijų darbuotojai, mokiniai, organizacijų nariai. Ši veikla apima novatoriškos mokymo praktikos plėtrą, perdavimą, įgyvendinimą, taip pat skatina bendradarbiavimą tarp Europos valstybių bendrų iniciatyvų kūrimu, tarpusavio mokymusi, keitimusi patirtimi¹¹⁹.

„Erasmus+“ strateginių partnerystės projektuose galimas besimokančiųjų asmenų mobilumas (nuo 5 dienų iki 2 mėnesių), darbuotojų mokymo renginiai (nuo 3 dienų iki 2 mėnesių), darbuotojų dėstymo mobilumas (nuo 2 iki 12 mėnesių)¹²⁰.

Remiantis 2017 m. „Erasmus+“ veiklos ataskaita, 2017 m. Lietuvos biudžetas pagal mobilumo projektams priklausantį KA104 veiksmą (suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumas) siekė 152 tūkst. Eur, mobilumo galimybėmis pasinaudojo 96 suaugusiųjų švietimo įstaigų darbuotojai, o pagal strateginėms partnerystėms priklausantį KA2 veiksmą (strateginės partnerystės) suaugusiųjų švietimo biudžetas buvo

¹¹³ Nordplus. Project database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/Projects2/Project-database>

¹¹⁴ Ten pat, 53 p.

¹¹⁵ Nordplus. Project database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/Projects2/Project-database>

¹¹⁶ Europos Komisija. Epale. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/epale/lt/nss/national-support-services-lithuania>

¹¹⁷ Erasmus+ Suaugusiųjų švietimas. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/erasmus-suaugusiuju-svietimas-23>

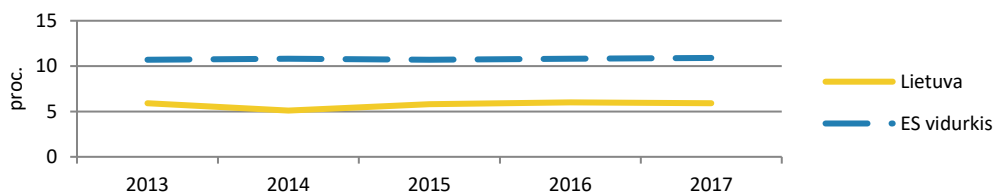
¹¹⁸ Erasmus+. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo projektai. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/suaugusiuju-svietimo-darbuotoju-mobilumo-projektai-44>

¹¹⁹ Erasmus+. Suaugusiųjų švietimo strateginės partnerystės. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/suaugusiuju-svietimo-strategines-partnerystes-49>

¹²⁰ Ten pat.

šiek tiek didesnis nei 1 mln. Eur¹²¹. Tais pačiais metais profesiniam mokymui skirtas finansavimas pagal KA102 (profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų mobilumas) veiksmą siekė 4,2 mln. Eur (net 27 kartus daugiau nei suaugusiųjų mokytojų mobilume), projektais pasinaudojo 2170 dalyvių o pagal KA2 veiksmą Lietuvos profesinėms mokykloms biudžetas siekė 1,4 mln. Eur¹²².

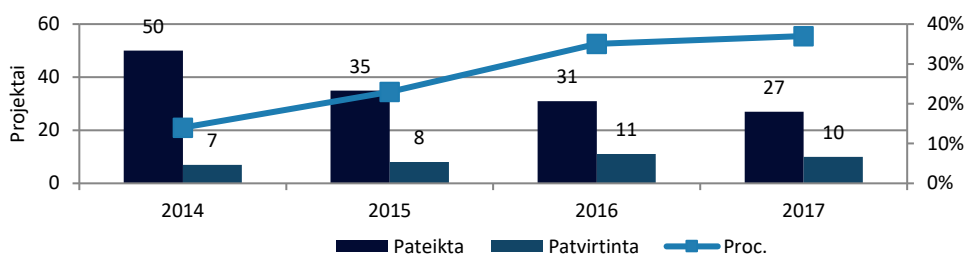
Statistiniai duomenys rodo, kad suaugusiųjų (25-64 metų), dalyvavusių formaliajame ir neformaliajame švietime, dalis analizuojamu laikotarpiu liko mažai pakitusi (padidėjo tik 0,8 proc. punktu) ir beveik dvigubai atsilieka nuo ES vidurkio (žr. 19 paveikslą).

19 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.)
Šaltinis: Eurostat

Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje¹²³ buvo iškeltas siekis, kad 2017 m. suaugusiųjų švietime dalyvautų 8 proc., tuo tarpu tais pačiais metais besimokančių suaugusiųjų dalis siekė tik 5,9 proc. Kadangi Lietuvoje besimokančių suaugusiųjų dalis atsilieka nuo ES vidurkio, strategijoje keliami mažesni siekiai suaugusiųjų mokymuisi – numatyta iki 2022 m. padidinti besimokančiųjų suaugusiųjų dalį iki 12 proc., tuo tarpu strategijoje „Education and Training 2020“¹²⁴ numatyta, kad 2020 m. suaugusiųjų, kurie dalyvautų mokymosi visą gyvenimą veikloje, dalis siektų 15 proc. (ES vidurkis).

Pagal „Erasmus+“ mobilumo veiklą KA104, skirtą suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumui skatinti, Lietuvoje 2014–2017 m. laikotarpiu paraiškų buvo pateikiama vis mažiau (skaičius sumažėjo 46 proc.), tačiau patvirtinama paraiškų dalis vis didėjo – nuo 14 proc. patvirtintų paraiškų 2014 m., iki 37 proc. 2017 m. (žr. 20 paveikslą).

20 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos
Šaltinis: Europos Komisija

2014–2016 m. į Lietuvą atvykstančių suaugusiųjų švietimo darbuotojų skaičius sumažėjo net 75 proc., o išvykstančiųjų skaičius buvo nepastovus – 2015 m. išvykstančiųjų sumažėjo 30 proc., tačiau 2016 jų skaičius pakilo 38 proc., taigi bendrai per laikotarpį išvykstančiųjų skaičius augo 13 proc. (žr. 21 paveikslą).

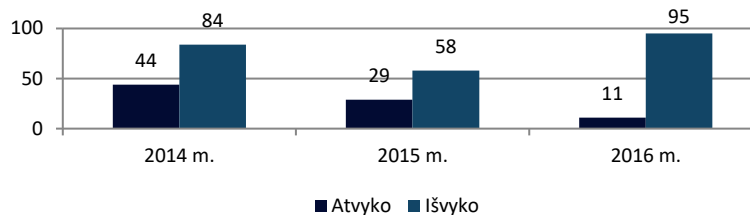
¹²¹ Publications Office of the European Union. Erasmus+ annual report 2017. Prieiga per internetą:

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1>

¹²² Ten pat.

¹²³ Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. Prieiga per internetą: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf

¹²⁴ Tarybos išvados 2009 m. gegužės 12 d. dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“). Prieiga per internetą: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:52009XG0528\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:52009XG0528(01))

21 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo)
Šaltinis: Europos Komisija, „Erasmus+“ 2017 m. ataskaita

Taigi, teiktų paraiškų „Erasmus+“ suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo projektams skaičiai 2014–2016 m. mažėjo, tačiau patvirtinamų paraiškų buvo vis daugiau, o tai lėmė didesnę išvykstančių su „Erasmus+“ projektais asmenų skaičių. Tačiau nors išvykstančiųjų skaičius auga, norinčių atvykti į Lietuvą – vis mažiau.

1.2 Suomijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė

Šiame skyriuje vertinama Suomijos profesinio mokymo sistema, profesinio mokymo patrauklumas mokiniams, atvykusiems iš užsienio, taip pat užsienio mokinių ir mokytojų pritraukimas į šalį bei profesinio mokymo sąsajos su suaugusiųjų švietimu.

1.2.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas

Suomijoje profesinis mokymas apima aukštesnįjį vidurinį profesinį mokymą (kuris apima pirminį profesinį mokymą ir paruošiamąjį profesinį mokymą) ir tęstinį profesinį mokymą (kuris apima tęstinio profesinio mokymo kvalifikacijos įgijimą, specialisto kvalifikacijos įgijimą bei specialistų ruošimą pagal individualius mokinių ar darbdavių poreikius)¹²⁵.

Profesinis mokymas apima 3 lygių kvalifikacinę sistemą¹²⁶:

- profesinė kvalifikacija, kuri nurodo kompetenciją įsidarbinti konkrečioje srityje;
- tęstinio mokymo profesinė kvalifikacija, kuri skirta kvalifikuotiems darbuotojams įsidarbinti konkrečioje srityje;
- specialistų profesinė kvalifikacija (skirta labiausiai reikiamoms profesijoms).

Profesinis mokymas yra skirtas jauniems asmenims, kurie nori įgyti tam tikrą kvalifikaciją ir dirbantiems suaugusiesiems. Mokslas vykdomas profesinio mokymo įstaigose arba pameistrystės mokymosi forma – mokymasis vyksta darbo vietoje. Mokinys įgijęs kvalifikacijos laipsnį profesinio mokymo įstaigoje gali stoti į universitetą¹²⁷.

Suomijoje Vyriausybė priima sprendimus dėl profesinio mokymo tikslų bei kvalifikacijų struktūros¹²⁸. Už profesinio mokymo strateginį valdymą yra atsakinga Švietimo ir kultūros ministerija (angl. The Ministry of

¹²⁵ Finnish NATIONAL board of education. Vocational education and training in Finland. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/download/131431_vocational_education_and_training_in_finland.pdf

¹²⁶ Finnish National Agency for Education. Competence-based qualifications for adults. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/competence_based_qualifications_for_adults

¹²⁷ Ministry of Education and Culture. Vocational Education and training in Finland. Prieiga per internetą: <https://minedu.fi/en/vocational-education-and-training>

¹²⁸ Finnish National Agency for Education. Vocational upper secondary education. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/vocational_upper_secondary_education

Education and Culture)¹²⁹. Suomijos nacionalinė švietimo agentūra (angl. The Finnish National Agency of Education) priima sprendimus dėl kiekvieno profesinės kvalifikacijos reikalavimo valstybės mastu, tuo pačiu nustatydamą tikslus, pagrindinį mokymo turinį ir vertinimo kriterijus. Sprendimai taip pat apima nuostatas dėl mokinių vertinimo, konsultavimo, praktikos vietų, specialaus švietimo ir švietimo priemonių imigrantams. Suomijos mokymo programų turinys yra apibrėžtas ir nacionaliniu kvalifikacijos reikalavimu¹³⁰.

Profesinio mokymo paslaugų teikėjais gali būti savivaldybė, privati ar valstybinė organizacija. Teikėjas yra atsakingas už mokymų organizavimą bei mokymo programų rengimą pagal nacionalinius kvalifikacijos reikalavimus. Suomijoje profesinis mokymas yra finansuojamas iš Švietimo ir kultūros ministerijos biudžeto. Centrinė ir vietinė valdžia taip pat prisideda prie vidurinio profesinio mokymo, o tęstinį profesinį mokymą ir specialistų rengimą pagal individualius poreikius finansuoja tik centrinė valdžia¹³¹.

Suomijoje kasmet vidutiniškai 5,3 tūkst. profesinio mokymo įstaigų mokinių išvyksta mokytis į užsienį ir tai sudaro 11 proc. visų mokinių. Atvykusių mokinių į profesines mokyklas skaičius per metus apytiksliai būna 2,5 tūkst. Siekiant plėtoti mokytojų profesinę ir pedagoginę kompetencijas organizuojamas mokytojų profesinis tobulėjimas užsienyje¹³².

Nacionaliniai teisės aktai

Profesinį mokymą Suomijoje reglamentuoja Profesinio mokymo įstatymas (angl. Vocational Education and Training Act)¹³³. Įstatymas nustato profesinio mokymo organizavimą, kvalifikacijų sandarą ir suteikimą, galimybes tapti profesinės mokyklos mokiniu, asmenų, dalyvaujančių profesiniame mokyme, teises bei pareigas. Lietuvoje profesinį mokymą reglamentuojantis įstatymas apima ir finansavimą, tačiau Suomijoje finansavimą reglamentuoja Švietimo ir kultūros veiklos finansavimo teikimo įstatymas (angl. Act on the Financing of the Provision of Education and Culture)¹³⁴. Suomijos profesinio mokymo įstatyme apie tarptautiškumo skatinimą nėra užsimenama.

Suomija neturi atskiros strategijos profesiniam mokymui, tačiau apie profesinį mokymą kalbama bendrose Suomijos švietimo strategijose. Nacionalinė švietimo agentūra ir Švietimo ministerija turi savo strategijas¹³⁵. Ministerijos strategija buvo sukurta 2003 m. ir tikslai išskirti 2015 metams¹³⁶. Su tarptautiškumu iš dalies susiję tikslai apima geresnę imigrantų integraciją į visuomenę, mobilumo skatinimą, dvišalių sutarčių sudarymą dėl mainų, kad būtų didinamas Suomijos kultūros žinomumas aplinkinėse šiaurės šalyse ir patys suomia geriau susipažintų su svetimomis kultūromis. Taip pat formuluojama mokymosi viso gyvenimą koncepcija ir išsikeliamas tikslas, kad visų amžiaus grupių gyventojai mokytųsi.

Suomijos nacionalinės švietimo agentūros strategijoje numatyti prioritetai iki 2025 m¹³⁷. Tarptautiškumas minimas siekyje taikyti informacija grįstą valdymą ir mokymą. Tai yra – tarpusavyje lyginti Suomijos ir

¹²⁹ Ministry of Education and Culture. Vocational Education and training in Finland. Prieiga per internetą: <https://minedu.fi/en/vocational-education-and-training>

¹³⁰ Finnish National Agency for Education. Vocational upper secondary education. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/vocational_upper_secondary_education

¹³¹ Ministry of Education and Culture. Administration and Finance. Prieiga per internetą: <https://minedu.fi/en/administration-and-finance-vet>

¹³² Finnish National Board of Education. Vocational education and training in Finland. Vocational competence, knowledge and skills for working life and further studies.

¹³³ Finlex. Law on vocational training. Prieiga per internetą: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

¹³⁴ Finlex. Act on the financing of educational and cultural activities. Prieiga per internetą: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980635#Lidp446615536>

¹³⁵ https://www.oph.fi/english/about_us

¹³⁶ UNESCO Institute for Lifelong Learning. Finland: Ministry of Education Strategy: 2015, issued 2003. Prieiga per internetą: <http://uil.unesco.org/document/finland-ministry-education-strategy-2015-issued-2003>

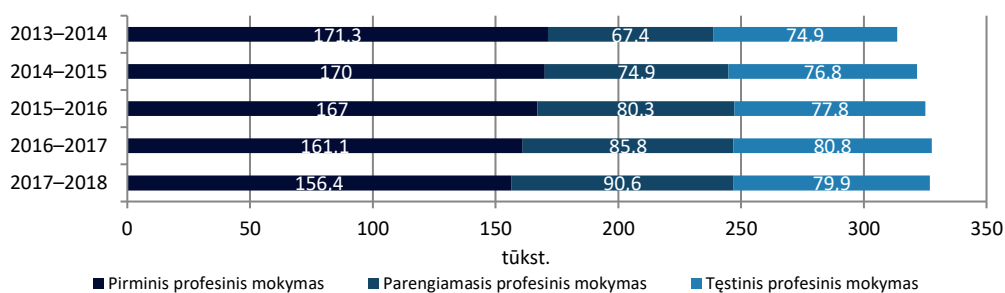
¹³⁷ Finnish National Agency for Education. Learning and Competence 2025. Prieiga per internetą:

užsienio mokyklas, dalyvauti tarptautiniuose žinių mainuose bendradarbiaujant su užsienio mokyklomis ir tyrimų centrais¹³⁸. Viena iš agentūros misijų yra skatinti mokymosi įstaigų tarptautiškumą.

Bendros, tarptautiškumą profesiniame mokyme apimančios strategijos Suomijoje nėra, kadangi kiekvienas profesinio mokymo tiekėjas pats susidaro savo strategijas tarptautiškumo skatinimui remiantis tuo, kas aktualiausia kiekvienai mokymo įstaigai¹³⁹.

Profesinio mokymo bendrieji rodikliai

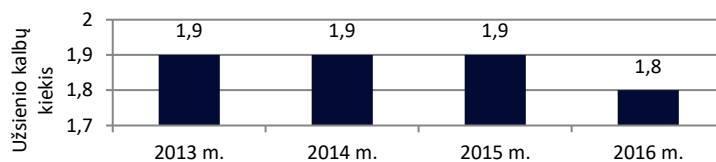
Suomijoje 2017–2018 m. m. profesinėse mokyklose mokėsi 326,9 tūkst. mokinių. Tai yra 4,2 proc. daugiau nei 2013–2014 m. m. (313,6 tūkst. mokinių) (žr. 22 paveikslą). Nors mažėja besimokančių pirminiame profesinio mokymo lygmenyje, daugėja parengiamojo profesinio mokymo dalyvių. Vienas iš veiksnių, kodėl didėja stojančiųjų į parengiamuosius kursus – didėjantis užsienio kalba kalbančių gyventojų skaičius (plačiau apie tai 1.2.3 poskyryje).

22 paveikslas. Mokinių skaičius profesinėse mokyklose pagal mokslo metus

Šaltinis: Statistics Finland

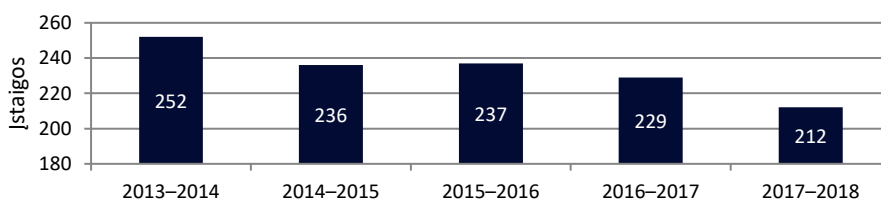
Žvelgiant į vidutinį skaičių užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai, pastebima, kad daugelis mokinių 2013–2016 m. buvo pasirinkę 2 užsienio mokomąsias kalbas (žr. 23 paveikslą).

23 paveikslas. Vidutinis skaičius užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis EBPO

Galima pastebėti, kad mokinių skaičiui didėjant profesinio mokymo įstaigų skaičius mažėja (žr. 24 paveikslą). 2013–2014 m. m. buvo 252 profesinės mokyklos, o 2017 – 2018 m. m. liko 212 – 16 proc. mažiau.

24 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų skaičius

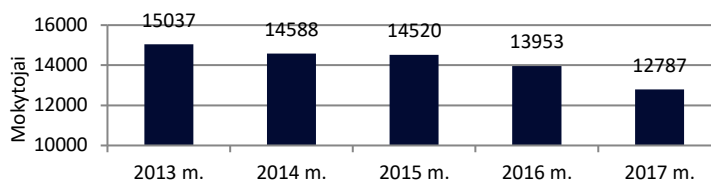
Šaltinis: Education Statistics Finland

https://www.oph.fi/download/164907_learning_and_competence_2025_finnish_national_board_of_education.pdf

¹³⁸ Ten pat, 10 p.

¹³⁹ Informacija suteikta Suomijos profesinio mokymo sistemos eksperto pagal pateiktą užklausą 2019 m. sausio mėn. 22 d.

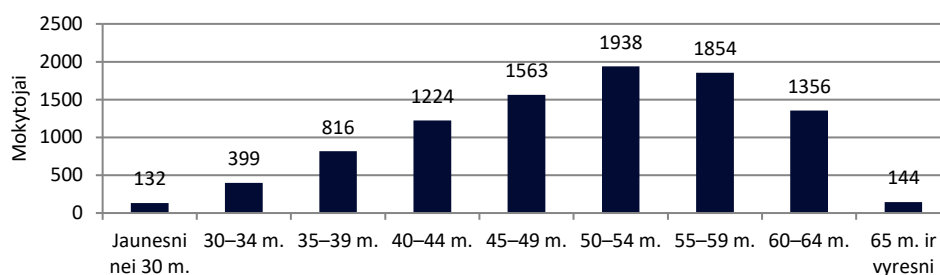
Mažėjant profesinio mokymo įstaigų skaičiui proporcingai mažėja ir profesinio mokymo mokytojų skaičius. Nuo 2013 m. iki 2017 m. mokytojų skaičius sumažėjo 15 proc. (žr. 25 paveikslą).

25 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokytojų skaičius

Šaltinis: Eurostat

Žvelgiant į mokytojų pasiskirstymą pagal amžių, situacija panaši kaip ir Lietuvoje – profesiniame mokyme didžioji dalis mokytojų (56,1 proc.) yra vyresni nei 50 metų (žr. 26 paveikslą).

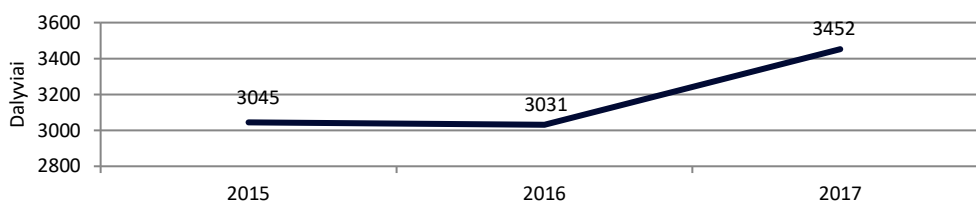
26 paveikslas. Profesijos mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2016 m.

Šaltinis: Education Statistics Finland

Statistika rodo, kad kuo vyresnė mokytojų amžiaus grupė, tuo didesnė dalis yra turinčių pedagogo kvalifikaciją. Pavyzdžiui, tarp jaunesnių nei 30 m. mokytojų tik 38,7 proc. turėjo kvalifikaciją, o tarp 60–64 m. mokytojų – 87,7 proc.¹⁴⁰

Profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų mobilumas

2015–2017 m. Suomijoje „Erasmus+“ vykdomuose profesinio mokymo mobilumo projektuose dalyvavo vis daugiau dalyvių – per analizuotą laikotarpį dalyvių padidėjo 13 proc. (žr. 27 paveikslą).

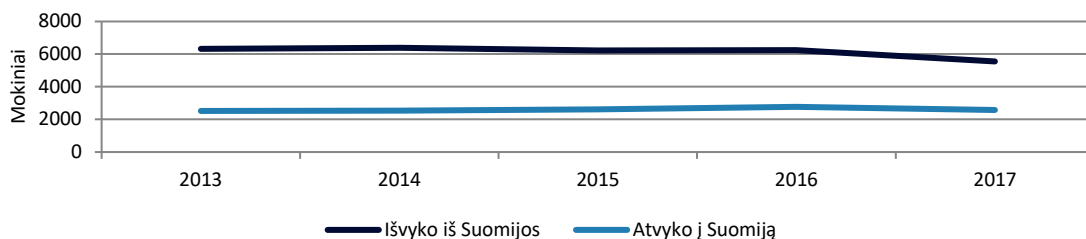

27 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai

Šaltinis: Europos Komisija

Remiantis Suomijos nacionalinės švietimo agentūros duomenimis, nuo 2013 iki 2017 m. į Suomiją atvykstančių profesinio mokymo įstaigų mokinių skaičius netendencingai kito (analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet atvykdavo 2606 mokiniai). Išvykstančių mokinių skaičius buvo daugiau nei dvigubai didesnis, tačiau nuo 2016 m. pastebimas mokinių mobilumo sumažėjimas. 2013–2017 m. vidutiniškai kasmet išvykdavo 6148 mokiniai (žr. 28 paveikslą).

¹⁴⁰ Education Statistics Finland. Prieiga per internetą: https://vipunen.fi/en-gb/layouts/15/xlviewer.aspx?id=en-gb/Reports/Opettajatiedot%20-%20ammatillinen%20-%20kelpoisuus%20-%20ik%C3%A4_EN.xlsb

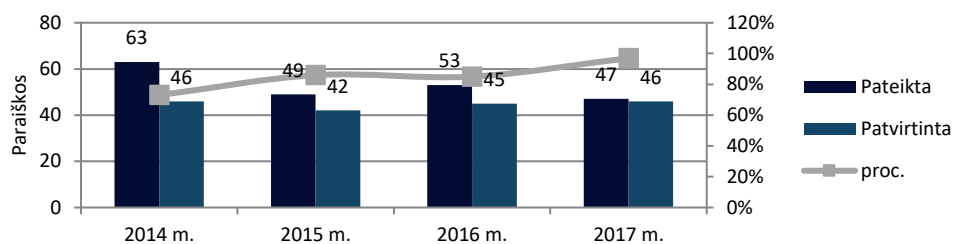

28 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokinių mobilumas Suomijoje

Šaltinis: Finnish Agency for Education

2017 m. daugiausia profesinio mokymo įstaigų mokinių išvyko į Ispaniją (881 mokiniai), Švediją (676 mokiniai) ir Estiją (564 mokiniai), o į Suomiją daugiausiai atvyko iš Vokietijos (542 mokiniai), Prancūzijos (305 mokiniai) ir Ispanijos (230 mokiniai)¹⁴¹. Vertinant mokinių mobilumą pagal programas, didžiausia dalis mokinių atvyksta naudodamiesi „Erasmus+“ profesinio mokymo 2014–2020 m. programa (2320 mokiniai), taip pat naudodamiesi švietimo įstaigos finansavimu (531 mokiniai) ar naudodamiesi Suomijos nacionalinės švietimo agentūros finansavimu (218 mokiniai). Atvykstantieji profesinio mokymo įstaigų mokiniai daugiausiai naudojami „Erasmus+“ profesinio mokymo 2014–2020 m. programa (1914 mokiniai) ar pasirenka naudotis kitu finansavimu (329 mokiniai) (nesinaudojant programomis, švietimo įstaigų ar švietimo agentūrų finansavimu)¹⁴².

Vertinant pateiktų / patvirtintų paraiškų santykį nuo 2014 m. iki 2017 m. pastebima, kad analizuojamu laikotarpiu pateiktų paraiškų skaičius sumažėjo 25 proc. (t.y. 16 paraiškų), o patvirtintų paraiškų dalis netendencingai kito (žr. 29 paveikslą).

29 paveikslas. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

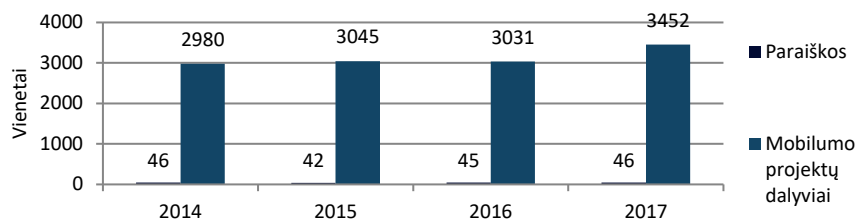
Suomijoje, kitaip nei Lietuvoje, viena patvirtinta paraiška sukuria gerokai daugiau pridėtinės vertės – vidutiniškai viena paraiška suteikė galimybę 2014–2017 m. Suomijoje mobilumo projekte dalyvauti 69 asmenims (žr. 30 paveikslą).

¹⁴¹ Finnish National Agency for Education. Top 5 countries of destination and origin of students in vocational education and training in 2017. Prieiga per internetą:

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165891_Top_5_countries_of_destination_and_origin_of_students_in_VET_2017.pdf

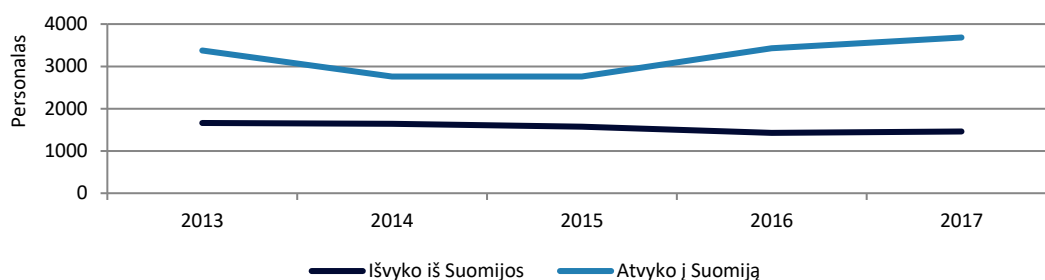
¹⁴² Finnish National Agency for Education. How outgoing student mobility was arranged in vocational education and training 2017. Prieiga per internetą:

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165960_Student_mobility_By_programme_2017.pdf

30 paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

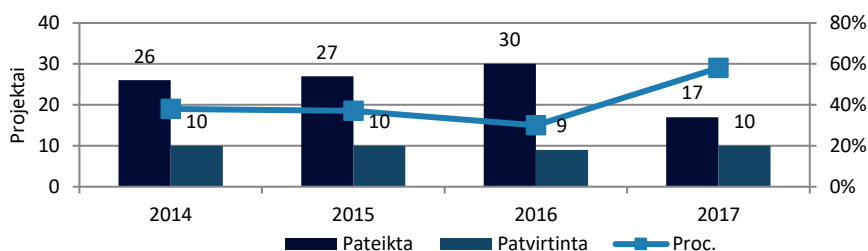
Profesinio mokymo įstaigų mokytojų ir kitų darbuotojų atvykstančių į Suomiją skaičius nuo 2013 m. iki 2017 m. išaugo nuo 2760 iki 3683 (t.y. 25 proc.), tačiau išvykstančiųjų profesinio mokymo įstaigų darbuotojų skaičius ženkliai mažesnis ir analizuojamu laikotarpiu sumažėjo nuo 1661 iki 1458 (t.y. 12 proc.) (žr. 31 paveikslą).

31 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokytojų ir kitų darbuotojų mobilumas Suomijoje
Šaltinis: Finnish National Agency for Education

2017 m. profesinio mokymo įstaigų mokytojai ir kiti darbuotojai trumpalaikiam stažavimuisi (iki 5 dienų) pasirenka tokias šalis, kaip Jungtinė Karalystė (144 darbuotojai), Vokietija (121 darbuotojai) ar Olandija (78 darbuotojai). Ilgesniam laikotarpiui nei 5 dienos daugiausiai darbuotojų pasirenka stažavimąsi į Estiją (237 darbuotojai), Vokietiją (149 darbuotojai) ar Rusiją (142 darbuotojai). Į Suomiją stažuoti daugiausiai atvyksta iš Ispanijos (323 darbuotojai), Vokietijos (303 darbuotojai) ir Olandijos (249 darbuotojai)¹⁴³.

2014–2017 m. pagal KA2 veiksmą Suomijos profesinio mokymo įstaigos paraiškas teikė aktyviai, tačiau patvirtintų paraiškų kiekis išsilaikė toks pat (žr. 32 paveikslą). Verta paminėti, jog 2014–2016 m. pateiktų paraiškų kiekis nuolat augo, nepaisant to, jog patvirtinamų paraiškų kiekis beveik nepasikeitė, tačiau 2017 m. pateiktų paraiškų kiekis sumažėjo, todėl santykis tarp pateiktų ir patvirtintų KA2 paraiškų padidėjo.

32 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą
Šaltinis: „Erasmus+“ metinės ataskaitos

¹⁴³ Finnish National Agency For Education. Top 10 host and home countries of outgoing and incoming teachers and other staff (long-term and short-term visits) in vocational training 2017. Prieiga per internetą: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165963_Staff_mobility_The_most_common_host_and_home_countries_2017.pdf

Nedidelė dalis mokinių naudojami ir „Nordplus“ programa. Ši programa skatina ilgalaikį švietimo institucijų bendradarbiavimą¹⁴⁴. 2017 metais į Suomiją pagal ją atvyko 43 mokiniai, o iš Suomijos išvyko 25¹⁴⁵. „Nordplus Junior“ programa Suomijoje naudotasi aktyviai: 2013 m. įgyvendinti 47 projektai, 2014 m. – 67, 2015 m. – 51, 2016 m. – 44, 2017 m. – 56, o 2018 m. įgyvendinti 42 projektai. Per šį laikotarpį Suomijos projektams „Nordplus Junior“ skyrė 5,9 mln. Eurų¹⁴⁶.

ECVET sistema Suomijoje

Vienas iš Suomijos švietimo politikos prioritetų yra mokinių ir studentų mobilumas. „ECVET“ yra sistema, kuria siekiama pagerinti įgytų kvalifikacijų pripažinimą užsienyje. Suomijoje kasmet daugiau nei 6 tūkst. mokinių turi galimybę išvykti mokytis į užsienį (tai sudaro apie 12 proc. per metus įstojusiu mokinių į profesines mokyklas). Tarptautinis mobilumas naudingas tuo, kad mokiniai išvykę mokytis svetur turi galimybę išmokti tokių dalykų, kurių nebūtų išmokę savo gyvenamojoje šalyje. Suomijos profesinės kvalifikacijos leidžia pripažinti užsienyje išmokus dalykus ir pasiektus jų mokymosi rezultatus. Taip yra, nes nacionalinės kvalifikacijos apima neprivalomus ir laisvai pasirenkamus mokymosi dalykus. Tokios sistemos tikslas yra padėti mokiniams kurti savus mokymosi kelius norimai kvalifikacijai įgyti¹⁴⁷.

Suomijoje nuo 2004 m. iki 2011 m. (3 etapais) buvo įgyvendinamas projektas „FINECVET“, kurį finansavo Suomijos Nacionalinė švietimo taryba. Šio projekto tikslas buvo išbandyti „ECVET“ kuriamą sistemą ir 3 etape parengti „ECVET“ vartotojų gidą, kuriame apibrėžiama, ką turėtų užtikrinti profesinio mokymo tiekėjas iki mobilumo, mobilumo metu ir po mobilumo. Pažymėtina, kad nuo 2014 m. Suomijoje profesiniame mokyme pradėta taikyti „ECVET“ sistema ir jos principai – mokymosi laikas nebeskaiciuojamas savaitėmis, mokymosi apimtis skaičiuojama kompetencijų taškais. Taip pat taikant „ECVET“ sistemą profesiniame mokyme yra pripažįstami minėti užsienyje įgyti mokymosi pasiekimai, kurie nebuvo numatyti konkrečioje kvalifikacijoje¹⁴⁸.

Mokytojų kvalifikacija

Profesinio mokymo įstaigų mokytojai turi įgyti bakalauro ar magistro kvalifikaciją¹⁴⁹. Pagal 2017 m. redakciją 1998 m. reglamento dėl mokymo personalo reikalavimų, mokytojai, siekiantys mokytis profesinėse mokyklose, privalo atitikti šiuos reikalavimus¹⁵⁰:

- turi universitetinį laipsnį, aukštąjį išsilavinimą, kuris yra tinkamas pagal jų mokymo sritį (sprendžia mokymo įstaiga);
- baigę ne mažiau kaip 60 kreditų arba 35 kreditų mokytojų pedagoginių studijų;
- turi ne mažiau kaip 3 m. praktinę darbo patirtį, atitinkančią mokymo srities turinį;
- turi reikalingą kvalifikaciją arba licenciją, jei pareigų vykdymas tame lauke reikalauja kvalifikacijos ar licencijos.

¹⁴⁴ Euroguidance. Nordplus programa. Prieiga per internetą: <http://www.euroguidance.lt/karjeros-planavimas/dirbu-karjeros-konsultavimo-srityje/kvalifikacija/kvalifikacijos-tobulinimas-uzsienyje/nordplus-programa>

¹⁴⁵ Finnish National Agency For Education. How outgoing student mobility was arranged in vocational education and training 2017. Prieiga per internetą:

http://cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165960_Student_mobility_By_programme_2017.pdf

¹⁴⁶ Nordplus. Projekt database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/Projects2/Project-database>

¹⁴⁷ Finland in Focus. TOWARDS 2020 IN VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING

¹⁴⁸ Finnish National Board of Education. FINECVET AS A PIONEER. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/download/143718_Finecvet_as_a_pioneer.pdf

¹⁴⁹ Finnish National Agency for Education. Teacher education. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/education_system/teacher_education

¹⁵⁰ Suomijos švietimo ministerija. Reglamentas dėl mokymo personalo reikalavimų. Prieiga per internet: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986#L5>

Išimtis taikoma, jei nėra universitetinio laipsnio, kurio reikalauja mokymo įstaiga ir kuris atitiktų mokymo sritį, arba ši mokymo sritis reikalauja itin daug praktinių mokytojo sugebėjimų. Tokiu atveju mokytojas privalo turėti profesinę kvalifikaciją šioje srityje, o jei tokios kvalifikacijos neįmanoma gauti, kitą atitinkamą laipsnį ar kvalifikaciją, geriausiai atitinkančią mokymo sritį ir bent 5 m. praktinės darbo patirties srityje, panašiausioje į mokymo sritį.

Sveikatos priežiūros srities mokytojams taikomi reikalavimai skiriasi tuo, jog reikalauja praktinės darbo patirties artimai susijusios su mokymo pobūdžiu, šokių ir cirko srities mokytojų reikalaujama būti baigus bent 3 m. trukmės mokslus, susijusius su šokiu ar cirku, tačiau nereikalauja praktinės darbo patirties, tik profesinių pasiekimų tame lauke.

Mokytoju galima tapti ir nebaigus mokytojų pedagoginių studijų, su sąlyga, kad per 3 m. nuo tapimo mokytoju jie baigs minėtas studijas. Specialiųjų poreikių mokytojai taip pat gali mokyti profesinio mokymo srityje besimokančiuosius specialiųjų poreikių mokinius¹⁵¹. Visi profesinio mokymo įstaigų mokytojai privalo mokėti tą kalbą, kuria vyksta mokymo procesas. Mokytojas, kuris moko gimtąją kalbą, privalo neprikaištingai ją išmanyti raštu ir žodžiu.

1.2.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas

Geografinė padėtis ir šalies įvaizdis

Suomija yra viena iš šiauriausių vietovių pasaulyje, turinti šaltą klimatą. Du trečdalius teritorijos sudaro miškai. Šalis simbolizuoja ribą tarp Vakarų ir Rytų Europos – rytuose Rusijos tyrlaukiai, o vakaruose – Botnijos įlanka ir Švedija¹⁵². Tai leidžia Suomijai turėti itin patogų ir vieną sparčiausių susisiekimo tinklų tarp Europos ir Azijos. Suomija pasiekama įvairiais būdais: keliais, geležinkeliais, lėktuvais, laivais ir kt. Turi itin spartų internetą¹⁵³.

Suomija turi turtingos šalies įvaizdį su puikiai išvystyta švietimo ir sveikatos sistema. Pagal pasaulinį laimės indeksą Suomija užima pirmąją vietą¹⁵⁴. Suomiai itin gerai moka anglų kalbą – „Education First“ rengiamame anglų kalbos mokėjimo reitinge suomiai yra 8 vietoje iš 44 šalių ir priskiriama aukščiausio lygio kategorijai (į indeksą neįtraukiamos valstybės, kuriose anglų kalba yra gimtoji)¹⁵⁵.

Socialinis draudimas ir aprūpinimas

Norint naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis Suomijoje ES / EEE piliečiams patartina įsigyti Europos sveikatos draudimo kortelę, o ne ES / EEE piliečiams privaloma įsigyti sveikatos draudimą. Apsilankius pas gydytojus ar odontologus reikia sumokėti fiksuotą kliento mokestį. Už paslaugas mokama tiek pat, kiek ir moka Suomijos piliečiai, o jaunimui iki 18 metų darbo valandomis gydymas nemokamas (kas aktualu profesinio mokymo įstaigų mokiniams)¹⁵⁶. Gydantis ligoninėje kasdien reikia mokėti stacionarinio gydymo mokestį, o jaunesniems nei 18 metų po 7 dienų mokėti nebereikia. Taip pat taikomi kliento mokesčiai. Receptiniams vaistams kompensacijų nėra. Greitosios pagalbos paslaugoms irgi taikomas kliento mokestis. Jei buvo gydomasi privačiai, galima teikti prašymą socialinio draudimo įstaigai ir gauti

¹⁵¹ Ten pat.

¹⁵² Britannica. Finland. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/place/Finland>

¹⁵³ Invest in Finland. Located Between East and West. Prieiga per internetą: <https://www.investinfinland.fi/between-east-and-west>

¹⁵⁴ Country economy. World Happiness Index 2018. Prieiga per internetą: <https://countryeconomy.com/demography/world-happiness-index>

¹⁵⁵ Education First. EF English Proficiency Index. Prieiga per internetą: <https://www.ef.com/~media/centralefcom/epi/downloads/full-reports/v8/ef-epi-2018-english.pdf>

¹⁵⁶ Europos Komisija. Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Suomija. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1021&langId=lt&intPageId=1736>

kompensacijas¹⁵⁷. Lyginant su Lietuva, Suomijoje gydytis brangiau ir tenka susimokėti už daugiau paslaugų.

Imigracijos reikalavimai ir politika

ES, Šiaurės šalių, Lichtenšteino ir Šveicarijos piliečiams, norintiems mokytis ar atlikti praktiką Suomijoje iki 3 mėn. laikotarpiui, nekeliama jokie papildomi reikalavimai, susiję su vizomis ar atvykimo dokumentais, užtenka turėti galiojantį asmens dokumentą¹⁵⁸. Norintiems pasilikti Suomijoje ilgiau nei 3 mėn., privaloma užsiregistruoti Suomijos imigracijos tarnyboje ir gauti teisę apsigyventi (angl. right of residence) Suomijoje. Šiai registracijai keliami reikalavimai: asmuo privalo turėti pakankamai lėšų, kad save išlaikytų (nėra konkretaus pinigų skaičiaus, tačiau asmuo negali priklausyti vien tik nuo socialinių išmokų), galiojantį asmens dokumentą, priešąstį likti Suomijoje (jis yra mokinys arba dirbantis asmuo), asmuo privalo nekelti pavojaus viešajai tvarkai, saugumui ir visuomenės sveikatai¹⁵⁹. Tokiam leidimui gauti prašymo kaina siekia 54 Eur.

Ne ES piliečiai, gavę įstojo patvirtinimą iš profesinės mokyklos Suomijoje, privalo gauti leidimą gyventi. Mokiniais ir studentams leidimas įprastai suteikiamas vieneriems metams. Privaloma įrodyti, jog turi pakankamai lėšų pragyvenimui, t. y. – 560 Eur per mėnesį ar 6720 Eur metams. Sveikatos paslaugas reikia padengti privačiu sveikatos draudimu. Suomijos migracijos departamentui reikia pateikti galiojantį pasą, įstojo į mokyklą patvirtinimą, finansinių pajamų įrodymą, sveikatos draudimo sertifikatą. Sprendimui dėl leidimo išdavimo įprastai prireikia mėnesio¹⁶⁰. Šiuos dokumentus galima pateikti elektroniniu būdu, tačiau per 3 mėn. vis tiek reikia nuvykti į migracijos punktą ir patvirtinti savo identifikaciją. Elektroniniu būdu pateikus paraišką, sprendimo gali tekti laukti apie 1 mėn., o pateikus popieriniu – 2–3 mėn. Skiriasi ir leidimo išdavimo kainos, priklausomai nuo pateikimo būdo – elektroniniu būdu kainuoja 300 Eur, o popieriniu – 360 Eur¹⁶¹. Gavus leidimą mokytis, galima be jokio papildomo leidimo atlikti praktiką, jeigu ji susijusi su studijuojama sritimi. Vien neapmokamai praktikai be mokyklų tarpinstitucinių susitarimų atvykti negalima. Jeigu atvykstama pameistrystės, leidimas gyventi mokantis negalioja, būtina gauti leidimą gyventi kaip darbuotojui¹⁶².

1.2.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas

Suomijoje daugėja užsieniečių (tų, kuriems suomių ar švedų kalba nėra gimtoji), besimokančių profesinėse mokyklose (žr. 33 paveikslą). Sparčiausiai daugėja kalbančių somaliečių ir tajų (Tailando) kalbomis. Didžiausios kita gimtąja kalba kalbančių asmenų grupės – rusai (2016 m. tarp stojančiųjų jų buvo 2,4 tūkst.) ir estai (1,7 tūkst.) ir šių dviejų kalbų atstovai sudaro apie trečdalį visų kita gimtąja užsienio kalba kalbančių mokinių, stojančių tais metais¹⁶³. Dėl šių didėjančių rodiklių auga parengiamųjų kursų paklausa, kuriuose vienas iš pagrindinių dalykų yra suomių arba švedų kalbos mokymasis.

¹⁵⁷ Ten pat.

¹⁵⁸ Finnish immigration service. EU registration (free movement). Prieiga per internetą: <https://migri.fi/en/eu-citizen>

¹⁵⁹ Finnish immigration service. Registration of the right of residence of a Citizen of the European Union. Prieiga per internetą: <https://migri.fi/en/registration-of-right-of-residence>

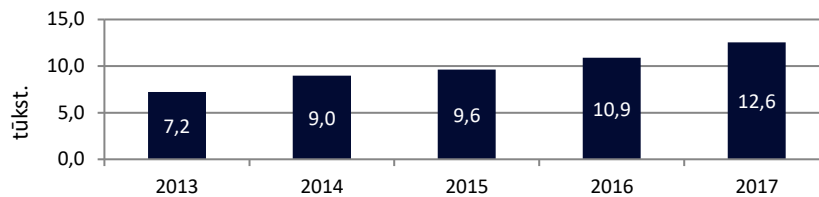
¹⁶⁰ Enter Finland. Study in Finland. Prieiga per internetą: <https://enterfinland.fi/eServices/info/studypermit>

¹⁶¹ Finnish Immigration Service. Residence permit application for studies. Prieiga per internetą:

<https://migri.fi/en/residence-permit-application-for-studies>

¹⁶² Finnish Immigration Service. Working and Internships during studies. Prieiga per internetą: <https://migri.fi/en/working-and-internships-during-studies>

¹⁶³ Education Statistics Finland. Prieiga per internetą: https://vipunen.fi/en-gb/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/en-gb/Reports/Ammatillinen%20koulutus%20-%20uudet%20opiskelijat%20-%20vieraskieliset%20-%20C3%A4idinkieli_EN.xlsx

33 paveikslas. Įstojusių į profesines mokyklas žmonių, kurių gimtoji kalba yra ne suomių ar švedų, skaičius
Šaltinis: Education Statistics Finland

Suomijoje beveik visos profesinio mokymo programos vykdomos suomių ir švedų kalbomis, o anglų kalba vykdomos tik kelios¹⁶⁴. Norint studijuoti šiose programose reikia kreiptis tiesiogiai į pačias profesines mokyklas. Jeigu emigrantai ketina mokytis suomių ar švedų kalba, jiems reikia įrodyti, kad moka kalbą arba praeiti specialius pasiruošiamuosius kursus, kurie padeda išmokti kalbą. Šis kursas trunka nuo 6 iki 12 mėn.¹⁶⁵

Analizuojant, kiek Suomijos profesinio mokymo įstaigų atstovai pasiekia Europos ar pasauliniu lygmeniu, analizuoti profesinio meistriškumo konkurso „Eurosills“ pasiekimai: Suomijos profesinio mokymo įstaigų atstovai 2018 m. pelnė vieną aukso, 4 bronzos medalius ir 6 meistriškumo apdovanojimus bei užėmė 7 vietą tarp visų valstybių; 2016 m. valstybės atstovai pelnė 6 aukso, 4 sidabro ir 2 bronzos medalius bei 5 meistriškumo apdovanojimus ir užėmė 2 vietą bendroje įskaitoje; 2014 m. pelnyta 2 aukso, 4 sidabro ir 6 bronzos medaliai bei 4 meistriškumo apdovanojimai, o bendroje įskaitoje Suomija buvo 3.

Mokymosi kaina ir parama

Suomijoje profesinio mokymo mokantis aukštesnio vidurinio mokslo pakopoje už mokslą mokėti nereikia. Mokiniai kasdien gauna ir nemokamus pietus, taip pat turi galimybę gauti subsidiją transportui. Visgi mokiniams iš savo lėšų reikia pirkti vadovėlius, įrankius, įrangą ir medžiagas, kurios po panaudojimo liks mokinio nuosavybe¹⁶⁶. Mokiniais, besimokantiems parengiamuosiuose kursuose tęstinėms arba specialisto kvalifikacijoms įgyti (daugiau apie šias kategorijas 1.2.1 skyriuje), gali tekti mokėti numatytus mokesčius už mokslą.

Lankantiems aukštojo vidurinio ar tęstinio profesinio mokymo programas galima finansinė parama. Galimybę ją gauti turi mokiniai dieninėse studijose, pasiekiantys gerų mokymosi rezultatų ir turintys poreikį finansinei paramai. Skiriama suma priklauso nuo mokinio amžiaus, pajamų, apgyvendinimo. Besimokantys suaugusieji, turintys aukštų pasiekimų karjere, gali gauti suaugusiųjų švietimo subsidiją¹⁶⁷. Tie, kurie mokosi pagal pameistrystės programą (angl. „apprenticeship training“), gauna stipendiją pagal kolektyvinį susitarimą, apmokamos transporto ir apgyvendinimo išlaidos. Turintiems šeimas skiriama papildoma finansinė parama šeimai¹⁶⁸.

1.2.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu

Suomijoje suaugusiųjų švietimas apima aukštesnįjį vidurinį profesinį mokymą suaugusiems, profesinį suaugusiųjų mokymą, suaugusiųjų švietimą aukštosiose mokyklose, liberalųjį suaugusiųjų švietimą bei

¹⁶⁴ Studyinfo. Vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://studyinfo.fi/wp2/en/vocational-education-and-training/>

¹⁶⁵ Studyinfo. Preparatory education for upper secondary vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://studyinfo.fi/wp2/en/vocational-education-and-training/preparatory-education-for-vocational-education/>

¹⁶⁶ Finnish National Board of Education. Vocational education and training in Finland. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/download/131431_vocational_education_and_training_in_finland.pdf p. 18.

¹⁶⁷ Ten pat.

¹⁶⁸ Ten pat.

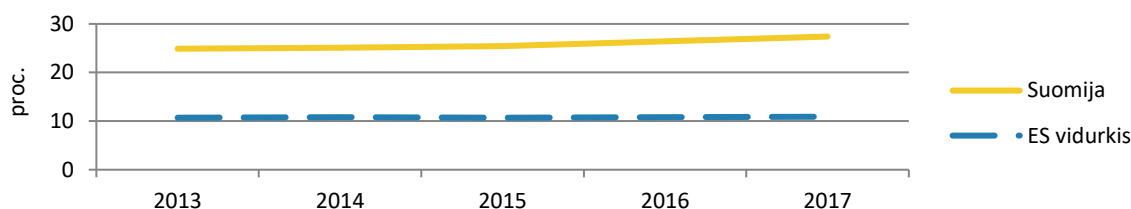
darbo rinkos mokymąsi. Suaugusiųjų švietimas gali būti formalus, neformalus arba savaiminis mokymasis. Mokslas yra nemokamas, išskyrus tiems asmenims, kurie nori įgyti tolimesnę ar specialisto profesinę kvalifikaciją. Ilgą laiką suaugusiųjų švietimui įtaką darė pokyčiai visuomenėje – aukšti darbo standartai reikalavo didesnių žinių konkrečioje srityje, padidėjo migracija iš kaimo vietovių į miestus ir pan. Suaugusiųjų švietimas pagerino gyventojų užimtumo galimybes¹⁶⁹.

2018 m. jaunimo ir suaugusiųjų profesinis mokymas buvo sujungtas ir jį reglamentavo naujasis Profesinio mokymo įstatymas (angl. Vocation Education and Training Act)¹⁷⁰. Iki tol suaugusiųjų profesinį mokymąsi reglamentavo Suaugusiųjų profesinio mokymo įstatymas (angl. Vocational Adult Education Act)¹⁷¹.

Nuo 2018 m. Suomijoje buvo pradėtas taikyti naujasis lankstus mokymosi modelis imigrantams. Mokymas imigrantams teikiamas suaugusiųjų mokymo centruose, liaudies aukštosiose mokyklose, mokymosi centruose ir pan. Šis mokymasis grindžiamas raštingumo mokymu ir kalbų mokymu suomių arba švedų kalbomis. Mokymas gali būti derinamas su kitu, labiau su praktika susijusiu mokymusi. Jeigu asmuo yra įtrauktas į integracijos planą (kuris padeda imigrantui greičiau prisitaikyti prie visuomenės ir įsilieti į darbo rinką¹⁷²), tuomet šie mokslai jam yra nemokami. Imigrantai, kurie nėra įtraukti į minėtus planus, gali gauti studijų kuponus ir prisijungti prie šio mokymosi¹⁷³.

Itin populiarius Suomijoje yra liberalusis suaugusiųjų švietimas. Institucijose mokosi įvairių amžiaus grupių ir socialinių sluoksnių žmonės. Šį švietimą teikiančios institucijos padeda lengviau integruotis į visuomenę ir darbo rinką imigrantams. Imigrantai gali lankyti kursus, kurie yra prieinami visiems Suomijos gyventojams. Liberalusis suaugusiųjų švietimas nesuteikia jokios kvalifikacijos, o skatina įvairiapusį žmonių vystymąsi, pilietiškumą, gerina socialinius įgūdžius ir pan.¹⁷⁴

Statistiniai duomenys rodo, kad suaugusiųjų (25–64 metų), dalyvavusių formaliajame ir neformaliajame švietime 2013–2017 m. per paskutines 4 savaites (statistikos sudarymo metu), dalis analizuojamu laikotarpiu paaugo 2,5 proc. punktu ir daugiau nei dvigubai lenkia ES vidurkį (žr. 34 paveikslą).

34 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.)
Šaltinis: Eurostat

Suaugusiųjų mokymasis Suomijoje yra itin populiarius. Per paskutinius du dešimtmečius besimokančiųjų suaugusiųjų skaičius padvigubėjo. Net 85 proc. suaugusiųjų Suomijoje yra dalyvavę suaugusiųjų švietimo

¹⁶⁹ EURYDICE. Finland. Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-25_en

¹⁷⁰ EURYDICE. Finland. Organisation of Vocational and Technical Upper Secondary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-vocational-and-technical-upper-secondary-education_en

¹⁷¹ EURYDICE. Finland. Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-25_en

¹⁷² Integration.fi. Prieiga per internetą: <https://kotouttaminen.fi/en/integration-plan>

¹⁷³ EURYDICE. Finland. Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-25_en

¹⁷⁴ Ministry of Education and Culture. Liberal adult education. Prieiga per internetą: <https://minedu.fi/en/liberal-adult-education>

programose, o 2018 m. užfiksuota, kad 50 proc. 18–64 m. suomių mokėsi tokiose programose. Pažymėtina, kad moterys dalyvauja aktyviau nei vyrai¹⁷⁵.

Tarptautinis mobilumas. Suaugusiųjų švietime besimokantieji skatinami dalyvauti tarptautiniuose mobilumo projektuose ir išvykti į kitas šalis mokytis darbo vietoje (angl. on-the-job learning). Mokytojai taip pat dalyvauja mobilumo programose, skirtose semtis gerosios praktikos ir ją skleisti savo šalyje¹⁷⁶. Skatinant tarptautinį mobilumą įgyvendinami „Erasmus+“ projektai. Kaip vienas iš Suomijos Nacionalinės švietimo agentūros tikslų suaugusiųjų švietime nurodytas multikultūralizmo skatinimas¹⁷⁷. Tai galima interpretuoti ir kaip imigrantų integraciją suaugusiųjų švietime, tiek ir kaip suomių suaugusiųjų patirčių užsienyje sklaidą.

Suomija, drauge su kitomis Šiaurės ir Baltijos valstybėmis, dalyvauja „Nordplus Adult“ bei „Nordplus Horizontal“ programose, skirtose atitinkamai mokinių ir mokytojų mobilumo skatinimui bei tarpinstituciniam bendradarbiavimui tarp valstybių, prisijungusių prie programos¹⁷⁸. Pagal „Nordplus Adult“ Suomijoje 2013 m. įgyvendinta 20 projektų, 2014 m. – 21, 2015 m. – 30, 2016 m. – 17, 2017 m. – 18, o 2018 m. – 23 projektai, kuriems skirtas finansavimas siekė 3,2 mln. Eurų. Tuo tarpu „Nordplus Horizontal“ programa buvo truputį mažiau populiarė: 2013 m. įgyvendinta 19 projektų, 2014 m. – 23, 2015 m. – 16, 2016 m. – 16, 2017 m. – 12, o 2018 m. – 13 projektų, kuriems skirta 4.4 mln. Eurų¹⁷⁹.

Taip pat Suomija priklauso ir „EPALE“ bendruomenei, kurios siekis Suomijoje – skatinti ryšius tarp suaugusiųjų švietime dalyvaujančių mokinių, mokytojų bei kitų veikėjų, susijusių su suaugusiųjų švietimu, dalinantis turiniu, susijusiu su suaugusiųjų švietimu¹⁸⁰.

Suomijos Nacionalinės švietimo agentūros atliktoje suaugusiųjų švietimo įstaigų apklausoje (naujausi duomenys 2015 m.), didžioji dalis mokyklų nurodė, kad jų pagrindinės veiklos, susijusios su tarptautiškumu, yra skirtingų kultūrų žmonių ir imigrantų mokymas, kalbų mokymas¹⁸¹. Personalo tarptautiniu mobilumu rūpinasi 28 proc. mokyklų, o suaugusiųjų besimokančiųjų – apie penktadalis (22 proc.). Iš Suomijos 2015 m. per mobilumo programas buvo išvykę 433 suaugusieji besimokantieji, o atvykusių į Suomiją buvo 156. Apie pusę tiek atvykstančių, tiek išvykstančių mokinių buvo iš profesinio suaugusiųjų mokymo mokyklų. Trečdalis išvykusių studentų apmokėjo išvyką savomis lėšomis, dar trečdalis gavo finansavimą pagal „Erasmus+“ programą. Tarp atvykstančiųjų apie 50 proc. gavo „Erasmus+“ finansavimą, o 26 proc. vyko savo lėšomis¹⁸². Tai pagrindinės mobilumo finansavimo rūšys suaugusiųjų švietime.

2014–2017 m. laikotarpiu Suomijos suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumui skirtų „Erasmus+“ projektui teikiamų paraiškų skaičius nuosekliai mažėjo (per laikotarpį sumažėjo 46 proc.), patvirtintų paraiškų skaičius taip pat sumažėjo. Pažymėtina, jog patvirtintų paraiškų dalis nuo pateiktų paraiškų analizuojamu laikotarpiu nuolat svyravo, bet vertinant visą laikotarpį – patvirtintų paraiškų dalis išaugo (žr. 35 paveikslą).

¹⁷⁵ EURYDICE. Adult Education and Training. Finland. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-25_en

¹⁷⁶ EURYDICE. Mobility in Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-adult-education-and-training-21_en

¹⁷⁷ Finnish National Agency for Education. Adult Education. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/education_system/adult_education

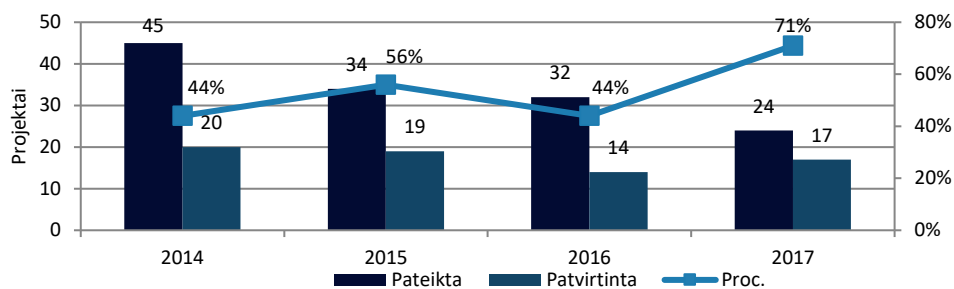
¹⁷⁸ Nordplus. Handbook. Prieiga per internetą: https://www.nordplusonline.org/How-to-apply/HANDBOOK#pdf_frame

¹⁷⁹ Nordplus. Project database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/Projects2/Project-database>

¹⁸⁰ Europos Komisija. Epale. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/epale/lt/about>

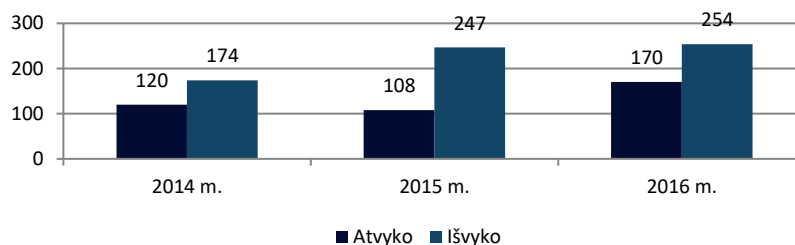
¹⁸¹ Finnish National Agency for Education. Adult Education. Infographics. Prieiga per internetą: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/111312_2C16_kv-muodot.pdf

¹⁸² Finnish national Agency for Education. Adult education. Prieiga per internetą: http://www.cimo.fi/services/statistics_on_internationalisation/adult_education

35 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos
Šaltinis: Europos Komisija

Nors nuo 2014 m. patvirtintų paraiškų skaičius išliko beveiks toks pat (svyravo nuo 14 iki 20 patvirtintų paraiškų, vidutiniškai analizuotu laikotarpiu buvo patvirtinama 17,5 paraiškų), tačiau išvykstančiųjų su „Erasmus+“ mobilumo projektais suaugusiųjų švietimo personalui skaičius nuolat didėjo (2014–2016 m. laikotarpiu išvykstančiųjų 45 proc.). Tuo tarpu atvykstančiųjų į Suomiją skaičiai kito nevienodai – 2015 m. pastebimas 10 proc. atvykusiųjų sumažėjimas, tačiau 2016 m. padidėjo net 57 proc. Bendrai per 2014–2016 m. laikotarpį atvykstančiųjų skaičius padidėjo net 45 proc. (žr. 36 paveikslą).

36 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo)
Šaltinis: Europos Komisija

Nedidelė dalis suaugusiųjų besimokančiųjų ir mokytojų taip pat naudojami ir „Nordplus“ mobilumo programa. 2015 m. iš Suomijos išvyko vienas mokinys¹⁸³ ir 17 mokytojų¹⁸⁴. Taigi, suaugusiųjų švietimo personalo mobilumo projektuose su „Erasmus+“ Suomijoje kasmet dalyvauja vis daugiau – išvykstančiųjų iš Suomijos skaičius augo 45 proc., tiek pat augo ir atvykstančiųjų skaičiai. Bendrai suaugusieji Suomijoje į švietimą įsitraukę gana gausiai – jų kiekis daugiau nei dvigubai lenkia ES vidurkį.

1.3 Airijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė

Šiame skyriuje vertinama Airijos profesinio mokymo sistema, profesinio mokymo patrauklumas mokiniams atvykusiems iš užsienio, taip pat užsienio mokinių ir mokytojų pritraukimas į šalį bei profesinio mokymo sąsajos su suaugusiųjų švietimu.

¹⁸³ Finnish National Agency for Education. Outgoing and incoming adult students by funding source 2015. Prieiga per internetą:

http://cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/110989_Students_by_funding_2015_adults.pdf

¹⁸⁴ Finnish National Agency for Education. Outgoing and incoming teachers in adult education by funding source 2015. Prieiga per internetą:

http://cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/110991_Teachers_by_funding_2015_adults.pdf

1.3.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas

Airijoje vidurinis ugdymas apima ne tik vidurines ir bendrojo ugdymo mokyklas, tačiau ir profesines mokyklas¹⁸⁵. „SOLAS“ yra valstybinė organizacija, kuri yra atsakinga už tęstinio profesinio mokymo (angl. Further Education and Training) finansavimą, planavimą ir koordinavimą, taip pat už profesinio mokymo programų įgyvendinimą¹⁸⁶.

Airijoje vidurinis ugdymas susideda iš žemesniojo vidurinio mokymo, kuris trunka 3 metus (angl. Junior Cycle) ir aukštesniojo viduriniojo mokymo (angl. Senior Cycle). 15–18 metų mokiniai siekia įgyti aukštesnįjį vidurinį išsilavinimą, kuris apima 3 mokymosi programas ir mokynys per paskutinius 2 mokymosi metus pasirinkęs mokymosi programą laiko valstybinį egzaminą ir gauna tradicinį mokyklos baigimo pažymėjimą (angl. the traditional Leaving Certificate), Profesinio mokymosi baigimo pažymėjimą (angl. the Leaving Certificate Vocational Programme (LCVP)) arba taikomą baigimo pažymėjimą (angl. the Leaving Certificate Applied (LCA))¹⁸⁷. Mokiniais, siekiantiems įgyti Profesinio mokymosi baigimo pažymėjimą, reikia mokytis 5 dalykus, kuriuos turi sudaryti 2 profesinio ir 3 akademinio mokymosi dalykai, kurie turi apimti ir šiuolaikinę Europinę kalbą¹⁸⁸. Mokiniai baigę vidurinį mokslą, gali įgyti profesinę kvalifikaciją eidami į „PLC“ (angl. PLC – Post-Leaving Certificate) kursus. Taip pat šiuos kursus gali lankyti asmenys sulaukę 17 m. amžiaus¹⁸⁹ ir suaugusieji, kurie nori įgyti tam tikrą profesinę kvalifikaciją. „PLC“ kursai dažniausiai teikiami profesinėse arba bendrojo ugdymo mokyklose. Airijoje „PLC“ kursai apima 5-tą ir 6-tą kvalifikacijos lygmenis¹⁹⁰.

Airijoje mokymasis taip pat įgyvendinamas ir pameistrystės forma, kurios metu mokynys mokosi mokymosi institucijoje ir darbo vietoje ne mažiau nei 2 metus ir ne daugiau nei 4 metus, 50 proc. laiko praleidžia darbo vietoje, mokiniai įdarbinami konkrečioje įmonėje pagal pameistrystės sutartį ir darbdaviai pameistrystės mokymosi laikotarpiu jiems moka atlyginimą¹⁹¹. Airijoje vidutiniškai 10–15 proc. baigę mokyklas renkasi pameistrystės mokymąsi¹⁹².

Tęstinis mokymasis Airijoje (angl. Further Education and Training) apima stažavimosi programą (angl. The Traineeship Programme), specialiųjų įgūdžių mokymąsi (angl. Specific Skills Training), minėtus „PLC“ kursus bei suaugusiųjų švietimą. Tęstinis mokymasis skirtas asmenims, kuriems daugiau nei 16 metų bei kurie nori išmokti naujų įgūdžių arba tobulinti jau turimus įgūdžius¹⁹³. Už profesinį ir suaugusiųjų mokymą atsakingos 16 švietimo tarybų. Jos valdo antrojo lygio mokyklas, tęstinio mokymosi koledžus, mokymo centrus ir kitus profesinio ir suaugusiųjų mokymo centrus¹⁹⁴.

¹⁸⁵ EURYDICE. Secondary and Post-Secondary Non-Tertiary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/secondary-and-post-secondary-non-tertiary-education-24_en

¹⁸⁶ SOLAS. Learning works. Prieiga per internetą: <http://www.solas.ie/Pages/WhoWeAre.aspx>

¹⁸⁷ Ten pat.

¹⁸⁸ City&Guilds Centre for Skills and Development. Young people and vocational choices in Ireland, p.

¹⁸⁹ Informacija suteikta Airijos profesinio mokymo sistemos eksperto pagal pateiktą užklausą 2019 m. sausio mėn. 22 d.

¹⁹⁰ Department of Education and Skills. Post Leaving Certificate (PLC). Prieiga per internetą: <https://www.education.ie/en/Learners/Information/Post-Leaving-Certificate-PLC-/Post-Leaving-Certificate-PLC-.html>

¹⁹¹ Qualifax The National Learners' database. Apprenticeships. Prieiga per internetą: http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=199&Itemid=217

¹⁹² EU VET Support. Apprenticeship Training and Education in Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.euvetsupport.eu/index.php?id=276>

¹⁹³ Further Education & Training Course HUB. What is further Education & Training? Prieiga per internetą: <https://www.fetchcourses.ie/courses/about>

¹⁹⁴ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-providers-36_en

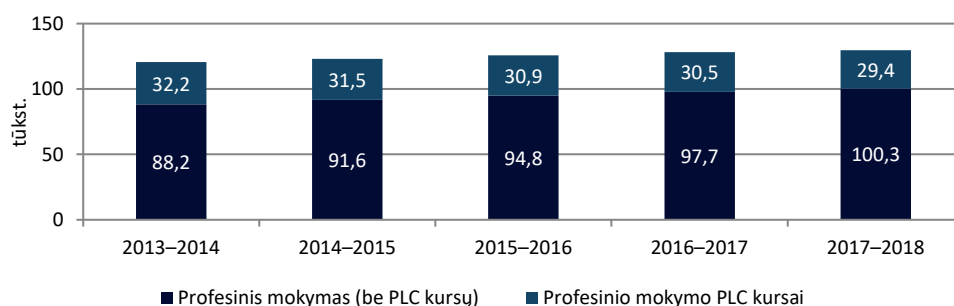
Nacionaliniai teisės aktai

Airijoje 2013 m. buvo patvirtinta Profesinio mokymo plėtros strategija (angl. Further Education and Training Strategy 2014–2019)¹⁹⁵. Pagrindiniai trys tikslai numato geresnį mokymo pritaikymą prie darbo rinkos poreikių ir specialių įgūdžių kursų rengimą, pameistrystės modernizavimą ir plėtrą, naujų sistemų kūrimą profesinio mokymo lankstumui didinti. Šie tikslai suskaidyti į uždavinius, iš kurių vienas įpareigoja lengvinti išvykimo ir atvykimo į mobilumo programas procesus Europoje ir globaliai¹⁹⁶. Daugiau tiesiogiai su tarptautiškumu ir mobilumu susijusių uždavinių nėra, tačiau teigiama, kad gerinant mokslo kokybę turėtų būti stengiamasi atsižvelgti į tarptautinį kontekstą ir tyrimus.

Airija turi parengtą tarptautinę švietimo strategiją 2016–2020 m.¹⁹⁷ Joje išskiriami 4 strateginiai prioritetai. Pirmuoju siekiama sukurti palankią valstybinę įstatyminę sistemą, randant strategijos sinergiją su kitais nacionaliniais dokumentais ir pritaikant migracijos politiką prie švietimo tarptautiškumo poreikių, palengvinant registracijos šalyje procedūras, suteikiant daugiau garantijų ir pan. Antrasis prioritetas skirtas globaliai konkurencingoms aukštosios mokykloms. Trečiajame nurodoma, kad Airijoje ypatingai sėkmingi anglų kalbos kursai užsieniečiams ir šio tipo paslaugas ketinama plėtoti. Viena iš priemonių – „Erasmus+“ programa mokytojams. Ketvirtasis prioritetas – atrasti sėkmę užsienyje. Siekiama megzti ryšius ir atrasti naujas rinkas per savo mokinius ir studentus, kurti kokybiško švietimo šalies įvaizdį užsienyje per marketingą, kurti įtakingus diasporos tinklus kitose šalyse.

Profesinio mokymo bendrieji rodikliai

Airijos švietimo ir įgūdžių departamento duomenimis, 2017–2018 m. profesinį mokymą (be „PLC“ kursų) buvo pasirinkę 100,3 tūkst. mokinių ir tai yra 12 proc. daugiau nei 2013–2014 m. (88,2 tūkst. mokinių). Mokinių, kurie analizuojamu laikotarpiu norėjo įgyti profesinę kvalifikaciją eidami į „PLC“ kursus, skaičius svyravo nuo 29,4 tūkst. iki 32,2 tūkst. mokinių ir kasmet netendencingai kito (žr. 37 paveikslą).

37 paveikslas. Mokinių profesiniame mokyme skaičius

Šaltinis: Airijos švietimo ir įgūdžių departamentas

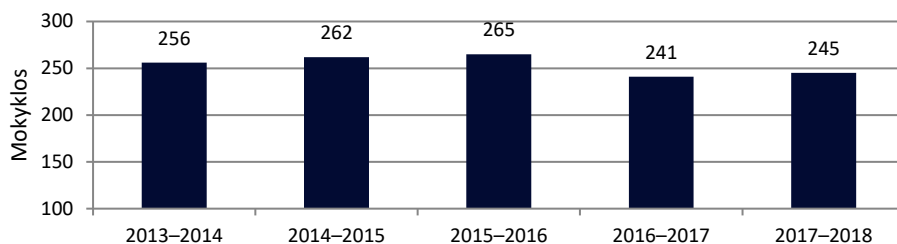
Analizuojamu laikotarpiu didėjant mokinių skaičiui, profesinio mokymo įstaigų skaičius nuo 2013–2014 m. iki 2015–2016 m. padidėjo 3,4 proc. (t.y. 9 profesinėmis mokyklomis), o 2017–2018 m. profesinio mokymo įstaigų skaičius sumažėjo ir siekė 245 mokyklas (žr. 38 paveikslą).

¹⁹⁵ SOLAS. Further Education and Training Strategy 2014 – 2019. Prieiga per internetą:

<https://www.education.ie/en/Publications/Policy-Reports/Further-Education-and-Training-Strategy-2014-2019.pdf>

¹⁹⁶ Ten pat, 142 p.

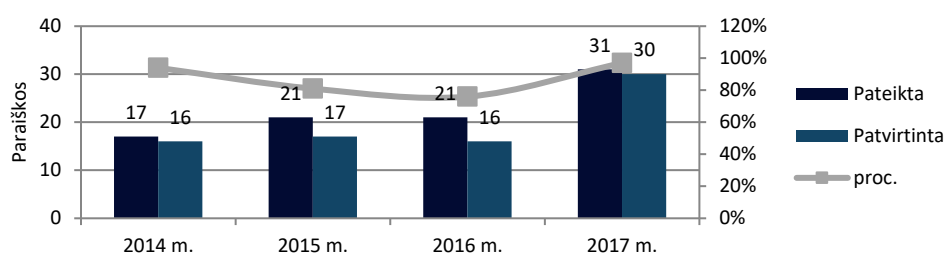
¹⁹⁷ Department of Education and Skills. <https://www.education.ie/en/Publications/Policy-Reports/International-Education-Strategy-For-Ireland-2016-2020.pdf>

38 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų skaičius

Šaltinis: Airijos švietimo ir įgūdžių departamentas

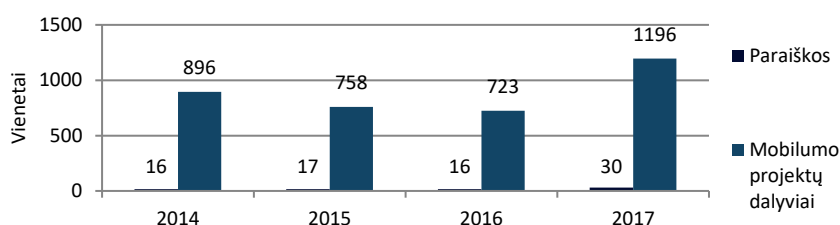
Vertinant pateiktų / patvirtintų paraiškų santykį nuo 2014 m. iki 2017 m. pastebima, kad analizuojamu laikotarpiu pateiktų paraiškų skaičius vis didėjo, o patvirtintų paraiškų skaičius netendencingai svyravo, tačiau 2017 m. patvirtintų paraiškų dalis smarkiai padidėjo ir buvo patvirtinta 97 proc. paraiškų. Tačiau vertinant pateiktų ir patvirtintų paraiškų skaičių bendrai, jis yra mažas (žr. 39 paveikslą).

39 paveikslas. Pateiktų/patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Airijoje esant žemam patvirtinamų paraiškų skaičiui, vidutiniškai viena patvirtinta paraiška sukuria galimybę 45 asmenims išvykti į mobilumo projektus (žr. 40 paveikslą).

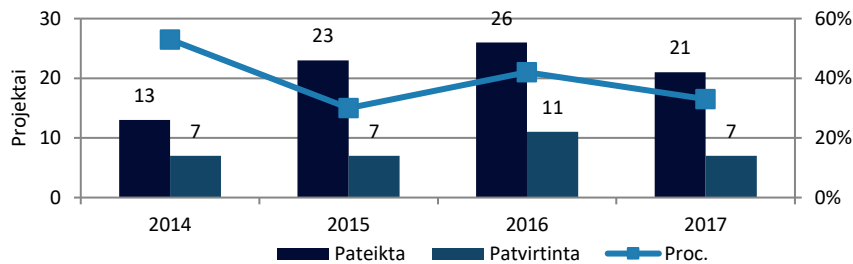

40 Paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Galima daryti išvadą, kad profesinis mokymas Airijoje populiarėja ir imamas veiksmų efektyvinant profesinio mokymo įstaigų tinklą, kadangi per 5 metus profesinio mokymo įstaigų skaičius buvo mažinamas nepaisant didėjančio mokinių skaičiaus. Airijoje profesinio mokymo patvirtintų „Erasmus+“ paraiškų skaičius yra didelis, nes dažniausiai patvirtinama nuo 69 proc. iki 96 proc., tačiau lyginant su kitomis analizuojamomis šalimis pateiktų paraiškų skaičius yra mažas (svyruoja nuo 17 iki 30 paraiškų).

2014–2016 m. pagal KA2 veiksmą Airijos profesinio mokymo įstaigos paraiškas teikė vis aktyviau – šiuo laikotarpiu pateikta dvigubai daugiau paraiškų, tačiau patvirtintų paraiškų skaičius augo lėčiau, ir bendrai pateiktų ir patvirtintų paraiškų santykis svyravo netolygiai. 2017 m. įstaigos paraiškų pateikė mažiau nei praeitais metais, tačiau jų ir patvirtinta buvo mažiau (žr. 41 paveikslą). Bendrai per visą analizuotą laikotarpį Airijos profesinio mokymo įstaigų patvirtintų paraiškų santykis palyginus su pateiktomis laikėsi apie 40 proc., taigi galima teigti, jog Airijos profesinio mokymo įstaigos gana aktyviai dalyvauja tarptautinėse veiklose.

41 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą
Šaltinis: „Erasmus+“ metinės ataskaitos

Mokytojų kvalifikacija

Tęstinio mokymo mokytojams Airijoje keliami šie reikalavimai:

- garbės bakalauro laipsnis 8 ar aukštesnio lygio nacionalinėje kvalifikacijų sistemoje (NFQ), turintis ne mažiau kaip 180 ECTS kreditų arba įprastinis 7 EKS (angl. European Qualifications Framework) lygio bakalauro laipsnis, turintis ne mažiau kaip 180 ECTS kreditų ir turima papildoma kvalifikacija arba bent 3 m. patirtis darbo srityje, susijusioje su mokomu dalyku;
- mokymo tarybos akredituota tęstinio mokymo mokytojų rengimo kvalifikacija (angl. Teachers Eligibility Qualification – TEQ)¹⁹⁸.

Išimtiniais atvejais mokytojas gali netenkinti antrojo reikalavimo (TEQ), su sąlyga, kad per 3 m. nuo įregistravimo baigs šiuos kursus.

1.3.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas

Geografinė padėtis ir šalies įvaizdis

Airija žinoma kaip gausybę užsienio korporacijų pritraukusi valstybė. Airiją geriausia pasiekti oro ir vandens transportu. Valstybė yra jauniausia Europos šalis – jaunesni nei 25 m. gyventojai sudaro trečdalį visos populiacijos. Airija turi vieną geriausiai vertinamą švietimo ir aukštojo mokslo sistemų pasaulyje ir patenka į geriausiųjų dešimtuką¹⁹⁹. Šalis patraukli ir dėl savo kalbos – viena iš pagrindinių valstybinių kalbų yra anglų. Tai viena ekonomiškai konkurencingiausių šalių Europoje.

Airija – sėkminga šalis, pagal laimės indeksą ji 14 visame pasaulyje²⁰⁰, pasauliniame konkurencingumo indekse Airija užima 24 vietą²⁰¹ ir lenkia Lietuvą, tačiau nusileidžia tiek Suomijai, tiek Danijai. Susisiekimas su šalimi platus – Airijoje plačiai išvystyta kelių, geležinkelių infrastruktūra, šalį galima pasiekti vieno iš trijų tarptautinių oro uostų pagalba ar atplaukti keltu iš Jungtinės Karalystės²⁰². Airija turi vienintelę sausumos sieną su Jungtinės Karalystės dalimi, esančia toje pačioje saloje.

¹⁹⁸ The Teaching Council. Qualification Requirements for Further Education Teachers. Prieiga per internetą: <https://www.teachingcouncil.ie/Website/en/Registration/How-do-I-register-/Qualifications/Further-Education-Teachers-Qualified-in-Ireland/Qualification-Requirements-for-Further-Education-Teachers.html>

¹⁹⁹ Invest in Ireland. Facts about Ireland . 2018. Prieiga per internetą: https://www.idaireland.com/newsroom/publications/facts_about_ireland_2018.pdf

²⁰⁰ Country Economy. Ireland – World Happiness Index. Prieiga per internetą: <https://countryeconomy.com/demography/world-happiness-index/ireland>

²⁰¹ World Economic Forum. Global competitiveness index. Prieiga per internetą: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=IRL>

²⁰² Encyclopedia Britannica. Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/place/Ireland>

Socialinis draudimas ir aprūpinimas

Dauguma medicinos paslaugų, turint Europos sveikatos draudimo kortelę, yra nemokamos. Norint gauti nemokamą gydymą, reikia kreiptis į medikus, kurie yra sudarę sutartį su HSE (angl. Health Service Executive) dėl pirminės sveikatos priežiūros. Būtinai odontologijos paslaugas teikia HSE sutartis pasirašę odontologai²⁰³. Kitas odontologijos paslaugas galima gauti pas privačios praktikos odontologą, tačiau čia yra taikomi mokesčiai. Greitosios pagalbos išlaidos taip pat padengiamos, jeigu turi Europos sveikatos draudimo kortelę. Visi ne ES gyventojai privalo įsigyti sveikatos draudimą ir pateikti jį norint gauti vizą²⁰⁴. Įsigijus tokį draudimą, sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos nemokamai ir išlaidos padengiamos draudimo sąskaita.

Imigracijos reikalavimai ir politika

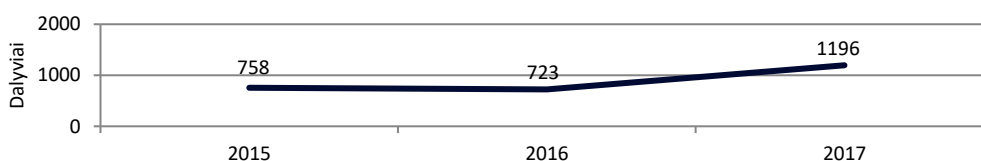
Mokiniai ir studentai iš ES ir Šveicarijos gali mokytis ir dirbti Airijoje be vizos²⁰⁵, tačiau privaloma pateikti priėmimo į mokyklą dokumentus imigracijos skyriui. Ne ES ir Šveicarijos gyventojams privaloma gauti vizą, jei norima dirbti ar mokytis Airijoje. Vizai gauti privaloma pateikti priėmimo į mokymosi vietą laišką, sumokėtų mokesčių, sveikatos draudimo įrodymus, įrodyti, jog žmogus gali pragyventi Airijoje – turi mažiausiai 3 tūkst. Eur bei pateikti pasą, galiojantį bent 6 mėnesius po mokslo kursų pabaigos.

1.3.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas

Tarptautiniai studentų ir mokytojų mainai Airijoje vykdomi „Erasmus+“ programa, kurią valstybėje koordinuoja „Léargas“ organizacija²⁰⁶. Šia programa pasinaudoti gali visi ainiai, norintys studijuoti užsienyje arba užsienio studentai, norintys atvykti į Airiją, tas pats taikoma ir mokytojams. Atskirai „Erasmus+“ išskiria suaugusiųjų švietimo galimybes bei turi specifinių veiksnių sąrašą suaugusiųjų mobilumo didinimui²⁰⁷, taip pat atskiras dėmesys skiriamas ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų mobilumo skatinimui²⁰⁸.

Pagal 2016 m. Eurostato duomenis, Airijoje visi profesinio išsilavinimo siekį asmenys mokėsi po antro vyresniųjų lygmens siekiančiose, tačiau trečiojo lygmens nesiekiančiose mokymo įstaigose (ISCED 4 lygmuo)²⁰⁹.

2015–2017 m. laikotarpiu Airijoje „Erasmus+“ vykdomuose profesinio mokymo mobilumo projektuose bendrai dalyvavo daugiau dalyvių – per analizuotą laikotarpį dalyvių padidėjo 57 proc., nors 2016 m. pastebimas smulkus dalyvių skaičiaus sumažėjimas (žr. 42 paveikslą).

42 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai
Šaltinis: Europos Komisija

²⁰³ Europos Komisija. Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Airija. Prieiga per internetą:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1021&langId=lt&intPageId=1741>

²⁰⁴ Complete University Guide. Living in Ireland. Prieiga per internetą:

<https://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/international/europe/ireland/living-in-ireland/>

²⁰⁵ Ten pat.

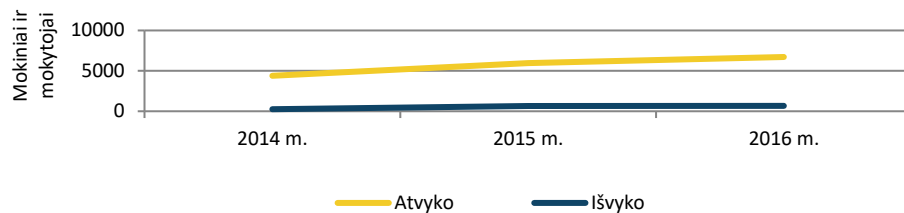
²⁰⁶ Leargas. About us. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/about-us/>

²⁰⁷ Leargas. Adult education. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/programmes/erasmusplus/adult-education/about/#action1>

²⁰⁸ Leargas. VET. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/programmes/erasmusplus/vet/about/#action1>

²⁰⁹ EUROSTAT. Vocational education and training statistics. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Vocational_education_and_training_statistics#Pupil-teacher_ratios_for_vocational_programmes

Žvelgiant į atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičių, nuo 2014 m. iki 2016 m. atvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių mokytojų skaičius 10 kartų lenkė išvykusiųjų skaičius (žr. 43 paveikslą).

43 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Per visą analizuojamą laikotarpį iš Airijos į kitas užsienio šalis išvyko daugiau nei 1200 profesinio mokymo įstaigų mokinių. Minėtais metais pagal „Erasmus+“ į kitas valstybes atlikti praktikos išvykę profesinio mokymo įstaigų mokiniai iš Airijos praktikos atlikimo laikotarpiu užsienio valstybėse daugiausiai (49 proc. apklaustųjų) kalbėjo anglų kalba, taip pat didžioji dalis išvykusiųjų (79 proc. apklaustųjų) teigė, jog „Erasmus+“ programa padengė beveik visas ar visas kelionės išlaidas²¹⁰, taigi Airijos profesinio mokymo įstaigų mokiniams išvažiuoti į „Erasmus+“ remiamas darbo vietas atrodo labai patrauklu, o toks mokymosi būdas, kai yra dirbama kitoje šalyje pagerina moksleivių praktines ir teorines žinias.

Airijoje 2017–2018 m. profesinėse mokyklose kaip mokomuosius dalykus buvo galima pasirinkti daugelį (airių, anglų, prancūzų, vokiečių, ispanų, italų ir daugelį kitų) užsienio kalbų²¹¹, tačiau pagrindinė kalba, vartojama šalyje, yra anglų²¹².

Mokymosi kaina ir parama mokiniams

Aukštasis mokslas Airijoje nemokamas tik Airijos piliečiams ir ES piliečiams, tačiau dauguma mokymo įstaigų prašo kasmetinės įmokos už bibliotekos ir kitų panašių paslaugų naudojimąsi²¹³, o profesinio mokymo siekiantiems reikia susimokėti 200 Eur per metus, taip pat nemažai mokyklų taiko anksčiau minėtus mokesčius už naudojimąsi mokyklos ištekliais, taigi profesinis mokymas nėra visiškai nemokamas²¹⁴.

Atitinkantys nustatytus kriterijus (amžiaus ir darbingumo apribojimai, pajamų lygis) asmenys gali pretenduoti į valstybės išmokas ir paramą²¹⁵.

²¹⁰ Leargas. Impact study: Erasmus+ International Work Placements for Vocational Learners from Ireland. Prieiga per internetą: https://www.leargas.ie/wp-content/uploads/2018/06/Leargas_Impact_Study_Erasmus_VET_Placements.pdf

²¹¹ Departamento f educations and skill. Statistical reports. Prieiga per internetą: <https://www.education.ie/en/Publications/Statistics/Statistical-Reports/>

²¹² Worldatlas. What languages are spoken in Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.worldatlas.com/articles/what-languages-are-spoken-in-ireland.html>

²¹³ Complete University Guide. Tuition fees in Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/international/europe/ireland/tuition-fees-in-ireland/>

²¹⁴ Citizens Information. Post Leaving Certificate courses. Prieiga per internetą: http://www.citizensinformation.ie/en/education/vocational_education_and_training/post_leaving_certificate_courses.html

²¹⁵ Citizens Information. Grants and funds available for mature students. Prieiga per internetą: http://www.citizensinformation.ie/en/education/third_level_education/fees_and_supports_for_third_level_education/grants_and_funds_available_for_mature_students.html

1.3.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu

Suaugusiesiems Airijoje teikiamas ne visos (angl. part-time) ir pilnos dienos švietimas²¹⁶, tiek formalusis, tiek neformalusis²¹⁷. Egzistuoja daugybė programų mokymuisi, iš kurių yra ir nemokamų²¹⁸. Profesinio mokymo galimybių programa (angl. Vocational Training Opportunities Scheme) skirta būtent suaugusiems, darbo neturintiems asmenims, ir įtraukia profesinio mokymo galimybes²¹⁹.

„PLC“ kursai skirti tiek mokyklą ką tik baigusiesiems, tiek suaugusiems asmenims, taigi nėra aiškios perskyros tarp profesinio mokymo, skirto suaugusiems ir mokymo, skirto ką tik mokyklą baigusiesiems arba jose tebesimokantiems asmenims²²⁰. Šie kursai vyksta mokyklose, koledžuose ir visuomenės edukacijos centruose, ir yra mokami.

Airijoje suaugusiųjų švietimas grįstas dokumentu „Learning for Life: White Paper on Adult Education“²²¹, nors aiškiau nėra išskirta, kaip šiuo dokumentu yra remiamasi. Tarpusavyje profesinis ir suaugusiųjų mokymas susiję išsilavinimo vertinimo sistema (angl. National Framework of Qualifications)²²², kuri skirtingose mokymosi įstaigose įgytas kompetencijas vertina vieningoje sistemoje, remiantis pasiekimais, įgytais mokymosi metu²²³. Vertinimo funkciją atlieka Airijos kokybės ir kvalifikacijų (angl. Quality and Qualifications Ireland) agentūra. Profesinio ir suaugusiųjų mokymo pagrindinės institucijos tos pačios – 16 Švietimo ir Mokslo Tarybų (angl. Education and Training Boards (ETB's))²²⁴, nėra išskirta atskiros vienos institucijos, kuri būtų atsakinga konkrečiai tik už suaugusiųjų švietimą – tiek profesinis, tiek suaugusiųjų mokymas yra glaudžiai susiję tarpusavyje. Oficialiame Europos Komisijos puslapyje pabrėžiama, jog platus rangas mokyklų, organizacijų ir institucijų yra atsakingi tiek už jaunuolių, baigusių mokyklą, tiek už suaugusiųjų švietimą bendrai²²⁵.

Švietimo ir mokslo tarybas koordinuoja, valdo ir remia valstybinė agentūra – SOLAS²²⁶, taip pat ši organizacija per minėtas tarybas vykdo mokslo finansavimą²²⁷. SOLAS bendradarbiauja ir su kitomis organizacijomis, susijusiomis su suaugusiųjų švietimu, pavyzdžiui, Suaugusiųjų švietimo organizacija Airijoje (angl. Adult Education Ireland)²²⁸.

²¹⁶ Citizens Information. Adult Education. Prieiga per internetą:

http://www.citizensinformation.ie/en/education/returning_to_education/adult_education.html

²¹⁷ KEB Deutschland. Adult Education in Ireland. Prieiga per internetą: <https://keb-deutschland.de/adult-education-in-ireland/>

²¹⁸ Citizens Information. Education and training supports. Prieiga per internetą:

http://www.citizensinformation.ie/en/education/vocational_education_and_training/continuing_education_and_training.html

²¹⁹ Citizens Information. Vocational Training Opportunities Scheme. Prieiga per internetą:

http://www.citizensinformation.ie/en/education/returning_to_education/vocational_training_opportunities_scheme.html

²²⁰ Citizens Information. Post Leaving Certificate Courses. Prieiga per internetą:

http://www.citizensinformation.ie/en/education/vocational_education_and_training/post_leaving_certificate_courses.html

²²¹ Department of Education and Skills. Further education and training. Prieiga per internetą:

<https://www.education.ie/en/The-Education-System/Further-Education-Training/>

²²² Ten pat

²²³ Quality and qualifications Ireland. NFQ Standards and Guidelines. Prieiga per internetą:

<https://www.qqi.ie/Articles/Pages/NFQ-Standards-and-Guidelines.aspx>

²²⁴ Department of Education and Skills. Further Education and Training. Prieiga per internetą:

<https://www.education.ie/en/The-Education-System/Further-Education-Training/>

²²⁵ Europos Komisija. Adult Education and training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-37_en

²²⁶ SOLAS. What we are. Prieiga per internetą: <http://www.solas.ie/Pages/WhatWeDo.aspx>

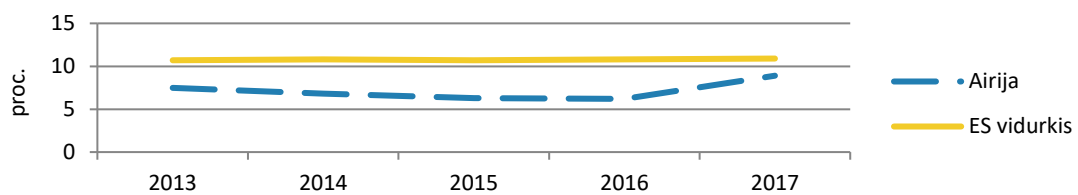
²²⁷ European Commission. Adult Education and training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-37_en

²²⁸ Adult Education Ireland. About. Prieiga per internetą: <http://www.adulteducationireland.ie/about.html>

Suaugusiųjų interesus atstovauja „AONTAS“²²⁹. Ši savanoriško dalyvavimo (angl. voluntary membership) organizacija užsiima lobizmu suaugusiųjų švietimo paslaugų vystymo ir kokybiškų paslaugų teikimo klausimais.

2016 m. Airijoje 25–64 metų amžiaus suaugusiųjų žmonių dalis, dalyvaujančių viso gyvenimo mokymosi procese (angl. Lifelong Learning) siekė 6,5 proc., nuo 2012 m. žmonių dalis nežymiai sumažėjo nuo 8 proc.²³⁰ Toks rodiklis Europos Sąjungoje yra vienas žemesnių – Airija užima 20 vietą Europos Sąjungoje, ir nuo 2011 m. Airijos pozicija suprastėjo 4 vietomis. Palyginus su Danija ar Suomija, Airija šioje srityje nuo jų smarkiai atsilieka.

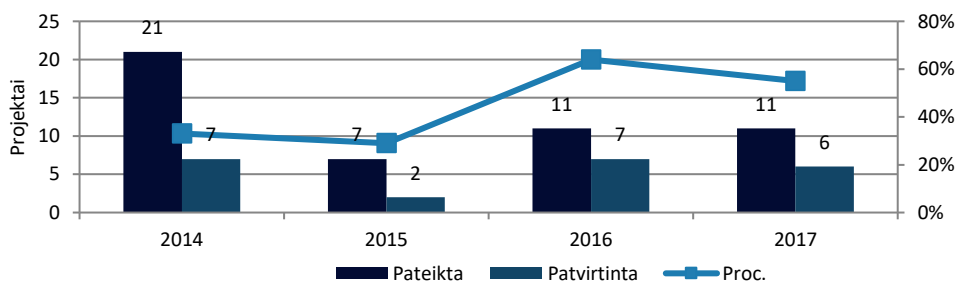
Pagal 2017 m. Eurostato duomenis, pastebimas teigiamas pokytis suaugusiųjų įsitraukime į mokymosi procesą per paskutines 4 savaites nuo apklausos, 2013–2017 m. besimokančių suaugusiųjų dalis Airijoje padidėjo 1,4 proc. punktu – nuo 7,5 proc. iki 8,9 proc. visų Airijos suaugusiųjų, tačiau palyginus su ES vidurkiu šiek tiek atsiliko (atitinkamai 10,7 proc. 2013 m. ir 10,9 proc. 2017 m.) (žr. 44 paveikslą).

44 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.)
Šaltinis: Eurostat

Vienas iš būdų skatinti suaugusiųjų mobilumą Airijoje – „EPALE“ projektas, skirtas tiek mokiniams, tiek mokytojams²³¹. Airijoje šis projektas skirtas dalintis naujienomis ir informacija, susijusia su suaugusiųjų švietimu, taip pat suteikia galimybes susirasti projektus ar vystyti profesinius ryšius naudojantis „partnerių paieškos“ įrankiu²³² internetinės svetainės pagalba.

2014–2017 m. laikotarpiu Airijoje suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumui skirtų „Erasmus+“ paraiškų skaičius nėra didelis ir svyruoja nuo 7 iki 21 paraiškų per metus (žr. 45 paveikslą).

45 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos
Šaltinis: Europos Komisija

Per analizuotą laikotarpį bendrai pateiktų ir patvirtintų paraiškų santykis gerėjo, tačiau 2015 m. pastebimas nedidelis santykio suprastėjimas. Pažymėtina, kad Airijoje patvirtinama apie pusę teikiamų paraiškų.

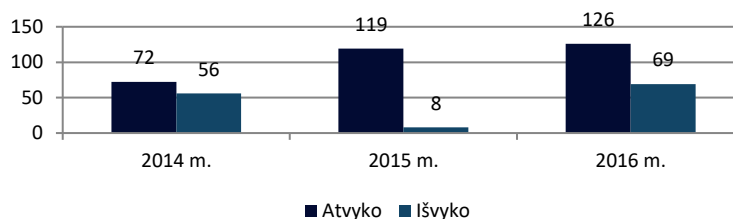
²²⁹ AONTAS. About AONTAS. Prieiga per internetą: <https://www.aontas.com/about/what-we-do>

²³⁰ EGFN. Lifelong Learning Report 2017. Prieiga per internetą: <http://www.skillsireland.ie/Publications/2017/2017-Lifelong-Learning-Report.pdf>

²³¹ Leargas. EPALE. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/programmes/epale/>

²³² European Commission. Epale. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/epale/en/about>

2014–2016 m. laikotarpiu Airijoje labai akivaizdžiai atsispindėjo patvirtintų „Erasmus+“ paraiškų kiekiai – 2015 m., kai buvo patvirtintos vos 2 paraiškos suaugusiųjų švietimo personalo mobilumui, iš Airijos išvyko tik 8 asmenys, o 2016 m., kai patvirtintų paraiškų skaičius staiga išaugo iki 7, iš šalies išvyko 69 asmenys (žr. 46 paveikslą).

46 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo)
Šaltinis: Europos Komisija

Visu analizuotu laikotarpiu, atvykstančiųjų į Airiją skaičius didėjo (padidėjo net 75 proc.), o išvykstančiųjų skaičiai keitėsi koreliuodami su patvirtintų paraiškų skaičiumi.

1.4 Danijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė

Šiame skyriuje vertinama Danijos profesinio mokymo sistema, profesinio mokymo patrauklumas mokiniams atvykusiems iš užsienio, taip pat užsienio mokinių ir mokytojų pritraukimas į šalį bei profesinio mokymo sąsajos su suaugusiųjų švietimu.

1.4.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas

Profesinis mokymas Danijoje apima daugiau nei 100 pagrindinių mokymosi programų (kurios apima 300 skirtingų kvalifikacijų). Mokymosi trukmė svyruoja nuo 2 iki 5,5 metų, tačiau dažniausiai mokiniai mokosi nuo 3 iki 4 metų. Profesinis mokymas Danijoje vykdomas, kai mokinys trečdajį laiko praleidžia profesinio mokymo mokykloje ir likusį laiką atlieka praktiką organizacijoje. Toks mokymosi būdas, paremtas pameistrystės sutartimis organizacijose, užtikrina mokinio teorines, praktines žinias, kurios reikalingos įsitraukiant į darbo rinką²³³.

Profesinį mokymąsi Danijoje sudaro pradinė programa (angl. basic programme) (kuri apima 2 mokymosi kursus) ir pagrindinė programa (angl. main programme). Pradinės programos pirmasis kursas trunka 20 savaičių ir yra skirtas tiems mokiniams, kurie baigė privalomą mokymąsi (privalomasis mokymasis Danijoje, kaip ir Lietuvoje, yra iki 10 klasės arba 16 metų, taigi asmuo, baigęs privalomąjį mokymą turi 10 klasės baigimo pažymėjimą²³⁴). Šio kurso metu mokinys gauna žinių apie įvairias profesines programas ir galėtų pasirinkti sau tinkamą. Pradinės programos antrasis kursas vyksta pagal profesinio mokymo programą, kurią pasirinko mokinys. Kursas baigiamas egzaminu, kurį išlaikius mokinys pereina mokytis pagrindinės programos. Pagrindinė programa skirta mokiniams, kurie jau metus yra baigę žemesnįjį vidurinį mokymąsi. Ši programa paprastai trunka nuo 3 iki 3,5 metų, tačiau gali būti ilgesnės arba trumpesnės priklausomai nuo mokomosios programos. Profesinio mokymo programos siūlo įvairios profesinės kolegijos, verslo, socialinės ir sveikatos priežiūros kolegijos ir pan. Pagrindinės programos siūlo

²³³ The Ministry of Higher Education and Science, The Ministry for Children, Education and Gender Equality and The Ministry of Culture. The Danish Education System, 2016

²³⁴ Scholaro pro. Education system in Denmark. Prieiga per internetą:
<https://www.scholaro.com/pro/countries/Denmark/Education-System>

3 kvalifikacijų lygių (EKS) programos: 3 kvalifikacijų lygmuo (1,5 metų), 4 kvalifikacijų lygmuo (3 metai) ir kai kurios programos apimančios 5 kvalifikacijų lygį (5 metai)²³⁵.

Profesinis mokymas apima „Eud“, „Eux“ ir „Ev“ programas²³⁶. „Eud“ programa, skirta mokiniams, kurie pabaigę 9 ir 10 klases (iki 24 metų asmenims)²³⁷. „Eux“ programa, kuri apima aukštesnį vidurinį ugdymą ir profesinį mokymą. Šią programą baigęs mokinys įgyja kvalifikaciją, taip pat gali stoti į aukštojo mokslo institucijas. „Ev“ programa skirta asmenims nuo 25 metų. Vyresni nei 25 metų asmenys turi galimybę naudotis specialiai suaugusiems skirtomis profesinio mokymo programomis, kurios parenkamos atsižvelgiant į ankstesnę mokymosi bei darbo patirtį.

Praktinis mokymas vyksta pagal įmonės ir studento mokymo sutartį. Mokiniai paprastai gauna atlyginimą už atliekamus praktinius mokymus, o santykius reglamentuoja bendrosios įstatymo dėl mokinių ir įmonių teisinio statuso nuostatos. Nemokama praktika mokiniams neturintiems švietimo sutarties gali vykti tik įmonėse, kurios yra patvirtintos pagal atskirą akademinį stažučių programą. Tačiau tokia praktika gali trukti ne ilgiau nei 3 savaites toje pačioje įmonėje ir ne ilgiau nei 6 savaitės viso mokymosi laikotarpio metu. Tačiau tai neapriboja mokinių galimybės atlikti nemokamos praktikos užsienyje (į šį laikotarpį neįsiskaičiuoja)²³⁸.

Pabaigus profesinio mokymo programą mokinys gali mokytis toliau. Profesiniame mokyme vienas kvalifikacinis lygis suteikia prieigą prie kito kvalifikacinio lygmens. Visos profesinio mokymo programos suteikia visišką ar sąlyginę prieigą prie aukštojo mokslo programų arba tęstinio suaugusiųjų švietimo programų (5 ir 6 kvalifikaciniai lygiai)²³⁹.

Danijoje dalis aukštesnio vidurinio ugdymo programų yra siūlomos ir anglų ar kita užsienio kalba²⁴⁰. Šalyje yra 16 tarptautinių mokyklų, kurios siūlo įgyti tarptautinį bakalaureato diplomą (angl. International Baccalaureate)²⁴¹.

Danijoje profesinio mokymo plėtrai įtaką davė 2 įvykusios reformos. 2014 m. įvykusi profesinio mokymo reforma nustatė minimalius reikalavimus, stojant į profesinio mokymo įstaigas. Nuo 2010 m. buvo sustiprinti reikalavimai profesinio mokymo mokytojams – visi mokytojai turi turėti pedagoginį diplomą (60 ECTS kreditų) 6 kvalifikacijų (EKS) lygmenyje. Socialinės paramos reformos, įvykusios 2014 m., pagrindinis tikslas, kad visi iki 30 metų amžiaus, neturintys darbo asmenys ir gaunantys socialines išmokas, dalyvautų švietimo ir mokslo programose. Šios 2 reformos buvo įvykdytos, siekiant padidinti profesinio mokymo kokybę²⁴².

2006 m. Danijoje įvesta naujoji pameistrystės mokymosi forma (angl. New Apprenticeship)²⁴³. Pameistrystės mokymas skirtas mokiniams, kurie daugiau išmoksta ir įgyja žinių per praktinį mokymąsi. Mokinys pasirinkęs šią mokymosi formą pasirašo mokymosi sutartį su konkrečia organizacija ir per pirmus

²³⁵ Ministry of Education. Vocational education and training in Denmark. Prieiga per internetą: <http://eng.uvm.dk/upper-secondary-education/vocational-education-and-training-in-denmark>

²³⁶ Ten pat.

²³⁷ European Commission. Eurydice. Denmark. Teaching and Learning in Vocational Upper Secondary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-vocational-upper-secondary-education-12_en

²³⁸ Act on vocational and training, LBK No. 282 of 18/04/2018. Prieiga per internetą: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=200627>

²³⁹ Ten pat.

²⁴⁰ Work in Denmark. School and Education. Prieiga per internetą: <https://www.workindenmark.dk/Moving-to-DK/Bring-your-family/School-and-Education>

²⁴¹ International Schools Database. Prieiga per internetą: <https://www.international-schools-database.com/in/copenhagen>

²⁴² MavoieproEurope. Denmark. Prieiga per internetą: <http://mavoieproeurope.onisep.fr/en/initial-vocational-education-and-training-in-europe/denmark/>

²⁴³ EU Skills Panorama. Focus on Apprenticeships. Prieiga per internetą: https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/sites/default/files/EUSP_AH_Apprenticeships.pdf

metus turi įgyti tokias pat žinias, kokias įgyja mokinys, mokydamas pradinės programos (angl. basic course/programme), koledže. Pameistrystės mokymosi forma daugiausiai taikoma mokintis technines profesines programas²⁴⁴.

Nacionaliniai teisės aktai

Šiame poskyryje bus analizuojami šie dokumentai:

- Profesinio mokymo įstatymas²⁴⁵ (angl. Act on vocational education and training);
- Profesinio mokymo programų reglamentas²⁴⁶ (angl. Regulations Concerning Vocational Education and Training Programs);
- Danijos mokymosi visą gyvenimą strategija²⁴⁷.

Profesinį mokymą Danijoje reglamentuoja Profesinio mokymo įstatymas. Įstatymas nustato profesinio mokymo teikėjų ir mokinių teises ir pareigas, profesinio mokymo organizavimą, programų turinį, struktūrą, (tarptautinės) praktikos reguliavimą bei suaugusiųjų profesinio mokymo organizavimą. Dokumente yra nurodoma, kad profesinio mokymo įstaigų / kolegijų mokiniams privalo būti suteikiama informacija apie mokymąsi ir stažavimąsi užsienyje, tačiau daugiau priemonių, kurios skatintų tarptautiškumą įstatyme nėra nurodoma.

Profesinio mokymo programų reglamentas nustato profesinio mokymo programų struktūrą. Dokumente nėra pabrėžiama, kaip yra skatinamas tarptautiškumas profesinėse mokyklose, tačiau nurodoma, kad profesinio mokymo institucija turi pasiūlyti mokiniams ne mažiau kaip vieną užsienio kalbą (išskyrus anglų kalbą). Tai galėtų paskatinti profesinio mokymo įstaigų mokinius stažuotis tose šalyse, kurių kalbas išmoko savo šalies profesinėje mokykloje.

Danija neturi atskiros profesinio mokymo strategijos, tačiau Danijos mokymosi visą gyvenimą strategijoje yra įtrauktas ir profesinis mokymas bei suaugusiųjų švietimas. Vienas iš uždavinių – didinti tarptautiškumą visose švietimo programose (įskaitant profesinio mokymą ir suaugusiųjų švietimą). Svarbiausios valdžios iniciatyvos, susijusios su profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo skatinimu, nurodomos tokios, kaip, danų kalbos mokymosi programų sukūrimas suaugusiems, kurie yra atvykę mokytis į Daniją iš užsienio šalių, taip pat anglų kalbos stiprinimas aukštesnio vidurinio ugdymo pakopoje (į kurią įeina profesinis mokymas).

Aptartuose Danijos strateginiuose dokumentuose ir profesinio mokymo įstatyme tarptautiškumas skatinamas profesinio mokymo įstaigų privalomu supažindinimu su stažavimosi programomis, o tai gali pritraukti vis didesnį skaičių mokinių, kurie susidomėtų išvykimu stažuotis į užsienį. Kitos priemonės yra susijusios su užsienio kalbų stiprinimu, tiek Danijos profesinio mokymo įstaigų mokiniams, tiek užsieniečiams atvykusiems mokytis ar stažuotis į Daniją.

Profesinio mokymo bendrieji rodikliai

Mokinių, pasirinkusių profesinio mokymo pradinės ar pagrindines programas, skaičius nuo 2013 m. iki 2014 m. paaugo beveik 1 proc., tačiau nuo 2014 m. iki 2017 m. sumažėjo 18,2 proc. (žr. 47 paveikslą).

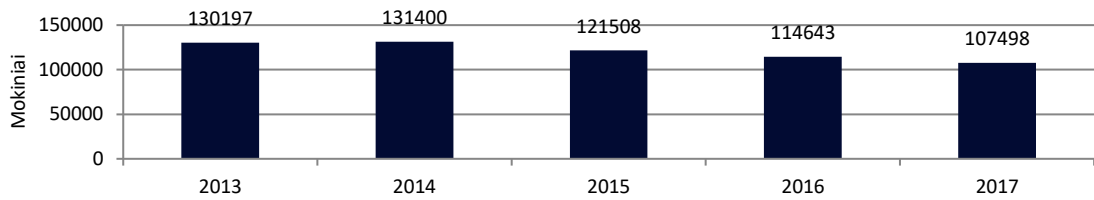
²⁴⁴ Metropolitan University College / Danish National Centre for Development of Vocational Education and Training. Apprenticeship-type schemes and structured work-based learning programmes. Denmark. Prieiga per internetą: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2015/ReferNet_DK_2014_WBL.pdf

²⁴⁵ Act on vocational education and training, LBK no. 282 of 18/04/2018. Prieiga per internetą: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=200627>

²⁴⁶ Regulations Concerning Vocational Education and Training Programs (Abridged). Prieiga per internetą: [file:///C:/Users/Ruta%20Kubiliute/Downloads/Denmark%20-%20Act%20on%20VET%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Ruta%20Kubiliute/Downloads/Denmark%20-%20Act%20on%20VET%20(3).pdf)

²⁴⁷ Werner Hedegaard, Danish Ministry of Education. Denmark's strategy for lifelong learning. Prieiga per internetą: <https://vince.eucen.eu/wp-content/uploads/2018/04/Denmark-Formal-Documents-3-Denmark-Strategy-in-LLL.pdf>

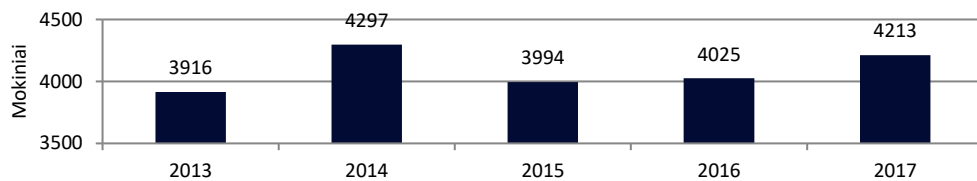
Mažėjančiam profesinio mokymo įstaigų mokinių skaičiui įtaką galėjo turėti 2014 m. priimta profesinio mokymo reforma, kuri nustatė minimalius profesinio mokymo stojimo reikalavimus.

47 paveikslas. Mokinių skaičius profesiniame mokyme (spalio 1 d. duomenimis)

Šaltinis: Statistics Denmark

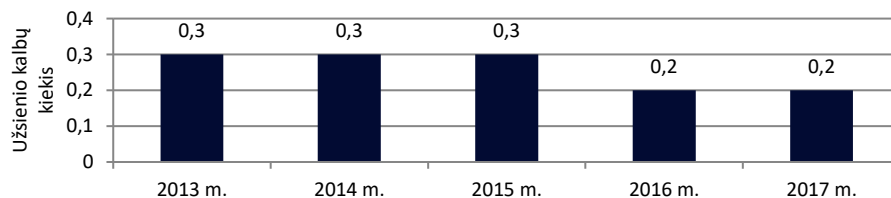
2013–2017 m. mokinių skaičius, kurie pasirinko mokytis pagal pameistrystės formą netendencingai kito. 2014 m. mokinių skaičius buvo didžiausias ir siekė 4297 mokinius. Nuo 2015 m. mokinių skaičius pradėjo augti ir išaugo 5,2 proc. (žr. 48 paveikslą).

48 paveikslas. Mokinių skaičius, kurie mokosi pagal pameistrystės mokymosi programą

Šaltinis: Statistics Denmark

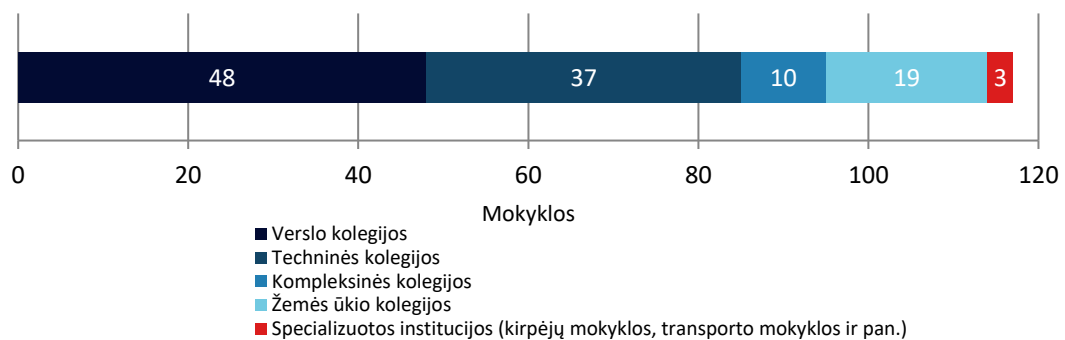
Žvelgiant į vidutinį užsienio kalbų skaičių nuo 2013 m. iki 2017 m. matyti, kad jis yra labai mažas, tad tikėtina, kad tik maža dalis mokinių pasirinkę vieną užsienio kalbą, o kiti jų mokytis iš vis nėra pasirinkę (žr. 49 paveikslą).

49 paveikslas. Vidutinis skaičius užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis EBPO

2016 m. Danijoje profesinio mokymo įstaigų buvo 177, iš kurių daugiausiai buvo verslo kolegijų (48 institucijos) ir techninių kolegijų (37 institucijos). Specializuotų institucijų, kurios orientuotos į konkrečias profesinio mokymo specialybes 2016 m. buvo tik 3 (žr. 50 paveikslą).

50 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų / kolegijų skaičius Danijoje 2016 m.

Šaltinis: Eurydice

Dėl 2014 m. priimtos reformos, kurios tikslas paskatinti visus iki 30 metų amžiaus, neturinčius darbo ir gaunančius socialines išmokas asmenis, dalyvauti švietimo ir mokslo programose, profesiniame mokyme mokinių skaičius turėtų augti, o analizuojant mokinių skaičių, kurie mokosi pagal pameistrystės programas skaičius jau didėja ir Danijoje tai tampa vis populiarese profesinio mokymosi forma, todėl tikėtina, kad skaičius dar augs.

Mokytojų kvalifikacija

Iki 2010 m. Danijoje profesinio mokymo mokytojas turėjo būti įgijęs profesinio mokymo kvalifikaciją toje srityje, kurią jis dėsto mokiniams ir papildomą specialų mokymą konkrečioje srityje (angl. pre-service training). Taip pat profesinio mokymo mokytojas turėjo būti įgijęs 5 metų patirtį profesiniame mokyme arba su savo kvalifikacija susijusia sritimi. Įdarbintas mokytojas turėjo praeiti profesinio mokymo kursą, kuriuos sudarė teoriniai ir praktiniai pagrindai (30 ECTS). Tačiau nuo 2010 m. Danijoje buvo sustiprinti reikalavimai profesinio mokymo mokytojams. Profesijos mokytojas, ne vėliau nei praėjus trejiems metams po to, kai jis buvo įdarbintas profesinio mokymo mokykloje, turi įgyti bendrų žinių dviejuose ar trijuose dalykuose (pavyzdžiui, matematikos, gamtos mokslų, užsienio kalbų ir pan.). Taip pat profesijos mokytojas ne vėliau kaip po vienerių metų nuo įdarbinimo turi pradėti mokytis, kad įgautų profesinį pedagoginį diplomą (angl. Vocational pedagogical diploma) ir ne vėliau kaip po ketverių metų nuo įsidarbinimo, turi įgyti pedagoginį išsilavinimą bakalauro lygiu (60 ECTS 6 EKS lygmenyje)²⁴⁸.

1.4.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas

Geografinė padėtis ir šalies įvaizdis

Danijos kraštovaizdis – pakankamai lygus, ir vidutinis vietovių aukštis virš jūros lygio yra vos 31 m. Šalies pakrantės išvagotos fjordų, taip pat valstybei priklauso virš 440 salų²⁴⁹. Ji turi sieną su Vokietija ir tiltu siejasi su Švedija²⁵⁰. Jokia Danijos vieta nėra nuo jūros nutolusi toliau nei 50 km atstumu²⁵¹. Pagal pasaulinį laimės indeksą valstybė užima 3 vietą²⁵², o 2019 metais „Lonely Planet“ išrinko Danijos sostinę Kopenhagą kaip labiausiai vertą aplankyti miestą pasaulyje²⁵³.

Danijos susisiekimas su pasauliu labai platus bei lengvai prieinamas – šalyje veikia 4 tarptautiniai oro uostai, taip pat šalį galima pasiekti traukiniais bei atvažiuoti automobiliu iš Vokietijos ar Švedijos, atplaukti su keltu iš Vokietijos, Švedijos ar Norvegijos ar net atvažiuoti dviračiu, kertant Vokietijos – Danijos pasienį²⁵⁴. Danai puikiai kalba angliškai – Danija yra 5 iš 88 šalių pagal „Education First“ anglų kalbos žinių indeksą, o Europoje ji užima 4 vietą iš 32.

Socialinis draudimas ir aprūpinimas

ES piliečiai bei kiti asmenys, turintys Europos sveikatos draudimo kortelę, medicininės paslaugas gauna nemokamai²⁵⁵. Kiti studentai privalo įsigyti tarptautinį sveikatos draudimą bent 3 mėnesiams, nes tik

²⁴⁸ Supporting teachers and trainers for successful reforms and quality of VET. Denmark. Thematic perspectives mapping their professional development in the EU, 2016, p. 5. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/Ruta%20Kubiliute/Downloads/Denmark%20-%20Diploma%20Programme%20for%20VET%20Teachers.pdf>

²⁴⁹ World Atlas. Denmark Geography. Prieiga per internetą: <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/denmark/dkland.htm>

²⁵⁰ Visit Denmark. How to get to Denmark. Prieiga per internetą: <https://www.visitdenmark.com/how-to-get-to-denmark>

²⁵¹ Study in Denmark. About denmark. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/why-denmark/quality-of-life-1>

²⁵² Country Economy. World Happiness Index. Prieiga per internetą: <https://countryeconomy.com/demography/world-happiness-index/denmark>

²⁵³ Lonely Planet. Best in Travel 2019. Prieiga per internetą: <https://www.lonelyplanet.com/best-in-travel/cities>

²⁵⁴ Visit Denmark. Plan your trip. Prieiga per internetą: <https://www.visitdenmark.com/plan-trip-denmark>

²⁵⁵ Life in Denmark. Healthcare. Prieiga per internetą: <https://lifeindenmark.borger.dk/Coming-to-Denmark/Healthcare>

praėjus 3 mėnesiams po atvykimo mokytis į Daniją įsigalioja Danijos užtikrinamas sveikatos draudimas²⁵⁶. Dantisto paslaugos nėra įskaičiuojamos į sveikatos draudimą ir visiems suaugusiems besimokantiems yra mokamos (vaikams iki 18 metų dantisto paslaugos nemokamos)²⁵⁷.

Imigracijos reikalavimai ir politika

ES/EEE piliečiams norint mokytis Danijoje nėra keliami papildomi reikalavimai, bet jie turi gauti ES gyvenamosios vietos dokumentą iš Danijos valstybinės Administracijos²⁵⁸. Atvykstantiems praktikai, kuri įtraukta į ugdymo procesą, taikomi tokie patys reikalavimai kaip atvykstantiems mokytis. Jei praktika yra pilno etato ir apmokama, privaloma gauti darbo leidimą (angl. work permit). Ne ES/EEE piliečiai privalo gauti vizas. Norint gauti mokinio/studento vizą, privaloma pateikti raštiškus įrodymus, kad: asmuo priimtas į aukštesnio mokymosi įstaigą, kuri patvirtinta Danijos vyriausybės, asmuo ketina baigti visą programą, į kurią įstojo, arba atvyko studijuoti laikinai pagal kursą, kurį pradėjo savo valstybėje, pateikti įrodymus, kad sugebės save išlaikyti finansiškai (turi bent 6166 Danijos kronas (apie 825 Eur) kiekvienam mėnesiui, kurį ketina praleisti Danijoje) arba, jei moka už savo mokslą, kad sumokėjo už ateinantį semestrą (jei įrodinėjama pateikiant banko išrašą, jis turi būti ne senesnis nei 30 dienų bei aiškiai nurodyti kokia valiuta laikoma sąskaitoje), asmuo supranta ir geba komunikuoti danų, švedų, norvegų, anglų arba vokiečių kalbomis²⁵⁹. Jei užsienio studentas gauna valstybės dotacijas ar išmokas, jam kyla rizika būti deportuotam. Aukštojo ir pagrindinio mokslo siekiantiems moksleiviams gali tekti laukti apie 2 mėnesius, kol bus patvirtintas jų prašymas vizai gauti, ir tokio prašymo teikimo kaina yra 1900 Danijos kronų (apie 254 Eur)²⁶⁰.

1.4.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas

Danijoje, kaip ir Lietuvoje, viena populiariausių programų mokiniams ir mokytojams išvykti į užsienį yra „Erasmus+“, kita visiems skirta programa – „DK-USA“. Ši programa skirta būtent profesinio mokymo įstaigų Danijoje ir JAV koledžų kooperacijai skatinti²⁶¹. Programa finansuoja tiek mokinių, tiek mokytojų keliones ir gyvenimą JAV.

Taip pat yra programų, skirtų tik vienai grupei – „Teach in USA“ programa skirta išskirtinai tik dėstytojams ir mokytojams. Ši programa leidžia Danijos mokytojams metus laiko mokytis JAV²⁶². Ji yra atvira visiems mokytojams, kurie turi pakankamas anglų kalbos žinias ir bent 2 m. patirtį mokytojo karjere. Į JAV išvykę mokytojai, įskaitant ir profesinio mokymo įstaigų mokytojus, dirba tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir jų vietiniai kolegos.

Atskira programa, skirta jauniems žmonėms praktikuoti užsienyje, yra „PIU“ (angl. work placements abroad). Ši programa nuo 1992 m. vykdoma kaip dalis pameistrystės mokymosi, kur mokinyš trečdalį mokymosi laiko praleidžia mokymosi įstaigoje, o likusį laiką užsiima praktiniu mokymusi darbo vietoje. Pagal „PIU“ programą, mokinyš išsiunčiamas daliai praktikos į užsienio valstybę, dažniausiai kai jau būna

²⁵⁶ International Student Insurance. Denmark International Student Insurance. Prieiga per internetą:

<https://www.internationalstudentinsurance.com/denmark-student-insurance/>

²⁵⁷ University of Copenhagen. Health and medical Care. Prieiga per internetą: <https://ism.ku.dk/health-and-medical-care>

²⁵⁸ New to Denmark. Higher educational programmes. Prieiga per internetą: <https://www.nyidanmark.dk/en-GB/You-want-to-apply/Study/Higher-education>

²⁵⁹ Study in Denmark. Residence permits for non-EU/EEA citizens. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/live-in-denmark/permits-visas-red-tape/residence-permits-for-non-eu-citizens>

²⁶⁰ New to Denmark. Higher educational programmes. Prieiga per internetą: <https://www.nyidanmark.dk/en-GB/You-want-to-apply/Study/Higher-education>

²⁶¹ European Commission. Bilateral Agreements and Worldwide Cooperation. Prieiga per internetą:

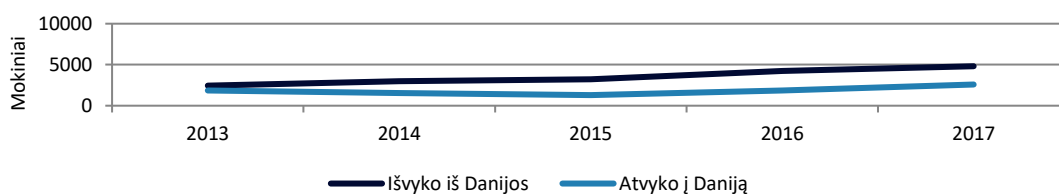
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/bilateral-agreements-and-worldwide-cooperation-18_en

²⁶² Ten pat.

praleidęs šiek tiek laiko Danijos įmonėje ir įgavęs praktinės patirties²⁶³. Šios programos finansavimas grįstas principu, jog visos šalies įmonės moka į šį fondą įmokas, pagal savo įdarbinamų darbuotojų skaičių²⁶⁴, todėl pasinaudoti programa mokiniai gali nemokamai. Danijos įmonės, siunčiančios savo praktikantus į užsienį, privalo apmokėti kelionės išlaidas ir užtikrinti normalų pameistrio atlyginimą užsienio valstybėje pagal pasirašytą mokymo sutartį. Mokiniais, keliaujantiems į užsienį su programa, neturintiems sutarties su Danijos įmone, taip pat finansuojamos kelionės išlaidos, padengiama dalis gyvenamosios vietos išlaidų, tačiau jiems negarantuojamas praktikanto atlygis.

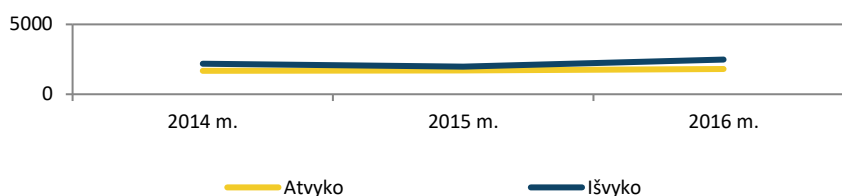
Dalyvavimo programoje kriterijai: profesinio mokymo įstaiga turi dalyvauti „PIU“ programoje, vykdyti „Hhx“, „Eux“ arba „Eud“ programas, o mokinys atitinkamai mokytis vienoje iš jų, praktikos trukmė – 12–24 mėn., mažiausia mokama alga praktikantui – 800 svarų per mėnesį (apie 912 Eur)²⁶⁵.

Nuo 2013 iki 2017 m. užsienio mokinių, atvykusių mokytis į Danijos profesines mokyklas svyravo – 2013–2015 m. pastebimas mokinių skaičiaus mažėjimas, o 2015–2017 m. mokinių skaičius padvigubėjo²⁶⁶. Tuo tarpu iš Danijos išvykusiųjų skaičius visu tirtu laikotarpiu nuosekliai augo (žr. 51 paveikslą).

51 paveikslas. Profesinio mokymo, suteikiančių bakalauro laipsnį, mokinių mobilumas
Šaltinis: Statistics Denmark

Gausiausiai Danijos mokiniai ir mokytojai dalyvauja Erasmus+ programoje²⁶⁷, pagal kurią išvykti gali tiek profesinio mokymo įstaigų mokiniai ir mokytojai, tiek suaugusieji²⁶⁸. Žvelgiant į statistinius duomenis, kiek mokinių ir mokytojų išvyko ir atvyko pagal „Erasmus+“ programą, pastebimas nežymus atotrūkis ir tiek atvykusiųjų, tiek išvykusiųjų skaičius nuo 2014 m. iki 2016 m. padidėjo 7 proc. ir 13 proc. atitinkamai (žr. 52 paveikslą).

52 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

²⁶³ PIU-Secretariatet. About PIU. Prieiga per internetą:

http://viaa.gov.lv/files/news/23788/engelsksproget_introduktion_til_piu.pdf

²⁶⁴ PIU-Secretariatet. About PIU. Prieiga per internetą: <https://piugb.designdev1.dk/about-the-piu-programme/>

²⁶⁵ PIU-Secretariatet. A Danish trainee in your company. Prieiga per internetą: <https://piugb.designdev1.dk/media/1140/a-danish-trainee-in-your-company.pdf>

²⁶⁶ Statistics Denmark. Exchange students by area, education, length of residence, exchange, sex and time. Prieiga per internetą:

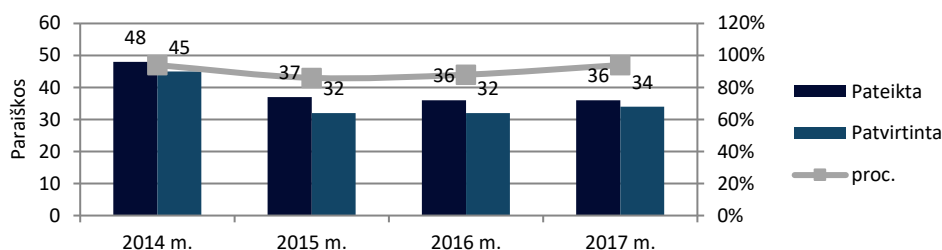
<http://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=UDVSTD02&PLanguage=1&PXSlid=0&wsid=cftree>

²⁶⁷ Study in Denmark. Exchange programmes. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/study-options/find-your-international-study-programme/exchange-programmes-folder>

²⁶⁸ Publications Office of the European Union. Erasmus+ annual report. Prieiga per internetą:

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/49350560-0d56-11e8-966a-01aa75ed71a1/language-en>

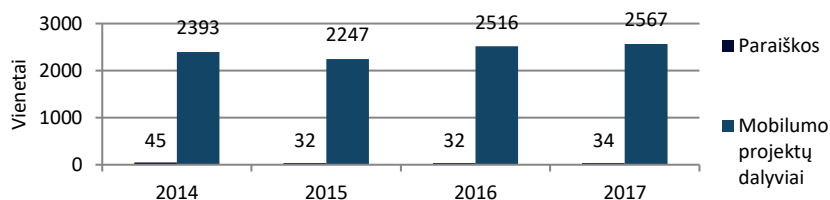
Vertinant pateiktų / patvirtintų paraiškų santykį profesiniame mokymesi nuo 2014 m. iki 2017 m. pastebima, kad pateiktų paraiškų skaičius kasmet mažėjo, o patvirtintų paraiškų dalis netendencingai kito – nuo 86 proc. iki 94 proc. (žr. 53 paveikslą).

53 paveikslas. Pateiktų/patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Kadangi Danijoje patvirtinama gana nemažai paraiškų, labai svarbu atsižvelgti, kiek vidutiniškai viena paraiška suteikia galimybių mobilumui. 2014–2017 m. viena patvirtinta paraiška suteikė galimybę iš Danijos išvykti 68 asmenims (žr. 54 paveikslą).

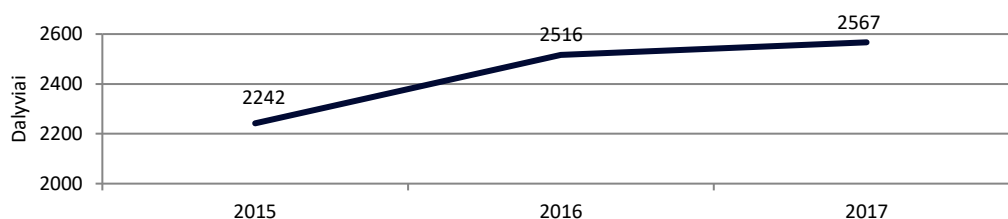

54 paveikslas. Patvirtintų paraiškų ir dalyvių santykis

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

2015 m. pasinaudoję „Erasmus+“ profesinio mokymo mobilumo skatinimo projektais, įskaitant profesinį mokymą užsienio valstybėse ir mokymąsi jose, į Daniją atvyko 1705 mokiniai ir mokytojai, o iš jos mokyti išvyko 1976 mokiniai ir mokytojai²⁶⁹.

2015–2017 m. laikotarpiu Danijoje „Erasmus+“ vykdomuose profesinio mokymo mobilumo projektuose dalyvavo nuosekliai daugiau dalyvių – per analizuotą laikotarpį dalyvių padidėjo 14 proc. (žr. 55 paveikslą).

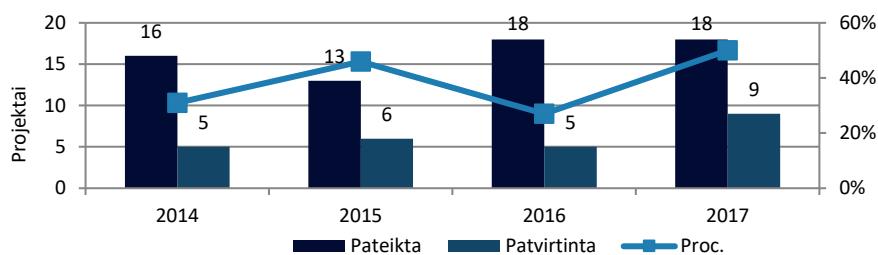

55 paveikslas. „Erasmus+“ programa pasinaudoję profesinio mokymo mobilumo projektų dalyviai

Šaltinis: Europos Komisija

2014–2017 m. pagal KA2 veiksmą Danijos profesinio mokymo įstaigos paraiškas teikė nuosekliai, tačiau nelabai aktyviai, o per laikotarpį patvirtintų paraiškų skaičius išaugo 80 proc. (žr. 56 paveikslą). Nepaisant svyravimų atskirais metais, vidutinis patvirtintų paraiškų santykis su pateiktomis analizuotu laikotarpiu buvo apie 39 proc., todėl galima teigti, jog Danijos profesinio mokymo įstaigos gana sėkmingai įsitraukia į tarptautiškumo veiklas „Erasmus+“ KA2 veiksmo projektais.

²⁶⁹ Ten pat.

56 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą
Šaltinis: „Erasmus+“ metinės ataskaitos

Danijoje esančios tarptautinės mokyklos, kurių yra 16²⁷⁰, siūlo darbą anglų kalbos mokytojams, itin paklausūs yra gebantys dėstyti anglų kalbą verslui²⁷¹, dauguma darbo galimybių siūloma tarptautinėse arba privačiose kalbos mokyklose.

Danijos profesinio mokymo įstaigų mokiniai turi galimybę naudotis ir „Nordplus Junior“ mobilumo programa: 2013 m. patvirtintos 39 paraiškos, 2014 m. – 49, 2015 m. – 56, 2016 m. – 36, 2017 m. – 54, o 2018 m. patvirtinta net 60 paraiškų. Per visą šį laikotarpį Danijai skirtas 6,6 mln. Eurų finansavimas²⁷².

Danijos profesinio mokymo įstaigų atstovų pasiekimai Europos ar pasauliniu lygmeniu gerai atspindi profesinio meistriškumo konkurso „Euroskills“ laimėjimais: Danijos profesinio mokymo įstaigų atstovai 2018 m. pelnė 3 sidabro, 1 bronzos medalį ir 2 meistriškumo apdovanojimus bei užėmė 14 vietą tarp visų valstybių; 2016 m. valstybės atstovai pelnė 1 aukso ir 2 bronzos medalius bei 1 meistriškumo apdovanojimą ir užėmė 16 vietą bendroje įskaitoje; 2014 m. pelnytas 1 aukso medalis, o bendroje įskaitoje Danija buvo 16.

Mokymosi kaina ir parama

Mokslas Danijos profesinėse mokyklose yra nemokamas²⁷³, norint mokytis užsieniečiams yra taikomi tie patys reikalavimai kaip ir danams, ir kiekviena institucija atskirai vertina, ar mokinys atitinka jų reikalavimus, ar ne. Reikalavimai apima ir danų kalbos mokėjimą, gali tekti laikyti danų kalbos testą, tačiau kai kurios mokyklos siūlo kursus užsienio kalbomis. Atvykus į Daniją mokytis su mainų programa už mokslą mokėti taip pat nereikia²⁷⁴.

Mokymosi klasėje laikotarpiu mokiniams yra išmokamos savaitinės stipendijos (18 metų ir vyresniems mokiniams skiriama daugiau lėšų nei jaunesniems)²⁷⁵, o mokymosi darbo vietoje metu mokiniams dažniausiai mokamas praktikanto atlyginimas²⁷⁶. Remiantis profesinio mokymo įstatymu (55 str.), praktikanto atlyginimas nustatomas pasirašant sutartį tarp mokinio ir mokymosi įstaigos, ir turi būti ne mažesnis nei numatyta kolektyviniame susitarime²⁷⁷. Neapmokama praktika gali trukti ne daugiau kaip 3 savaites toje pačioje įmonėje ir ne daugiau kaip 6 savaites per visą mokinio praktikos laikotarpį, ir gali vykti

²⁷⁰ International Schools Database. Copenhagen, Denmark. Prieiga per internetą: <https://www.international-schools-database.com/in/copenhagen>

²⁷¹ Teach Away. Teach in Denmark. Prieiga per internetą: <https://www.teachaway.com/teach-denmark>

²⁷² Nordplus. Project database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplisonline.org/Projects2/Project-database>

²⁷³ Just Landed. Vocational education in Denmark. Prieiga per internetą: <https://www.justlanded.com/english/Denmark/Denmark-Guide/Education/Practical-training>

²⁷⁴ Study in Denmark. Tuition Fees and Scholarships. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/study-options/tuition-fees-scholarships>

²⁷⁵ Just Landed. Vocational education in Denmark. Prieiga per internetą:

<https://www.justlanded.com/english/Denmark/Denmark-Guide/Education/Practical-training>

²⁷⁶ Passport to Trade. Internship and placement. Prieiga per internetą: <https://businessculture.org/northern-europe/denmark-business-culture/internship-placement/>

²⁷⁷ Act on vocational education and training, LBK no. 282 of 18/04/2018. Prieiga per internetą: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=200627>

tik tokiose įmonėse, kurios yra akademinio komiteto patvirtintos praktikos programai. Neapmokamą praktiką mokiniui vienoje įmonėje galima atlikti tik vieną kartą.

Profesinio mokymo įstatyme²⁷⁸ (angl. Act on Vocational education and training) nurodoma, kad Danijoje valstybė teikia subsidijas, kurios skirtos tiesioginėms studijų išlaidoms dengti. Subsidijos skiriamos atsižvelgiant į metinių studentų skaičių ir vieną tarifą vienam asmeniui. Mokiniam, kurie yra sudarę mokymo sutartis (kurios apima ir praktinį mokymą (praktiką įmonėje)) taip pat yra skiriama subsidija. Subsidijos dydis yra nustatomas kiekvienais metais, visoms programoms atskirai. Užsieniečiai mokiniai taip pat gali būti įtraukti į subsidijavimo programą, jei:

- jiems yra išduotas leidimas nuolat arba laikinai gyventi Danijoje;
- jiems buvo išduotas leidimas gyventi pagal Užsieniečių įstatymą (angl. Aliens Act) (tiems, kurie nėra ES šalies piliečiai);
- jie yra mainų programos dalyviai;
- pagal ES įstatymus, jie turi lygias galimybes į Danijos mokslą, kaip ir Danijos piliečiai.

Visais kitais atvejais, užsienio piliečių mokymas nėra subsidijuojamas.

1.4.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu

Suaugusiųjų švietimas Danijoje išskirtas atskirai nuo kitų švietimo rūšių, atsižvelgiant į tai, jog suaugusiųjų besimokančiųjų poreikiai ir gebėjimai yra skirtingi nei jaunų asmenų²⁷⁹. Formaliojo suaugusiųjų švietimo programos yra šios:

- paruošiamasis suaugusiųjų švietimas („FVU“) (angl. Preparatory adult education), skirtas bendram raštingumo lygiui pakelti bei padėti suaugusiesiems įgyti būtiniausius įgūdžius ir kvalifikaciją tolesniam mokslui;
- bendrasis suaugusiųjų švietimas („avu“) (angl. *General Adult Education*), skirtas pasiekti žemesniojo antro išsilavinimo lygį (žemesnysis antras išsilavinimo lygis neatsiejamas nuo pradinio ir priklauso vienai sistemai, jis yra tapatus privalomajam išsilavinimui Danijoje, arba viduriniam išsilavinimui Lietuvoje)²⁸⁰;
- aukštesni paruošiamieji vieno dalyko kursai („hf-e“) (angl. Higher Preparatory Single-subject Courses), skirti bendrajam išsilavinimui aukštesniojo antro išsilavinimo lygiui pasiekti (aukštesnysis antras išsilavinimo lygis gali būti prilygintas gimnaziniam arba 12 klasių išsilavinimui Lietuvoje, suteikia galimybę toliau mokytis aukštojo mokslo institucijose)²⁸¹;
- suaugusiųjų profesinis mokymas („AMU“) (angl. Adult vocational training), skirtas nekvalifikuotiems ir kvalifikuotiems darbuotojams, kuriems reikia atsinaujinti ar įgyti specifinius gebėjimus;

²⁷⁸ Act on vocational education and training, LBK no. 282 of 18/04/2018. Prieiga per internetą:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=200627>

²⁷⁹ Danijos Aukštojo mokslo ir mokslo ministerija. Danijos švietimo sistema. 13 p. Prieiga per internetą:

<https://ufm.dk/en/publications/2016/the-danish-education-system>

²⁸⁰ Ministry of Higher Education and Science. Primary and lower secondary education. Prieiga per internetą:

<https://ufm.dk/en/education/the-danish-education-system/primary-and-lower-secondary-education>

²⁸¹ Ministry of Higher education and Science. Upper secondary education. Prieiga per internetą:

<https://ufm.dk/en/education/the-danish-education-system/upper-secondary-education>

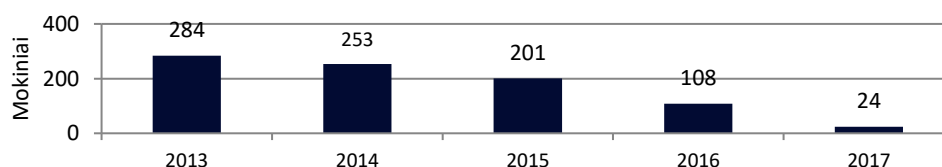
- suaugusiųjų praktinis ir profesinis mokymas („Euv“) (angl. Vocational education and training for adults), skirtas tiems, kurie turi darbo patirties ir suteikia profesinio išsilavinimo laipsnį, remiantis profesine patirtimi;
- tęstinės suaugusiųjų švietimo programos („VVU“) (angl. Further adult education programmes), atitinkančios akademijos profesijos programas;
- diplomų programos, atitinkančios bakalauro programoms aukštojo mokslo sistemoje;
- Magistro programos suaugusiųjų aukštojo mokslo srityje, atitinkančios magistro programas aukštojo mokslo sistemoje²⁸².

Danijoje taip pat gausu mokyklų, teikiančių neformalųjį švietimą suaugusiesiems. Suaugusiųjų švietimas grindžiamas mokymosi visą gyvenimą principu²⁸³.

Suaugusiesiems Danijoje siūlomos net dvi atskiros profesinio mokymo programos, tai jau minėtos „AMU“ ir „Euv“. „AMU“ programoje dalyvauti gali visi norintieji, kurie gyvena Danijoje arba joje dirba²⁸⁴. Šių programų tikslas – aprūpinti darbo rinką reikalingais darbuotojais, pasiūlant jiems įgyti kvalifikaciją profesinio mokymo programų pagalba. Šių programų trukmė labai trumpa – nuo pusės dienos iki 6 savaičių, vidutiniškai trunka 3 dienas. Šie mokymai dažniausiai vyksta darbo valandomis, danų kalba, ir yra finansuojami valstybės, kartais gali tekti susimokėti naudotojo mokestį, kurį apmoka darbdavys.

„Euv“ programa leidžia suaugusiesiems (vyresniems nei 25 metų asmenims) pasirinkti iš konkrečiai suaugusiesiems pritaikytų profesinio mokymo programų, kurios suteikia tą patį išsilavinimą kaip ir „VET“ programa, tačiau remiasi tuo, jog suaugusieji turi darbinės patirties ir anksčiau jau mokėsi²⁸⁵. Norint mokytis pagal šią programą, keliama reikalavimai: ne mažesnis nei 2.0 danų kalbos ir matematikos vidurkis bei žemesnio antro lygio mokyklos baigimo pažymėjimas (angl. Lower secondary leaving certificate). Taigi profesinis mokymas Danijoje labai palankiai pritaikytas suaugusiesiems, atsižvelgia į rinkos poreikius, taip pat prisitaiko prie suaugusiųjų išsilavinimo ir darbinės patirties.

2013–2017 m. Danijoje suaugusieji pagal aukštojo mokslo diplomo nesuteikiančias profesinio mokymo programas mokėsi vis mažiau – analizuojamu laikotarpiu mokinių sumažėjo net 10 kartų²⁸⁶.

57 paveikslas. Danijos suaugusieji, besimokantys profesinėse mokyklose pagal profesinio mokymo programą
Šaltinis: Statistics Denmark

Tuo tarpu 2013–2017 m. laikotarpiu suaugusieji, kurie mokėsi ISCED 5 lygį suteikiančiuose profesiniame mokyme (tokie mokslai suteikia akademinės profesijos laipsnį (angl. academy professional degree)²⁸⁷,

²⁸² Ten pat.

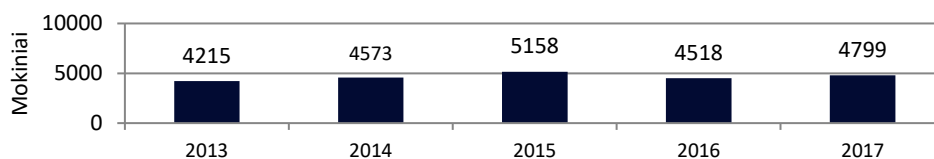
²⁸³ Ministry of education. Objectives for lifelong learning. Prieiga per internetą: <http://eng.uvm.dk/themes-and-projects/education-and-skills-upgrading-for-all/objectives-for-lifelong-learning>

²⁸⁴ Ministry of Education. Adult Vocational Training. Prieiga per internetą: <http://eng.uvm.dk/adult-education-and-continuing-training/adult-vocational-training>

²⁸⁵ Ministry of Education. Vocational education and training in Denmark. Prieiga per internetą: <http://eng.uvm.dk/upper-secondary-education/vocational-education-and-training-in-denmark>

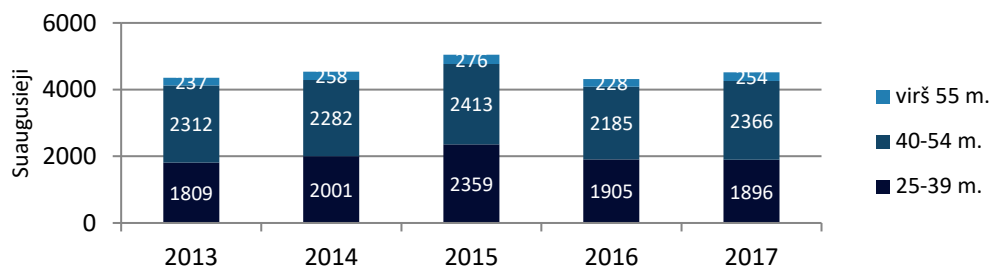
²⁸⁶ Statistics Denmark. Persons who have completed a full program in adult education by points in time, highest education completed, sex, education and time. Prieiga per internetą: <http://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=VEUHEL20&PLanguage=1&PXsid=0&wsid=cftree>

kuris prilyginamas ISCED 5 lygiui²⁸⁸, mokėsi gerokai daugiau (vidutiniškai apie 29 kartus daugiau besimokančiųjų nei pagal profesinio mokymo programą, daugiausiai besimokančiųjų sulaukta 2015 m., besimokančiųjų skaičius per tirtą laikotarpį nesmarkiai svyravo²⁸⁹ (žr. 58 paveikslą).

58 paveikslas. Danijos suaugusieji, besimokantys profesinėse mokyklose (suteikia ISCED 5 lygį)
Šaltinis: Statistics Denmark

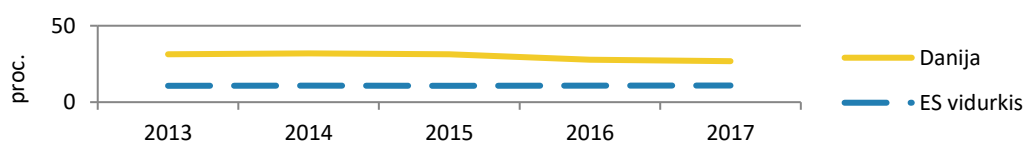
2013–2017 m. laikotarpiu bendras suaugusiųjų dalyvavimas profesiniame mokyme kito nežymiai, 2015 m. galime pastebėti gausiausią dalyvavimą²⁹⁰. Jauniausios (25-39 m.) kategorijos suaugusiųjų dalyvavimo mokymo procese lygis kiek mažesnis nei vidurinės (40-54 m.) grupės, tačiau labiausiai išsiskiria vyriausieji (virš 55 m.), kurių dalyvavimo mokymo procese lygis labai žemas (žr. 59 paveikslą).

59 paveikslas. Danijos suaugusieji, dalyvaujantys profesiniame mokyme („VET“ ir „VBE“)
Šaltinis: Statistics Denmark

2016 m. suaugusiųjų mokymo centrų skaičius (angl. Adult Education Centres) siekė 30, danų kalbos centrų buvo 87, o specialiųjų suaugusiųjų mokyklų (angl. Special Schools for Adults) buvo 82²⁹¹.

Statistiniai duomenys rodo, kad suaugusiųjų (25-64 metų), dalyvavusių formaliajame ir neformaliajame švietime per paskutines 4 savaites, dalis analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 4,6 proc. punktu (žr. 60 paveikslą).

60 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.)

Šaltinis: Eurostat

Pagal 2017 m. duomenis, Danija buvo 9 iš 33 EBPO valstybių pagal suaugusiųjų mokymosi profesinio mokymo programose rodiklį (suaugusieji, kurie mokėsi profesinio mokymo įstaigose), kuris siekė 35,7

²⁸⁷ CEDEFOP. Vocational education and training in Denmark. Prieiga per internetą:

http://www.cedefop.europa.eu/files/4112_en.pdf

²⁸⁸ Ministry of Higher Education and Science. Degreed and qualifications. Prieiga per internetą:

<https://ufm.dk/en/education/higher-education/degrees-and-qualifications>

²⁸⁹ Ten pat.

²⁹⁰ Ten pat.

²⁹¹ European Commission. Statistics on Organisation and Governance. Prieiga per internetą:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/statistics-organisation-and-governance-22_en

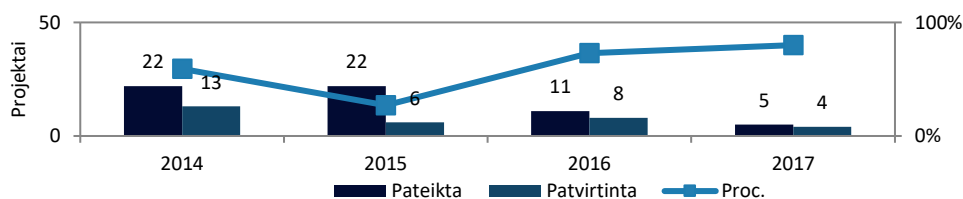
proc. Visų 25-64 m. amžiaus žmonių²⁹². Pažymėtina, kad suaugusiųjų švietimas Danijoje išvystytas gana plačiai, o suaugusieji noriai mokosi ir kelia savo kvalifikaciją.

Tarptautinis mobilumas

„Nordplus Adult“ yra programa, skirta būtent suaugusiųjų mobilumui, apimanti Šiaurės ir Baltijos valstybių kooperaciją. Šią programą sukūrė Šiaurės Ministrų Taryba (angl. Nordic Council of Ministers)²⁹³, jos tikslas – skatinti tinklų kūrimą, kooperaciją ir keitimąsi tiek formaliajame, tiek neformaliajame ugdyme tarp Šiaurės ir Baltijos valstybių. Programa skirta visoms organizacijoms ir švietimo įstaigoms, kurios užsiima suaugusiųjų švietimu ir kompetencijų kėlimu. Finansuojami yra paruošiamieji mokytojų vizitai, atsakingas mokymasis, tolesnis mokymas ir mokymasis, mokinių ir suaugusiųjų švietimo proceso dalyvių mainai²⁹⁴. Programa taikoma tiek mokytojams, tiek mokiniams. Naudojantis šia programa 2013 m. įgyvendinta 17 projektų, 2014 m. – 21, 2015 m. – 25, 2016 m. – 24, 2017 m. – 28, o 2018 m. – 21 projektas. Per šį laikotarpį projektams skirta 3,6 mln. eurų²⁹⁵.

„Nordplus Horizontal“ yra tos pačios tarybos programa, skirta bendradarbiavimui tarp tradicinių ugdymo sektorių. Joje dalyvauja tos pačios šalys, dalyvaujančios „Nordplus Adult“ programoje. Programa skirta organizacijoms, ugdymo institucijoms ir kitiems veikėjams, užsiimantiems ugdymu ir mokymusi visą gyvenimą²⁹⁶. Programos tikslas – paskatinti sinergiją tarp skirtingų ugdymo sektorių ir remti projektus, kurie imasi naujesnių, platesnių iššūkių ir problemų. Programa finansuojami seminarai, dirbtuvės, konferencijos, tyrimai, naujų mokymosi platformų naudojimas ir pasirenkamųjų mokomųjų modulių kūrimas²⁹⁷. Naudojantis šia programa 2013 m. įgyvendinta 12 projektų, 2014 m. – 13, 2015 m. – 11, 2016 m. – 9, 2017 m. – 9, o 2018 m. – 10 projektų, kuriems per laikotarpį skirta 3,1 mln. Eurų²⁹⁸. Danija taip pat dalyvauja „EPALE“ bendruomenėje, kurioje gali dalyvauti visi suinteresuoti suaugusiųjų švietimu²⁹⁹.

2014–2017 m. laikotarpiu Danijoje suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo projektams „Erasmus+“ paraiškų pateikta vis mažiau (paraiškų skaičius sumažėjo net 81 proc.), o patvirtintų paraiškų skaičiaus pokyčio tendencijų įžvelgti negalima. Vidutiniškai Danijoje patvirtinama apie 60 proc. pateikiamų paraiškų (žr. 61 paveikslą).

61 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos
Šaltinis: Europos Komisija

2014–2016 m. laikotarpiu Danijoje pagal „Erasmus+“ suaugusiųjų švietimo personalo mobilumo projektus išvykusiųjų ir atvykusiųjų skaičiai svyravo – atvykusiųjų skaičius beveik nepakito (atvyko vos 4 asmenimis

²⁹² OECD. Education GPS. Prieiga per internetą:

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=DNK&treshold=10&topic=EO>

²⁹³ Europos Komisija. Mobilumas suaugusiųjų mokyme. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-adult-education-and-training-18_en

²⁹⁴ Ten pat.

²⁹⁵ Nordplus. Project database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplonline.org/Projects2/Project-database>

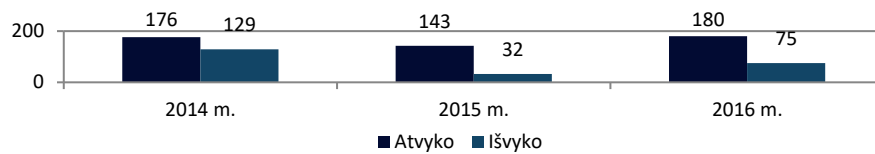
²⁹⁶ Europos Komisija. Kitos Tarptautiškumo Dimensijos suaugusiųjų Ugdyme. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/other-dimensions-internationalisation-adult-education-and-training-18_en

²⁹⁷ Ten pat.

²⁹⁸ Nordplus. Project database. Prieiga per internetą: <https://www.nordplonline.org/Projects2/Project-database>

²⁹⁹ Europos Komisija. Epale. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/epale/lt/about>

daugiau), o išvykusiųjų skaičius bendrai sumažėjo 41 proc., nors 2014–2015 metais pastebėtas net didesnis, 75 proc., sumažėjimas (žr. 62 paveikslą).

62 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo)
Šaltinis: Europos Komisija

Taigi, Danijoje pateiktų paraiškų skaičius kasmet mažėjo, o išvykusiųjų ir atvykusiųjų suaugusiųjų švietimo darbuotojų skaičius analizuojamu laikotarpiu netendencingai kito.

1.5 Austrijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizė

Šiame skyriuje vertinama Austrijos profesinio mokymo sistema, profesinio mokymo patrauklumas mokiniams atvykusiems iš užsienio, taip pat užsienio mokinių ir mokytojų pritraukimas į šalį bei profesinio mokymo sąsajos su suaugusiųjų švietimu.

1.5.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas

Austrijos švietimo sistema išskirtinė tuo, jog atsakomybė už mokslo kokybę ir vykdymą padalinta tarp federalinės ir provincijų valdžios, Federalinė švietimo, mokslo ir mokslinių tyrimų ministerija (angl. Federal Ministry of Education, Science and Research) yra pagrindė institucija, turinti aukščiausią vykdomąją valdžią ir atsakinga už mokyklų Austrijoje veiklą³⁰⁰. Ši ministerija suskirstyta į direktoratus, kurie turi savo atsakomybės sritis. Profesinį mokymą koordinuoja pirmasis direktoratas. Provincijų ir federalinės valdžios kooperacija įtvirtinta nuo 2017 m. Švietimo reformos aktu (angl. Education Reform Act), kuriuo remiantis taikomos standartizuotos taisyklės visoms mokykloms. Šiuo aktu įkurtas švietimo direktoratas (angl. education directorate) skirsto resursus mokykloms. Direktoratas vadovaujasi ministerijos ir provincijos teisiniais aktais.

Austrijoje galima rinktis tarp vidurinio profesinio mokymo (vyksta mokyklose), aukštesniojo profesinio mokymo (vyksta koledžuose, suteikia ISCED 5 kvalifikacijas) bei pameistrystės tipo profesinio mokymo (derinamas mokslas mokykloje ir praktinis mokymasis įmonėje, dažnai vadinama „dualine sistema“ (angl. dual system)³⁰¹. Pastaroji „dualinė sistema“ labai populiari tarp profesinį mokymą besirenkančiųjų, pasak Austrijos federalinės švietimo, mokslo ir mokslinių tyrimų ministerijos, apie 40 proc. paauglių renkasi būtent šį profesinio mokymo būdą, ir net 40–44 proc. mokinių pasilieka dirbti toje įmonėje, kurioje atliko profesinę praktiką, kaip dalį savo profesinio mokymo proceso³⁰². Pameistrystės profesinio mokymo kelias patrauklus ir tuo, jog praktikantams mokantis įmonėje, jiems mokamas kolektyvine sutartimi suderintas atlyginimas³⁰³.

³⁰⁰ European Commission. Administration and Governance at Central and/or Regional Level. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/administration-and-governance-central-and-or-regional-level-1_en

³⁰¹ Federal Ministry of Education, Science and Research. Vocational schools. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/schulen/bw/bbs/bbs.html>

³⁰² Federal Ministry of Education, Science and Research Apprenticeship training in Austria – the dual system. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/enfr/school/secon/app.html>

³⁰³ Ten pat.

Ši „dviguba sistema“ yra viena populiariausių Austrijoje pagal mokinių skaičių³⁰⁴.

Profesinio mokymo mokyklos:

- aukštesniojo profesinio mokymo koledžai (ISCED 3-5) (angl. Colleges for Higher Vocational Education) – prasideda po 8 klasės ir apima 5 metų laikotarpį, remiasi gilesnėmis teorinėmis žiniomis, baigus suteikia kvalifikacijas stoti į aukštojo mokslo institucijas. Paskutiniai du mokymosi metai šiuose koledžuose suteikia ISCED 5 kvalifikacijas;
- vidurinės techninės ir profesinės mokyklos (ISCED 3)(angl. Secondary technical and vocational schools) – prasideda po 8 klasės ir trunka 1–4 m., remiasi bendrųjų žinių suteikimu, dažniausiai suteikia mokyklos baigimo diplomą (po 12 klasių) bei galimybę praktikuoti įgytą profesiją;
- ne visos dienos profesinės mokyklos (ISCED 3) (angl. Part-time vocational schools) – trunka 2–4 m., dažniausiai 3 m., papildo žinias, gaunamas besimokant kompanijose (praktinio mokymosi metu), privaloma jei asmuo renkasi pameistrystės mokymosi būdą³⁰⁵.

Kitos su profesiniu mokymu susijusios mokymo įstaigos:

- mokytojų paruošimo koledžai (ISCED 3–5) (angl. ECEC teacher training colleges) – prasideda po 8 klasės ir trunka 5 m., paruošia specialistus darbui su ikimokyklinio amžiaus vaikais, baigus suteikia kvalifikacijas stoti į aukštojo mokslo institucijas;
- koledžai (ISCED 5) (angl. Colleges) – skirti vidurinį mokslą baigusiems asmenims, siekiantiems kompetencijų, atitinkančių aukštesniojo profesinio mokymo koledžių suteikiamą išsilavinimą, trunka 4–6 semestrus;
- prieš–profesinio mokymo mokyklos (ISCED 3) (angl. Pre-vocational school) – apima devintus privalomo mokymosi metus, paruošia mokinius profesiniam mokymuisi, dažniausiai naudojama kaip pasiruošimas pameistrystės mokymuisi, suteikia privalomojo mokyklos baigimo pažymėjimą (angl. compulsory school qualification)³⁰⁶.

Nacionaliniai teisės aktai

Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys profesinį mokymą ir tarptautiškumą Austrijoje:

- Federalinis Aktas dėl praktinio profesinio mokymo (angl. Federal Act on vocational training of apprentices);
- Austrijos Federalinės vyriausybės programa 2017–2022 m. (angl. Work programme of the Austrian Federal Government for 2017–2022);
- Švietimo reformos aktas 2017 (angl. Education Reform Act).

Federalinis Aktas dėl praktinio profesinio mokymo (angl. Federal Act on vocational training of apprentices) – formuoja įstatyminę sistemą, skirtą mokinių mokymui įmonėje pameistrystės principu. Kai kurios

³⁰⁴ CEDEFOP. Apprenticeship-type schemes and structured work-based learning programmes – Austria. Prieiga per internetą: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2015/ReferNet_AT_2014_WBL.pdf

³⁰⁵ European Commission. Organisation of Vocational Upper Secondary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/austria/organisation-vocational-upper-secondary-education_en

³⁰⁶ European Commission. Glossary. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/glossary-1_en#glyB63

nuostatos susijusios ir su profesinėmis mokyklomis bei kolegijomis, paskutinis šio akto pakeitimas 2017m.³⁰⁷

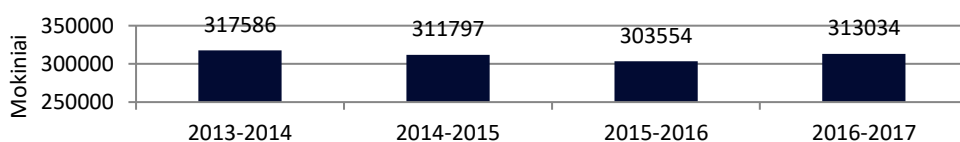
Austrijos Federalinės vyriausybės programa 2017–2022 m. (angl. Work programme of the Austrian Federal Government for 2017–2022) – vyriausybės programoje įtvirtinta, jog tolesnis Austrijos švietimo sistemos tarptautiškumo skatinimas išskirtas kaip atskiras ir aiškus tikslas, taip pat rašoma ir apie papildomą valstybinį finansavimą Erasmus+ programai³⁰⁸. Šiuo dokumentu įtvirtinamas Austrijos tarptautinių mainų agentūros („OeAD“) įsteigimas.

Švietimo reformos aktas (angl. Education Reform Act) – nuo 2017 m. įtvirtino daugelį pakeitimų, svarbių Austrijos švietimo sistemai, įskaitant nemokamą pagrindinį išsilavinimą suaugusiesiems, didesnę autonomiją švietimo įstaigoms, mokyklos administracijos depolitizaciją³⁰⁹.

Austrija neturi atskiro įstatymo ar strategijos, kurie būtų susiję su profesinio mokymo tarptautiškumu³¹⁰, tačiau tiek profesinė, tiek kitos švietimo sritys apimamos bendros tarptautiškumo skatinimo idėjos, aptartos atskirose švietimo įstaigų programose.

Bendrieji rodikliai

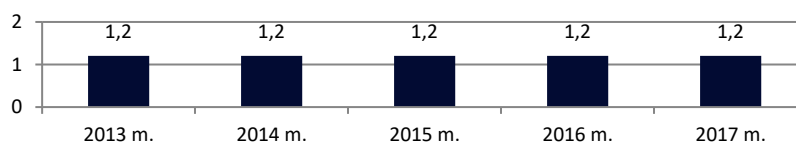
Nuo 2013 m. iki 2016 m. mokinių, dalyvaujančių profesiniame mokyme, skaičius netendencingai kito – nuo 2013 m. iki 2015 m. skaičius sumažėjo 4 proc., o nuo 2015 m. paaugo 3 proc. (žr. 63 paveikslą).

63 paveikslas. Austrijos mokiniai, dalyvaujantys profesiniame mokyme
Šaltinis: Federal Ministry of Education, Science and Research

Viduriniojo išsilavinimo profesinės mokyklos Austrijoje daug mažiau populiarios nei aukštesnįjį išsilavinimą suteikiantys profesinio mokymo koledžai, kuriuos renkasi beveik 3 kartus daugiau mokinių³¹¹.

Mokinių skaičiui netendencingai kintant, vidutinis užsienio kalbų kiekis, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai išlieka toks pats. Tikėtina, kad 2013–2017 m. daugelis Austrijos profesinio mokymo įstaigų mokinių buvo pasirinkę 1–2 užsienio kalbas ir maža dalis nebuvo pasirinkę nei vienos užsienio kalbos (žr. 64 paveikslą).

64 paveikslas. Vidutinis užsienio kalbų skaičius, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis EBPO

³⁰⁷ International Labour Organisation. Education, vocational guidance and training. Prieiga per internetą: http://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=42842&p_count=96150&p_classification=09&p_classcount=4424

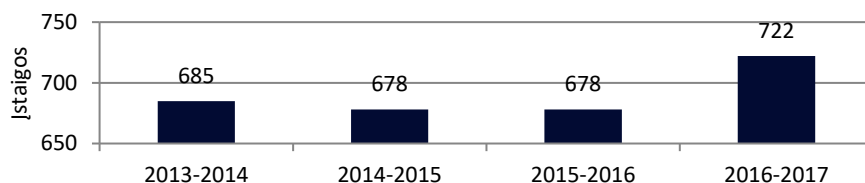
³⁰⁸ Bundeskanzleramt. Documents from the Federal Government. 74 p. Prieiga per internetą: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/regierungsdokumente>

³⁰⁹ Federal Ministry of Education, Science and Research. 2017: BMB press releases and documents. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/ministerium/vp/2017/20170628a.html>

³¹⁰ Informacija suteikta Austrijos profesinio švietimo sistemos ekspertės pagal pateiktą užklausą 2019 mėn. sausio mėn. 29 d.

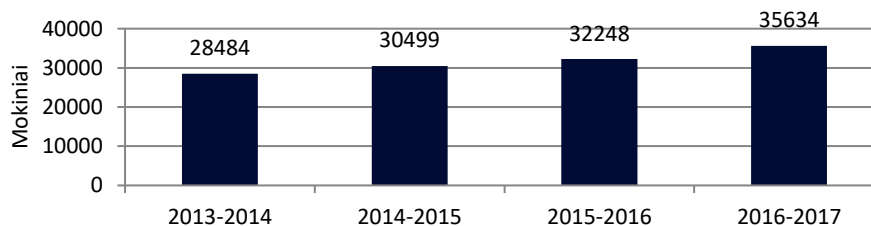
³¹¹ Federal Ministry of Education, Science and Research. Numbers and “Statistical Pocketbook” archive. Prieiga per internetą: https://bildung.bmbwf.gv.at/schulen/bw/ueberblick/stat_tb.html

2013–2017 m. laikotarpiu profesinio mokymo įstaigų skaičius truputį svyravo 2013–2016 m., o nuo 2016 m. skaičius gerokai išaugo³¹², bendrai jų skaičius padidėjo 5 proc. (žr. 65 paveikslą).

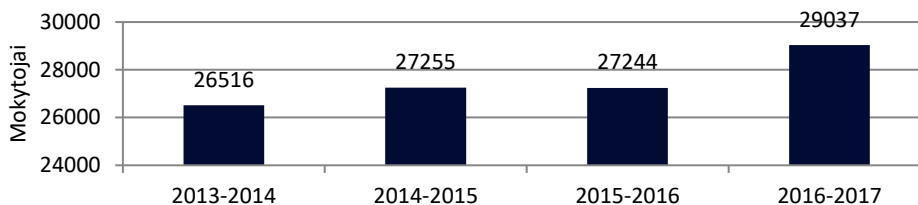
65 paveikslas. Austrijos profesinio mokymo įstaigos
Šaltinis: Federal Ministry of Education, Science and Research

2013–2017 m. laikotarpiu užsieniečių, besimokančių Austrijos profesinio mokymo mokyklose, skaičius nuosekliai augo ir per laikotarpį padidėjo daugiau nei 7000 mokinių³¹³ (žr. 66 paveikslą).

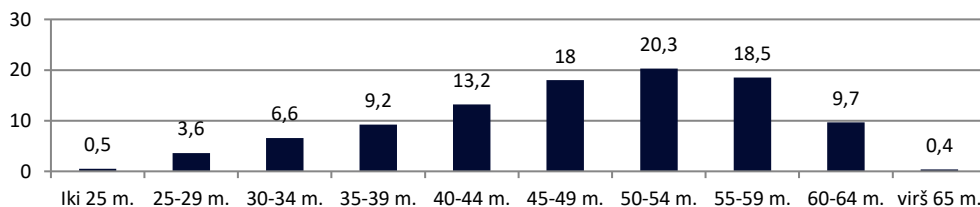
66 paveikslas. Užsieniečiai, besimokantys Austrijos profesinio mokymo mokyklose
Šaltinis: Federal Ministry of Education, Science and Research

2013–2017 m. mokytojų skaičius Austrijos profesinėse mokyklose augo, išskyrus 2015–2016 m. periodą, tačiau didžiausias augimas vyko nuo 2016 m.³¹⁴, bendrai per laikotarpį mokytojų skaičius išaugo beveik 9 proc. (žr. 67 paveikslą).

67 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokytojai Austrijoje
Šaltinis: Federal Ministry of Education, Science and Research

Žvelgiant į profesinio mokymo įstaigų mokytojų pasiskirstymą pagal amžių, pastebima, kad daugiausia mokytojų yra 50–54 m. amžiaus (20,3 proc.), tuo tarpu iki 30 m. amžiaus mokytojai sudaro tik 4,1 proc. visų profesinio mokymo įstaigų mokytojų (žr. 68 paveikslą).

68 paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokytojų pasiskirstymas pagal amžių, proc.
Šaltinis: EBPO

³¹² Federal Ministry of Education, Science and Research, ten pat.

³¹³ Federal Ministry of Education, Science and Research, ten pat.

³¹⁴ Federal Ministry of Education, Science and Research, ten pat.

Austrijoje 2016 m. profesinio mokymo įstaigų ir mokinių skaičius išaugo, todėl padidėjo ir profesinio mokymo įstaigų mokytojų skaičius. Užsieniečių, besimokančių profesinėse mokyklose, skaičius kasmet vis auga. Tai parodo, kad Austrija tarptautiškumo aspektu yra patraukli šalis besimokantiems.

Mokytojų kvalifikacija

Pagal Paslaugų įstatymo pakeitimą – Pedagoginės tarnybos skyrių (angl. Service Law Amendment 2013 – Pedagogical Service), mokytojai turi atitikti šiuos reikalavimus: mokytojų ruošimo kursų suteiktas bakalauro laipsnis, turintis bent 240 ECTS kreditų, magistro laipsnis, susijęs su bakalauro laipsnio dalyku, turintis bent 60 ECTS kreditų³¹⁵, ir privalo turėti keletą metų praktinės patirties dalyke, kurį ketina mokytis³¹⁶. Mokytojai, mokantys užsienio kalba taip pat turi pateikti įrodymus, jog geba mokytis ta užsienio kalba. Nauji mokytojai gauna jiems paskirtą mentorių, kuris supažindina mokytoją su mokyklos teisine sistema ir veikla, ir prižiūri mokytojo sugebėjimus.

Profesinėse mokyklose yra kelių skirtingų dalykų mokytojai, kuriems taikomi skirtingi reikalavimai. Bendrųjų dalykų mokytojai turi bendrojo išsilavinimo aukštąjį išsilavinimą (bakalauro ir magistro studijas) ir turi praeiti vienerių metų bandomąjį (angl. introduction) periodą; teorinių dalykų mokytojai turi aukštąjį išsilavinimą ir keletą metų praktinės patirties dėstomame dalyke; praktinio mokymo mokytojai turi dalyką atitinkantį profesinį išsilavinimą ir keletą metų praktinės patirties dėstomame dalyke.

1.5.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas

Geografinė padėtis ir šalies įvaizdis

Austrija įsikūrusi pietų – centrinėje Europoje, ir turi sausumos sienas su Čekija, Slovakija, Vengrija, Slovėnija, Italija, Šveicarija, Lichtenšteinu ir Vokietija, taigi galima teigti, jog šalies pasiekiamumas sausuma yra itin platus iš daugelio aplinkinių valstybių, juolab, kad Austrija priklauso ES, kas palengvina keliones per Šengeno valstybių sienas³¹⁷. Valstybė gausi kalnų ir turi labai gražų kraštovaizdį, yra patraukli tiek turistams, tiek mokiniams iš viso pasaulio. Jos ekonomika viena geriausių Europoje, taigi šalis patraukli investuotojams, o šalies švietimo sistema turi galias tradicijas ir yra žinoma kaip patikima ir patraukli.

Austrija neturi jūros pakrantės ir yra visiškai žemyninė valstybė, tačiau turi labai išvystytą kelių ir greitkelių sistemą, todėl dažnai tarnauja kaip jungtis tarp vakarų, šiaurės ir centrinės Europos. Šalį galima pasiekti traukiniais, lėktuvais, autobusais ar automobiliu. 2018 m. pagal laimės indeksą užėmė 12 vietą pasaulyje, taip pat 12 ji ir pagal „Education First“ anglų kalbos žinių indeksą³¹⁸.

Socialinis draudimas ir aprūpinimas

Mokiniai, turintys Europos sveikatos draudimo kortelę, medicinos paslaugas gauna nemokamai, kaip ir savo šalyje. Ne ES/EEE piliečiai privalo pateikti įrodymą apie savo sveikatos draudimą prieš atvykstant į Austriją ir jį įsigyti visam laikotarpiui, kurį praleis Austrijoje³¹⁹. Kai kurios paslaugos tiek viešajame, tiek privačiam sektoriuje, reikalauja įmokų grynaisiais (nekompensuojamų vaistų pirkimas, išlaidos viršijančios dienos normą, nustatytą stacionaraus gydymo vietose), o visos kitos sveikatos priežiūros

³¹⁵ Rechtsinformationssystem Des Bundes. Service Law Amendment 2013 - Pedagogical Service. Prieiga per internetą: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=BgblAuth&Dokumentnummer=BGBLA_2013_I_211

³¹⁶ Federal Ministry of Education, Science and Research. Education, training and further education for teachers in vocational schools. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/schulen/lehr/lfb/bbs.html>

³¹⁷ Encyclopedia Britannica. Austria. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/place/Austria>

³¹⁸ Education First. English Proficiency Index. Prieiga per internetą: <https://www.ef.com/wwen/epi/>

³¹⁹ International Student Insurance. Austria International Student Insurance. Prieiga per internetą: <https://www.internationalstudentinsurance.com/austria-student-insurance/>

išlaidos išskaičiuojamos iš asmens kelioninio arba asmeninio draudimo³²⁰. Dauguma odontologo paslaugų mokamos, kompensuojama tik nedidelė dalis paslaugų³²¹.

Imigracijos reikalavimai ir politika

ES/EEE piliečiai, norintys studijuoti ir mokytis Austrijoje neprivalo gauti vizos, tačiau privalo turėti galiojantį sveikatos draudimą ir pakankamai lėšų, kad galėtų išlaikyti save būnant Austrijoje. Jei ketinama Austrijoje pasilikti ilgiau nei 3 mėnesius, privaloma užsiregistruoti kompetentingoje savivaldybės institucijoje per 4 mėnesius³²². ES valstybių mokiniai, kurie dalyvauja mobilumo programose („Erasmus+“, „OeAD“), ir turi sutartį tarp mokymosi institucijų, gali Austrijoje mokytis be vizos iki 360 dienų³²³. Iš tokių mokinių reikalaujama turėti asmens dokumentą, kuris galioja bent 3 mėnesius po to, kai planuojama išvykti iš Šengeno zonos ir sveikatos draudimą, kuris galioja Austrijoje.

Kitais atvejais, privaloma gauti vizą (C arba D, priklausomai nuo norimo laikotarpio), kuriai gauti taikomi reikalavimai: asmens dokumentas, galiojantis bent 3 mėnesius po to, kai planuojama išvykti iš Šengeno zonos, mokymosi įstaigos Austrijoje patvirtinimas apie priėmimą mokytis, pakankamų lėšų pragyvenimui įrodymai (mokiniais iki 24 metų amžiaus – 515,3 Eur per mėnesį, vyresniems nei 24 metų – 933,06 Eur per mėnesį), alternatyva tokiam įrodymui galėtų būti garantinis raštas iš asmens, gyvenančio Austrijoje, įrodymas apie gyvenamąją vietą Austrijoje, sveikatos draudimas, sąsajos su asmens valstybe, kelionės į Austriją bilietai³²⁴.

1.5.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas

Norint mokytis profesinėje mokykloje, gali tekti laikyti vokiečių kalbos testą, kad mokinys įrodytų, jog geba skaityti ir kalbėti šia kalba, nes didžioji dalis Austrijos profesinio mokymo programų vyksta vokiečių kalba, taip pat yra švietimo programų ir užsienio kalbomis³²⁵, populiariausia iš jų – anglų³²⁶.

Mobilumą ir tarptautinį bendradarbiavimą tarp Europos valstybių koordinuoja Austrijos tarptautinio mobilumo ir bendradarbiavimo švietime, moksle ir moksliniuose tyrimuose agentūra „OeAD“ (angl. Austrian agency for international mobility and cooperation in education, science and research)³²⁷.

Pagrindinė programa mokinių ir mokytojų mobilumui skatinti Austrijoje yra „Erasmus+“, greta projekto finansavimo valstybė skiria ir papildomą savo finansavimą, kad būtų užtikrintas kaip įmanoma didesnis dalyvavimas projekte³²⁸. „OeAD“ turi net keletą skirtingų projektų, susijusių su profesinio mokymo įstaigų mokiniais ir mokytojais, dauguma iš jų vykdomi per „Erasmus+“ programą. Profesinio mokymo įstaigų mokiniai ir besimokantys pagal pameistrystės programas gali dalyvauti programoje, ir atvykti mokytis į Austriją arba išvykti iš jos laikotarpiui nuo 2 savaičių iki 12 mėnesių³²⁹, profesinio mokymo įstaigų

³²⁰ International Student Insurance Austria. Healthcare in Austria. Prieiga per internetą:

<https://www.internationalstudentinsurance.com/austria-student-insurance/healthcare-in-austria.php>

³²¹ NHS. Healthcare in Austria. Prieiga per internetą: <https://www.nhs.uk/using-the-nhs/healthcare-abroad/healthcare-when-travelling-abroad/healthcare-in-austria/>

³²² Study in Austria. Visa. Prieiga per internetą: <https://studynaustria.at/en/useful-tips/questions-and-answers/visa/>

³²³ OEAD. Visa-free entry for students. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/to-austria/entry-and-residence/visa-free-entry/>

³²⁴ OEAD. Visa C or Visa D. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/to-austria/entry-and-residence/visa-c-or-visa-d/>

³²⁵ European Commission. Organisation of Vocational Upper Secondary education. Prieiga per internetą:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/austria/organisation-vocational-upper-secondary-education_fr

³²⁶ Educations.com. Language and culture in Austria. Prieiga per internetą: <https://www.educations.com/study-guides/europe/study-in-austria/language-of-study-3795>

³²⁷ OEAD. Our Services. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/the-oead/our-services/#c740>

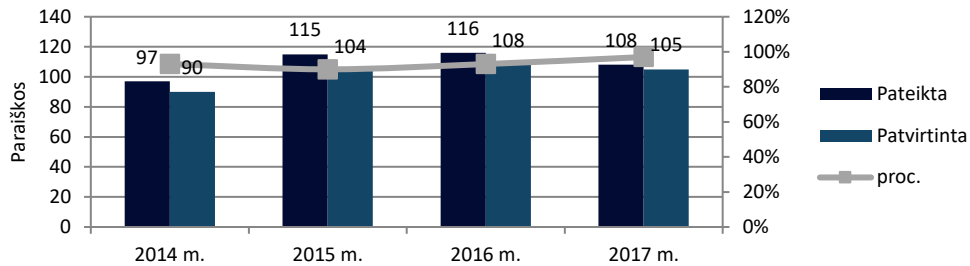
³²⁸ European Commission. Mobility and Internationalisation. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-and-internationalisation-1_en

³²⁹ OEAD. Erasmus+ for students in initial vocational training and apprentices. Prieiga per internetą:

<https://bildung.erasmusplus.at/de/berufsbildung/schuelerinnen-und-lehrlinge/>

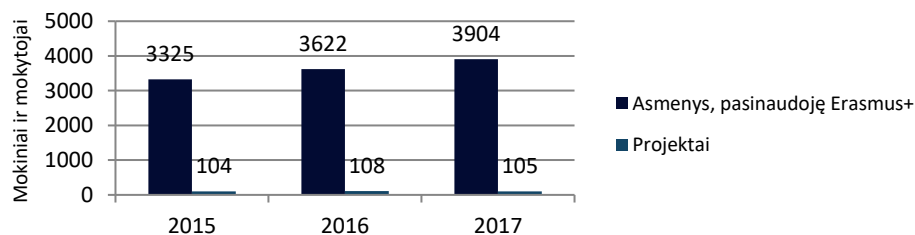
mokytojai taip pat gali pasinaudoti „Erasmus+“ programa ir mokyti Austrijoje arba išvykti iš jos laikotarpiui nuo 2 dienų iki 2 mėnesių³³⁰. Tiek mokiniams, tiek mokytojams skiriamas finansavimas visam išvykimo laikotarpiui.

Vertinant pateiktų / patvirtintų paraiškų santykį profesiniame mokymesi nuo 2014 m. iki 2017 m. pastebima, kad pateiktų paraiškų skaičius netendencingai svyravo nuo 97 iki 116 paraiškų, o patvirtintų paraiškų dalis per tirtą laikotarpį padidėjo 7 proc. punktais. (žr. 69 paveikslą). Pažymėtina, kad bendras pateiktų paraiškų skaičius yra didelis, lyginant su kitomis analizuotomis šalimis.

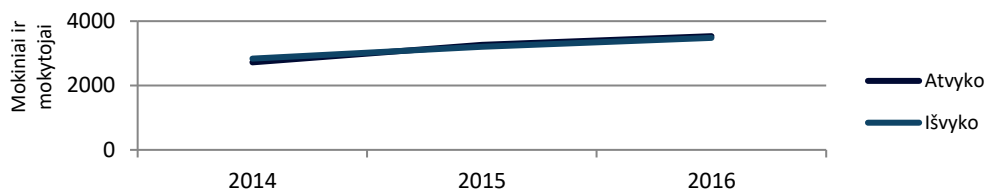
69 paveikslas. Pateiktų/patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų santykis
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Austrijoje patvirtinamas labai didelis paraiškų skaičius, todėl verta atsižvelgti, kiek šios paraiškos įtraukia dalyvių. 2014–2017 m. viena patvirtinta paraiška vidutiniškai suteikė galimybę į mobilumo veikloje dalyvauti 33 asmenims (žr. 70 paveikslą).

70 paveikslas. Austrijos profesinio mokymo įstaigų mokiniai ir mokytojai, dalyvavę „Erasmus+“ projektuose
Šaltinis: Europos Komisija

2015–2017 m. Austrijos „Erasmus+“ projektuose dalyvavo vis daugiau profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų, per 3 m. jų skaičius padidėjo beveik 600 dalyvių³³¹, projektų skaičius kito ne visai proporcingai dalyvių skaičiui.

71 paveikslas. Mokiniai ir mokytojai, atvykę ir išvykę pagal „Erasmus+“ programą
Šaltinis: Europos Komisija

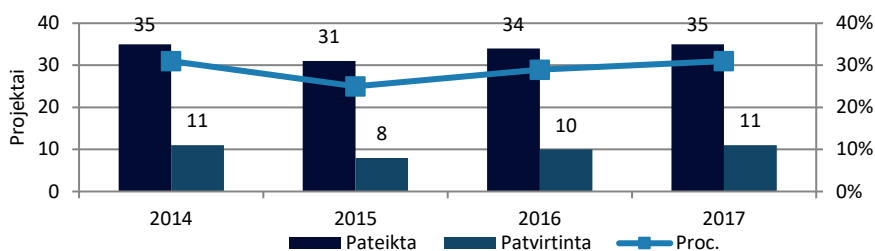
³³⁰ OEAD. Stay abroad for VET professionals. Prieiga per internetą:

<https://bildung.erasmusplus.at/de/berufsbildung/fachkraefte/>

³³¹ European Commission. Factsheets. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_en

2014–2016 m. atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų pagal „Erasmus+“ programas 2014 m. skyrėsi apie 200 mokinių, o nuo 2015 m. skaičiai skyrėsi labai mažai, ir 2015–2016 m. augo vienodai³³².

2014–2017 m. pagal KA2 veiksmą Austrijos profesinio mokymo įstaigos paraiškas teikė labai aktyviai (kasmet pateiktų paraiškų skaičius buvo didesnis nei 30 paraiškų), o patvirtintų paraiškų santykis su pateiktomis išliko toks pats su nežymiais svyravimais (žr. 72 paveikslą). Taigi nors Austrija labai aktyviai įsitraukia į „Erasmus+“ strateginių partnerystės veiklą, tačiau vidutiniškai patvirtinama tik apie 30 proc. šalies profesinio mokymo įstaigų pateikiamų paraiškų projektams vykdyti.

72 paveikslas. Profesinio mokymo pateiktos ir patvirtintos paraiškos pagal „Erasmus+“ KA2 veiksmą
Šaltinis: „Erasmus+“ metinės ataskaitos

Austrijoje 2016 m. duomenimis buvo vienas žemiausių jaunimo nedarbo rodiklio įverčių ES, anksti mokyklą paliekančiųjų asmenų skaičius mažesnis nei ES vidurkis, tokios sėkmės priežastimi įvardijamas aukštas dalyvavimas profesiniame mokyme bei aukšta šio mokymo kokybė bei prisitaikymas prie rinkos poreikių³³³.

Analizuojant, kiek Austrijos profesinio mokymo įstaigų atstovai pasiekia Europos ar pasauliniu lygmeniu, verta atsižvelgti į profesinio meistriškumo konkursą „Euroskills“: Austrijos profesinio mokymo įstaigų atstovai 2018 m. pelnė 4 aukso, 12 sidabro, 2 bronzos medalius ir 9 meistriškumo apdovanojimus bei užėmė 2 vietą tarp visų valstybių; 2016 m. valstybės atstovai pelnė 5 aukso, 5 sidabro ir 3 bronzos medalius bei 9 meistriškumo apdovanojimus ir užėmė 1 vietą bendroje įskaitoje; 2014 m. pelnytas 7 aukso, 5 sidabro, 5 bronzos medaliai ir 4 meistriškumo apdovanojimai, o bendroje įskaitoje Austrija vėl buvo 1.

Mokymosi kaina ir parama

Profesinis mokymas Austrijoje yra nemokamas visose, išskyrus privačias, profesinio mokymo įstaigose³³⁴, tačiau mokamas mokestis už knygas, keliones ir mokyklines priemones, taip pat įmanoma gauti stipendiją. Atskirai yra reguliuojamas suaugusiųjų švietimas, kuris, priešingai nei profesinis, daugiausiai yra finansuojamas privačiai arba apmokamas įmonės, perkančios mokymus³³⁵. Taigi nors profesinis mokymas Austrijoje iš esmės nemokamas, suaugusiųjų švietime situacija kitokia.

Tiek profesinio mokymo įstaigose, tiek pameistrystės būdu besimokantiems, siūloma finansinė parama „Erasmus+“ programos rėmuose (suteikiant žinių ir praktinių įgūdžių užsienyje), taip pat teikiama parama

³³² Publications Office of the European Union. Statistics. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

³³³ CEDEFOP. Austria – European inventory on NFQ 2016. Prieiga per internetą:

http://www.cedefop.europa.eu/files/austria_-_european_inventory_on_nfq_2016.pdf

³³⁴ EQAVET. Austria. Prieiga per internetą: <https://www.eqavet.eu/what-we-do/implementing-the-framework/austria>

³³⁵ European Commission. Funding in Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/funding-education-1_en

baigusiems mokslus, tačiau norintiems įgyti praktinės patirties užsienyje³³⁶. Parama teikiama ir profesinio mokymo mokytojams.

Pasinaudojant pameistrystės finansavimo galimybėmis suteikiamomis „IFA“ (angl. International Young Workers Exchange) organizacijos per „Erasmus+“, praktikantai užsienio valstybėse gali gauti iki 1500 Eur finansavimą kelionei ir iki 35 Eur. paramą už kiekvieną dieną, praleistą užsienyje, priklausomai nuo valstybės, į kurią vyksta³³⁷. Praktikantui reikia susirasti praktikos vietą, o „IFA“ organizuoja finansavimą.

1.5.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu

Austrijoje suaugusiųjų švietimas, pagal Federalinį konstitucinį aktą, pilnai nepriklauso Austrijos federalinės vyriausybės kompetencijai, ir už jį yra atsakingos provincijų vyriausybės kartu su federaline valdžia. Dėl šios priežasties kiekvienos provincijos vyriausybė gali pasirinkti, pavyzdžiui, ar teikti paramą pačiam mokiniui, ar mokymosi įstaigai³³⁸. Finansavimą centralizuotai teikia Federalinės švietimo, mokslo ir mokslinių tyrimų ministerijos (angl. Federal Ministry of Education, Science and Research) Suaugusiųjų švietimo departamentas (angl. Departament for Adult Education), tačiau kaip finansus panaudoti sprendžia kiekviena provincija atskirai. Taigi, bendrai sritys, kurios yra teisiškai reguliuojamos, patenka į federalinės valdžios, o sritys, kurios nėra teisiškai reguliuojamos – į provincijų valdžios rankas³³⁹. Neformalusis ugdymas teisiškai nėra reguliuojamas, ir reikalavimus jam nustato pačios švietimo įstaigos³⁴⁰.

Išskiriami du suaugusiųjų švietimo būdai – suaugusiųjų švietimas, labiau orientuotas į bendrojo išsilavinimo žinių ir kompetencijų įgijimą, reikalingą kasdieniniame gyvenime, ir suaugusiųjų praktinis mokymas (angl. Continuing Education and Training), labiau orientuotas į konkrečias skirtingas rinkai reikalingas kompetencijas, įgyjamas pagal rinkos poreikius³⁴¹. Taip pat egzistuoja tiek formalusis, tiek neformalusis suaugusiųjų švietimas.

Kad įgytų pradinį ir pagrindinį išsilavinimą, suaugusieji gali lankyti specialiai jiems pritaikytas antrojo šanso ugdymo programas, kurios yra nemokamos. Teoriškai šiose programose įmanoma įgyti visus išsilavinimo pažymėjimus, daugelis šių mokymų vyksta vakarais taip vadinamose „vakarinėse mokyklose“. Taip pat galima baigti ir profesinio mokymo programas, kurios trunka 6 arba 4 pusmečius ir suteikia aukštesnio profesinio mokymo koledžo išsilavinimą (angl. College for higher vocational education) bei irgi yra nemokamos.

Suaugusiesiems siūloma mokytis šiose organizacijose: pelno nesiekiančios suaugusiųjų mokymosi asociacijos, veikiančios visoje šalyje, sujungusios jėgas Austrijos suaugusiųjų švietimo institucijų konferencijoje; pelno nesiekiančios organizacijos, kurios nepriklauso minėtai konferencijai; komerciniai paslaugų tiekėjai; dirbančių žmonių mokyklos („vakarinės mokyklos“); universitetai ir taikomųjų mokslų universitetai; privačios kompanijos (mokymasis grįstas praktiniu mokymusi konkrečioje darbo sferoje)³⁴².

³³⁶ OEAD. Vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/outgoing/vocational-education-and-training/>

³³⁷ IFA. Work placements. Prieiga per internetą: <https://ifa.or.at/en/working-abroad/#tab-id-2>

³³⁸ European Commission. Distributions of Responsibilities. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/distribution-responsibilities-1_en

³³⁹ Ten pat.

³⁴⁰ Informacija suteikta Austrijos profesinio švietimo sistemos ekspertės pagal pateiktą užklausą 2019 m. sausio mėn. 29 d.

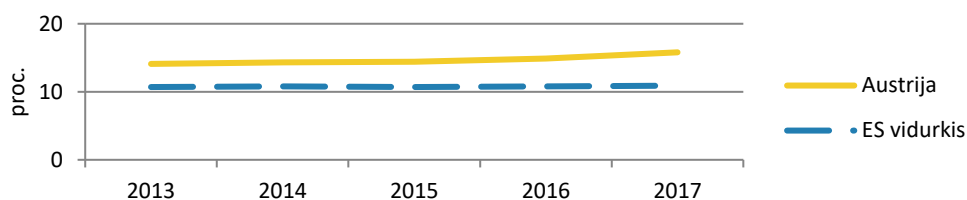
³⁴¹ European Commission. Main Types of Provision. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-types-provision-1_en

³⁴² European Commissions. Main providers. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-providers-1_en

Vienodą mokslo paslaugų kokybę šalyje nuo 2011 m. įtvirtino suaugusiųjų švietimo kokybės sistema („Ö-Cert“).

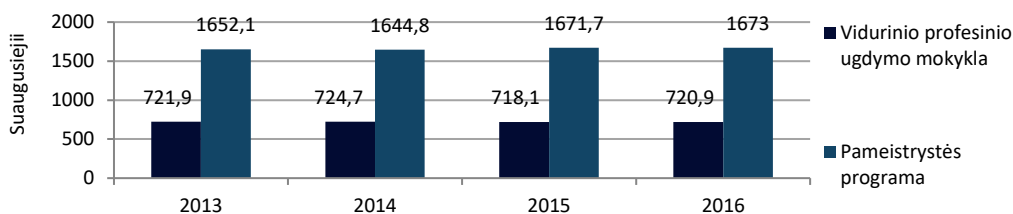
Norint įgyti aukštesnį išsilavinimo lygį, Austrijoje nebūtina baigti papildomų formalių ar neformalių mokymų, užtenka tik išlaikyti egzaminą³⁴³.

Statistiniai duomenys rodo, kad suaugusiųjų (25-64 metų), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis paaugo 1,8 proc. punktu ir taip pat viršija ES vidurkį (žr. 73 paveikslą).

73 paveikslas. Suaugusiųjų (25–64 m.), kurie dalyvavo švietimo ir mokymo programose per paskutines keturias savaites, dalis (proc.)
Šaltinis: Eurostat

Tuo pačiu laikotarpiu, suaugusiųjų, kurie baigė žemesnio lygio profesinį mokymą – vidurinio profesinio mokymo mokyklą – skaičius svyravo, tačiau nuo 2015 m. pradėjo augti (padidėjo 0,4 proc.), tuo tarpu pameistrystės programą baigusiu suaugusiųjų skaičius taip pat šiek tiek svyravo, tačiau visu laikotarpiu lenkė vidurinio ugdymo profesines mokyklas baigusiu suaugusiųjų skaičių daugiau nei dvigubai.

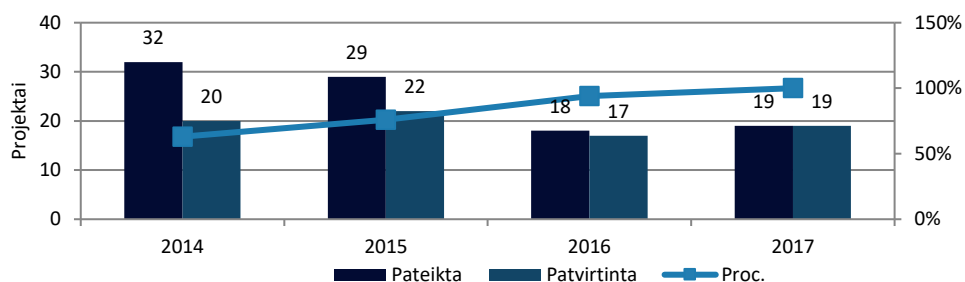
74 paveikslas. Austrijos suaugusieji (25–64 m.), baigę vidurinio profesinio mokymo mokyklą ir pameistrystės programą, tūkst.
Šaltinis: Statistics Austria

Austrijoje suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumą skatina programos „Erasmus+“ ir „EPALE“³⁴⁴. Šios programos veikia kartu ir Austrijoje „EPALE“ rūpinasi konkrečiai suaugusiųjų švietimo darbuotojų, o išskirtiniais atvejais (pvz. pasinaudojus KA2 strateginių partnerystės veiksmu) ir suaugusiųjų besimokančiųjų įtraukimu į „Erasmus+“ programą.

2014–2017 m. laikotarpiu Austrijoje pastebimas pateikiamų „Erasmus+“ suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo paraiškų skaičiaus mažėjimas (skaičius sumažėjo 40 proc.), o santykinė patvirtinamų paraiškų dalis nuo visų pateiktų paraiškų vis didėjo, kol 2017 m. pasiekė 100 proc. (žr. 75 paveikslą).

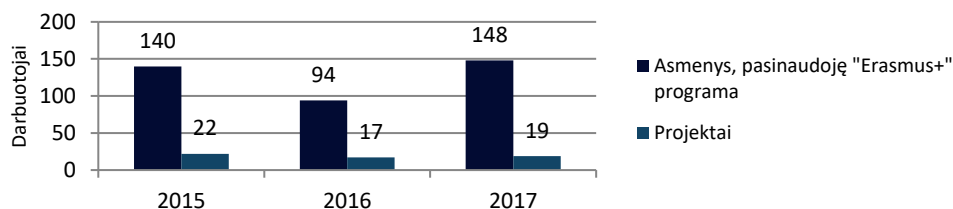
³⁴³ Ten pat.

³⁴⁴ European Commission. Mobility in Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-adult-education-and-training-1_en

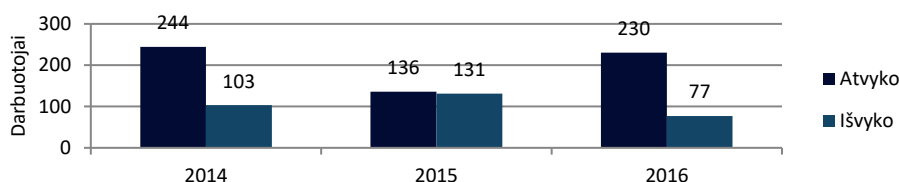
75 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo „Erasmus+“ projektui teiktos ir patvirtintos paraiškos
Šaltinis: Europos Komisija

Vertinant suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumą, 2015–2017 m. laikotarpiu suaugusiųjų švietimo darbuotojų, dalyvavusių Austrijos „Erasmus+“ projektuose, skaičius svyravo, tačiau apskritai buvo nedidelis (skaičius svyravo nuo 94 iki 148 darbuotojų)³⁴⁵, o projektų ir dalyvių skaičius taip pat kito neproporcingai (žr. 76 paveikslą).

76 paveikslas. Austrijos suaugusiųjų švietimo darbuotojai, dalyvavę „Erasmus+“ projektuose
Šaltinis: Europos Komisija

2014–2016 m. tiek atvykusiųjų į Austriją, tiek išvykusiųjų iš Austrijos skaičiai pagal „Erasmus+“ programas suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumui skatinti, svyravo³⁴⁶. Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu iš užsienio atvykusiųjų suaugusiųjų švietimo darbuotojų skaičius buvo didesnis nei išvykusiųjų austrų. 2015 m. pastebimas susilyginimas atvykstančiųjų ir išvykstančiųjų gretose, kitais metais atotrūkis tarp šių grupių gerokai didesnis (žr. 77 paveikslą).

77 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo darbuotojai, atvykę į Austriją ir išvykę iš Austrijos pagal „Erasmus+“ programą
Šaltinis: Europos Komisija

Taigi, bendra suaugusiųjų švietimo padėtis Austrijoje, palyginus su ES vidurkiu, yra nebloga – suaugusiems asmenims suteiktos galimybės įgyti visus įmanomus išsilavinimo lygius „vakarinėse mokyklose“, pradinis ir pagrindinis mokslas šioje šalyje suaugusiems yra nemokamas, o bendrai tarp suaugusiųjų pameistrystės tipo profesinis mokymas yra populiariesnis nei viduriniojo profesinio mokymo mokyklos. Suaugusiųjų dalis, dalyvaujanti švietimo programose lenkia ES vidurkį gana smarkiai, nors „Erasmus+“ programoje

³⁴⁵ European Commission. Factsheets. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_en

³⁴⁶ Publications Office of the European Union. Statistics. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

suaugusiųjų švietimo darbuotojai dalyvauja gana vangiai – Austrija suaugusiųjų švietimo darbuotojų „Erasmus+“ projektuose labiau populiaru kaip priimančioji, ne kaip siunčiančioji valstybė.

1.6 Lietuvos ir užsienio šalių palyginimas profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo aspektais

Šiame skyriuje apibendrinami šalių analizės rezultatai, Lietuva lyginama su analizuotomis užsienio šalimis, atskleidžiama Lietuvos situacija užsienio šalių kontekste.

1.6.1 Profesinio mokymo sistemos vertinimas

Pažvelgus į profesinio mokymo sistemą, Lietuva nusileidžia visoms analizuotoms valstybėms profesinio mokymo įstaigų skaičiumi. Daugiausia jų Austrijoje (net 9 kartais daugiau nei Lietuvoje), tačiau ir kitose valstybėse profesinio mokymo įstaigų gerokai daugiau (3 kartus daugiau Suomijoje ir Airijoje) (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Profesinio mokymo įstaigų skaičius valstybėse*

Valstybės pavadinimas	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Lietuva	75	76	76	74	76
Suomija	252	236	237	229	212
Airija	256	262	265	241	245
Austrija	685	678	678	722	–**

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo

*Danijos duomenų nėra, išskyrus 2016 m., kuriais Danijoje buvo 117 profesinio mokymo įstaigų, todėl Danijos duomenys į analizę neįtraukiami.

**Šiais metais duomenų nėra.

2013–2017 m. Lietuvoje gyveno vidutiniškai 2,89 mln. gyventojų, Suomijoje – 5,47 mln., Airijoje – 4,71 mln., Danijoje – 5,68 mln., Austrijoje – 8,64 mln.³⁴⁷, vertinant gyventojų ir profesinių mokymo įstaigų santykį, Danijoje vienai mokyklai tenka didžiausias gyventojų skaičius (49 tūkst.), Lietuva tarp analizuojamų šalių antroje vietoje pagal šį santykį – 38 tūkst. gyventojų vienai mokyklai, Suomijoje – 26 tūkst., Airijoje – 19 tūkst., Austrijoje vienai mokyklai tenka 12 tūkst. gyventojų.

Remiantis „Erasmus+“ pateikiamais duomenimis, mažiausiai mobilumo chartijų turi Airijos profesinio mokymo įstaigos – 7, o daugiausiai – Suomijos, net 35. Austrijoje 8 profesinio mokymo įstaigos turi mobilumo chartiją, Danijoje – 19, o Lietuvoje – 20³⁴⁸. Šiuos duomenis palyginus su bendru mokyklų skaičiumi valstybėse (naujausiais prieinamais duomenimis), santykinai mažiausiai profesinio mokymo įstaigų chartijas turi Austrija – čia vidutiniškai iš 90 įstaigų tik viena turi mobilumo chartiją. Kiek geresnė padėtis Airijoje (viena iš 35 įstaigų), Suomija ir Lietuva, kitą vertus, nutolusios labiausiai – Suomijoje kas šešta profesinio mokymo įstaiga turi mobilumo chartiją, o Lietuva šiuo atžvilgiu pirma – čia beveik kas ketvirta įstaiga turi mobilumo chartiją.

Kaip ir įstaigų skaičiumi, Lietuva gerokai atsilieka nuo užsienio valstybių profesinio mokymo įstaigų mokinių skaičiumi. 2013–2017 m. laikotarpiu profesinio mokymo įstaigose besimokančių mokinių skaičius Lietuvoje ir užsienio valstybėse skyrėsi gana ženkliai – Suomijoje mokinių buvo 7 kartus daugiau nei Lietuvoje, Airijoje ir Danijoje buvo beveik 3 kartus daugiau, beveik 7 kartus daugiau mokinių mokėsi Austrijoje (žr. 2 lentelę).

³⁴⁷ Pasaulio bankas. Populiacija. Prieiga per internetą:

<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?end=2017&locations=LT-DK-AT-IE-FI&start=2013>

³⁴⁸ European Commission. VET mobility charters. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/vet-mobility-charter_en

2 lentelė. Mokinių, besimokančių profesinio mokymo įstaigose, skaičius valstybėse, tūkst.

Valstybės pavadinimas	2013–2014 m.	2014–2015 m.	2015–2016 m.	2016–2017 m.	2017–2018 m.
Lietuva	45,6	46,5	46,5	47,7	42,1
Suomija	313,6	321,7	325,1	327,7	326,9
Airija	120,4	124,1	125,7	128,2	129,7
Danija	134,1	135,7	125,5	118,7	111,7
Austrija	317,6	311,8	303,6	313	-*

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo

*Šiais metais duomenų nėra.

Proporciškai šiuo laikotarpiu vidutiniškai profesinio mokymo įstaigose mokėsi 1,5 proc. gyventojų Lietuvoje, net 5,8 proc. gyventojų Suomijoje, 2,6 proc. gyventojų Airijoje, 2,2 proc. gyventojų Danijoje ir 3,6 proc. gyventojų Austrijoje. Atkreipus dėmesį į šalių populiaciją, Lietuva vis dar lieka paskutinė pagal dalyvavimą profesiniame mokyme, tačiau skirtumas tarp šalių gerokai mažesnis nei skaičiuojant absoliučiais skaičiais.

Kadangi Lietuvoje mažiau profesinio mokymo įstaigų, akivaizdu, kad ji nuo užsienio valstybių atsilieka ir profesijos mokytojų skaičiumi. Austrijoje yra 7,6 karto daugiau mokytojų nei Lietuvoje, o Suomijoje beveik 6 kartais daugiau mokytojų nei Lietuvoje (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Profesinio mokymo įstaigų mokytojų skaičius*

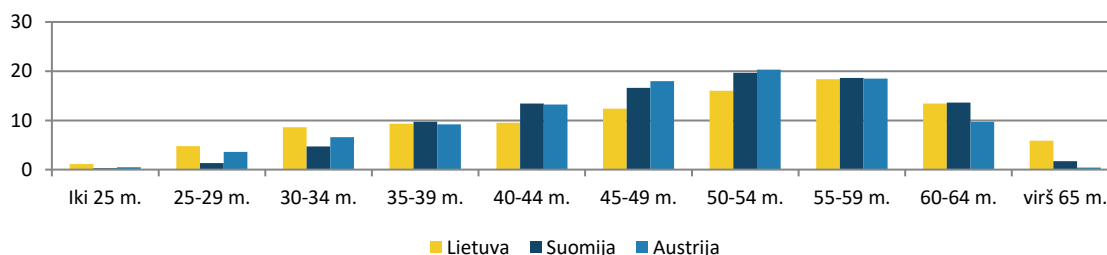
Valstybės pavadinimas	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Lietuva	2620	2511	2386	2331	2188
Suomija	15037	14588	14520	13953	12787
Austrija	19780	18878	18055	17803	17693

Šaltinis: Eurostat

*Airijos duomenų apie profesinio mokymo mokytojus nėra, o Danijos duomenys pateikiami tik 2014 m., kuriais mokytojų buvo 8409, todėl analizėje šios šalys nebuvo įtrauktos.

Atsižvelgiant į tai, jog ir mokinių skaičiai valstybėse skiriasi labai ženkliai (kaip jau minėta anksčiau), mokinių ir mokytojų skaičių skirtumai gana gerai koreliuoja tarpusavyje (Suomijoje mokinių 7 kartus daugiau, o mokytojų 6 kartus daugiau nei Lietuvoje (skaičiuojant absoliučiais skaičiais), o Austrijoje mokinių taip pat daugiau beveik 7 kartus, kai tuo tarpu mokytojų skaičius didesnis net 7,6 karto). Taigi bendrai, mokytojų ir mokinių santykis tiek Lietuvoje, tiek užsienio valstybėse yra beveik toks pat.

2017 m. profesijos mokytojų pasiskirstymas nagrinėtose valstybėse šiek tiek skyrėsi – Lietuvoje tiek pačios jauniausios, tiek pačios vyriausios kategorijos mokytojų buvo daugiau nei užsienio valstybėse, gausiausia mokytojų kategorija pagal amžių užsienio valstybėse buvo 50–54 m. mokytojai, o Lietuvoje – 55–59 m. sulaukę mokytojai. Tiesa, šios amžiaus grupės mokytojų dalis visose valstybėse buvo beveik vienoda. Tiek Lietuvoje, tiek Suomijoje, mokytojų, vyresnių nei 50 m. dalis sudarė daugiau nei pusę visų valstybės mokytojų, tačiau to paties negalime pasakyti apie Austriją (žr. 78 paveikslą).

78 paveikslas. Profesinio mokymo mokytojų amžiaus pasiskirstymas 2017 m., proc.*

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis EBPO

*Airijos ir Danijos duomenys šiems metams buvo neprieinami, todėl į analizę šios šalys nėra įtraukiamos

Pažymėtina, kad drastiškų skirtumų tarp nagrinėtų valstybių nėra³⁴⁹, taigi negalime aiškinti skirtumų tarp mokymo programų šalyse dėstytojų amžiaus skirtumais.

Nuo 2014 m. Lietuva labai aktyviai įsitraukė į „Erasmus+“ programą ir pagal pateiktų paraiškų skaičių lenkė daugelį nagrinėtų užsienio valstybių, išskyrus Austriją (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų pagal KA1 veiksmą santykis valstybėse (proc. patvirtintų paraiškų)

Valstybės pavadinimas	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Lietuva	93/76 (82 proc.)	115/68 (59 proc.)	117/61 (52 proc.)	95/52 (54 proc.)
Suomija	63/46 (73 proc.)	49/42 (86 proc.)	53/45 (85 proc.)	47/46 (97 proc.)
Airija	17/16 (94 proc.)	21/17 (81 proc.)	21/16 (76 proc.)	31/30 (97 proc.)
Danija	48/45 (94 proc.)	37/32 (86 proc.)	36/32 (88 proc.)	36/34 (94 proc.)
Austrija	97/90 (93 proc.)	115/104 (90 proc.)	116/108 (93 proc.)	108/105 (97 proc.)

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

2014–2017 m. pateiktų ir patvirtintų paraiškų kiekvienoje valstybėje skaičiai labai skyrėsi³⁵⁰, kai Lietuvoje pateiktų ir patvirtintų paraiškų santykis suprastėjo 28 proc., užsienio valstybėse santykis arba išliko tokio paties lygio su nežymiais svyravimais, arba net pagerėjo. Taip pat pastebima, jog visose užsienio valstybėse patvirtinama santykinai beveik dvigubai daugiau projektų nei Lietuvoje.

Iš šių patvirtintų paraiškų, vidutiniškai viena patvirtinta paraiška daugiausia asmenų į mobilumo projektus įtraukia Suomijoje (71 asmuo vienai paraiškai) ir Danijoje (68 asmenys vienai paraiškai), o likusiose valstybėse patvirtintų paraiškų ir mobilumo dalyvių santykis gerokai prastesnis – 45 asmenys vienai paraiškai tenka Airijoje, 35 asmenys vienai paraiškai – Austrijoje, ir tik 32 asmenys vienai paraiškai – Lietuvoje, taigi Lietuvos paraiškų ir dalyvių santykis mažiausias iš visų analizuotų valstybių.

Pagal EK skiriamą finansavimą kiekvienai valstybei, matome, jog daugelio valstybių atveju situacija panaši – EK profesinio mokymo mobilumo projektams skiria mažesnę finansavimą, nei šalyje yra poreikis (žr. 5 lentelę). Siejant 4 ir 5 lenteles galime spręsti, jog didžiausias lėšų trūkumas pastebimas Lietuvoje, kur įsisavinama 100 proc. EK skiriamų lėšų, tačiau patvirtinama vos virš pusės paraiškų, vadinasi Lietuvoje yra didelis potencialas vykdyti daugiau mobilumo projektų, jei būtų skiriamas didesnis finansavimas. Taip pat finansavimo trūkumą jaučia Suomija ir Austrija, tačiau šiose valstybėse ir taip patvirtinama dauguma (73–97 proc. Suomijoje ir 90–97 proc. Austrijoje) paraiškų, ir išnaudojamas visas EK skiriamas biudžetas. Labai išsiskiria Airija – čia įsisavinama mažiau nei pusė skiriamų lėšų, todėl patvirtinama daugelis paraiškų, Airijoje „Erasmus+“ mobilumo projektams skiria gerokai per daug lėšų.

³⁴⁹ Eurostat. Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups. Prieiga per internetą: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

³⁵⁰ European Commission. Statistics. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

5 lentelė. EK skiriamo biudžeto profesinio mokymo mobilumo projektams įsisavinimas valstybėse (proc. įsisavintų lėšų)

Valstybės pavadinimas	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Lietuva	3 901 860 (100 proc.)	3 912 882 (100 proc.)	3 914 261 (100 proc.)	4 128 918 (100 proc.)
Suomija	4 887 473 (100 proc.)	4 878 309 (100 proc.)	4 880 028 (100 proc.)	5 581 784 (100 proc.)
Airija	3 515 264 (64 proc.)	3 510 114 (49 proc.)	3 511 351 (23 proc.)	4 058 181 (45 proc.)
Danija*	3 704 492	3 705 352	3 840 636	4 449 579
Austrija	5 252 460 (100 proc.)	5 243 429 (100 proc.)	5 511 039 (100 proc.)	6 434 099 (100 proc.)

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija ir valstybių ekspertų suteikta informacija

*Danijos profesinio mokymo ekspertai nepateikė patikslintų duomenų apie šaliai skirtą biudžeto įsisavinimą

Analizuojant valstybių įsitraukimą į tarptautiškumo veiklas būtina nepamiršti ir „Erasmus+“ vykdomų KA2 veiklos projektų, kurie skatina ne mobilumą, tačiau strategines partnerystes, ir apima kitą tarptautiškumo sritį, kurios negali atskleisti vien mokinių ir mokytojų mobilumo statistika. Šiuo atžvilgiu visose analizuotose valstybėse situacija supanašėja – tiek Lietuvoje, tiek užsienyje pateikiama gerokai daugiau paraiškų, nei jų yra patvirtinama (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Pateiktų / patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų pagal KA2 veiksmą santykis valstybėse (proc. patvirtintų paraiškų)

Valstybės pavadinimas	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Lietuva	26/8 (30 proc.)	24/7 (29 proc.)	24/7 (29 proc.)	20/7 (35 proc.)
Suomija	26/10 (38 proc.)	27/10 (37 proc.)	30/9 (30 proc.)	17/10 (58 proc.)
Airija	13/7 (53 proc.)	23/7 (30 proc.)	26/11 (42 proc.)	21/7 (33 proc.)
Danija	16/5 (31 proc.)	13/6 (46 proc.)	18/5 (27 proc.)	18/9 (50 proc.)
Austrija	35/11 (31 proc.)	31/8 (25 proc.)	34/10 (29 proc.)	35/11 (31 proc.)
Visų 28 valstybių vidurkis	22 proc.	22 proc.	24 proc.	28 proc.

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Daugelyje analizuotų šalių patvirtintų KA2 veiklos paraiškų santykis neviršija 40 proc., geresniu santykiu išsiskiria tie metai, kai konkreti valstybė teikė mažiau paraiškų nei įprastai. Pastebima, kad patvirtintų paraiškų skaičiai visose valstybėse keitėsi nežymiai, nepaisant pateiktų paraiškų skaičiaus svyravimų. Galime teigti, jog aktyviausia ir KA2 veikloje yra Austrija – ji teikia daugiausiai paraiškų, didžiausias skaičius jų yra patvirtinamas, tačiau šalis nedaug skiriasi nuo Suomijos ir Lietuvos. Bendras visų šalių įsitraukimas į tarptautinių partnerystių projektus yra panašus, o visų „Erasmus+“ dalyvaujančių valstybių patvirtintų paraiškų santykis yra 24 proc., taigi analizuotos valstybės, įskaitant ir Lietuvą, yra sėkmingesnės nei „Erasmus+“ valstybių vidurkis

Lietuvos profesinio mokymo situacija kiek prastesnė nei užsienio valstybių – Lietuvoje mažiau tiek profesinio mokymo įstaigų, tiek mokinių, tiek mokytojų. Nors mokinių santykis su visa valstybės populiacija nėra toks žemas, kaip tiesiog profesinio mokymo įstaigų mokinių skaičius valstybėse, tačiau populiacijos dalis, dalyvaujanti profesiniame mokyme Lietuvoje vis tiek yra bent pusantro karto mažesnė nei artimiausiai pagal rodiklį esančioje užsienio valstybėje (Airijoje). Lietuvos ir užsienio valstybių panašumai atsiskleidžia mokytojų amžiaus pasiskirstyme, kur nėra žymaus skirtumo tarp didžiausios amžiaus grupės mokytojų tarpe, taigi visos tirtos valstybės atrodo lygios šiuo aspektu. Lietuva lygi su užsienio šalimis ir pagal mokytojų ir mokinių skaičiaus santykį valstybėje. Lietuva nuo užsienio valstybių išsiskiria „Erasmus+“ pateiktų ir patvirtintų paraiškų santykiu – jis beveik dvigubai mažesnis nei kitose valstybėse. Pažymėtina tai, jog Lietuva yra gerokai aktyvesnė nei daugelis užsienio valstybių – daugiau paraiškų už Lietuvą pateikia tik Austrija, vadinasi Lietuvos profesinio mokymo įstaigos nori aktyviai

dalyvauti tarptautinio mobilumo projektuose, tačiau nėra pakankamai finansavimo visoms paraiškoms patvirtinti, kadangi patvirtinama tik 54 proc. pateikiamų paraiškų, tačiau įsisavinamos visos EK skiriamos lėšos, skirtoms mobilumo projektams. Todėl bendrai žiūrint, nors Lietuvoje santykinai mažai žmonių dalyvauja profesiniame mokyme, tačiau dalyvaujantys gana aktyviai siekia dalyvauti ir mobilumo projektuose, o jų mobilumo galimybes riboja nepakankamas finansavimas, suteikiamas iš EK. Strateginių partnerių veikla visose analizuotose valstybėse gana panaši – visos šalys teikia beveik trigubai daugiau paraiškų, nei jų yra finansuojama, tačiau verta paminėti, jog finansuojamų paraiškų skaičius valstybėse retai kinta, o jei keičiasi, tai vyksta nepriklausomai nuo tais metais pateiktų paraiškų kiekio.

1.6.2 Profesinio mokymo patrauklumo mokiniams iš užsienio šalių įvertinimas

Socialinis draudimas ir aprūpinimas

Visose nagrinėtose valstybėse galioja Europos sveikatos draudimo kortelė, kuri leidžia bet kurioje iš ES valstybių, Islandijoje, Lichtenšteine ir Norvegijoje gauti būtinas valstybių teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas tokiais pačiais sąlygomis ir kainomis, kaip ir apdrausti vietiniai gyventojai. Lyginant Lietuvą su užsienio valstybėmis socialinio aprūpinimo kontekste, Lietuva atrodo patraukliau nei daugelis užsienio valstybių (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Socialinis aprūpinimas

Valstybės pavadinimas	Skubiosios medicinos paslaugos	Odontologijos paslaugos	Priemoka už medicinos paslaugas	Privaloma įsigyti sveikatos draudimą
Lietuva	Nemokamos turint draudimą/Europos sveikatos draudimo kortelę	Nemokamos, jei odontologas turi sutartį su ligonių kasa	Nėra	Ne ES/EEE piliečiams
Suomija	Nemokamos turint draudimą/Europos sveikatos draudimo kortelę, bet taikomi kliento mokesčiai	Mokamas kliento mokestis	Mokamas kliento mokestis	Ne ES/EEE piliečiams
Airija	Nemokamos turint draudimą/Europos sveikatos draudimo kortelę, jei medikas sudaręs sutartį su HSE	Būtinios nemokamos, jei odontologas sudaręs sutartį su HSE. Gydantis privačiai taikomi mokesčiai	Nėra	Ne ES/EEE piliečiams
Danija	Nemokamos turint draudimą/Europos sveikatos draudimo kortelę	Mokamos visiems, vyresniems nei 18 m.	Nėra	Ne ES/EEE piliečiams
Austrija	Nemokamos turint draudimą/Europos sveikatos draudimo kortelę	Nemokamos tik kai kurios paslaugos, dauguma mokamos	Nėra, nebent viršijama nustatyta dienos norma stacionariam gydymui	Ne ES/EEE piliečiams

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo

Lietuva atrodo gana patraukliai, visos būtinosios medicinos paslaugos, jei įstaiga sudariusi sutartį su ligonių kasa, yra nemokamos turintiems Europos sveikatos draudimo kortelę arba yra įsigijusiems sveikatos draudimą, kai tuo tarpu daugelyje valstybių tenka primokėti už odontologo paslaugas ar mokėti visą paslaugų kainą. Taip pat, Lietuvoje nėra papildomų mokesčių už atskiras medicinines paslaugas, kaip pavyzdžiui, stacionarų gydymą, tokie mokesčiai yra Suomijoje ir Austrijoje, jei viršijama skirta dienos pinigų norma ligonio priežiūrai.

Geografinė padėtis ir šalies įvaizdis

Analizuojamų šalių įvaizdis ir geografinė padėtis buvo lyginama pagal skirtingus indeksus / reitingus:

- Pasaulio verslo forumo sudarytas 2017–2018 m. konkurencingumo reitingas. Rodiklis matuoja makroekonomikos situaciją, valstybės institucijų darbo kokybę, švietimą, sveikatos paslaugas ir kt.
- Jungtinių tautų sudaromas HDI (angl. Human Development Index) indeksas, atspindintis gyventojų socioekonominę padėtį, išsivystymą ir BVP.
- Šalių žinomumą ir savęs pristatymą pasaulyje analizuojančios „Bloom Consulting“ agentūros sudaryti 2017 m. reitingai. Šiame reitinge vertinamas šalies matomumas internete ir kitose žiniasklaidos priemonėse, susidomėjimas šalimi, vertinamas užsienio investicijų lygis, investicijas pritraukiančių organizacijų (kaip „Investuok Lietuvoje“) šalies įvaizdžio kūrimo strategijos ir pan.
- Pagal „Bloom Consulting“ agentūros sudarytų 2017 m. reitingų talentų sekcija. Reitingas parodo, kiek šalis patraukli ir įdomi užsienio talentams.
- Pasaulio talentų konkurencingumo indeksas analizuoja valstybės politiką ir praktikas, leidžiančias šaliai vystytis, pritraukti ir optimizuoti žmogiškąjį kapitalą, kuris prisideda prie valstybės našumo ir gerovės.

Toliau pateikiamos analizuotos šalys pagal išskirtus reitingus / indeksus ir jų užimamos vietos visame pasaulyje (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Valstybių vietų pasiskirstymas pagal skirtingus pasaulio indeksus

Indekso / reitingo pavadinimas	Lietuva	Suomija	Airija	Danija	Austrija
Pasaulio verslo forumo konkurencingumo reitingas ³⁵¹	41 vieta	10 vieta	24 vieta	12 vieta	18 vieta
HDI ³⁵²	35 vieta	15 vieta	4 vieta	11 vieta	20 vieta
„Bloom Consulting“ reitingai ³⁵³	105 vieta	52 vieta	14 vieta	45 vieta	43 vieta
„Bloom Consulting“ talentų sekcija ³⁵⁴	100 vieta	34 vieta	13 vieta	17 vieta	31 vieta
Pasaulio talentų konkurencingumo indeksas ³⁵⁵	33 vieta	9 vieta	12 vieta	8 vieta	18 vieta

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo

Lietuvą pagal skirtingus indeksus lenkia visos analizuotos šalys. Airija pagal beveik visus indeksus pirmauja ir geriausiai įvertinta pagal Jungtinių Tautų sudaromą „HDI“ indeksą – užimą 4 vietą iš 189 šalių. Lietuva prasčiausiai įvertinta pagal „Bloom Consulting“ reitingus ir užima 105 vietą iš 193 pasaulyje (Europoje užima 35 vietą iš 42 galimų), o geriausią vietą užima pagal Pasaulio talentų konkurencingumo indeksą – iš 118 šalių Lietuva yra 33 vietoje. Tai parodo, kad Lietuva turėtų didesnį dėmesį skirti į teigiamo šalies įvaizdžio kūrimą elektroninėje erdvėje ir kitose žiniasklaidos priemonėse ir orientotis į Lietuvos

³⁵¹ World Economic Forum. Global Competitiveness Index. Prieiga per internetą: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/competitiveness-rankings/>

³⁵² Jungtinių Tautų Organizacijos plėtros programa. Žmonių vystymosi duomenys. Prieiga per internetą: <http://www.hdr.undp.org/en/data>

³⁵³ Bloom Consulting. Country Brand Ranking: Trade, 2017. Prieiga per internetą: https://www.bloom-consulting.com/en/pdf/rankings/Bloom_Consulting_Country_Brand_Ranking_Trade.pdf

³⁵⁴ Bloom Consulting. Digital Country Index. Prieiga per internetą: <https://www.digitalcountryindex.com/resultsdimension.php?ranking=5>

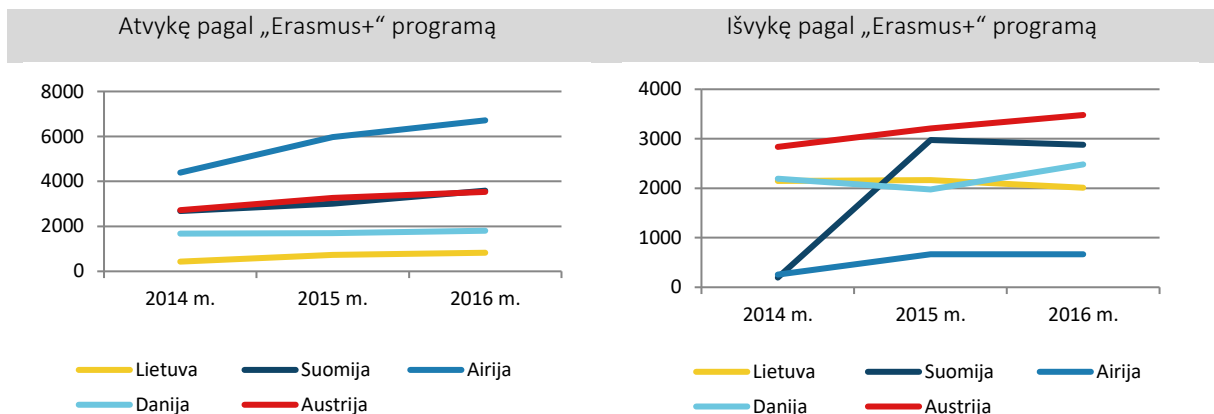
³⁵⁵ The Global Talent Competitiveness Index. Prieiga per internetą: <https://www.insead.edu/sites/default/files/assets/dept/globalindices/docs/GTCI-2017-report.pdf>

žinomumo didinimą. Atsižvelgiant į tai, jog Lietuva yra mažai žinoma, savo rinkodarą reiktų orientuoti į prioritetinius regionus, kadangi viso pasaulio mastu išpopuliarinti nepopuliarią šalį reikalautų nepagrįstai daug resursų.

Pagal skirtingus pasaulio indeksus, Lietuvą pagal skirtingus indeksus lenkia visos analizuotos šalys – ji užima paskutines vietas tiek konkurencingumo, išsivystymo, žinomumo pasauliui ir patrauklumo talentams reitingus. Didžiausi atotrūkiai tarp Lietuvos ir lyderės valstybės – „Bloom Consulting“ sudarytuose reitinguose (Lietuvą ir Airiją skiria 87 ir 91 vietos skirtinguose reitinguose), todėl reiktų atkreipti dėmesį į Lietuvos žinomumo didinimą ir orientotis į prioritetinius regionus. Tačiau pagal socialinį aprūpinimą (skubiųjų medicinos paslaugų, odontologijos paslaugų suteikimo sąlygos, priemoka už medicinos paslaugas, sveikatos draudimo įsigijimo sąlygos) Lietuva – viena tarp patraukliausių analizuotų valstybių. Joje tiek gydymo, tiek odontologijos paslaugos yra nemokamos, ko negalima pasakyti apie visas valstybes. Visose valstybėse ne ES/EEE piliečiams keliamas reikalavimas įsigyti papildomą sveikatos draudimą, galiojantį toje valstybėje.

1.6.3 Užsienio mokinių ir profesijos mokytojų pritraukimas

2014–2016 m. didžiausias profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius, atvykusiųjų pagal „Erasmus+“ programą, pastebimas Airijoje, tačiau ši šalis pasižymi mažiausių išvykusiųjų skaičiumi. Vertinant Lietuvos mokinių ir mokytojų mobilumą, visu laikotarpiu atvykstančiųjų pagal „Erasmus+“ programą profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius smarkiai lenkė tuos, kurie išvyko (žr. 79 paveikslą).

79 paveikslas. Atvykusiųjų ir išvykusiųjų profesinio mokymo įstaigų mokinių ir mokytojų skaičius pagal „Erasmus+“ programą valstybėse

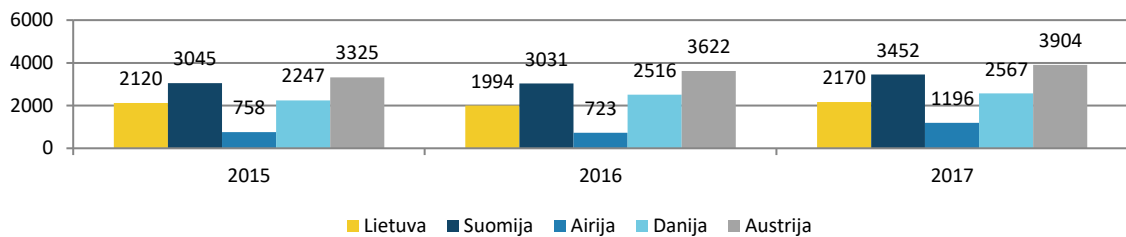
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Pagal atvykusiųjų / išvykusiųjų santykį, matome tris šalių grupes – šalys, kuriose daugiau atvykstančiųjų, šalys, kuriose daugiau išvykstančiųjų ir šalys, kuriose išvykstančiųjų / atvykstančiųjų skaičius beveik vienodas³⁵⁶. Lietuva vienintelė iš valstybių, kurioje ženkliai daugiau išvykstančiųjų, panašus abiejų grupių santykis yra Danijoje ir Austrijoje, ženkliai daugiau atvykstančiųjų yra Airijoje. Suomijoje 2014 m. atvykusiųjų skaičius smarkiai lenkia išvykusiųjų, tačiau 2015–2016 m. atvykusiųjų padaugėjo. Suomija yra vienintelė valstybė, kurioje negalime pastebėti tendencingo vienos ar kitos grupės didėjimo / mažėjimo.

Pagal valstybių vykdytų „Erasmus+“ projektų dalyvių skaičių profesinio mokymo srityje, Lietuva lenkia tik Airiją – 2015–2017 m. Lietuvos dalyvių skaičius padidėjo labai nežymiai (padidėjo apie 2 proc.), kai tuo tarpu kitų šalių piliečių dalyvavimas „Erasmus+“ mobilumo projektuose buvo didesnis (Suomijoje dalyvių

³⁵⁶ European Commission. Statistics. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

skaičius padidėjo 13 proc., Danijoje – 14 proc., Austrijoje – 17 proc., Airijoje net 57 proc.) (žr. 80 paveikslą).

80 paveikslas. „Erasmus+“ programos projektais pasinaudojusių profesinio mokymo mobilumo dalyvių skaičius valstybėse

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

Tačiau paskaičiavus vidutinį dalyvių skaičių pagal vidutinį PM mokinių skaičių valstybėse 2015–2017 m., Lietuvos padėtis atrodo geriausia: Lietuvoje mobilumo projektuose dalyvavo 4,6 proc. mokinių skaičiaus, kai tuo tarpu Danijoje dalyvavo 2,05 proc., Austrijoje – 1,17 proc., Suomijoje 0,97 proc., o Airijoje vos 0,69 proc. mokinių skaičiaus. Reikia nepamiršti, kad šiais mobilumo projektais gali naudotis ir profesinio mokymo mokytojai, tačiau kadangi neturime visų mokytojų skaičiaus valstybėse duomenų, palyginimas galimas tik su mokinių skaičiais, tačiau mokytojų skaičiai Lietuvoje ir užsienio valstybėse taip pat skiriasi labai ženkliai. Todėl nors absoliučiais skaičiais Lietuva tikrai nusileidžia daugeliui valstybių, palyginus su bendrais mokinių skaičiais, Lietuva yra pirmaujanti pagal dalyvių aktyvumą.

Norint pritraukti žmones į savo šalį, būtina pasiūlyti patrauklias mokymosi sąlygas. Vertinant mokymosi kainą, paramą mokiniams ir dėstymo kalbą Lietuva šiuo atžvilgiu nėra pati patraukliausia iš nagrinėtų valstybių (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Profesinio mokymo patrauklumas Lietuvoje ir užsienyje

Valstybės pavadinimas	Mokymosi kaina	Parama mokiniams	Dėstymo kalba
Lietuva	Pirminis nemokamas, tęstinį apmoka mokinys arba darbdavys	Yra	Lietuvių, rusų, lenkų
Suomija	Nemokamas aukštesnis vidurinis mokslas, tęstiniam gali tekti susimokėti	Yra	Suomių, švedų, kelios programos anglų kalba
Airija	Visiems kainuoja 200 Eur per metus, papildomi mokesčiai už biblioteką ir kitus išteklius	Yra	Airių, anglų
Danija	Nemokamai	Yra	Danų, anglų
Austrija	Nemokamai, bet taikomi papildomi mokesčiai už išteklius, suaugusiųjų švietimas dažniausiai mokamas	Yra	Vokiečių, kartais anglų

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo

Pagal šiuos kriterijus (mokymosi kainą, paramą ir dėstymo kalbą) patraukliausia šalis mokyti būtų Danija, kadangi joje mokslas yra nemokamas, kitose valstybėse pats mokslas nemokamas, tačiau gali tekti susimokėti vienokį ar kitokį mokesį už naudojamus išteklius. Daugelis šalių siūlo mokslą anglų kalba, tačiau pagrindinės mokymo kalbos visos valstybėse yra valstybinė šalies kalba. Anglakalbiams mokiniams patraukliausia būtų mokyti Airijoje, kadangi viena iš valstybinių kalbų yra anglų, ji ir vartojama dažniau nei airių (kuri taip pat yra valstybinė).

Užsienio kalbos labai svarbios mokinių iš užsienio pritraukimui, todėl didesnis skaičius kalbų, kurių mokomasi, gali lemti didesnę profesinio mokymo patrauklumą užsienio mokiniams. 2013–2017 m.

laikotarpiu Lietuvoje profesinio mokymo įstaigose beveik visi mokiniai vidutiniškai mokėsi 1 užsienio kalbą (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Vidutinis kiekis užsienio kalbų, kurias mokėsi profesinio mokymo įstaigų mokiniai*

Valstybės pavadinimas	2013 m.	2014m.	2015m.	2016m.	2017m.
Lietuva	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Suomija	1,9	1,9	1,9	1,8	..**
Danija	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
Austrija	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis EBPO

*Airijos duomenų šiam laikotarpiui nėra, todėl į analizę šalis nebuvo įtraukta.

** Šiais metais duomenų nėra.

Pagal mokinių besimokomas užsienio kalbas, labiausiai atsilieka Danija, kurioje mokiniai beveik nesimokė užsienio kalbų. Lietuvos situacija kiek geresnė, tačiau ją šiek tiek lenkia Austrija, o Suomija visas valstybes lenkia labai ženkliai skirtumu³⁵⁷.

Atsižvelgiant į tai, jog profesinio mokymo kokybę ir mokinių pasiruošimą gali atspindėti ir pergalės tarptautiniuose konkursuose, išanalizuoti ir susisteminti „Euroskills“ meistriškumo konkurso 2014–2018 m. rezultatai pateikiami 11 lentelėje:

11 lentelė. Vieta, užimta „Euroskills“ profesinio meistriškumo konkurse 2014–2018 m.*

Valstybės pavadinimas	2014 m.	2016 m.	2018 m.
Lietuva	21	23	22
Suomija	3	2	7
Danija	16	16	14
Austrija	1	1	2

Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis „Euroskills“ pateikiama informacija

*Airija konkurse nedalyvauja, todėl į analizę šalis nebuvo įtraukta.

Akivaizdu, jog Lietuva profesinio meistriškumo konkurse „Euroskills“ labai smarkiai atsilieka nuo Austrijos ir Suomijos, kurios yra konkurso lyderės, tačiau gana ženkliai atsilieka ir nuo Danijos.

Pagal patrauklumą užsienio profesinio mokymo mokytojams ir mokiniams, Lietuvos pozicija nėra pati geriausia – su „Erasmus+“ mobilumo projektais į Lietuvą atvyksta beveik trigubai mažiau mokinių ir mokytojų nei išvyksta iš jos. Pagal savo šalies dalyvių skaičių „Erasmus+“ programoje Lietuva taip pat atsilieka nuo kitų, lenkia tik Airiją, o lyderė (Austrija) pagal dalyvių aktyvumą šalyje Lietuvą lenkia pusantro karto, tačiau palyginus dalyvių skaičių su bendrais profesinio mokymo mokinių skaičiais valstybėse, Lietuvos dalyvių aktyvumas didžiausias iš visų analizuotų valstybių. Profesinio mokymo patrauklumas Lietuvoje – panašus kaip ir kitose valstybėse, tačiau turi vieną didelį minusą – nevykdomos mokymo programos anglų kalba. Kitose užsienio valstybėse, nors didžioji dalis švietimo vyksta valstybinėmis kalbomis, siūlomos programos ir anglų kalba. Visose valstybėse profesinio mokymo įstaigų mokiniams siūloma parama, o bendrai iš visų valstybių užsieniečiams patraukliausia Danija – joje visas profesinis mokymas yra nemokamas. Daugiausia užsienio kalbų (vidutiniškai apie 2) mokosi Suomijos profesinio mokymo įstaigų mokiniai, o mažiausiai – Danijos (ten vidutiniškai mokiniai mokosi vos 0,3 užsienio kalbų, t.y. galimai daugelis mokinių nesimoko nei vienos užsienio kalbos). Lietuva šioje statistikoje atsiduria per vidurį – mokiniai mokosi vidutiniškai vieną užsienio kalbą.

³⁵⁷ Eurostat. Average number of foreign languages studied per pupil by education level. Prieiga per internetą: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

1.6.4 Suaugusiųjų švietimo situacijos analizė tarptautiškumo aspektu bei sąsajos su profesiniu mokymu

Vertinant suaugusiųjų įsitraukimą į švietimo ir mokymosi programas per paskutines 4 savaites, pažymėtina, kad Lietuva atsilieka nuo visų analizuojamų šalių ir ES vidurkio – suaugusiųjų (25–64 m.), dalyvavusių švietimo ir mokymo programose per paskutines 4 savaites, dalis nuo 2013 m. iki 2017 m. svyravo nuo 5,1 proc. iki 6 proc. (žr. 12 lentelę).

12 lentelė. Suaugusiųjų (25–64 m.), dalyvavusių švietimo ir mokymo programose per paskutines 4 savaites, dalis (proc.)

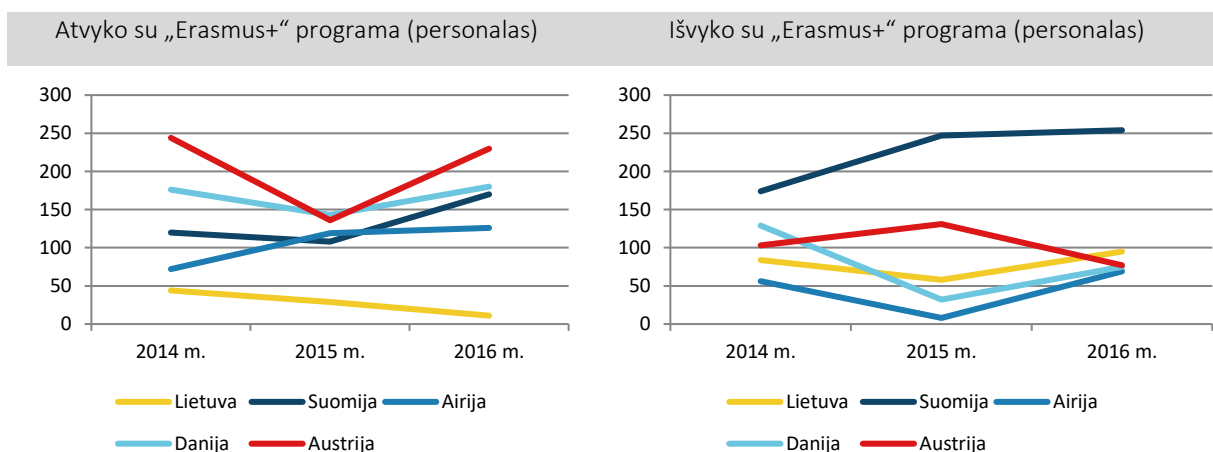
Valstybės pavadinimas	2013 m.	2014m.	2015m.	2016m.	2017m.
Lietuva	5,9	5,1	5,8	6	5,9
Airija	7,5	6,8	6,3	6,2	8,9
ES vidurkis	10,7	10,8	10,7	10,8	10,9
Austrija	14,1	14,3	14,4	14,9	15,8
Suomija	24,9	25,1	25,4	26,4	27,4
Danija	31,4	31,9	31,3	27,7	26,8

Šaltinis: Eurostat

Apžvelgę analizuojamų šalių situaciją galime pastebėti, jog Lietuva ir Airija šiuo atžvilgiu yra gana panašioje padėtyje, jos abi nesiekia ES vidurkio, o tuo tarpu Austrija, Suomija ir Danija lenkia ir Lietuvą, Airiją ir ES vidurkį.

Atsižvelgiant į žemą suaugusiųjų dalyvavimo švietime lygį, atrodo suprantama, kodėl Lietuvoje, palyginus su kitomis valstybėmis, tiek nedaug suaugusiųjų mokytojų dalyvauja ir „Erasmus+“ mobilumo projektuose.

Valstybių patrauklumas užsienio suaugusiųjų švietimo darbuotojams taip pat skiriasi: Lietuvoje ir Suomijoje personalo, kurie išvyksta į užsienio šalis, skaičius gerokai didesnis nei personalo, kurie atvyksta, o Airijoje, Danijoje ir Austrijoje situacija priešinga – gerokai daugiau personalo atvyksta nei išvyksta³⁵⁸ (žr. 81 paveikslą).

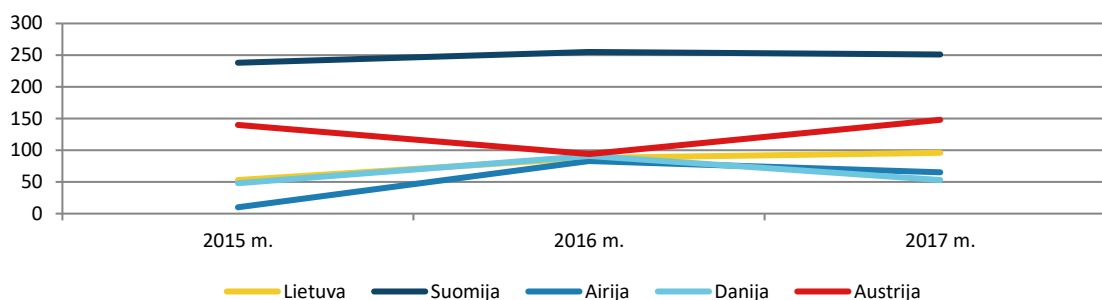

81 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ programa (atvyko/išvyko personalo)

Šaltinis: Europos Komisija

³⁵⁸ European Commission. Statistics. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

Žvelgiant į suaugusiųjų švietimo personalo mobilumą, tendencijos gana panašios – absoliučiais skaičiais Lietuvoje „Erasmus+“ projektuose dalyvauja gana mažas skaičius suaugusiųjų švietimo personalo (žr. 82 paveikslą).

82 paveikslas. Suaugusiųjų švietimo personalo dalyvavimas „Erasmus+“ projektuose
Šaltinis: parengta Projekto vykdytojo, remiantis Europos Komisija

2015–2017 m. laikotarpiu Lietuvoje suaugusiųjų švietimo personalo mobilumas su „Erasmus+“ didėjo, o visose užsienio valstybėse suaugusiųjų skaičius svyravo – vienintelėje Suomijoje asmenų skaičius liko beveik toks pat, o Danijoje ir Austrijoje 2016 m. asmenų skaičiui pakitus, 2017 m. jis vėl grįžo į 2015 m. lygį³⁵⁹. Bendras suaugusiųjų švietimo personalo dalyvavimo „Erasmus+“ mobilumo projektuose lygis panašus Lietuvoje, Airijoje ir Danijoje, šios valstybės atsilieka nuo Austrijos ir dar labiau atsilieka nuo Suomijos.

2014–2017 m. laikotarpiu visose analizuotose valstybėse patvirtintų paraiškų dalis nuo visų pateiktų paraiškų „Erasmus+“ suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo projektams augo (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų „Erasmus+“ projektams pateikiamos/patvirtinamos paraiškos ir jų santykis 2014–2017 m.

Valstybės pavadinimas	2014m.	2015m.	2016m.	2017 m.
Lietuva	50/7 (14 proc.)	35/8 (23 proc.)	31/11 (35 proc.)	27/10 (37 proc.)
Suomija	45/20 (44 proc.)	34/19 (56 proc.)	32/14 (44 proc.)	24/17 (71 proc.)
Airija	21/7 (33 proc.)	7/2 (29 proc.)	11/7 (64 proc.)	11/6 (55 proc.)
Danija	22/13 (59 proc.)	22/6 (27 proc.)	11/8 (73 proc.)	5/4 (80 proc.)
Austrija	32/20 (63 proc.)	29/22 (76 proc.)	18/17 (94 proc.)	19/19 (100 proc.)

Šaltinis: Europos Komisija

Pažymėtina, jog Lietuva lyderiauja pagal pateiktų paraiškų skaičių, tačiau smarkiai atsilieka nuo užsienio valstybių pagal patvirtintų paraiškų dalį, užsienio valstybėse teikiama mažiau paraiškų, tačiau ne visose yra mažiau patvirtinama – Airija ir Danija tiesiog neteikia daug paraiškų, todėl didesnė jų dalis yra patvirtinama, o Austrija ir Suomija paraiškų teikia daugiau nei Airija ir Danija, tačiau ir absoliučiais, ir santykiniais dydžiais paraiškų patvirtinama daugiau, nei Lietuvoje. Žemą Lietuvos patvirtinamų paraiškų dydį gali lemti EK finansiniai ribojimai, kai skiriamas biudžetas suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumui yra per mažas, kad jo užtektų visiems norintiesiems dalyvauti (kaip minėta, Lietuva lyderiauja pagal pateikiamų paraiškų skaičių). Šiai problemai spręsti 2019 m. planuojamas padidintas biudžetas, todėl potencialiai suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo projektų situacija gali pagerėti³⁶⁰.

Lietuva atsilieka nuo analizuotų užsienio valstybių pagal patvirtinamų „Erasmus+“ mobilumo projektų

³⁵⁹ European Commission. Factsheets. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

³⁶⁰ Erasmus+. Naujienos. Prieiga per internetą: <http://erasmus-plus.lt/naujiena/programoie-erasmus-2019-metais-net-67-didesnis-biudzetas-suaugusiuju-svieteju-mobilumui-762>

suaugusiųjų švietimo darbuotojams paraiškų skaičių, tačiau paraiškų ji teikia daugiausiai iš visų analizuotų valstybių. Nors valstybė aktyviai siekia dalyvauti mobilumo projektuose, finansiniai apribojimai sudaro kliūtis visiems norintiems juose dalyvauti. Pagal bendrą suaugusiųjų dalyvavimą švietime, Lietuva su Airija nesiekia ES vidurkio, o jį labiausiai (net trigubai) lenkia Danija – joje apie 30 proc. suaugusiųjų dalyvavo švietime per paskutines 4 savaites nuo tyrimo. Pagal išvykstančių / atvykstančių suaugusiųjų švietimo personalo pagal „Erasmus+“ programą rodiklį, Lietuva ir Suomija yra šalys, į kurias atvykstama rečiau nei išvykstama svetur, kitose valstybėse situacija priešinga, todėl galima teigti, jog Lietuva ir Suomija yra mažiausiai populiarios užsienio darbuotojų pritraukimo požiūriu. Daugiausia asmenų, dalyvaujančių „Erasmus+“ projektuose yra Suomijoje, o Lietuvoje, Danijoje ir Airijoje panašus žemas dalyvavimo lygis, tačiau tokie skaičiai iš dalies gali būti susiję su finansavimo ribojimais.

1.6.5 Užsienio šalių gerosios praktikos pavyzdžiai

- Nemokami pietūs profesinio mokymo įstaigų mokiniams (remiantis Suomijos patirtimi) padėtų didinti profesinio mokymo patrauklumą užsieniečiams ir lietuviams.
- Remiantis Danijos ir Austrijos pavyzdžiais, reiktų įtraukti profesinio mokymo bei suaugusiųjų švietimo dėmenis į mokymosi visą gyvenimą strategiją Lietuvoje, taip būtų užtikrinamas suderinamumas tarp dokumentų.
- Remiantis Danijos pavyzdžiu, reiktų sustiprinti reikalavimus profesinio mokymo mokytojams, įtraukiant reikalavimą mokėti anglų kalbą, taip galima būtų paskatinti užsienio mokinių atvykimą į Lietuvą, padidinti profesinio mokymo patrauklumą Lietuvoje.
- Danijoje vyresni nei 25 metų asmenys turi galimybę naudotis specialiai suaugusiems skirtomis profesinio mokymo programomis, kurios parenkamos atsižvelgiant į ankstesnę mokymosi bei darbo patirtį. Pavyzdžiui, suaugusiųjų praktinis ir profesinis mokymas („Euv), yra skirtas tiems, kurie turi darbo patirties ir suteikia profesinio išsilavinimo laipsnį, remiantis profesine patirtimi. Įtraukiant šią priemonę Lietuvoje galima būtų paskatinti suaugusiuosius dalyvauti švietimo procese, pagerinti mokymosi visą gyvenimą statistiką.
- Danijoje veikianti programa jaunimo mobilumo skatinimui „PIU“ galėtų būti pritaikyta ir Lietuvoje, taip paskatinant jaunus žmones įsitraukti į profesinį mokymąsi ir dalyvauti mobilumo projektuose, kuriuos finansuoja visos Lietuvos įmonės iš bendro privalomo fondo.
- Remiantis Austrijos praktika, verta būtų skatinti profesinio mokymo įstaigų mokinius rinktis pameistrystės tipo mokymą, pabrėžiant jo naudą mokiniui įsidarbinant. Austrijoje pameistrystės būdu mokosi apie 40 proc. jaunų žmonių, kurie nori mokytis profesinio mokymo įstaigose. Pameistrystės skatinimas padėtų padidinti profesinio mokymo patrauklumą, suteiktų mokiniams vertingų praktinių žinių, paskatintų verslo įmonių ir profesinio mokymo įstaigų glaudesnę bendradarbiavimą.
- Remiantis Austrijos praktika, galima įpareigoti skirti papildomą finansavimą „Erasmus+“ mobilumo programai valstybės lėšomis, padengiant skirtumą tarp EK skiriamo finansavimo ir projektų sukuriama finansavimo poreikio. Kadangi Lietuvoje pastebimas didelis aktyvumas teikiant paraiškas, ir nepakanka skiriamo finansavimo iš EK, šią problemą galima spręsti naudojantis Austrijos pavyzdžiu, kur valstybė skiria papildomą finansavimą „Erasmus+“ projektams.
- Remiantis Austrijos pavyzdžiu, galima teisiškai įtvirtinti reikalavimą, kad ES/EEE piliečiai, norintys studijuoti ir mokytis neprivalėtų gauti vizos, tačiau jiems užtektų turėti galiojančią sveikatos draudimą ir pakankamai lėšų, kad galėtų išlaikyti save būnant Lietuvoje. Toks teisinių reikalavimų

palengvinimas galėtų pritraukti daugiau užsienio mokinių į Lietuvą, Lietuva atrodytų patrauklesnė pasaulyje, kadangi norintiems mokytis Lietuvos profesinio mokymo įstaigose ilgiau nei 3 mėn. (t.y. pilnus mokslo metus, kaip mokymas vykdomas šiuo metu), nereiktų papildomai pildyti dokumentų vizos gavimui.

1.7 Rekomendacijos ir siūlymai dėl Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros

Vadovaujantis užsienio valstybių bei Lietuvos tarptautiškumo situacijos analize, interviu ir grupinių diskusijų metu gauta informacija (žr. 2 ir 3 priedus), siūlomos rekomendacijos suskirstytos į 3 grupes:

1. rekomendacijos dėl su Lietuvos profesinio ir suaugusiųjų švietimo mokymo **tarptautiškumo plėtra susijusių institucijų veiklos efektyvumo didinimo priemonių**;
2. **rekomendacijos dėl teisės aktų**, susijusių su profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtra, parengimo arba tobulinimo;
3. kitos su Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros sistemos tobulinimu susijusios išvados ir **rekomendacijos, kaip švietimo institucijose dirbančio personalo pasirengimas dirbti tarptautiniu lygmeniu, kokių kompetencijų stokojama ir kokias reikėtų įgyti ir pan.**

Rekomendacijos dėl su Lietuvos profesinio ir suaugusiųjų švietimo mokymo tarptautiškumo plėtra susijusių institucijų veiklos efektyvumo didinimo priemonių:

- skatinti mobilumo veiklos dvikryptiškumą – į užsienio valstybes išvykstančių profesinio mokymo įstaigų mokinių skaičius naudojantis mobilumo projektais gerokai lenkia atvykstančiųjų į Lietuvą skaičių, todėl reiktų skatinti šių veiklų dvikryptiškumą, kai mezgamos strateginės partnerystės tarp profesinio mokymo įstaigų ir vykdomi mokinių ir mokytojų mainai, o ne tiesiog siunčiami mokiniai nesiekiant pritraukti mokinių į savo įstaigą. To pasiekti galima didinant paskatas atvykti arba didinant mokymo kokybę, užtikrinant ECVET naudojimą Lietuvoje ir reklamuojantis užsienio valstybėse.
- aktyviau bendradarbiauti su organizacijomis, įsitraukti į asociacijas, dalyvauti klasteriuose – remiantis interviu bei grupinių diskusijų metu gauta informacija, priklausant asociacijoms bendradarbiaujama su keletu skirtingų organizacijų, kurios yra asociacijos narės – taip suteikiama galimybė mažesnėms įmonėms ir jų atstovams bei mokykloms įsitraukti į mainų programas ir dalintis gerąja patirtimi vykdant pameistrystės tipo profesinio mokymo programas, o nuo klasterių teikiamos paraiškos galėtų padėti sėkmingiau dalyvauti mobilumo projektuose.
- skatinti verslo įsitraukimą į visą mokymo procesą – identifiukuota, kad verslas gan aktyviai dalyvauja mokymo programų procese, tačiau trūksta intereso dalyvaujant kituose mokymo procesuose, pvz., pristatant specialybes, naujas technologijas, priimant praktikai ir pan.
- vykdyti praktikos patirties viešinimą po mobilumo projekto grįžusių mokinių ir mokytojų prezentacijomis, konferencijomis – tokia praktika, pasak interviu ir grupinių diskusijų dalyvių pateikta informacija, padeda paskatinti daugiau mokinių ir mokytojų įsitraukti į mobilumo projektus, supažindina mokinius ir mokytojus su galimybėmis išvykti į užsienį, padeda sprendžiant klausimus dėl tolimesnio bendradarbiavimo su priimančiomis institucijomis (pristačius teigiamą patirtį, valstybė atrodys patrauklesnė, o pristačius neigiamą patirtį – galbūt bus persvarstoma, ar verta bendradarbiauti su šia įstaiga, galbūt į ją mokiniai ir mokytojai siunčiami nebebus). Taip pat, mokyklos kartais renkasi valstybes praktikai vykdyti pagal partnerių rekomendacijas.

- įtvirtinti projektų koordinatoriaus poziciją mokymo įstaigose – projektų koordinatoriai skleidžia informaciją apie mobilumo projektus, pataria, kurie partneriai yra verti dėmesio ir patikimi, išlaikoma institucinė atmintis bei ryšiai su partneriais. Ne visose mokymo įstaigose yra projektų koordinatoriai / projektų valdymo skyriai, todėl projektus administruoja profesijos mokytojai. Tokiu būdu ne visada užtikrinama projektų kokybė.
- siekti, kad savivaldybėse suaugusiųjų švietimo koordinatoriai veiklą vykdytų pilnu etatu – pagal Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymą savivaldybėse veiklą vykdo suaugusiųjų švietimo koordinatoriai, kurie tiria savivaldybių gyventojų poreikius ir rūpinasi, kad gyventojai gautų tai, ko labiausiai reikia jų asmeniniam ar profesiniam augimui. Kai kuriose savivaldybėse ši funkcija deleguota švietimo centrams ar kitoms įstaigoms, tačiau daugumoje savivaldybių ši funkcija priskirta savivaldybių administracijų skyrių darbuotojams, kuriems ši funkcija yra tik viena iš kitų atliekamų funkcijų. Esant tokiam funkcijų atlikimui sudėtinga užtikrinti tokios veiklos kokybę ir tinkamą pagalbą gyventojams, kokybiškai įsitraukti į tarptautines veiklas ir projektus.
- paskatinti visas profesines mokyklas pasirengti tarptautiškumo strategijas – daugelis profesinio mokymo įstaigų turi tik strateginius planus, tačiau neturi tarptautiškumo strategijų, kurios nustatytų aiškią kryptį ir tikslus mokyklos tarptautiškumo skatinimui. Ypatingą dėmesį reiktų skirti mokinių ir mokytojų pritraukimui į Lietuvos mokyklas – skatinti „tarptautiškumą namuose“, kadangi šiuo atžvilgiu Lietuvos profesinio mokymo įstaigoms sekasi prasčiausiai. Tarptautiškumo strategija suteikia mokykloms galimybę gauti „Erasmus+“ profesinio mokymo mobilumo chartiją, kuri palengvina dalyvavimą mobilumo projektuose, taip pat didina įstaigos patrauklumą užsienio mokiniams ir mokytojams – mokyklų, turinčių mobilumo chartiją, 2016 m. visos teiktos „Erasmus+“ paraiškos buvo patvirtintos.
- didinti ECVET svarbą ir įsitvirtinimą Lietuvoje – važiuojant mokytis, o ne stažuotis į užsienį, kyla problema, kad kompetencijos, įgytos namuose ir užsienyje nėra vertinamos tolygiai, šiai problemai spręsti buvo parengta ECVET – techninė sistema, skirta asmenų įgytų kompetencijų užskaitymui, pripažinimui, perdavimui tarp ES šalių. ECVET šiuo metu pilnai veikia tik Suomijoje, nors pagal EK priimtas nutarimas įtraukti ECVET kiekvienoje šalyje narėje, tačiau praktiškai ECVET neveikia taip, kaip turėtų, todėl kompetencijų pripažinimas skirtingose valstybėse išlieka skirtingas. Nors valstybės išsikėlusios tikslus ECVET sistema naudotis, tačiau realiai nevykdomi veiksmai judėti link realybės ir teorijos atitikimo. Ši rekomendacija padėtų skatinti tarptautiškumą „namuose“. Didinant ECVET svarbą profesinio mokymo įstaigose papildomai padidėtų ir jų populiarumas, o mobilumo chartijas turinčios įstaigos turėtų ypatingai siekti ECVET įsitvirtinimo, nes tokiu būdu atrodytų dar patikimesnės ir atitiktų pasaulinius standartus, atsirastų galimybės sudaryti strategines partnerystes, skatinant mokinių atvykimą į Lietuvą ir didinant mainų dvikryptiškumą.

Rekomendacijos dėl teisės aktų, susijusių su profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtra, parengimo arba tobulinimo:

- apibrėžti absolvento sąvoką teisiniuose dokumentuose – „Erasmus+“ suteikia galimybę praktiką užsienio valstybėse atlikti ir absolventams, kurie baigė mokslus ne seniau nei prieš 1 m., tačiau tokia sąvoka LR įstatymuose nėra apibrėžta, todėl Lietuvos absolventai neturi galimybės pasinaudoti mobilumo projektais, vykdomais „Erasmus+“, ir turi vykti į praktiką kaip darbuotojai. Absolvento sąvokos apibrėžimas oficialiai leistų „Erasmus+“ projektais pasinaudoti daugiau asmenų.
- tikslinti sąvoką „suaugusiųjų švietimas“, keičiant ją į „suaugusiųjų mokymąsis“ – esama sąvoka suponuoja, kad suaugusiųjų švietime asmenims yra suteikiama visa informacija, tačiau pats asmuo

nededa pastangų savo tobulėjimui. Sąvokos keitimas padidintų suaugusiųjų švietime dalyvaujančių asmenų supratimą apie visą procesą bei tai, kad dalyvaujant tokiame procese būtinas ir paties dalyvaujančiojo įsitraukimas.

- lengvinti programų keitimą ir tobulinimą – labai sudėtinga pakeisti formaliojo ugdymo programą iš esmės, tenka derinti ją su ŠMSM, o ši vadovaujasi labai griežtais kriterijais. Darbdaviai išsako profesijų poreikį „čia ir dabar“, ir PM sunku atsakyti į poreikį greitai, nes su darbdaviu suderinus programą, ją turi tvirtinti ŠMSM, o šis procesas užtrunka. Reiktų vykdyti modulines programas ir jas pritaikyti visos šalies mastu, kurios truktų trumpesnį laiko tarpą nei dabartinės PM programos, ypač trumpinti tas sritis, kurios yra imlios žinioms.
- reglamentuoti migracijos sąlygas praktikantams, pasiliekančiams Lietuvoje ilgesniam nei 3 mėn. laikotarpiui – šiuo metu nėra aiškaus teisinio reglamentavimo tiems, kurie nori Lietuvoje praktiką atlikti ilgiau nei 3 mėn., todėl remiantis kitų užsienio šalių patirtimi, reiktų priimti aiškius teisės aktus, nurodančius tokių praktikantų teisinę padėtį bei reikalavimus jiems.
- suteikti aukštesnį nei ISCED 4 lygį baigusiems PM – šiuo metu aukščiausias švietimo programų lygmuo yra ISCED 4, tačiau kitose užsienio valstybėse, kuriose PM įvaizdis geresnis, suteikiamas ir ISCED 6 lygmuo. Lietuvoje šiuo metu deramasi dėl ISCED 5 lygmens suteikimo. Suteikiant PM mokiniams ISCED 6 lygį, tai galėtų pritraukti į PM įstaigas daugiau mokinių, kurie kitu atveju būtų rinkęsi aukštąjį mokslą, taip pat pagerintų bendrą PM įvaizdį šalyje.

Kitos su Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros sistemos tobulinimu susijusios išvados ir rekomendacijos (kaip švietimo institucijose dirbančio personalo pasirengimas dirbti tarptautiniu lygmeniu, kokių kompetencijų stokojama ir kokias reikėtų įgyti ir pan.):

- sukurti tinklalapį, kuriame įvardijamos profesinio mokymo sritys pagal kokybę skirtingose šalyse – „Erasmus+“ internetiniame puslapyje pateikiamos profesinio mokymo įstaigos, turinčios PM mobilumo chartiją bei profesinio mokymo programų kategorijos, kuriose specializuojasi tos įstaigos (pvz. turizmas, verslas ir administravimas, mechanika ir kt.)³⁶¹. Naudojantis interaktyviu žemėlapiu nesunku susirasti švietimo įstaigą konkrečioje valstybėje, kuri specializuojasi mokiniui ar mokytojui aktualioje srityje, o kadangi švietimo įstaigos turi PM mobilumo chartijas, vadinasi įstaiga yra patikima ir yra verta į ją vykti. Tokio puslapio pagrindu galima būtų sukurti Lietuvos profesinio mokymo įstaigoms skirtą puslapį, kuriame būtų pateikta informacija, kurios valstybės pirmąją pagal konkrečias profesinio mokymo sritis, įtraukiant ir tas įstaigas, kurios neturi PM mobilumo chartijos. Tai palengvintų Lietuvos profesinio mokymo įstaigų mokinių ar mokytojų pasirinkimą, kur geriausiai vykti praktikuotis ar mokytis, kuriose valstybėse mokinys gali įgyti naudingos patirties, o ne tik pasidžiaugti geru klimatu. Konkretus bendradarbiavimo viename iš sektorių pavyzdys – Europos suvirinimo, jungimo ir pjovimo federacija (EWF) (angl. European Federation for Welding, Joining and Cutting), atsakinga už Tarptautinę mokymo, kvalifikacijos ir sertifikavimo sistemą (angl. International System for Training, Qualification and Certification), įtraukiančią tiek personalą, besinaudojantį suvirinimo įranga, tiek įmones³⁶². Ši federacija susistemintai savo internetiniame puslapyje pateikia visus „Erasmus+“ vykdomus projektus, susijusius su suvirinimu³⁶³, trumpus jų aprašymus, pateikia partneres šalis. Atsidarius tokį puslapį nesunku pasirinkti projektą, kuris profesinio mokymo įstaigų mokiniui atrodytų patraukliausiai, o pagal tai lengviau rinktis ir iš mokymo įstaigų, kurios dalyvauja konkrečiame projekte. Kitas

³⁶¹ Erasmus+. VET mobility charters. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/vet-mobility-charter_en

³⁶² European Federation for Welding, Joining and Cutting. About us. Prieiga per internetą: <https://www.ewf.be/about.aspx>

³⁶³ European Federation for Welding, Joining and Cutting. Projects. Prieiga per internetą: <https://www.ewf.be/projects.aspx>

bendradarbiavimo pavyzdys – „Food – STA“ konsorciumas (angl. European Food – STA consortium), nors skirtas aukštojo mokslo įstaigoms, tačiau veikia panašiu principu, kaip ir Europos suvirinimo, jungimo ir pjovimo federacija – pateikia žemėlapij valstybių, kurios priklauso šiai sąjungai, greta su privačių įmonių sąrašu³⁶⁴. Konsorciumo internetiniame puslapyje informacija pateikiama labai sistemingai ir aiškiai, todėl pasirinkti partnerę šalį savo praktikai yra taip pat paprasta.

- skatinti mokytojus mokytis anglų kalbos – remiantis interviu bei grupinėmis diskusijomis, mokyklos, kuriose vykdomos programos anglų kalba, sulaukia mokinių dažniau ir mobilumo projektus vykdo lengviau nei tos, kuriose nėra anglų kalba vykdomų programų ir mokytojai bendrai nelabai moka anglų kalbą. Pagal statistiką taip pat gana gerai atspindi anglų kalbos svarba valstybės patrauklumui – norint vykdyti „tarptautiškumą namuose“, populiarensės ir daugiau lankytojų (mokinių ir mokytojų) sulaukia tos valstybės, kuriose programos užsieniečiams prieinamos ne tik tos šalies valstybine, tačiau ir kita, dažniausiai anglų, kalba. Siekiant užtikrinti, kad mokytojai būtų suinteresuoti mokytis anglų kalbos, rekomenduojama svarstyti tokį reikalavimą įtraukti į kvalifikacinius reikalavimus profesijos mokytojams.
- gerinti Lietuvos įvaizdį pasaulyje – Lietuva smarkiai atsilieka nuo kitų užsienio valstybių savo tarptautiniu įvaizdžiu – nors pasaulyje valstybė yra gana mažai žinoma (jos matomumas internete ir tarptautinių pritraukiamų investicijų kiekis gerokai žemesnis nei kitų analizuotų valstybių), pagal socialinį aprūpinimą (skubiųjų medicinos paslaugų, odontologijos paslaugų suteikimo sąlygos, priemoka už medicinos paslaugas, sveikatos draudimo įsigijimo sąlygos) ji – viena patraukliausių. Visgi akivaizdu, kad socialinis aprūpinimas nėra pagrindinis kriterijus, renkantis šalį, į kurią norima atvykti. Įvaizdžio gerinimas turi būti vykdomas kompleksiskai, tobulinant visas aktualias sritis (pvz., profesinio mokymo programų kokybę, kalba, matomumas pasaulyje ir kt.).
- gerinti profesinio mokymo įstaigų įvaizdį – visuomenėje vis dar egzistuoja neigiamas profesinio mokymo įstaigų įvaizdis, kuomet manoma, kad tokiose įstaigose mokosi tik nepažangūs, nemotyvuoti, nesugebėję įstoti į aukštojo mokslo įstaigas, asmenys. Siekiant keisti tokį stereotipą rekomenduojama atnaujinti profesinio mokymosi(si) aplinką, tobulinti profesijos mokytojų kompetencijas, didinti profesinio mokymo kokybę, aktyviau vykdyti sėkmės istorijų sklaidą, absolventų pasiekimus.
- siekiant įtraukti daugiau suaugusiųjų į švietimo ir mokymo programas efektyviau pritaikyti švietimo sistemą suaugusiesiems – kadangi Lietuva atsilieka nuo Suomijos, Danijos ir Austrijos bei ES vidurkio pagal suaugusiųjų dalyvavimą švietimo ir mokymo programose, remiantis Danijos pavyzdžiu, galima sukurti panašią į jų vykdomą „Euv“ programą 25 m. ir vyresniems asmenims, suteikiant galimybes mokytis suaugusiesiems pritaikytose profesiniomokymo programose, kurios atsižvelgia į faktą, jog suaugusieji jau turi įgiję išsilavinimą arba turi adekvačios darbinės patirties. Kitas siūlymas – įgyvendinti panašią reformą, kuri įgyvendinta Danijoje 2014 m., kurios pagrindinis tikslas – kad visi iki 30 metų amžiaus, neturintys darbo ir gaunantys socialines išmokas asmenys, dalyvautų švietimo ir mokslo programose. Danijoje suaugusiųjų švietime ir mokymo programose dalyvauja beveik tris kartus daugiau žmonių nei ES vidurkis, o bendras jos rezultatas pagal šį rodiklį – gerokai didesnis nei visų likusių analizuotų valstybių, tad akivaizdu, kad šios dvi priemonės tikrai veiksmingos. Šiomis dviejomis priemonėmis Lietuvoje būtų galima padidinti suaugusiųjų įsitraukimą į švietimo programas bei pagerinti bendrą suaugusiųjų švietimo įvaizdį šalyje, taip pritraukiant užsienio suaugusius besimokančiuosius.

³⁶⁴ European Food-STA. EU Food-STA Consortium. Prieiga per internetą: <https://www.food-sta.eu/consortium>

- vykdyti tarptautinį mobilumą naudojantis ne tik „Erasmus+“ ir „Nordplus“ mobilumo programomis – Danijoje mokytojų ir mokinių mobilumas vykdomas naudojantis „DK-USA“ ir „Teach in USA“ programomis. „DK-USA“ programa skirta profesinio mokymo įstaigų Danijoje ir JAV koledžų kooperacijai skatinti³⁶⁵. Programa finansuoja tiek mokinių, tiek mokytojų keliones ir gyvenimą JAV. Kita programa „Teach in USA“ skirta išskirtinai tik dėstytojams ir mokytojams. Ši programa leidžia mokytojams metus laiko mokyti JAV³⁶⁶. Ji yra atvira visiems mokytojams, kurie turi pakankamas anglų kalbos žinias ir bent 2 m. patirtį mokytojo karjere. Į JAV išvykę mokytojai, įskaitant ir profesinio mokymo įstaigų mokytojus, dirba tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir jų vietiniai kolegos. Remiantis Danijos praktika, galima sukurti ir programą, panašią į „PIU“, kur mokinių mobilumą praktikai remia šalies įmonės, mokančios į bendrą fondą privaloma tvarka. Ši rekomendacija paskatintų mokinius ir mokytojus vykti ne tik į ES šalis, tačiau pasisemti gerosios praktikos ir žinių JAV ir kitų šalių.
- sukurti tinklalapį, kuriame būtų pateikiama suaugusiems aktuali informacija apie profesijas, jų keitimą ir t. t. – interviu ir grupinių diskusijų metu nustatyta, kad suaugusiems reikalinga „vieno langelio“ principu veikianti sistema, kurioje būtų pateikta visa informacija apie profesijų keitimą, tobulinimą ir pan. (kursų organizatoriai, kontaktai, trukmė, kt.).
- sukurti vieningą duomenų bazę, kurioje būtų kaupiami duomenys apie „Erasmus+“ ir kitais būdais vykdomą tarptautinį mobilumą – šiuo metu Lietuvoje profesinio mokymo įstaigos nėra teisiškai įpareigosios pildyti statistikos apie vykdomus tarptautinius mobilumus, todėl labai sunku surinkti vieningus, tikslius duomenis. Sukūrus vieningą duomenų bazę, kurioje būtų renkama informacija apie visus vykdomus tarptautinius mobilumus, ir teisiškai įpareigojus mokymo įstaigas pildyti šią duomenų bazę, būtų daug lengviau pamatuoti mobilumo mastą Lietuvoje. Duomenų bazės pavyzdžiu galėtų būti ŠVIS esantis aukštojo mokslo mobilumo veiklų registras, kurį pildyti įpareigos aukštojo mokslo institucijos.
- paskatinti profesinio mokymo įstaigų direktorius skatinti tarptautiškumą – šiuo metu profesinio mokymo įstaigų direktoriai nėra įpareigoti skatinti tarptautiškumą savo iniciatyva, todėl galima būtų papildyti direktorių priedų išmokėjimo tvarką, įtraukiant reikalavimą vykdyti tam tikras tarptautiškumo veiklas, pagal kurias iš dalies priklausytų direktorių priedų dydžiai. Taip pat direktoriai tvirtina mokytojų pareigybių aprašymus, kuriuose gali įtraukti reikalavimą mokytojams mokėti anglų kalbą.
- patobulinti statistikos apie suaugusiųjų švietimą kaupimą, suvienodinant „suaugusiųjų švietimo“ sąvokos prasmę su kitomis Eurostato valstybėmis – Eurostatas kaupia duomenis apie kiekvienos šalies suaugusiuosius, dalyvaujančius švietimo ar mokymosi procesuose per paskutinės 4 savaites nuo apklausos atlikimo. Šis rodiklis yra vienas iš nedaugelio suaugusiųjų švietimo rodiklių, bendrų visoms Eurostato šalims, pagal kurį galima lyginti skirtingas valstybes, tačiau pačio rodiklio esmė grįsta „suaugusiųjų švietimo“ sąvoka, kurią skirtingos šalys apibrėžia skirtingai (Airijoje į suaugusiųjų švietimo sąvoką neįtraukiamas visas švietimas, tik tęstinis mokymas, Lietuvoje suaugusiais laikomi asmenys nuo 18, o Suomijoje – nuo 25 m., Austrijoje į sąvoką įtraukiamas švietimas, vykstantis po to, kai asmuo jau būna įgijęs kažkokį išsilavinimą). Norint tiksliai kaupti palyginamą informaciją apie suaugusiųjų švietimą visose Eurostato valstybėse, būtina konkrečiai apibrėžti, koks švietimas ir mokymasis patenka į „suaugusiųjų švietimo“ sąvoką.

³⁶⁵ European Commission. Bilateral Agreements and Worldwide Cooperation. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/bilateral-agreements-and-worldwide-cooperation-18_en

³⁶⁶ Ten pat.

- dalyvauti tarptautiniuose profesinio meistriškumo konkursuose ir rengti profesinio meistriškumo konkursus Lietuvoje – Lietuvos profesinio mokymo įstaigų atstovai nuo 2008 m. dalyvauja „Eurosills“ profesinio meistriškumo konkurse, kur jauni asmenys turi galimybę parodyti savo meistriškumą, o profesinio mokymo įstaigos gali pasireklamuoti ir pristatyti save plačiai tarptautinei auditorijai. Dalyvavimas dar didesnio masto konkurse „Worldskills“ užtikrintų didesnę Lietuvos profesinio mokymo įstaigų matomumą ir populiarumą pasaulyje, net jei atstovams nepavyktų laimėti jokių apdovanojimų, o tokiais pat vertinimo standartais pagrįstų konkursų organizavimas Lietuvoje padėtų priartinti nacionalinius profesinio mokymo standartus prie Europos ir pasaulio lygio³⁶⁷.

³⁶⁷ Latvijoje organizuojamas profesinio meistriškumo konkursas „SkillsLatvia2019“ yra nacionalinio lygio, tačiau vadovaujasi „Eurosills“ konkurso vertinimo ir užduočių standartais, taigi remiantis šiuo pavyzdžiu galima tarptautinius standartus pritaikyti ir Lietuvoje.

2 Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikės strategijos iki 2030 metų projektas

LIETUVOS PROFESINIO MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO TARPTAUTIŠKUMO PLĖTROS ILGALAIKĖ STRATEGIJA IKI 2030 METŲ

I. PASKIRTIS IR BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikė strategija iki 2020 metų parengta siekiant sukurti pagrindą Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo kryptingai tęstinei plėtotei.
2. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ išreiškiama Lietuvos vizija – moderni, veržli, atvira pasauliui, puoselėjanti savo nacionalinį tapatumą šalis. Pagrindinės kryptys, kuriose vykdomi pokyčiai – sumani visuomenė, sumani ekonomika ir sumanus valdymas. Šios sumanios Lietuvos visuomenės pagrindas – išsilavinę žmonės. Vykstantys demografiniai pokyčiai – darbingo amžiaus gyventojų mažėjimas, visuomenės senėjimas, emigracija – lemia darbo jėgos mažėjimą, todėl vis labiau jaučiamas jos trūkumas. Dėl kasdien vis labiau stiprėjančios globalizacijos didėja kvalifikuotų specialistų poreikis visame pasaulyje. Darbdaviai ieško darbuotojų pagal labai specifinius, tik tai darbo sričiai keliamus reikalavimus, todėl kyla poreikis plėtoti profesinio mokymo tarptautiškumą, pasiūlant pasaulio rinkai konkurencingus specialistus. Toks globalus specialistų poreikis skatina Lietuvą atsigręžti į pasaulį ir pritaikyti savo profesinio mokymo programas prie tarptautinių, europinių standartų, atverti savo rinkas gabiems profesinio mokymo mokiniams iš užsienio ir įsilieti į vis globalėjantį pasaulį. Europos Sąjungos politikoje, profesinio mokslo svarba taip pat didelė, o profesinio mokslo tarptautiškumo skatinimui sukurti atskiri mobilumo projektai, vykdomi tarp ES valstybių. Profesinio mokslo pripažinimo suvienodinimui sukurta „ECVET“ sistema, padedanti pripažinti tarptautiškai įgytas profesines kompetencijas. Suaugusiųjų švietimo svarba Lietuvoje taip pat vis didėja – „Lietuva 2030“ strategijoje vienas iš rodiklių siekinių – dalyvavimo viso gyvenimo mokymosi procese pagausėjimas, šio rodiklio atitikmuo – suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi procese – siekiamas padidinti ir Europos Komisijos „Švietimo ir mokymo stebėsenos 2018 biuletenyje“. Europos lygmeniu sukurti mobilumo projektai suaugusiųjų švietimo darbuotojams, taip siekiant paskatinti suaugusiųjų švietimo tarptautiškumą. Tačiau tiek profesiniame mokyme, tiek suaugusiųjų švietime yra sričių, kurias reikia ir kurias galima tobulinti, norint pasiekti aukštą tarptautiškumo šiose srityse lygį ir užtikrinti geriausią profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo kokybę Lietuvoje.
3. Strategijos ir jos priemonių plano pagrindiniai tikslai – sukurti tarptautiškumo profesiniame mokyme ir suaugusiųjų švietime gaires, kurios numatytų tarptautiškumui skatinti skirtų veiklų priemones bei pagrindines plėtros kryptis ir užtikrintų tokių veiklų kokybę, padėtų siekti Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo strateginių tikslų įgyvendinimo ir pripažinimo tarptautiniu mastu.
4. Strategijos ir jos priemonių plano įgyvendinimas užtikrins nacionalinių profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo prioritetinių plėtros kryptių ir tarptautiškumo veiklų integralumą ir veiksmingumą, skatins kvalifikuotų specialistų, konkurencingų Lietuvos ir tarptautinėje darbo rinkoje, rengimą, stiprins ir gerins tarpregioninį bendradarbiavimą, prisidės prie teigiamo Lietuvos profesinio

mokymo ir suaugusiųjų švietimo įvaizdžio kūrimo, geresnio profesinio mokymo atitikimo darbdavių poreikiams ir geresnio besimokančiųjų įsadarbinimo pabaigus mokymosi programą.

5. Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumas gali būti skirstomas į tarptautiškumą „namuose“ (pavyzdžiui, didesnis tarptautiškumo dimensijos įtraukimas į mokymo programas bei jų pritaikymas užsienio mokinių poreikiams) bei „užsienyje“ (pavyzdžiui, mokinių mobilumas ir naujų mokinių priėmimas į mokymo programas savo valstybėje ir už jos ribų, darbuotojų mobilumas, tarptautinės institucinės partnerystės bei pagalba ir plėtros veikla besivystančiuose regionuose, dalyvavimas tarptautiniuose meistriškumo konkursuose). Tarptautiškumo plėtra yra neatsiejama profesinio ir suaugusiųjų švietimo tobulėjimo dalis, kadangi pasinaudojant tiek mobilumo, tiek bendradarbiavimo veiklomis galime turtinti ir tobulinti savo švietimo sistemą bei semtis gerosios patirties iš kitų valstybių.
6. Sąvokos, naudojamos šiame dokumente (apibrėžimai pateikti remiantis Lietuvos respublikos profesinio mokymo įstatymu, „Erasmus+“ programos vadovu ir kt. dokumentais):
 - 6.1. Absolventas – asmuo, kuris profesinio mokymo programą baigė ne seniau nei prieš 12 mėn.
 - 6.2. EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros programa.
 - 6.3. ECVET – Europos profesinio mokymo kreditų sistema.
 - 6.4. ES – Europos Sąjunga.
 - 6.5. Formalusis profesinis mokymas – profesinis mokymas, vykdomas pagal formaliojo profesinio mokymo programas, kurias pabaigus suteikiama kvalifikacija ar jos dalis.
 - 6.6. Modulinis profesinis mokymas – mokymas pagal profesinio mokymo programą, sudaromą iš savarankiškų privalomųjų ir pasirenkamųjų modulių atsižvelgiant į kvalifikacijos specifiką ir asmens bei darbo rinkos poreikius.
 - 6.7. Mokymasis visą gyvenimą – visa mokymosi bet kuriuo asmens amžiaus tarpsniu veikla siekiant tobulinti asmenines, pilietines, socialines ir profesines kompetencijas.
 - 6.8. Neformalusis profesinis mokymas – profesinis mokymas, vykdomas pagal neformaliojo profesinio mokymo programas, kurias pabaigus suteikiama kompetencija (kompetencijos), kuri (kurios) gali būti pripažįstamos kaip įgyta kvalifikacija ar jos dalis.
 - 6.9. Pameistrystės profesinio mokymo organizavimo forma – profesinio mokymo organizavimo būdas, kai mokymas ar jo dalis vykdoma darbo vietoje: įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, ūkininko ūkyje, pas laisvąjį mokytoją.
 - 6.10. Profesinio mokymo įstaiga – mokykla ar kita įstaiga, kurios pagrindinė veikla – profesinis mokymas.
 - 6.11. Profesinis mokymas – mokymas, vykdomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas ir įregistruotas profesinio mokymo programas ar jų modulius. Mokomas asmuo įgyja kvalifikaciją (arba jos dalį), atitinkančią profesinį standartą, ar ją tobulina, keičia arba įgyja kompetenciją, reikalingą įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti.
 - 6.12. Tęstinis mokymasis – mokymosi visą gyvenimą dalis, apimanti formalųjį, neformalųjį švietimą ir savišvietą, kai asmens įgyta kompetencija gali būti pripažįstama kaip baigta formaliojo švietimo programos dalis.
7. Lietuvos profesinis mokymas ir suaugusiųjų švietimas yra grindžiami humanizmo, demokratiškumo, atsakingumo, geranoriškumo, orumo, tolerancijos, kolektyvinio darbo, pagarbos kitoms kultūroms, bendruomeniškumo, profesionalumo, atvirumo pokyčiams, pilietiškumo, lankstumo principais.

8. Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumas remiasi kontekstualumo, lygių galimybių, tęstinumo, veiksmingumo, mokymosi visą gyvenimą, orientavimosi į tarptautinius kokybės standartus principais.
9. Fundamentiniai strategijos įgyvendinimo principai – profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategija apima ir sritis, kurios susijusios su platesniais tikslais nei profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo sritys, todėl ši strategija turi padėti įgyvendinti ir šiuos bendrus Lietuvos visuomenės strateginius tikslus:
 - 9.1. piliečius paversti aktyviais demokratinės visuomenės nariais bei lavinti jų kūrybines galias ir gebėjimus;
 - 9.2. Lietuvai tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi;
 - 9.3. paversti Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, ugdyti veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį;
 - 9.4. sukurti aplinką plėtoti šalies materialinei ir dvasinei gerovei, kurią apibendrintai nusako žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika;
 - 9.5. plėtoti modernią profesinio mokymo sistemą, atitinkančią besimokančio asmens, visuomenės ir valstybės poreikius ir užtikrinančią profesinio mokymo įstaigų absolventų profesinės veiklos galimybes.
10. Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikė strategija iki 2030 metų ir jos priemonių planas parengti remiantis šiais dokumentais: Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ (2012 m. gegužės 15 d. Nr. XI-2015), Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija (2013 m. gruodžio 23 d. Nr. XII-745), Mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų planu (2017 m. birželio 28 d. Nr. V-536), Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymu (2017 m. gruodžio 14 d. Nr. XIII-888), Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymu (2014 m. liepos 10 d. Nr. XII-1018), Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa (2016 m. balandžio 6 d. nutarimas Nr. 347), strategija „Europa 2020“, EBPO rekomendacijomis Lietuvai, Europos Komisijos „Švietimo ir mokymo stebėsenos biuleteniais“, Europos semestrais, CDEFOP ataskaitomis ir kitais aktualiais dokumentais.

II. STRATEGIJOS POREIKIO PAGRINDIMAS IR TARPTAUTIŠKUMO KRYPTYS

Atsižvelgiant į tai, kad:

11. 2018 m. mobilumo projektuose dalyvavo beveik 4 proc. visų profesinio mokymo įstaigų mokinių, mokytojų dalis siekė 20 proc. nuo visų profesijos mokytojų. Į Lietuvą atvykstančiųjų (profesinio mokymo įstaigų mokinių ir personalo) skaičius vienas mažiausių, palyginti su kitomis šalimis - iš 33 šalių pagal atvykstančiųjų skaičių Lietuva 2016 m. duomenimis buvo 25 vietoje. Išvykstančiųjų skaičius daugiau nei du kartus lenkia atvykstančiųjų skaičių.
12. Švietimo mainų paramos fondo 2018 m. atliktos apklausos rezultatai parodė, kad profesinio mokymo įstaigų mokiniai, dalyvavę mobilumo projektuose, teigiamai vertino įgytą patirtį. Dalyvavimas mobilumo projektuose prisidėjo prie bendravimo, kalbos, prisitaikymo, darbo komandoje bei konfliktų sprendimų gebėjimų gerinimo. Mokiniai mobilumo projektuose patobulino savo bendrąsias kompetencijas, profesinius gebėjimus, pagerino verslumą, įgijo pasitikėjimo kurti savo verslą.
13. Profesijos mokytojų dalyvavimas mobilumo projektuose gerokai didesnis nei mokinių, tačiau 2016 – 2018 m. laikotarpiu mobilumo projektuose dalyvaujančių profesijos mokytojų skaičius mažėjo: 2016 m. mobilumo projektuose dalyvavo 543 profesijos mokytojai, 2017 m. – 487, 2018 m. – 471.

14. Tarp Švietimo mainų paramos fondo vykdomų nacionalinių programų viena yra skirta atvykstantiems užsienio dėstytojams ir mokslininkams, tačiau apsiribojama tik aukštojo mokslo įstaigomis, tad speciali parama užsienio profesinio mokymo įstaigų mokytojų pritraukimui nėra skiriama.
15. 2014–2017 m. profesinio mokymo įstaigų patvirtintų paraiškų dalyvauti mobilumo projektuose skaičius sumažėjo beveik 32 proc., mobilume dalyvaujančių asmenų skaičius tuo pačiu laikotarpiu išaugo beveik 1 proc. Tai rodo, kad nors paraiškų patvirtinama mažiau, tačiau dalyvių aktyvumas ir noras dalyvauti mobilumo projektuose – auga.
16. Lietuvos profesinio mokymo įstaigos vienos aktyviausių, palyginti su užsienio šalių profesinio mokymo įstaigomis, dalyvaujant projektuose, skirtuose tarptautinių partnerystės tarp profesinio mokymo įstaigų vystymui, naujų produktų kūrimui ar jau egzistuojančių platinimui („Erasmus+“ KA2 strateginės partnerystės), profesinio mokymo kokybės ir naujovių skatinimui.
17. Dalis profesinio mokymo įstaigų savo strateginiuose planuose turi nusimačiusios veiksmus, susijusius su tarptautiškumo didinimu. Veiksmai apima tokias veiklas, kaip profesijos mokytojų stažavimasis ir mokinių praktika užsienio šalyse ar įstaigos žinomumo didinimas, dalyvaujant respublikiniuose ir tarptautiniuose konkursuose.
18. Profesinio mokymo įstaigos savo strateginiuose planuose nurodo mažą atvykstančiųjų iš užsienio šalių asmenų skaičių, kurį neretai lemia mokymo bazės, įgūdžių ar pakankamo finansavimo trūkumas. Daugumoje planų kaip viena iš silpnųjų vykdyti ir dalyvauti tarptautiškume įvardijami nepakankami pedagogų užsienio kalbų (ypač anglų kalbos) įgūdžiai.
19. Dalis profesinio mokymo įstaigų turi pasirengusias tarptautiškumo strategijas, kuriose taipogi įvardijama užsienio kalbos įgūdžių stoka, ribotoji dalyvavimą mobilumo projektuose, kas lemia dalies lėšų, skirtų mokytojų kvalifikacijai ir kompetencijoms tobulinti, mokyklos infrastruktūrai gerinti, praradimą.
20. Profesinės mokymo įstaigos turi pasirašiusios po kelias ar keliolika sutarčių su užsienio profesinio mokymo įstaigomis, tačiau Lietuvos profesinio mokymo įstaigos projektuose dažniausiai dalyvauja kaip savo atstovus siunčiančios, o ne priimančios organizacijos. Siekiant tarptautiškumo ir konkurencingumo didinimo būtina skatinti dvikryptiškumą.
21. Profesinio mokymo įstaigose mokymo programos pagrinde vykdomos valstybine kalba, tai yra pagrindinis veiksnys, kuris riboja užsienio mokinių atvykimą į Lietuvą. Viena iš priežasčių, kodėl užsieniečiams nepriimtina mokytis Lietuvos profesinio mokymo įstaigose, yra tai, kad mokymo programos nevykdomos anglų kalba. Vietiniams profesinio mokymo įstaigų mokiniams taip pat turėtų būti sudarytos galimybės mokytis anglų kalba, taip didinant savo, kaip būsimų specialistų, kompetencijas. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro vykdyta profesinio mokymo įstaigų mokyklų mokytojų apklausa atskleidė, kad labiausiai mokytojams trūksta užsienio (vienos iš ES šalių, o ypač – anglų) kalbos žinių, o tai galima įvardinti kaip kliūtį tarptautiškumo didinimui ir programų vykdymui anglų kalba.
22. Europos valstybių kas dvejus metus rengiamame profesinio meistriškumo konkurse „Eurosills“, kuriame varžosi Europos jaunuoliai iki 25 metų, atstovaujantys savo profesiją, 2018 m. Lietuvos profesinio mokymo įstaigų atstovams nepavyko laimėti nei vieno aukso, sidabro ar bronzos medalio jokiaje srityje, tačiau laimėtas vienas meistriškumo apdovanojimas (angl. medallion for excellence), o Lietuva iš 27 valstybių užėmė 22 vietą. Pasiekimai tokia konkurse ne tik sudomina pačius profesinio mokymo įstaigų mokinius ir pritraukia jaunus žmones mokytis ir tobulėti, tačiau padeda reklamuotis Lietuvos profesinio mokymo įstaigoms užsienyje – vien dalyvavimas tokio lygio renginyje

- garantuoja, jog įstaigos, kurių atstovai dalyvauja Europinio lygio meistriškumo konkursuose, užsitikrina gerą įvaizdį pasaulyje bei gali pasireklamuoti plačiai, tarptautinei auditorijai.
23. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro 2016 m. atliktoje ECVET diegimo Lietuvoje apžvalgoje nurodyta, kad ECVET nauda nėra pakankamai suvokiama profesinio mokymo įstaigų personalo. ECVET taikymas palengvina užsienyje įgytų kompetencijų / išsilavinimo pripažinimą.
 24. 2015 m. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros atliktame profesinio mokymo įstaigų kokybės vertinime geriausiai įvertinta informavimo ir karjeros sritis, apimanti mokinių priėmimo planavimą, absolventų užimtumą, informavimą apie programų įgyvendinimą. Prasčiausiai įvertinta mokymosi visą gyvenimą sritis, apimanti programų ir kursų pasiūlą, pereinamumo tarp skirtingų švietimo grandžių vertinimą.
 25. Lietuvos geografinė padėtis yra patogi atvykstantiems iš užsienio šalių. Šalis gali būti pasiekama įvairiais būdais – oro, vandens ir sausumos transportu. Lietuva pasižymi itin sparčiu interneto ryšiu – pagal belaidžio ryšio spartą pasaulyje šalis yra pirmoje vietoje, o pagal bendrą mobiliojo interneto spartą – 8-oje. Lietuva turi išsilavinusios šalies įvaizdį – užima 4 vietą ES pagal mokslo, matematikos, kompiuterių, inžinerijos, gamybos ir statybos srities bakalauro skaičių; 2-oje vietoje ES pagal jaunimo dalį su aukštesniu išsilavinimu; 84 proc. specialistų kalba angliškai. Taip pat Lietuvoje palankus žemas kainų lygis, lyginant su kitoms 27 Europos šalimis – Lietuvoje kainų lygis didesnis tik už 4 valstybes. Mokiniai ir studentai gali lengvai išsiversti ir su 500 Eur per mėnesį net įtraukiant laisvalaikio veiklas, maistą ir kt.
 26. Lietuva Pasaulio verslo forumo sudarytame 2017–2018 m. konkurencingumo reitinge, parodančiame makroekonomikos situaciją, valstybės institucijų darbo kokybę, švietimą, sveikatos paslaugas ir kt., užėmė 41 vietą iš 137 šalių. Pagal Jungtinių tautų sudaromą HDI (angl. Human Development Index) indeksą, atspindintį gyventojų socioekonominę padėtį, išsivystymą ir BVP, Lietuva 2017 m. užėmė 35 vietą iš 189 šalių. Šalių žinomumą ir savęs pristatymą pasaulyje analizuojančios „Bloom Consulting“ agentūros sudaryti 2017 m. reitingai rodo, kad Lietuva užima tik 105 vietą iš 193 pasaulyje ir 35-ą iš 42 Europoje. Šiame reitinge vertinamas šalies matomumas internete ir kitose žiniasklaidos priemonėse, susidomėjimas šalimi, vertinamas užsienio investicijų lygis, investicijas pritraukiančių organizacijų šalies įvaizdžio kūrimo strategijos ir pan. Pagal to paties reitingo talentų sekciją (kiek šalis patraukli ir įdomi užsienio talentams) Lietuva užima tik 100-ąją vietą. Pasaulio talentų konkurencingumo indekso (angl. Global Talent Competitiveness Index), kuris analizuoja valstybės politiką ir praktikas, leidžiančias šaliai vystytis, pritraukti ir optimizuoti žmogiškąjį kapitalą, kuris prisideda prie valstybės našumo ir gerovės, duomenimis Lietuva 2017 m. užėmė 33 iš 118 vietų.
 27. Valstybinėje švietimo 2013–2020 metų strategijoje buvo numatyta, kad 2017 m. suaugusiųjų švietime dalyvautų ne mažiau kaip 8 proc. šalies gyventojų, tačiau tais pačiais metais besimokančiųjų suaugusiųjų dalis siekė 5,9 proc. Suaugusiųjų švietimo koordinatoriai, kurie veiklą vykdo savivaldybėse, prisideda prie suaugusiųjų mokymosi tirdami savivaldybių gyventojų poreikius ir rūpinamiesi, kad suaugusieji mokytųsi tai, ko labiausiai reikia jų asmeniniam ir profesiniam augimui, tačiau koordinatorių veiklos nepakanka siekiant padidinti suaugusiųjų įtrauktį.
 28. Mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų plane, siekiant įgyvendinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir karjeros modelio sukūrimo ir įdiegimo priemonę, vienas iš veiksmų, susijęs su tarptautiškumu, nurodomas siekis didinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo sistemos tarptautiškumo plėtrą, tačiau šis veiksmas labai abstraktus ir nėra detalizuojama, kokiomis priemonėmis tarptautiškumą didinti.
 29. Priklausant asociacijoms bendradarbiaujama su keletu skirtingų organizacijų, kurios yra asociacijos narės – taip suteikiama galimybė mažesniems įmonėms ir jų atstovams bei mokykloms įsitraukti į

mainų programas ir dalintis gerąja patirtimi vykdant pameistrystės tipo profesinio mokymo programas, o nuo klasterių teikiamos paraiškos galėtų padėti sėkmingiau dalyvauti mobilumo projektuose.

30. 2017 m. iš 76 profesinio mokymo įstaigų tik 12 įstaigų (beveik 16 proc.) suteikė galimybę ugdyti gebėjimus pameistrystės forma, kai tuo tarpu Vokietijoje net 60 proc. profesinio pirminio mokymo vyksta pameistrystės būdu. Tokia mokymo sistema yra lanksti ir užtikrina greitą darbuotojų prisitaikymą prie įmonių poreikių.
31. Lietuvoje nėra registro, kuriame būtų renkama informacija apie mokymo įstaigų vykdomą mobilumą, todėl nėra patikimų ir tikslių duomenų, kuriais remiantis būtų galima nustatyti šalies profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų vykdomo mobilumo apimtį.

Taip pat įvertinant, tai, kad:

32. Tarptautiškumas ne tik yra darbo rinkoje vertinama savybė, bet vertybė savaime. Visai visuomenei bus naudinga, jei būsimi piliečiai (taip pat ir specialistai) turės gebėjimų, reikalingų vis labiau globaliuoju tampančiame verslo pasaulyje ir apskritai vis įvairesne tampančioje Europoje ir pasaulio visuomenėse.
33. Tarptautiniai ryšiai, projektai ir bendradarbiavimas sukuria galimybes mokytis darbo vietoje arba mokytis užsienyje, mokytojams ir kitiems darbuotojams keistis patirtimi, atlikti lyginamąją analizę ir vykdyti plėtrą, taip pat gerinti kokybę ir konkurencingumą pasaulinėje darbo rinkoje.
34. Strateginis tarptautinės veiklos koordinavimas ir įgyvendinimas didina mokytojų ir besimokančiųjų asmenų motyvaciją, tobulinamos bendrosios kompetencijos, įgyjamas geresnis parengimas, kompetencijos ir gerėja profesinio mokymo prestižas. Šių rezultatų poveikis: kvalifikaciją įgijusių asmenų kompetencija geriau atitinka darbdavių poreikius ir yra naudinga verslui ir pramonei.
35. Profesinio mokymo įstaigų vadovų ir kitų darbuotojų mobilumas prisideda siekiant strateginių organizacijos tikslų. Strateginių partnerystių įgyvendinimas gerina profesinio mokymo kokybę ir daro jį patrauklesnį.
36. Bendrieji gebėjimai, tokie kaip kalbų mokėjimas, skirtingų kultūrų pažinimas arba tinklaveika ir projektų įgūdžiai yra darbuotojų profesinių įgūdžių dalis, jų gerinimas priskiriamas asmeniniam ir profesiniam tobulėjimui.
37. Dalyvavimas tarptautiniuose konkursuose suteikia galimybę profesinio mokymo įstaigoms palyginti savo teikiamų mokymo paslaugų kokybę ir praktiką su kitų šalių ir pagerinti mokymo įstaigos mokinių ir personalo įgūdžius ir tarptautinius gebėjimus.
38. Tarptautiškumo vykdymas savo šalyje taip pat prisideda ir prie profesinio mokymo įstaigų įvaizdžio gerinimo, kadangi tai apima mokymo paslaugų teikimą užsienio kalba, virtualų mobilumą arba tarptautinį bendradarbiavimą pasitelkiant socialinius tinklus.
39. Suaugusiųjų mokymasis yra naudingas suaugusiųjų besimokančiųjų gerovei, sveikatai, atvirumui idėjoms, įsidarbinamumui ir produktyvumui. Dalyvavimas suaugusiųjų mokymosi procese taip pat mažina nusikalstamumo ir skurdo rodiklius, didina aktyvų pilietiškumą.

Išskiriamos šios pagrindinės Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo kryptys:

40. tarptautiškumo didinimas;
41. kokybės ir patrauklumo didinimas;
42. pasiruošimo karjerai gerinimas.

III. STRATEGIJOS VIZIJA, MISIJA, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

43. Strategija savo siekais, uždaviniais ir priemonėmis numato Lietuvos profesinio mokslo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros vizijos ir misijos įgyvendinimą.
44. Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros vizija – Lietuvos profesinis mokymas ir suaugusiųjų švietimas konkurencingi ir patrauklūs tarptautiniu mastu, sudarantys geras galimybes mobilumui „užsienyje“ ir tarptautiškumui „namuose“, perimant geriausias pasaulio praktikas ir jas pritaikant.
45. Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo misija tarptautiškumo kontekste – skatinti tarptautinę partnerystę tarp profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų, aktyviai dalyvauti mobilumo projektuose, prisitaikyti prie kintančio pasaulio bei darbdavių poreikių.
- 46. Strategijos tikslai:**
 - 44.1. didinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumą (toliau – pirmasis Strategijos tikslas).
 - 44.2. užtikrinti kokybišką profesinį mokymą ir suaugusiųjų švietimą bei didinti jo tarptautinį patrauklumą (toliau – antrasis Strategijos tikslas).
 - 44.3. paruošti besimokančiuosius sėkmingai karjerai globalioje konkurencinėje darbo rinkoje (toliau – trečiasis Strategijos tikslas).
- 47. Pirmajam Strategijos tikslui „Didinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumą“ pasiekti numatomi uždaviniai:**
 - 45.1. kryptingai plėtoti ilgalaikes partnerystes su Lietuvos ir ES partneriais;
 - 45.2. suderinti teisinę aplinką;
 - 45.3. skatinti mokinių aktyvesnį dalyvavimą mobilumo projektuose;
 - 45.4. suaktyvinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo skatinimą.
- 48. Antrajam Strategijos tikslui „Užtikrinti kokybišką profesinį mokymą ir suaugusiųjų švietimą bei didinti jo patrauklumą“ pasiekti numatomi uždaviniai:**
 - 46.1. atnaujinti ir plėtoti mokymo(si) bazę ir programas ir jas pritaikyti mokinių poreikiams;
 - 46.2. plėtoti ir gerinti pameistrystės profesinio mokymo formą;
 - 46.3. plėtoti mokytojų kvalifikaciją ir tobulinti kompetencijas profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigose;
 - 46.4. įtraukti suaugusiuosius į švietimo procesą;
 - 46.5. gerinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įvairumą Lietuvoje ir pasaulyje.
- 49. Trečiajam Strategijos tikslui „Paruošti besimokančiuosius sėkmingai karjerai visame pasaulyje“ pasiekti numatomi uždaviniai:**
 - 47.1. suteikti mokiniams reikalingų bendrųjų ir profesinių kompetencijų, pripažįstamų globaliai;
 - 47.2. pritaikyti mokymo programas darbo rinkos poreikiams ir globalizacijos kontekste.
50. Strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimas apima socialinės ir teisinės aplinkos gerinimą, mokymosi ir praktikos tarptautinimą, profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo skatinimo rinkodarą.

IV. STRATEGINIŲ NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMAS

51. Strategijos įgyvendinimo priemonės, jų įgyvendinimo laikotarpis, įgyvendinimo lėšų poreikis ir galimi finansavimo šaltiniai bei atsakingos institucijos pateikiami šio dokumento 1 priede.
52. Rekomendacinės nuostatos dėl prioritetinių regionų ir šalių, į kurias būtų nukreipta tarptautiškumo plėtra, pateikiama 2 priede.
53. Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo skatinimo gairių rekomendacijos pateikiamos 3 priede.
54. Strategijos tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimą koordinuoja vykdo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, stebėseną vykdo jos įgaliota institucija, kuri, esant poreikiui, teikia siūlymus Strategijos tobulinimui.

Lietuvos profesinio
mokymo ir suaugusiųjų
švietimo tarptautiškumo
plėtros ilgalaikės strategijos
iki 2030 metų
1 priedas

LIETUVOS PROFESINIO MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO TARPTAUTIŠKUMO PLĖTROS ILGALAIKĖS STRATEGIJOS IKI 2030 METŲ ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS (REKOMENDACINIS)

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
1 tikslas. Didinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumą								
1.1. Kryptingai plėtoti ilgalaikes partnerystes su Lietuvos ir ES partneriais								
1.1.1.1.	Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų jungimasis į asociacijas, klasterius	Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų, įsitraukusių į asociacijas, klasterius, dalis, proc.	30 proc. iki 2022 m. 50 proc. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
1.1.2.	Skatinti (vykdant aktyvią komunikaciją) profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigas dalyvauti tarpvalstybiniuose mobilumo projektuose	Mokinių, dalyvaujančių profesinio mokymo mobilumo projektuose, dalis, nuo visų profesinio mokymo mokinių, proc.	4 proc. kasmet iki 2022 m. 10 proc. kasmet nuo 2022 m. iki 2030 m.	2019–2030 m.	-	Erasmus+ programa, Nordplus programa, Valstybės biudžeto lėšos, ES struktūrinių programų lėšos	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Švietimų mainų paramos fondas, profesinio mokymo įstaigos	Daryk tai
		Profesinio mokymo įstaigų mokytojų, dalyvaujančių profesinio mokymo mobilumo projektuose, dalis, proc.	30 proc. kasmet iki 2022 m. 40 proc. kasmet nuo 2022 m. iki 2030 m.					
		Įgyvendintų projektų, apimančių bendradarbiavimo, mobilumo veiklas, (pvz., Nordplus, Erasmus+ ir kt.) skaičius, vnt.	75 vnt. kasmet iki 2022 m. 100 vnt. kasmet nuo 2022 m. iki 2030 m.					

³⁶⁸ Priemonės suskirstytos į „žinok tai“ ir „daryk tai“. „Žinok tai“ priskiriamos priemonės, apimančios sisteminius pokyčius, reikalaujančius daugiau negu vienos institucijos pastangų, įstatymais ar Vyriausybės nutarimais reguliuojamų pokyčių. „Daryk tai“ priskiriamos priemonės, dažniausiai apimančios paprastesnius pokyčius, kuriuos gali įgyvendinti viena institucija.

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
1.1.3.	Profesinio mokymo įstaigų ir suaugusiųjų švietimo įstaigų vykdomi vizitai į užsienio valstybių švietimo įstaigas ir įmones, siekiant surasti daugiau naujų partnerių, pasidalinti gerąja patirtimi	Lietuvos profesinio mokymo įstaigų ir suaugusiųjų švietimo įstaigų naujų užsienio partnerių skaičius, vnt. (pažangos rodiklis skaičiuojamas kiekvienoje profesinio mokymo įstaigoje ir suaugusiųjų švietimo įstaigoje)	2 vnt. iki 2022 m. 10 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	4000–20000 (Pateikiamas preliminarus lėšų poreikis. Lėšų poreikis taikomas kiekvienai profesinei mokyklai ir suaugusiųjų švietimo įstaigai ir priklausys nuo asmenų skaičiaus, kurie vyks į vizitus, nuo vizitų šalies ir trukmės)	Valstybės biudžeto lėšos	Profesinio mokymo įstaigos, švietimo, mokslo ir sporto ministerija, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Daryk tai
1.2. Suderinti teisinę aplinką								
1.2.1.	Teisiškai apibrėžti „absolvento“ sąvoką, kad absolventai galėtų dalyvauti „Erasmus+“ mobilumo projektuose pasinaudodami jiems suteikiamomis lengvatomis ir parama	Teisiškai apibrėžta „absolvento sąvoka“ LR įstatymuose	Apibrėžta „absolvento sąvoka“ – 2021 m.	2020–2021 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Daryk tai
1.2.2.	Tikslinti sąvoką „suaugusiųjų švietimas“, keičiant ją į „suaugusiųjų mokymasis“ LR teisės aktuose ir konkrečiai apibrėžti, koks švietimas ir mokymasis patenka į šią sąvoką	„Suaugusiųjų švietimo“ sąvoka LR teisiniuose dokumentuose pakoreguota į „suaugusiųjų mokymasis“	Pakeista „suaugusiųjų švietimo“ sąvoka – 2021 m.	2020–2021 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Daryk tai
1.2.3.	Teisiškai apibrėžti užsieniečių, kurie nori praktikuotis Lietuvoje ilgiau nei 3 mėn. statusą, suteikiant jiems galimybes atlikti ilgalaikę praktiką Lietuvoje pagal „ErasmusPro“	Teisiškai apibrėžtas užsieniečių, kurie nori praktikuotis Lietuvoje ilgiau nei 3 mėn., statusas	Apibrėžtas užsieniečių, kurie nori praktikuotis Lietuvoje ilgiau nei 3 mėn., statusas – 2021 m.	2020–2021 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Užsienio reikalų ministerija	Žinok tai
1.3. Skatinti mokinių aktyvesnį dalyvavimą mobilumo projektuose								
1.3.1.	Skatinti mokinių ir mokytojų grįžtamąjį ryšį mokyklos bendruomenei ir visuomenei po mobilumo laikotarpio, pristatant savo patirtis mobilumo projektuose per konferencijas, darant prezentacijas mokyklos	Lietuvos profesinio mokymo įstaigų ir suaugusiųjų švietimo įstaigų, kurios po mobilumo projektų organizuoja konferencijas, pristato	50 proc. iki 2022 m. 100 proc. iki 2030 m.	2020–2022 m.	-	-	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Daryk tai

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
	bendruomenei	<p>prezentacijas apie mobilumo metu įgytas patirtis mokyklos bendruomenei, dalis, proc.</p> <p>Konferencijų, sklaidos renginių (prezentacijų pristatymų) skaičius profesinėse mokyklose, vnt. (pažangos rodiklis taikomas kiekvienai profesinei mokyklai)</p>	6 vnt. iki 2022 m. 30 vnt. iki 2030 m.					
1.3.2.	Skatinti mokinius naudoti internetine kalbos pagalba (angl. Online Linguistic Support) (OLS), taip skatinant juos mokytis užsienio kalbas, kol dalyvauja mobilumo projektuose ir aktyviau vykti į užsienį	Projektų dalyvių, naudojančių OLS sistemą, dalis nuo bendro mobilumo projektuose dalyvaujančių asmenų skaičiaus, proc. (pažangos rodiklis skaičiuojamas kiekvienoje profesinėje mokykloje ir suaugusiųjų švietimo įstaigoje)	2 proc. kasmet iki 2022 m. 5 proc. kasmet nuo 2022 m. iki 2030 m.	2019–2030 m.	-	-	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
1.3.3.	Sukurti sistemą pagal „PIU“ pavyzdį ³⁶⁹ , kur mokiniai būtų praktikai siunčiami į užsienį, o jų kelionės ir pragyvenimo išlaidas finansuotų visos Lietuvos įmonės, mokančios įmokas į specialų šios sistemos fondą	Sukurta sistema pagal „PIU“ programos pavyzdį	Sukurta sistema – 2022 m.	2020–2022 m.	Lėšų poreikis nenumatomas, nes priklausys nuo to kiek mokinių, mokydamiesi pagal pameistrystės programą, išvyks praktikai į užsienį ir nuo šalies, į kurią mokins vyks praktikuotis	Verslo įmonės	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Pramonės ir amatų rūmai, Socialinė apsaugos ir darbo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
1.4. Suaktyvinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo skatinimą								

³⁶⁹ Plačiau 1.4.3 skyriuje

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
1.4.1.	Įtvirtinti projektų koordinatoriaus poziciją visose Lietuvos profesinio mokymo įstaigose	Įsteigtų projekto koordinatoriaus etatų skaičius, vnt.	58 vnt. (skaičius gali kisti priklausomai nuo profesinio mokymo įstaigų pokyčio) – 2021 m.	2020–2021 m.	783000 (visų profesinio mokymo įstaigų metiniai projektų koordinatorių DU)	Valstybės ir savivaldybių biudžetų finansavimo lėšos	Profesinio mokymo įstaigos	Daryk tai
1.4.2.	Kviesti į mokymo įstaigas Lietuvos ir užsienio atstovus iš privataus verslo (potencialius darbdavius) pristatyti karjeros galimybių	Potencialių Lietuvos ir užsienio darbdavių, atvykusių pristatyti karjeros galimybių į Lietuvos profesines mokyklas, vnt. (pažangos rodiklis skaičiuojamas, organizuojant per metus po 1 įmonių vizitą kiekvienoje profesinėje mokykloje)	116 vnt. iki 2022 m. 580 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Daryk tai
1.4.3.	Skleisti informaciją apie profesinio mokymo įstaigų vykdomus mobilumo projektus socialiniuose tinkluose (tokuose kaip „Facebook“, „Instagram“ ir pan.), pridėdant ir dalyvių atsiliepimus	Paskelbtų įrašų skaičius profesinio mokymo įstaigų naudojamuose socialiniuose tinkluose, vnt. (pažangos rodiklis taikomas kiekvienoje profesinėje mokykloje ir suaugusiųjų švietimo įstaigoje)	100 vnt. iki 2022 m. 500 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
1.4.4.	Skatinti profesinio mokymo įstaigų mokinius dalyvauti tarptautiniuose meistriškumo konkursuose, reklamuojant savo mokyklą	Tarptautinių meistriškumo konkursų skaičius, į kuriuos įsitraukė Lietuvos profesinio mokymo įstaigų ir suaugusiųjų švietimo įstaigų atstovai, vnt. (pažangos rodiklis skaičiuojamas kiekvienai profesinei mokyklai sudalyvavus kartą per metus tarptautiniuose meistriškumo	116 vnt. iki 2022 m. 580 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	116000–580000 (Pateikiamas preliminarus lėšų. Lėšų poreikis priklausys nuo šalies, kurioje vyks tarptautiniai konkursai, vykstančiųjų asmenų skaičius)	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos, verslo įmonės	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija, profesinio mokymo įstaigos	Žinok tai

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
		konkursuose)						
2 tikslas. Užtikrinti kokybišką profesinį mokymą ir suaugusiųjų švietimą bei didinti jo patrauklumą								
2.1. Atnaujinti ir plėtoti mokymo(si) bazę ir programas ir jas pritaikyti mokinių poreikiams								
2.1.1.	Skatinti profesines mokyklas sudaryti daugiau programų užsienio kalbomis	Suorganizuotų viešų diskusijų, kurių metu diskutuojama dėl programų užsienio kalba kūrimo, profesinio mokymo įstaigose, skaičius, vnt. (įtraukiami visų profesinio mokymo įstaigų atstovai)	2 vnt. iki 2022 m. 10 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Socialiniai partneriai, profesinio mokymo įstaigos	Žinok tai
		Užsienio kalba vykdomų programų skaičius profesinėse mokyklose, vnt.	5 vnt. iki 2022 m. 10 vnt. iki 2030 m.					
2.1.2.	Parengti ir vykdyti jungtines programas su užsienio profesinėmis mokyklomis	Jungtinių programų, vykdomų su užsienio profesinėmis mokyklomis, skaičius, vnt. (pažangos rodiklis skaičiuojamas kiekvienoje profesinėje mokykloje)	3 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	Lėšų poreikis priklausys nuo jungtinių programų turinio, pobūdžio ir partnerės šalies	ES „Erasmus+“ programos lėšos (pagal KA202 veiksmą), profesinio mokymo įstaigų lėšos	Profesinio mokymo įstaigos	Žinok tai
2.1.3.	Atsižvelgiant į EBPO, UNESCO tyrimus bei šioje strategijoje pateikiamą informaciją pritraukti papildomą finansavimą profesinėms mokykloms ir suaugusiųjų švietimo įstaigoms iš tarptautinių partnerių bei ES fondų paraiškoms finansuoti	Teiktų paraiškų gauti paramai iš Lietuvos ir tarptautinių programų biudžetų, skaičius, vnt. (pažangos rodiklis taikomas kiekvienai profesinei mokyklai)	4 vnt. iki 2022 m. 20 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
		Laimėtų paraiškų gauti paramai iš Lietuvos ir tarptautinių programų biudžetų, dalis, proc. (pažangos rodiklis taikomas kiekvienai profesinei mokyklai)	50 proc. iki 2022 m. 80 proc. iki 2030 m.					
2.1.4.	Bendradarbiaujant su užsienio profesinio mokymo ir suaugusiųjų	Atnaujintų mokymo programų profesinėse	10 proc. (rodiklio reikšmė gali kisti	2020–2030 m.	Lėšų poreikis priklausys nuo	Švietimo, mokslo ir	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo	Žinok tai

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
	švietimo įstaigomis atnaujinti mokymo programas	mokyklose dalis, proc.	priklausomai nuo poreikio) iki 2022 m. 20 proc. (rodiklio reikšmė gali kisti priklausomai nuo poreikio) iki 2030 m.		programų turinio atnaujinimo	sporto ministerija, ES programos	įstaigos (už bendradarbiavimą su užsienio profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigomis), Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (už programų atnaujinimą)	
2.1.5.	Užtikrinti, kad profesinio mokymo programose būtų numatyti užsienio kalbų mokymasis ir tarpkultūrinių kompetencijų įgijimas	Profesinio mokymo įstaigų, kurios į mokymo programas yra įtraukusios papildomas užsienio kalbos kursą, dalis, proc. Profesinio mokymo įstaigų, kurios į mokymo programas yra įtraukusios papildomų tarpkultūrinių kompetencijų įgijimą, dalis, proc.	100 proc. iki 2022 m. 100 proc. iki 2022 m.	2020–2022 m.	1357200 (lėšų poreikis metams mokytojų DU padengti)	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija, Socialiniai partneriai, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
2.1.6.	Užtikrinti profesinio mokymo įstaigų technologinio inventoriaus atnaujinimą, aprūpinant mokyklas naujaisiais prietaisais, reikalingais mokinių praktinio mokymosi optimizavimui užtikrinti bei suteikti mokiniams, kurie nesirenka pameistrystės mokymosi būdo, galimybę mokytis dirbti su naujaisiais prietaisais, naudojamais įmonėse	Profesinio mokymo įstaigų, įsigijusių mokinių praktiniam mokymuisi reikalingą technologinį inventorių (naujausius prietaisus), dalis, proc.	30 proc. iki 2022 m. 50 proc. iki 2030 m.	2020–2030 m.	8500000–14500000 Lėšų poreikis priklausys nuo profesinio mokymo įstaigoms reikalingo technologinio inventoriaus	ES struktūrinių fondų lėšos, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos, Valstybės biudžeto lėšos	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Daryk tai
2.1.7.	Profesinio mokymo įstaigų infrastruktūros modernizavimas, bendrabučių renovacija	Profesinio mokymo įstaigų, kurių infrastruktūra modernizuota, renovuoti bendrabučiai, dalis, proc.	100 proc. iki 2030 m.	2020–2030 m.	61000000–62000000	Valstybės biudžeto lėšos, ES struktūrinių fondų lėšos	Profesinio mokymo įstaigos	Žinok tai
2.2. Plėtoti ir gerinti pameistrystės profesinio mokymo formą								
2.2.1.	Skleisti informaciją ir populiarinti profesinį mokymą, organizuojamą pameistrystės forma, vykdyti gerosios patirties viešinimą	Paviešintų įrašų apie pameistrystės programas socialiniuose tinkluose skaičius, vnt. (pažangos rodiklis	30 vnt. iki 2022 m. 100 vnt. iki 2030 m.	2019–2030 m.	-	-	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Daryk tai

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
		taikomas kiekvienai profesinei mokyklai)						
2.2.2.	Suteikti pripažinimą įmonėms, kurios geriausiai vykdo pameistrystės mokymus, organizuojant konferencijas ir dalinantis gerą patirtimi	Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacijos suorganizuotų konferencijų, kuriose profesinio mokymo įstaigų atstovams pristatomos įmonės, geriausiai vykdančios pameistrystės mokymus, skaičius, vnt. (dalyvauja ir įmonių atstovai)	2 vnt. iki 2022 m. 10 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija	Žinok tai
2.2.3.	Įtvirtinti „vieno langelio“ tarpininkavimo paslaugą, suderinant įmonių ir mokinių poreikius pameistrystės programai vykdyti, kur būtų nurodomi sąrašai potencialių mokinių ir įmonių, kurios gali priimti pameistrystės reguliariai tarptautiniams mainams	Įtvirtinta „vieno langelio“ tarpininkavimo paslauga	Įtvirtinta „vieno langelio“ tarpininkavimo paslauga – 2021 m.	2020–2021 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Daryk tai
2.3. Plėtoti mokytojų kvalifikaciją ir tobulinti kompetencijas profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigose								
2.3.1.	Finansuoti užsienio kalbos kursų suaugusiųjų švietimo ir profesinio mokymo mokytojams	Profesijos mokytojų, baigusių užsienio kalbos kursus, dalis, proc. Profesijos mokytojų, gebančių dėstyti užsienio kalbą, dalis nuo visų profesinės mokyklos mokytojų, proc. (pažangos rodiklis taikomas kiekvienoje profesinėje mokykloje)	15 proc. iki 2022 m. 30 proc. iki 2030 m. 70 proc. iki 2022 m. 100 proc. iki 2030 m.	2020–2030 m.	10000–20000 (Pateikiamas preliminarus lėšų poreikis. Lėšų poreikis gali kisti nuo profesinio mokymo įstaigų mokytojų kaitos)	Savivaldybės biudžeto lėšos, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos, ES struktūrinių fondų lėšos	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
2.3.2.	Pakoreguoti reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašą, įtraukiant reikalavimą profesinio mokymo įstaigų mokytojams mokėti atitinkamą užsienio kalbą ne žemesniu nei B1 kalbos mokėjimo lygiu pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis	Pakoreguotas reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašas, įtraukiant reikalavimą profesijos mokytojams mokėti atitinkamą užsienio kalbą ne žemesniu nei B1 kalbos mokėjimo lygiu	Pakoreguotas reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašas – 2021 m.	2020–2021 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Daryk tai

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
2.3.3.	Skatinti profesinio mokymo mokytojus vykdyti aukšto lygio tarptautines konferencijas ir seminarus	Profesinio mokymo įstaigų mokytojų, dalyvavusių tarptautinėse konferencijose ar seminaruose, skaičius, vnt. (pažangos rodiklis pateiktas, organizuojant po 2 vizitus per metus (iš kiekvienos profesinės mokyklos))	4 vnt. iki 2022 m. 20 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	4000–20000 (Numatomas preliminarus lėšų poreikis. Lėšų poreikis gali kisti priklausomai nuo dalyvių skaičiaus ir vizito šalies)	Valstybės biudžeto lėšos	Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
2.4. Įtraukti suaugusiuosius į švietimo procesą								
2.4.1.	Ir toliau plėtoti sąsają tarp „Erasmus+“ ir „Epale“, kad kuo daugiau suaugusiųjų švietimo darbuotojų įsitrauktų į mobilumo projektus	Suaugusiųjų švietimo darbuotojų, išvykusių į mobilumo projektus pagal „Erasmus+“ KA104 veiksmą skaičius, vnt.	110 vnt. kasmet iki 2022 m. 130 vnt. kasmet nuo 2022 m. iki 2030 m.	2020–2030 m.	174000–206000 (lėšų poreikis metams)	ES „Erasmus+“ programos lėšos	Švietimo mainų paramos fondas, Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
2.4.2.	Sukurti „vieno langelio“ principu veikiančią sistemą, kurioje būtų pateikta visa informacija apie profesijų keitimą, tobulinimą ir pan. (kursų organizatoriai, kontaktai, trukmė, kt.).	Sukurtas „vienas langelis“, vnt.	1 vnt. – 2021 m.	2020–2021 m.	5000 (lėšų poreikis pateiktas tik tinklalapio sukūrimui)	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Socialinė apsaugos ir darbo ministerija, Suaugusiųjų švietimo asociacija	Žinok tai
2.5. Gerinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įvaizdį Lietuvoje ir pasaulyje								
2.5.1.	Skatinti visas profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigas susidaryti tarptautiškumo strategijas	Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų atstovams suorganizuotų seminarų, pristatant tarptautiškumo strategijų naudą, skaičius, vnt. Profesinio mokymo įstaigų, turinčių tarptautiškumo strategijas, skaičius, vnt.	2 vnt. iki 2022 m. 10 vnt. iki 2030 m. 50 proc. iki 2022 m. 100 proc. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Švietimo mainų paramos fondas	Daryk tai
2.5.2.	Patvirtinti galimybę įgyti ISCED 5 ir 6 lygmenis baigusius profesinio mokymo programas	Pagal dalį profesinio mokymo programų įteisintas profesinio bakalauro diplomo įgijimas (ISCED 6 lygmuo)	Įteisintas profesinio bakalauro diplomo įgijimas (ISCED 6 lygmuo) – 2024 m.	2022–2024 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Žinok tai
2.5.3.	Nuosekliai vykdyti išorinį kokybės vertinimą profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigose	KPMPC (arba kitos institucijos, kuriai bus priskirtos vertinimo	Profesinio mokymo įstaigose: 1 vnt. – 2025 m.	2019–2030 m.	Lėšų poreikis priklausys nuo ekspertų	ES struktūrinių fondų lėšos	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras	Žinok tai

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
		funkcijos) vykdomas profesinio mokymo kokybės išorinis vertinimas	2 vnt. – 2030 m. Suaugusiųjų švietimo įstaigose: 1 vnt. – 2025 m. 2 vnt. – 2030 m.		skaičiaus, kurie bus įsitraukę į mokymo kokybės išorinio vertinimo procesą			
3 tikslas. Paruošti besimokančiuosius sėkmingai karjerai globalioje konkurencinėje darbo rinkoje								
3.1. Suteikti mokiniams reikalingų bendrųjų ir profesinių kompetencijų, pripažįstamų globaliai								
3.1.1.	Įtvirtinti ECVET svarbą Lietuvoje, naudoti kreditų pripažinimo sistema tiek pritraukiant mokinius iš užsienio, tiek siunčiant mokinius iš Lietuvos	Pateiktų/patvirtintų profesinio mokymo „Erasmus+“ paraiškų pagal KA1 veiksmą santykis, proc. Priimančiųjų partnerių skaičius, su kuriais pasirašytas savitarpio susitarimo memorandumas ir mokinių pasiekimams vertinti taikomas ECVET, vnt. (pažangos rodiklis taikomas kiekvienai profesinio mokymo įstaigai)	70 proc. – 2022 m. 90 proc. – 100 proc. – 2030 m. 3 vnt. kasmet iki 2022 m. 5 vnt. kasmet nuo 2022 m. iki 2030 m.	2020–2030 m.	5352301–7646144	ES „Erasmus+“ programos lėšos	Profesinio mokymo įstaigos	Žinok tai
3.1.2.	Skatinti profesinio mokymo įstaigų mokinius rinktis pameistrystės tipo mokymo programas, mokiniams suteikiant naudingos praktinės patirties įmonėse	Pristatymų apie pameistrystės tipo mokymo programų naudą, įmones, kuriose atliekama pameistrystė, skaičius, vnt. (pažangos rodiklis taikomas kiekvienai profesinio mokymo įstaigai)	2 vnt. iki 2022 m. 10 vnt. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigos	Žinok tai
		Profesinio mokymo įstaigų, kurios vykdo pameistrystę, dalis, proc. (2017 m. – 16 proc.)	30 proc. iki 2022 m. 60 proc. iki 2030 m.	2020–2030 m.	-	-	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Pramonės ir amatų rūmai, profesinio mokymo įstaigos	
3.2. Pritaikyti mokymo programas darbo rinkos poreikiams arba globalizacijos kontekste								

Nr.	Tikslai, uždaviniai, priemonės	Rodikliai	Rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis, Eur	Finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Priemonės tipas ³⁶⁸
3.2.1.	Palengvinti profesinio mokymo programų keitimo tvarką, kad jos galėtų geriau ir greičiau prisitaikyti prie darbdavių poreikių, pakeičiant programas	Sutrumpintas Profesinio mokymo programų rengimo ir registravimo tvarkos apraše pateiktas profesinio mokymo programos vertinimo laikas, d.	10 d. d. – 2021 m.	2020–2021 m.	-	-	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Centrinis profesinis komitetas ir sektorinis profesinis komitetas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Žinok tai

Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikės strategijos iki 2030 metų įgyvendinimo priemonių sąsaja su rekomendacijomis

Nr.	Rekomendacija	Priemonės nr.
1.	Skatinti mobilumo veiklos dvikryptiškumą	1.1.2., 1.1.3., 2.1.1., 2.1.2., 2.1.4.,
2.	Aktyviau bendradarbiauti su organizacijomis, įsitraukti į asociacijas, dalyvauti klasteriuose	1.1.1., 1.3.3., 1.4.2., 2.2.2., 2.2.3., 3.1.2.
3.	Skatinti verslo įsitraukimą į visą mokymo procesą	1.1.1., 1.3.3., 3.1.2., 3.2.1.
4.	Vykdyti praktikos patirties viešinimą po mobilumo projekto grįžusių mokinių ir mokytojų prezentacijomis, konferencijomis	1.3.1., 1.4.4.
5.	Įtvirtinti projektų koordinatoriaus poziciją mokymo įstaigose	1.4.1.
6.	Paskatinti visas profesines mokyklas pasirengti tarptautiškumo strategijas	2.5.1.
7.	Didinti ECVET svarbą ir įsitvirtinimą Lietuvoje	3.1.1.
8.	Apibrėžti absolvento sąvoką teisiniuose dokumentuose	1.2.1.
9.	Tikslinti sąvoką „suaugusiųjų švietimas“, keičiant ją į „suaugusiųjų mokymąsis“	1.2.2.
10.	Lengvinti programų keitimą ir tobulinimą	3.2.1.
11.	Reglamentuoti migracijos sąlygas praktikantams, pasiliekančiams Lietuvoje ilgesniam nei 3 mėn. laikotarpiui	1.2.3.
12.	Suteikti aukštesnį nei ISCED 4 lygį baigusiems PM	2.5.2.
13.	Skatinti mokytojus mokytis anglų kalbos	1.1.2., 1.1.3., 2.1.1., 2.1.2., 2.1.4., 2.3.1., 2.3.2.
14.	Gerinti Lietuvos įvaizdį pasaulyje	2.1.1., 2.1.2., 2.1.4., 2.1.6., 2.1.7., 2.2.1., 2.2.2., 2.3.1., 2.5.3.
15.	Gerinti profesinio mokymo įstaigų įvaizdį	1.4.2., 1.4.4., 2.1.1., 2.1.2., 2.1.4., 2.1.5., 2.1.6., 2.1.7., 2.2.1., 2.2.3., 2.3.1., 2.3.3., 2.4.1., 2.5.1., 2.5.2., 2.5.3., 3.1.2.
16.	Siekiant įtraukti daugiau suaugusiųjų į švietimo ir mokymo programas efektyviau pritaikyti švietimo sistemą suaugusiesiems	2.2.1.,
17.	Vykdyti tarptautinį mobilumą naudojantis ne tik „Erasmus+“ ir „Nordplus“ mobilumo programomis	1.1.2., 1.1.3., 2.1.3.
18.	Sukurti tinklalapį, kuriame būtų pateikiama suaugusiesiems aktuali informacija apie profesijas, jų ketimą ir t. t.	2.4.2.
19.	Sukurti vieningą duomenų bazę, kurioje būtų kaupiami duomenys apie „Erasmus+“ ir kitais būdais vykdomą tarptautinį mobilumą	1.1.2.
20.	Paskatinti profesinio mokymo įstaigų direktorius skatinti tarptautiškumą	1.1.2., 1.1.3., 1.3.2., 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4., 2.5.1.
21.	Patobulinti statistikos apie suaugusiųjų švietimą kaupimą, suvienodinant „suaugusiųjų švietimo“ sąvokos prasmę su kitomis Eurostato valstybėmis	1.2.2.
22.	Dalyvauti tarptautiniuose profesinio meistriškumo konkursuose ir rengti profesinio meistriškumo konkursus Lietuvoje	1.1.3., 1.4.5.

Lietuvos profesinio
mokymo ir suaugusiųjų
švietimo tarptautiškumo
plėtros ilgalaikės strategijos
iki 2030 metų
2 priedas

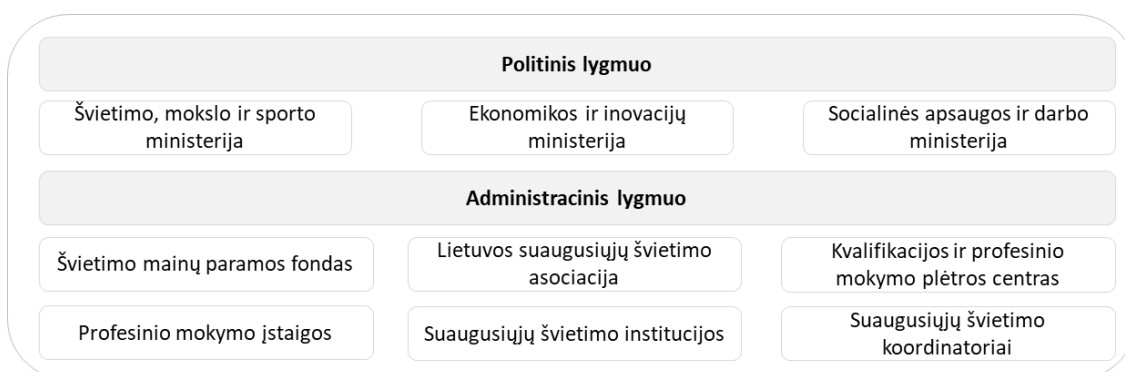
REKOMENDACIJOS DĖL PRIORITETINIŲ REGIONŲ IR ŠALIŲ, Į KURIAS BŪTŲ NUKREIPTA TARPTAUTIŠKUMO PLĖTRA, ATRANKOS KRITERIJŲ

Tarptautiškumas tiek profesiniam ir suaugusiųjų švietimo mokymui, tiek mokymo įstaigų bei visos šalies įvaizdžio formavimui yra neatsiejama dalis, prisidedanti prie kompetencijų ugdymo bei tobulinimo, įgūdžių įgijimo, kokybės didinimo, skirtingų kultūrų pažinimo, konkurencingumo darbo rinkoje didinimo ir kt. Tačiau, kad tarptautiškumo įgyvendinimas ir dalyvavimas jame būtų naudingas tiek konkrečiam asmeniui, tiek jį supančiai bendruomenei, būtina atsakingai taikyti atrankos kriterijus, padėsiančius pasirinkti tarptautiškumo vykdymo regionus ir šalis.

Kriterijai skirstomi į politiniam lygmeniui skirtus ir administraciniam lygmeniui skirtus.

Politiniam lygmeniui priskiriamos šios institucijos: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Administraciniam lygmeniui priskiriama Švietimo mainų paramos fondas, Kvalifikacijos ir profesinio mokymo plėtros centras, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, profesinio mokymo įstaigos, suaugusiųjų švietimo institucijos ir suaugusiųjų švietimo koordinatoriai.

Politinio lygmens institucijoms rekomenduojama taikyti šiuos šalių / regionų atrankos kriterijus:

1. Priimančiosios institucijos švietimo sistemos vertinimas;
2. Vengti vykti į tas pačias šalis / regionus, siekiant susipažinti su skirtingomis švietimo sistemomis.

Administracinio lygmens institucijoms rekomenduojama taikyti šiuos šalių / regionų atrankos kriterijus:

1. Priimančiosios institucijos reputacija ir siūlomų paslaugų kokybė;
2. Vengti vykti į tas pačias šalis / regionus (aktualu mokymo įstaigų administracijos personalui), siekiant susipažinti su kuo daugiau skirtingų mokymo sistemų, užmegzti daugiau partnerystių;
3. Mokymo programų dėstymo kalba;
4. Įstaigos, kurios siūlo galimybę mokytis pameistrystės būdu ir / arba yra aprūpintos modernia mokymo įranga;

5. Kitų suinteresuotų institucijų / asmenų rekomendacijos / atsiliepimai apie priimančią instituciją / šalį;
6. Įmonių rekomendacijos dėl pažangių užsienio įmonių;
7. Mokomųjų dalykų / programų atitiktis Lietuvoje;
8. Aktualumas Lietuvos darbo rinkai;
9. Profesinių programų skaičius Lietuvos profesinio mokymo įstaigose.

Šalių / regionų atrankai siūlomi taikyti kriterijai yra rekomendacinio pobūdžio.

Lietuvos profesinio
mokymo ir suaugusiųjų
švietimo tarptautiškumo
plėtros ilgalaikės strategijos
iki 2030 metų
3 priedas

REKOMENDACINĖS PROFESINIO MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO TARPTAUTIŠKUMO SKATINIMO GAIRĖS

Rinkodaros gairių tikslas – profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo įstaigų, jas koordinuojančių ir į jų veiklos plėtrą įsitraukiančių asociacijų bei nacionalinių agentūrų nukreipimas kurti teigiamą profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įvaizdį nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu bei didinti Lietuvos mokinių įsitraukimą į šį ugdymo procesą, pabrėžiant tiek vietas, tiek tarptautines galimybes.

Rinkodaros gairių įgyvendinimo siekiniai:

1. informuoti mokinius apie profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo galimybes nacionaliniu ir tarptautiniu mastu (profesinio mokymo, ir suaugusiųjų švietimo mokymosi programos, mobilumo projektai);
2. kurti teigiamą profesinio mokymo įstaigų įvaizdį;
3. dalintis gerąja patirtimi ir skleisti ją visuomenei;
4. supažindinti ir įtraukti mokinius ir mokytojus į nacionalines ir tarptautines veiklas (meistriškumo konkursai ir pan.).

Rinkodaros gairių vykdytojai skirstomi į 2 grupes:

1. Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigos;
2. Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigas koordinuojančios ir į jų veiklos plėtrą įsitraukusios asociacijos bei nacionalinės agentūros.

Komunikacijos / rinkodaros priemonių veiksmų planas / gairės išskiriamos pastarosioms dvejoms grupėms.

Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigos (tikslinės grupės – Lietuvos ir užsienio gyventojai):

INFORMAVIMAS, DALINIMASIS GERĄJA PATIRTIMI

- dalyvavimas įvairiuose nacionaliniuose ir tarptautiniuose konferencijose ir seminaruose: skatinti profesinio mokymo mokytojus ir suaugusiųjų švietimo atstovus vykti į aukšto lygio tarptautines konferencijas ir seminarus;
- dalyvavimas įvairiuose tarptautiniuose meistriškumo konkursuose: skatinti profesinio mokymo įstaigų mokinius dalyvauti tarptautiniuose meistriškumo konkursuose, reklamuojant savo mokyklą;
- vykdyti vizitus į Lietuvos ir užsienio šalių profesinio mokymo įstaigas ir įmones: vykdyti vizitus į užsienio valstybių švietimo įstaigas ir įmones, siekiant surasti daugiau naujų partnerių Lietuvos profesinėms mokykloms ir suaugusiųjų švietimo įstaigoms;
- vykdomas profesinio mokymo įstaigų grįžtamasis ryšys po mobilumo projektų: skatinti mokinių ir mokytojų grįžtamąjį ryšį mokyklos bendruomenei po mobilumo laikotarpio, pristatant savo patirtis mobilumo projektuose per konferencijas, darant prezentacijas mokyklos bendruomenei;

- kviešti įmonių atstovus į profesines mokyklas pristatyti karjeros galimybes: kviešti į mokymo įstaigas atstovus iš privataus verslo (potencialius darbdavius) pristatyti karjeros galimybių.

TEIGIAMO ĮVAIZDŽIO KŪRIMAS / PROFESINIO MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ PATRAUKLUMO DIDINIMAS

- profesinio mokymo įstaigų išorinės ir vidinės aplinkos / infrastruktūros atnaujinimas: profesinio mokymo įstaigų infrastruktūros modernizavimas, bendrabučių renovacija; atnaujinti profesinio mokymo įstaigų technologinį inventorių, aprūpinant mokyklas naujausiais prietaisais, reikalingais mokinių praktinio mokymosi optimizavimui užtikrinti bei suteikti mokiniams, kurie nesirenka pameistrystės mokymosi būdo, galimybę mokytis dirbti su naujausiais prietaisais, naudojamais įmonėse;
- mokymosi programų kūrimas anglų kalba: skatinti profesines mokyklas sudaryti daugiau programų užsienio kalbomis;
- jungtinių programų kūrimas: parengti ir vykdyti jungtines programas su užsienio profesinėmis mokyklomis.

Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigas koordinuojančios ir j jų veiklos plėtrą įsitraukusios asociacijos bei nacionalinės agentūros (tikslinės grupės – Lietuvos ir užsienio gyventojai, profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigos):

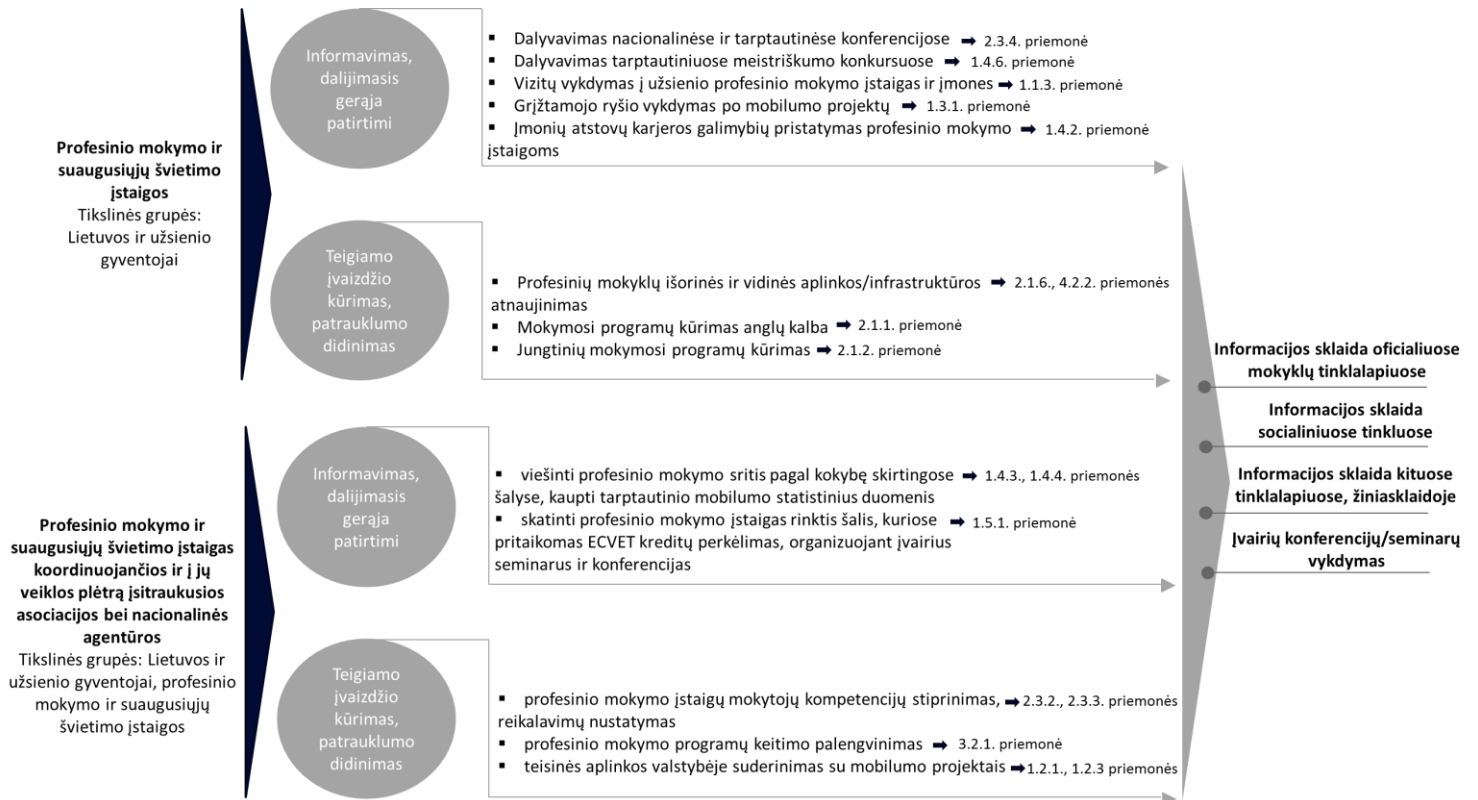
INFORMAVIMAS, DALIJIMASIS GERĄJA PATIRTIMI

- viešinti profesinio mokymo sritis pagal kokybę skirtingose šalyse, kaupti tarptautinio mobilumo statistinius duomenis: sukurti vieningą duomenų bazę, kurioje būtų kaupiami duomenys apie „Erasmus+“ ir kitais būdais vykdomą tarptautinį mobilumą.

TEIGIAMO ĮVAIZDŽIO KŪRIMAS / PROFESINIO MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ PATRAUKLUMO DIDINIMAS

- profesinio mokymo įstaigų mokytojų kompetencijų stiprinimas: pakoreguoti reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašą, įtraukiant reikalavimą profesinio mokymo įstaigų mokytojams mokėti atitinkamą užsienio kalbą ne žemesniu nei B1 kalbos mokėjimo lygiu pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis; finansuoti anglų kalbos kursus suaugusiųjų švietimo ir profesinio mokymo mokytojams;
- profesinio mokymo programų keitimo palengvinimas: palengvinti profesinio mokymo programų keitimo tvarką, kad jos galėtų geriau ir greičiau prisitaikyti prie darbdavių poreikių, pakeičiant programas iš esmės;
- teisinės aplinkos valstybėje suderinimas su mobilumo projektais: teisiškai apibrėžti „absolvento“ sąvoką, kad absolventai galėtų dalyvauti „Erasmus+“ mobilumo projektuose pasinaudodami jiems suteikiamomis lengvatomis ir parama; teisiškai apibrėžti užsieniečių, kurie nori praktikuotis Lietuvoje ilgiau nei 3 mėn. statusą, suteikiant jiems galimybes atlikti ilgalaikę praktiką Lietuvoje pagal „ErasmusPro“.

Toliau pateikiamas rinkodaros gairių vykdytojų planas, siekiant informuoti, dalinti gerąja patirtimi, kurti teigiamą įvaizdį bei didinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų patrauklumą tiek Lietuvos, tiek užsienio auditorijai.

Šaltiniai

1. Act on vocational and training, LBK No. 282 of 18/04/2018. Prieiga per internetą: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=200627>
2. Adult Education Ireland. About. Prieiga per internetą: <http://www.adulteducationireland.ie/about.html>
3. Alytaus dailiųjų amatų mokyklos 2016–2018 metų strateginis planas. Prieiga per internetą: <http://amatai.lt/wp-content/uploads/2016/10/2016-2018-STRATEGINIS-PLANAS-direktorius-redaguotas-2.pdf>
4. Anykščių technologijos mokyklos strateginis planas iki 2020 m. Prieiga per internetą: <http://anyksciutm.lt/files/strateginis%20planas.pdf>
5. AONTAS. About AONTAS. Prieiga per internetą: <https://www.aontas.com/about/what-we-do>
6. Aukštadvario žemės ūkio mokyklos 2014–2019 metų strateginis švietimo planas. Prieiga per internetą: <https://www.azum.aukstadvaris.lm.lt/wp-content/uploads/2016/11/2014-2019-m.-strateginis-%C5%A1vietimo-planas.pdf>
7. Bloom Consulting. Country Brand Ranking: Trade, 2017. Prieiga per internetą: https://www.bloom-consulting.com/en/pdf/rankings/Bloom_Consulting_Country_Brand_Ranking_Trade.pdf
8. Bloom Consulting. Country brand. Prieiga per internetą: https://www.bloom-consulting.com/en/pdf/rankings/Bloom_Consulting_Country_Brand_Ranking_Trade.pdf
9. Bloom Consulting. Digital Country Index. Prieiga per internetą: <https://www.digitalcountryindex.com/resultsdimension.php?ranking=5>
10. Britannica. Finland. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/place/Finland>
11. Bundeskanzleramt. Documents from the Federal Government. 74 p. Prieiga per internetą: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/regierungsdokumente>
12. CEDEFOP. Apprenticeship-type schemes and structured work-based learning programmes – Austria. Prieiga per internetą: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2015/ReferNet_AT_2014_WBL.pdf
13. CEDEFOP. Austria – European inventory on NFQ 2016. Prieiga per internetą: http://www.cedefop.europa.eu/files/austria_-_european_inventory_on_nfq_2016.pdf
14. Citizens Information. Adult Education. Prieiga per internetą: http://www.citizensinformation.ie/en/education/returning_to_education/adult_education.html
15. Citizens Information. Education and training supports. Prieiga per internetą: http://www.citizensinformation.ie/en/education/vocational_education_and_training/continuing_education_and_training.html
16. Citizens Information. Grants and funds available for mature students. Prieiga per internetą: http://www.citizensinformation.ie/en/education/third_level_education/fees_and_supports_for_third_level_education/grants_and_funds_available_for_mature_students.html

17. Citizens Information. Post Leaving Certificate courses. Prieiga per internetą: http://www.citizensinformation.ie/en/education/vocational_education_and_training/post_leaving_certificate_courses.html
18. Citizens Information. Vocational Training Opportunities Scheme. Prieiga per internetą: http://www.citizensinformation.ie/en/education/returning_to_education/vocational_training_opportunities_scheme.html
19. City&Guilds Centre for Skills and Development. Young people and vocational choices in Ireland
20. Complete University Guide. Living in Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/international/europe/ireland/living-in-ireland/>
21. Complete University Guide. Tuition fees in Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/international/europe/ireland/tuition-fees-in-ireland/>
22. Country Economy. Ireland – World Happiness Index. Prieiga per internetą: <https://countryeconomy.com/demography/world-happiness-index/ireland>
23. Country economy. World Happiness Index 2018. Prieiga per internetą: <https://countryeconomy.com/demography/world-happiness-index>
24. Country Economy. World Happiness Index. Prieiga per internetą: <https://countryeconomy.com/demography/world-happiness-index/denmark>
25. Danijos Aukštojo mokslo ir mokslo ministerija. Danijos švietimo sistema.. Prieiga per internetą: <https://ufm.dk/en/publications/2016/the-danish-education-system>
26. Department of Education and Skills. Further education and training. Prieiga per internetą: <https://www.education.ie/en/The-Education-System/Further-Education-Training/>
27. Department of educations and skill. Statistical reports. Prieiga per internetą: <https://www.education.ie/en/Publications/Statistics/Statistical-Reports/>
28. Department of Education and Skills. <https://www.education.ie/en/Publications/Policy-Reports/International-Education-Strategy-For-Ireland-2016-2020.pdf>
29. Department of Education and Skills. Post Leaving Certificate (PLC). Prieiga per internetą: <https://www.education.ie/en/Learners/Information/Post-Leaving-Certificate-PLC-/Post-Leaving-Certificate-PLC-.html>
30. Education First. English Proeficiency Index. Prieiga per internetą: <https://www.ef.com/wwen/epi/>
31. Education Statistics Finland. Prieiga per internetą: https://vipunen.fi/en-gb/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/en-gb/Reports/Opettajatiedot%20-%20ammatillinen%20-%20kelpoisuus%20-%20ik%C3%A4_EN.xlsb
32. Educations.com. Language and culture in Austria. Prieiga per internetą: <https://www.educations.com/study-guides/europe/study-in-austria/language-of-study-3795>
33. EGFSN. Lifelong Learning Report 2017. Prieiga per internetą: <http://www.skillsireland.ie/Publications/2017/2017-Lifelong-Learning-Report.pdf>
34. Encyclopedia Britannica. Austria. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/place/Austria>

35. Encyclopedia Britannica. Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/place/Ireland>
36. Enter Finland. Study in Finland. Prieiga per internetą: <https://enterfinland.fi/eServices/info/studypermit>
37. EQAVET. Austria. Prieiga per internetą: <https://www.eqavet.eu/what-we-do/implementing-the-framework/austria>
38. Erasmus+ Annual Report 2016: statistical annex. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-annual-report-2016_en
39. Erasmus+ Suaugusiųjų švietimas. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/erasmus-suaugusiuju-svietimas-23>
40. Erasmus+. P. Čepas. ECVET principų taikymas rengiant tarptautiškumo strategiją. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/uploads/files/3-cepaspaulius.pdf>
41. Erasmus+. Profesinio mokymo mobilumo chartija. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/profesinio-mokymo-mobilumo-chartija-59>
42. Erasmus+. Strateginių partnerystės projektai skatina pažvelgti plačiau. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/naujiena/strateginiu-partnerystes-projektai-skatina-pazvelgti-placiau-92>
43. Erasmus+. Suaugusiųjų švietimo darbuotojų mobilumo projektai. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/suaugusiuju-svietimo-darbuotoju-mobilumo-projektai-44>
44. Erasmus+. Suaugusiųjų švietimo strateginės partnerystės. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/puslapis/suaugusiuju-svietimo-strategines-partnerystes-49>
45. Erasmus+. Traineeships for vocational education, apprenticeships, and recent graduates. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/traineeships-vocational-education-apprenticeships-and-recent-graduates_en
46. EU Skills Panorama. Focus on Apprenticeships. Prieiga per internetą: https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/sites/default/files/EUSP_AH_Apprenticeships.pdf
47. EU VET Support. Apprenticeship Training and Education in Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.euvetsupport.eu/index.php?id=276>
48. EUR-Lex. Enhanced EU cooperation in vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legissum%3Aef0018>
49. EUR-Lex. European Quality Charter for Mobility. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:c11085>
50. Eurodesk. Erasmus PRO is out. Prieiga per internetą: https://eurodesk.lu/2017/11/news/erasmus-pro-is-out/#utm_source=feed&utm_medium=feed&utm_campaign=feed
51. Euroguidance. Nordplus programa. Prieiga per internetą: <http://www.euroguidance.lt/karjeros-planavimas/dirbu-karjeros-konsultavimo-srityje/kvalifikacija/kvalifikacijos-tobulinimas-uzsienyje/nordplus-programa>

52. European Commission. Adult Education and training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-37_en
53. European Commission. Statistics on Organisation and Governance. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/statistics-organisation-and-governance-22_en
54. European Commission. Administration and Governance at Central and/or Regional Level. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/administration-and-governance-central-and-or-regional-level-1_en
55. European Commission. Bilateral Agreements and Worldwide Cooperation. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/bilateral-agreements-and-worldwide-cooperation-18_en
56. European Commission. Distributions of Responsibilities. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/distribution-responsibilities-1_en
57. European Commission. Epale. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/epale/en/about>
58. European Commission. Eurydice. Denmark. Teaching and Learning in Vocational Upper Secondary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-vocational-upper-secondary-education-12_en
59. European Commission. Factsheets. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_en
60. European Commission. Funding in Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/funding-education-1_en
61. European Commission. Glossary. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/glossary-1_en#glyB63
62. European Commission. Main Types of Provision. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-types-provision-1_en
63. European Commission. Mobility and Internationalisation. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-and-internationalisation-1_en
64. European Commission. Mobility in Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-adult-education-and-training-1_en
65. European Commission. Organisation of Vocational Upper Secondary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/austria/organisation-vocational-upper-secondary-education_en
66. European Commission. Statistics. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en
67. European Commission. VET Mobility Charters. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/vet-mobility-charter_en

68. European Commissions. Main providers. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-providers-1_en
69. Europos Komisija, EURYDICE, pagrindiniai švietimo vykdytojai. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-providers-43_lt
70. Europos Komisija. Adult Education and training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-37_en
71. Europos Komisija. Epale. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/epale/lt/nss/national-support-services-lithuania>
72. Europos Komisija. Epale. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/epale/lt/about>
73. Europos Komisija. Erasmus+ programos vadovas 2019. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-programme-guide-2019_lt
74. Europos Komisija. Kitos Tarptautiškumo Dimensijos suaugusiųjų Ugdyme. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/other-dimensions-internationalisation-adult-education-and-training-18_en
75. Europos Komisija. Mobilumas suaugusiųjų mokyme. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-adult-education-and-training-18_en
76. Europos Komisija. Svarbūs programos Erasmus+ ypatumai. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-a/objectives-and-important-features/important-features_lt
77. Europos Komisija. Tarptautiniai švietimo aspektai ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/other-dimensions-internationalisation-early-childhood-and-school-education-38_lt
78. Europos Komisija. Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Airija. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1021&langId=lt&intPageId=1741>
79. Europos Komisija. Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Suomija. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1021&langId=lt&intPageId=1736>
80. Europos Komisija. Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1021&langId=lt&intPageId=1744>
81. Eurostat. Average number of foreign languages studied per pupil by education level. Prieiga per internetą: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
82. Eurostat. Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups. Prieiga per internetą: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
83. Eurostat. Price level index for household final consumption expenditure (EU-28=100), 2017. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Comparative_price_levels_of_consumer_goods_and_services

84. EUROSTAT. Vocational education and training statistics. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Vocational_education_and_training_statistics#Pupil-teacher_ratios_for_vocational_programmes
85. EURYDICE. Adult Education and Training. Finland. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-25_en
86. EURYDICE. Finland. Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/adult-education-and-training-25_en
87. EURYDICE. Finland. Organisation of Vocational and Technical Upper Secondary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-vocational-and-technical-upper-secondary-education_en
88. EURYDICE. Main providers. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/main-providers-36_en
89. EURYDICE. Mobility in Adult Education and Training. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-adult-education-and-training-21_en
90. EURYDICE. Secondary and Post-Secondary Non-Tertiary Education. Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/secondary-and-post-secondary-non-tertiary-education-24_en
91. Federal Ministry of Education, Science and Research Apprenticeship training in Austria – the dual system. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/enfr/school/secon/app.html>
92. Federal Ministry of Education, Science and Research. 2017: BMB press releases and documents. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/ministerium/vp/2017/20170628a.html>
93. Federal Ministry of Education, Science and Research. Education, training and further education for teachers in vocational schools. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/schulen/lehr/lfb/bbs.html>
94. Federal Ministry of Education, Science and Research. Numbers and “Statistical Pocketbook” archive. Prieiga per internetą: https://bildung.bmbwf.gv.at/schulen/bw/ueberblick/stat_tb.html
95. Federal Ministry of Education, Science and Research. Vocational schools. Prieiga per internetą: <https://bildung.bmbwf.gv.at/schulen/bw/bbs/bbs.html>
96. Finland in Focus. TOWARDS 2020 IN VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING
97. Finlex. Act on the financing of educational and cultural activities. Prieiga per internetą: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980635#Lidp446615536>
98. Finlex. Law on vocational training. Prieiga per internetą: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>
99. Finnish immigration service. EU registration (free movement). Prieiga per internetą: <https://migri.fi/en/eu-citizen>
100. Finnish immigration service. Registration of the right of residence of a Citizen of the European Union. Prieiga per internetą: <https://migri.fi/en/registration-of-right-of-residence>

101. Finnish Immigration Service. Residence permit application for studies. Prieiga per internetą: <https://migri.fi/en/residence-permit-application-for-studies>
102. Finnish Immigration Service. Working and Internships during studies. Prieiga per internetą: <https://migri.fi/en/working-and-internships-during-studies>
103. Finnish National Agency for Education. Adult Education. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/education_system/adult_education
104. Finnish National Agency for Education. Adult Education. Infographics. Prieiga per internetą: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/111312_2C16_kv-muodot.pdf
105. Finnish national Agency for Education. Adult education. Prieiga per internetą: http://www.cimo.fi/services/statistics_on_internationalisation/adult_education
106. Finnish National Agency for Education. Competence-based qualifications for adults. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/competence_based_qualifications_for_adults
107. Finnish National Agency for Education. How outgoing student mobility was arranged in vocational education and training 2017. Prieiga per internetą: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165960_Student_mobility_By_programme_2017.pdf
108. Finnish National Agency For Education. How outgoing student mobility was arranged in vocational education and training 2017. Prieiga per internetą: http://cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165960_Student_mobility_By_programme_2017.pdf
109. Finnish National Agency for Education. Learning and Competence 2025. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/download/164907_learning_and_competence_2025_finnish_national_board_of_education.pdf
110. Finnish National Agency for Education. Outgoing and incoming adult students by funding source 2015. Prieiga per internetą: http://cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/110989_Students_by_funding_2015_adults.pdf
111. Finnish National Agency for Education. Outgoing and incoming teachers in adult education by funding source 2015. Prieiga per internetą: http://cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/110991_Teachers_by_fundingn_2015_adults.pdf
112. Finnish National Agency for Education. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/about_us
113. Finnish National Agency for Education. Teacher education. Prieiga per internetą: https://www.oph.fi/english/education_system/teacher_education
114. Finnish National Agency For Education. Top 10 host and home countries of outgoing and incoming teachers and other staff (long-term and short-term visits) in vocational training 2017.

- Prieiga per internetą:
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165963_Staff_mobility_The_most_common_host_and_home_countries_2017.pdf
115. Finnish National Agency for Education. Top 5 countries of destination and origin of students in vocational education and training in 2017. Prieiga per internetą:
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/165891_Top_5_countries_of_destination_and_origin_of_students_in_VET_2017.pdf
116. Finnish National Agency for Education. Vocational upper secondary education. Prieiga per internetą:
https://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/vocational_upper_secondary_education
117. Finnish National Board of Education. FINECVET AS A PIONEER. Prieiga per internetą:
https://www.oph.fi/download/143718_Finecvet_as_a_pioneer.pdf
118. Finnish NATIONAL board of education. Vocational education and training in Finland. Prieiga per internetą:
https://www.oph.fi/download/131431_vocational_education_and_training_in_finland.pdf
119. Finnish National Board of Education. Vocational education and training in Finland. Vocational competence, knowledge and skills for working life and further studies.
120. Finnish National Board of Education. Vocational education and training in Finland. Prieiga per internetą:
https://www.oph.fi/download/131431_vocational_education_and_training_in_finland.pdf
121. Further Education & Training Course HUB. What is further Education & Training? Prieiga per internetą: <https://www.fetchcourses.ie/courses/about>
122. GO Vilnius. Europos geografinis centras. Prieiga per internetą: <http://www.vilnius-tourism.lt/ka-pamatyti/lankytinos-vietos/aplink-vilniu/europos-geografinis-centras/>
123. IFA. Work placements. Prieiga per internetą: <https://ifa.or.at/en/working-abroad/#tab-id-2>
124. Integration.fi. Prieiga per internetą: <https://kotouttaminen.fi/en/integration-plan>
125. International Labour Organisation. Education, vocational guidance and training. Prieiga per internetą:
http://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=42842&p_count=96150&p_classification=09&p_classcount=4424
126. International Schools Database. Copenhagen, Denmark. Prieiga per internetą:
<https://www.international-schools-database.com/in/copenhagen>
127. International Student Insurance Austria. Healthcare in Austria. Prieiga per internetą:
<https://www.internationalstudentinsurance.com/austria-student-insurance/healthcare-in-austria.php>
128. International Student Insurance. Austria International Student Insurance. Prieiga per internetą: <https://www.internationalstudentinsurance.com/austria-student-insurance/>
129. Invest in Finland. Located Between East and West. Prieiga per internetą:
<https://www.investinfinland.fi/between-east-and-west>

130. Invest in Ireland. Facts about Ireland . 2018. Prieiga per internetą: https://www.idaireland.com/newsroom/publications/facts_about_ireland_2018.pdf
131. Investuok Lietuvoje. Aukštos kvalifikacijos ir pasirenę mokyti. Prieiga per internetą: <https://investlithuania.com/lt/lietuvos-privalumai/talentai-ir-kompetencijos/>
132. Investuok Lietuvoje. Infrastruktūra. Prieiga per internetą: <https://investlithuania.com/lt/lietuvos-privalumai/infrastruktura/>
133. Įsakymas dėl profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų 2007 m. balandžio 3 d. Nr. ISAK-591. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.295381?jfwid=5w7avu7x7>
134. Įsakymas dėl profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo 2014 m. rugsėjo 29 d. Nr. V-851. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e86e3110481b11e4ba2fc5e712e90cd4>
135. Jane Knight. An Internationalization Remodeled: Definition, Approaches and Rationales, 2004
136. Jonavos politechnikos mokyklos 2017–2020 metų strateginis planas. Prieiga per internetą: [http://www.ipm.lt/docs/2017-2020%20STRATEGINIS%20PLANAS%20\(1\).pdf](http://www.ipm.lt/docs/2017-2020%20STRATEGINIS%20PLANAS%20(1).pdf)
137. Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio ir paslaugų mokykla. Planavimo dokumentai. Prieiga per internetą: <http://www.ikarpis.lt/veikla/planavimo-dokumentai>
138. Jungtinių Tautų Organizacijos plėtros programa. Žmonių vystymosi duomenys. Prieiga per internetą: <http://www.hdr.undp.org/en/data>
139. Just Landed. Vocational education in Denmark. Prieiga per internetą: <https://www.justlanded.com/english/Denmark/Denmark-Guide/Education/Practical-training>
140. Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro tarptautiškumo strategija 2015 – 2020 m. Prieiga per internetą: <https://www.mpcentras.lt/wp-content/uploads/2012/09/TARPTAUTISKUMO-STRATEGIJA-T-2015-05-14.pdf>
141. Kauno taikomosios dailės mokyklos tarptautiškumo strategija 2018 – 2022 m. Prieiga per internetą: http://senas.ktdm.lt/dokumentai/projektu_dokumentai/TARPTAUTISKUMO-STRATEGIJA.pdf
142. KEB Deutschland. Adult Education in Ireland. Prieiga per internetą: <https://keb-deutschland.de/adult-education-in-ireland/>
143. Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centro strateginis planas 2018 – 2020 m. Prieiga per internetą: <http://www.gpmc.lt/wp-content/uploads/2016/09/2018-2020-Strateginio-plano-projektas.pdf>
144. KPMPC, kvalifikacijos tobulinimo programų sąrašas. Prieiga per internetą: <http://www.kpmpc.lt/kpmpc/programu-sarasas-ir-registracija/>
145. KPMPC, Trečiojo amžiaus universitetai. Prieiga per internetą: <http://www.kpmpc.lt/kpmpc/suaugusiųjų-svietimas-3/treciojo-amziaus-universitetai/>
146. KPMPC. Europos profesinio mokymo kreditų sistemos („ECVET“) diegimo Lietuvoje situacijos apžvalga. http://www.kpmpc.lt/kpmpc/wp-content/uploads/2016/12/Analitinis-straipsnis_ECVET-diegimo-Lietuvoje-situacijos-ap%C5%BEvalga_final.pdf

147. KPMPC. Ką apie Lietuvos gyventojų įgūdžius atskleidė Suaugusiųjų įgūdžių tyrimo (PIAAC) duomenys? Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/kpmc/ka-apie-lietuvos-gyventoju-igudzius-atskleide-suaugusiuju-igudziu-tyrimo-piaac-duomenys/>
148. KPMPC. L. Vaitkutė. Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinė sistema. Prieiga per internetą: http://www.kpmc.lt/Projektai/12_11_EQAVET.pdf
149. KPMPC. Profesinio mokymo kokybės vertinimas. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/kpmc/profesinis-mokymas-3/profesinio-mokymo-kokybe/profesinio-mokymo-kokybes-vertinimas/>
150. KPMPC. Profesinis mokymas Lietuvoje. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/kpmc/profesinis-mokymas-3/profesinis-mokymas-lietuvoje/>
151. KPMPC. R. Pusvaškis. Profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės išorinio vertinimo rezultatų apibendrinimas. Prieiga per internetą: http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2015/10/Konf_isor_vert_baig_konf/5_R.Pusvaskis_vertinimu%20rezultatai_apibendrinimas.pdf
152. Kuršėnų politechnikos mokyklos strateginis planas 2016–2018 metams. Prieiga per internetą: http://www.vtpvm.lt/uploads/pdf/dokumentai/VTPVM_2017_PROJEKTAS.pdf
153. Leargas. About us. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/about-us/>
154. Leargas. Adult education. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/programmes/erasmusplus/adult-education/about/#action1>
155. Leargas. EPALE. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/programmes/epale/>
156. Leargas. Impact study: Erasmus+ International Work Placements for Vocational Learners from Ireland. Prieiga per internetą: https://www.leargas.ie/wp-content/uploads/2018/06/Leargas_Impact_Study_Erasmus_VET_Placements.pdf
157. Leargas. VET. Prieiga per internetą: <https://www.leargas.ie/programmes/erasmusplus/vet/about/#action1>
158. Leonardo da Vinci programos galimybės. Prieiga per internetą: <http://lt.efhr.eu/download/leonardo%20da%20vinci%20programos%20galimybes.pdf>
159. Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas. 1998 m. birželio 30 d. Nr. VIII-822. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.60192>
160. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymas 2017 m. gruodžio 14 d. Nr. XIII-888. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b0b6cda0eb0a11e7a5cea258c39305f6>
161. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymas 2017 m. gruodžio 14 d. Nr. XIII-888. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b0b6cda0eb0a11e7a5cea258c39305f6>
162. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras įsakymas dėl reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo 2014 m. rugpjūčio 29 d. Nr. V-774. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7f45d9f02f7911e4a83cb4f588d2ac1a/svqzRzIWsy>
163. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo 2008 m. lapkričio 24

- d. Nr. ISAK-3216. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.332784/iMfzOfTfI>
164. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3AD08EA5D0/xbPKUCNrMi>
165. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>
166. Lietuvos Respublikos švietimo ministerija. Valstybinė švietimo 2013 – 2022 metų strategija. Prieiga per internetą: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf
167. Life in Denmark. Healthcare. Prieiga per internetą: <https://lifeindenmark.borger.dk/Coming-to-Denmark/Healthcare>
168. Lonely Planet. Best in Travel 2019. Prieiga per internetą: <https://www.lonelyplanet.com/best-in-travel/cities>
169. Ly Thi Tran ir Kate Dempsey. Internationalisation in Vocational Education and Training.
170. MavoieproEurope. Denmark. Prieiga per internetą: <http://mavoieproeurope.onisep.fr/en/initial-vocational-education-and-training-in-europe/denmark/>
171. Mažeikių politechnikos mokyklos tarptautiškumo strategija 2019 – 2023 m. Prieiga per internetą: http://www.mazeikiupm.lt/images/savivalda/Tarptautiskumo_strategija_2019-2023.pdf
172. Metropolitan University College / Danish National Centre for Development of Vocational Education and Training. Apprenticeship-type schemes and structured work-based learning programmes. Denmark. Prieiga per internetą: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2015/ReferNet_DK_2014_WBL.pdf
173. Migracijos departamentas. Atvykimas ir gyvenimas LR: mokslas – moksleivis. Prieiga per internetą: <https://www.migracija.lt/index.php?601573917>
174. Migracijos departamentas. ES piliečiams. Prieiga per internetą: <https://www.migracija.lt/index.php?1341754599>
175. Migracijos departamentas. ES pilietis: atvykau mokytis. Prieiga per internetą: <https://www.migracija.lt/index.php?295165037>
176. Ministry of Education and Culture. Administration and Finance. Prieiga per internetą: <https://minedu.fi/en/administration-and-finance-vet>
177. Ministry of Education and Culture. Liberal adult education. Prieiga per internetą: <https://minedu.fi/en/liberal-adult-education>
178. Ministry of Education and Culture. Vocational Education and training in Finland. Prieiga per internetą: <https://minedu.fi/en/vocational-education-and-training>
179. Ministry of Education. Adult Vocational Training. Prieiga per internetą: <http://eng.uvm.dk/adult-education-and-continuing-training/adult-vocational-training>
180. Ministry of education. Objectives for lifelong learning. Prieiga per internetą: <http://eng.uvm.dk/themes-and-projects/education-and-skills-upgrading-for-all/objectives-for-lifelong-learning>

181. Ministry of Education. Vocational education and training in Denmark. Prieiga per internetą: <http://eng.uvm.dk/upper-secondary-education/vocational-education-and-training-in-denmark>
182. Mokymosi visą gyvenimą plėtros 2017–2020 metų veiksmų planas. Prieiga per internetą: http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2017/11/MVG-pletros-planas_2017-2020.pdf
183. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija 2004 m. kovo 26 d. Nr. ISAK-433/A1-83
184. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija, 2004 m. kovo 26 d., ISAK-433/A1-83. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.230967/swBiovEeXa>
185. MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2017
186. MOSTA. Profesinio mokymo būklės apžvalga 2018 m.
187. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa 2016 m. balandžio 6 d. Nr. 347. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b7f45490007711e6bf4ee4a6d3cdb874?jfwid=f4nne5tdt>
188. New to Denmark. Higher educational programmes. Prieiga per internetą: <https://www.nyidanmark.dk/en-GB/You-want-to-apply/Study/Higher-education>
189. NHS. Healthcare in Austria. Prieiga per internetą: <https://www.nhs.uk/using-the-nhs/healthcare-abroad/healthcare-when-travelling-abroad/healthcare-in-austria/>
190. Nordplus. Find a partner. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/How-to-apply/FIND-A-PARTNER>
191. Nordplus. Handbook. Prieiga per internetą: https://www.nordplusonline.org/How-to-apply/HANDBOOK#pdf_frame
192. Nordplus. Nordplus Junior. Prieiga per internetą: <https://www.nordplusonline.org/Who-can-apply/Nordplus-Junior>
193. OEAD. Erasmus+ for students in initial vocational training and apprentices. Prieiga per internetą: <https://bildung.erasmusplus.at/de/berufsbildung/schuelerinnen-und-lehrlinge/>
194. OEAD. Our Services. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/the-oead/our-services/#c740>
195. OEAD. Stay abroad for VET professionals. Prieiga per internetą: <https://bildung.erasmusplus.at/de/berufsbildung/fachkraefte/>
196. OEAD. Visa C or Visa D. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/to-austria/entry-and-residence/visa-c-or-visa-d/>
197. OEAD. Visa-free entry for students. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/to-austria/entry-and-residence/visa-free-entry/>
198. OEAD. Vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://oead.at/en/outgoing/vocational-education-and-training/>
199. OECD. Education GPS. Prieiga per internetą: <http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=DNK&treshold=10&topic=EO>
200. Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės paslaugų ir verslo mokyklos tarptautiškumo strategija 2018 – 2023 m. Prieiga per internetą: <https://margarita.lt/apie-mokykla/planavimo->

- [dokumentai/2017-2021-m-tarptautiskumo-strategija/?fbclid=IwAR3nDAPBNSHR8zdRkzhOaPDuRDuiWFRBriYD3vrrjkl1vbA8KiOC45SxrQ8](#)
201. Panevėžio profesinio rengimo centro 2016-2018 metų strateginis planas. Prieiga per internetą:
http://www.panprc.lt/images/veikla/VEIKLOS_PLANAI/opt/VIESOSIOS_ISTAIGOS_PANEVEZIO_PROFESINIO_RENGIMO_CENTRO_2016-2018_METU_STRATEGINIS_PLANAS_opt.pdf
202. Pasaulio bankas. Populiacija. Prieiga per internetą:
<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?end=2017&locations=LT-DK-AT-IE-FI&start=2013>
203. Passport to Trade. Internship and placement. Prieiga per internetą:
<https://businessculture.org/northern-europe/denmark-business-culture/internship-placement/>
204. PIU-Secretariatet. A Danish trainee in your company. Prieiga per internetą:
<https://piugb.designdev1.dk/media/1140/a-danish-trainee-in-your-company.pdf>
205. PIU-Secretariatet. About PIU. Prieiga per internetą:
http://viaa.gov.lv/files/news/23788/engelsksproget_introduktion_til_piu.pdf
206. PIU-Secretariatet. About PIU. Prieiga per internetą: <https://piugb.designdev1.dk/about-the-piu-programme/>
207. Profesinio mokymo metodikos centras. Profesinio mokymo kokybės vertinimo kriterijų ir rodiklių rinkinys (kokybės standartas). Prieiga per internetą:
<http://www.kpmc.lt/Skelbimai/Kokybes%20standartas-1.pdf>
208. Publications Office of the European Union. Erasmus+ annual report 2017. Prieiga per internetą: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1>
209. Publications Office of the European Union. Erasmus+ annual report. Prieiga per internetą:
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/49350560-0d56-11e8-966a-01aa75ed71a1/language-en>
210. Publications Office of the European Union. Statistics. Prieiga per internetą:
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en
211. Qualifax The National Learners' database. Apprenticeships. Prieiga per internetą:
http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=199&Itemid=217
212. Quality and qualifications Ireland. NFQ Standards and Guidelines. Prieiga per internetą:
<https://www.qqi.ie/Articles/Pages/NFQ-Standards-and-Guidelines-.aspx>
213. Rechtsinformationssystem Des Bundes. Service Law Amendment 2013 - Pedagogical Service. Prieiga per internetą:
https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=BgblAuth&Dokumentnummer=BGBLA_2013_I_211
214. Regulations Concerning Vocational Education and Training Programs (Abridged). Prieiga per internetą: [file:///C:/Users/Ruta%20Kubiliute/Downloads/Denmark%20-%20Act%20on%20VET%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Ruta%20Kubiliute/Downloads/Denmark%20-%20Act%20on%20VET%20(3).pdf)
215. ŠMM, profesinis mokymas, finansavimas ir aprūpinimas. Prieiga per internetą:
<https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/profesinis-mokymas/finansavimas-ir-aprupinimas>

216. ŠMM. Pertvarkant profesinį mokymą, atsisakoma daugiau nei 300 profesinio mokymo programų. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai/naujienos_1/pertvarkant-profesini-mokyma-atsiakoma-daugiau-nei-300-profesinio-mokymo-programu
217. ŠMPF. GRUNDTVIG programos galimybės. Prieiga per internetą: http://www.smpf.lt/uploads/documents/docs/427_181a6069b2a070b2cf081d1bd56e93c6.pdf
218. ŠMPF. Nacionalinės paramos. Prieiga per internetą: <http://www.smpf.lt/lt/administruojamos-programos/nacionalines-programos>
219. ŠMPF. Programa „Erasmus+“ 2018 m. kvietimas teikti paraiškas KA1 - Profesinis mokymas. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/uploads/files/2018-01-10erasmusplus2018vet.pdf>
220. SOLAS. Further Education and Training Strategy 2014 – 2019. Prieiga per internetą: <https://www.education.ie/en/Publications/Policy-Reports/Further-Education-and-Training-Strategy-2014-2019.pdf>
221. SOLAS. Learning works. Prieiga per internetą: <http://www.solas.ie/Pages/WhoWeAre.aspx>
222. SOLAS. What we are. Prieiga per internetą: <http://www.solas.ie/Pages/WhatWeDo.aspx>
223. Statistics Denmark. Exchange students by area, education, length of residence, exchange, sex and time. Prieiga per internetą: <http://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=UDVSTD02&PLanguage=1&PXSid=0&wsid=cftree>
224. Statistics Denmark. Persons who have completed a full program in adult education by points in time, highest education completed, sex, education and time. Prieiga per internetą: <http://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=VEUHEL20&PLanguage=1&PXSid=0&wsid=cftree>
225. Study in Austria. Visa. Prieiga per internetą: <https://studyinaustria.at/en/useful-tips/questions-and-answers/visa/>
226. Study in Denmark. About denmark. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/why-denmark/quality-of-life-1>
227. Study in Denmark. Exchange programmes. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/study-options/find-your-international-study-programme/exchange-programmes-folder>
228. Study in Denmark. Residence permits for non-EU/EEA citizens. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/live-in-denmark/permits-visas-red-tape/residence-permits-for-non-eu-citizens>
229. Study in Denmark. Tuition Fees and Scholarships. Prieiga per internetą: <https://studyindenmark.dk/study-options/tuition-fees-scholarships>
230. Study in Lithuania. Prieiga per internetą: <https://www.study.eu/country/lithuania>
231. Studyinfo. Preparatory education for upper secondary vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://studyinfo.fi/wp2/en/vocational-education-and-training/preparatory-education-for-vocational-education/>

232. Studyinfo. Vocational education and training. Prieiga per internetą: <https://studyinfo.fi/wp2/en/vocational-education-and-training/>
233. Suomijos Švietimo ministerija. Reglamentas dėl mokymo personalo reikalavimų. Prieiga per internet: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986#L5>
234. Supporting teachers and trainers for successful reforms and quality of VET. Denmark. Thematic perspectives mapping their professional development in the EU, 2016, p. 5. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/Ruta%20Kubiliute/Downloads/Denmark%20-%20Diploma%20Programme%20for%20VET%20Teachers.pdf>
235. Švietimo ir mokslo ministerija. Profesinis mokymas. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/profesinis-mokymas/aprasymas>
236. ŠVIS. Mokiniai užsieniečiai spalio 1 d. Prieiga per internetą: <http://www.svis.smm.lt/>
237. Tarybos išvados 2009 m. gegužės 12 d. dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“). Prieiga per internetą: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:52009XG0528\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:52009XG0528(01))
238. Tauragės profesinio rengimo centro 2014 – 2016 metų strateginis švietimo planas. Prieiga per internetą: https://www.prc.taurage.lm.lt/images/Dokumentai/2014_2016_strateginis_planas.pdf
239. Teach Away. Teach in Denmark. Prieiga per internetą: <https://www.teachaway.com/teach-denmark>
240. Telšių regioninio profesinio mokymo centro 2016 – 2020 m. strateginis veiklos planas. Prieiga per internetą: <http://www.telsiurpmc.lt/wp-content/uploads/2014/02/2016-2020-strateginis-geras.pdf>
241. The Ministry of Higher Education and Science, The Ministry for Children, Education and Gender Equality and The Ministry of Culture. The Danish Education System, 2016
242. The Teaching Council. Qualification Requirements for Further Education Teachers. Prieiga per internetą: <https://www.teachingcouncil.ie/Website/en/Registration/How-do-I-register-/Qualifications/Further-Education-Teachers-Qualified-in-Ireland/Qualification-Requirements-for-Further-Education-Teachers.html>
243. Ugdymo plėtotės centras. Projektai: Profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas. Prieiga per internetą: <https://www.upc.smm.lt/projektai/sistema/apie.php>
244. UNESCO Institute for Lifelong Learning. Finland: Ministry of Education Strategy: 2015, issued 2003. Prieiga per internetą: <http://uil.unesco.org/document/finland-ministry-education-strategy-2015-issued-2003>
245. University of Copenhagen. Health and medical Care. Prieiga per internetą: <https://ism.ku.dk/health-and-medical-care>
246. Utenos regioninio profesinio mokymo centro tarptautiškumo strategija 2015 – 2020 m. Prieiga per internetą: <https://failai.utenosrpmc.lt/index.php/s/7KzikvgzUXGJXFE#pdfviewer>
247. Užimtumo tarnyba. Leidimų dirbti užsieniečiams išdavimo tvarka. Prieiga per internetą: <http://uzt.lt/darbdaviui/leidimu-dirbti-uzsienieciams-isdavimo-tvarka/>

248. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. Prieiga per internetą: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf
249. Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos 2017–2019 metų strateginis švietimo planas. Prieiga per internetą: <http://vavm.lt/wp-content/uploads/2018/04/2017-2019-strateginis-svietimo-planas.pdf>
250. Visit Denmark. How to get to Denmark. Prieiga per internetą: <https://www.visitdenmark.com/how-to-get-to-denmark>
251. Visit Denmark. Plan your trip. Prieiga per internetą: <https://www.visitdenmark.com/plan-trip-denmark>
252. Werner Hedegaard, Danish Ministry of Education. Denmark's strategy for lifelong learning. Prieiga per internetą: <https://vince.eucen.eu/wp-content/uploads/2018/04/Denmark-Formal-Documents-3-Denmark-Strategy-in-LLL.pdf>
253. Work in Denmark. School and Education. Prieiga per internetą: <https://www.workindenmark.dk/Moving-to-DK/Bring-your-family/School-and-Education>
254. World Atlas. Denmark Geography. Prieiga per internetą: <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/denmark/dkland.htm>
255. World Economic Forum. Global Competitiveness Index. Prieiga per internetą: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/competitiveness-rankings/>
256. World Economic Forum. Global Competitiveness Index. Prieiga per internetą: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/competitiveness-rankings/>
257. Worldatlas. What languages are spoken in Ireland. Prieiga per internetą: <https://www.worldatlas.com/articles/what-languages-are-spoken-in-ireland.html>

1 priedas

Programos „Erasmus+“ 2019 m. kvietimo teikti paraiškas pragyvenimo normos profesinio mokymo sektoriaus mobilumo dalyviams

Priimančioji šalis	Šalių grupė	Profesinio mokymo įstaigų personalo mobilumas		ErasmusPRO išankstinio planavimo vizitas (personalas)	ErasmusPRO mokinių ilgalaikis mobilumas (nuo 90 iki 368 d.)		Mokinių trumpalaikis mobilumas (nuo 10 iki 89 d.)	
		1-14 d.	15-62 d.		1-14 d.	15-368 d.	1-14 d.	15-62 d.
Airija, Danija, Islandija, Jungtinė Karalystė, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Norvegija, Suomija, Švedija	1	153	107	153	84	59	84	59
Austrija, Belgija, Graikija, Ispanija, Italija, Kipras, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Vokietija	2	136	95	136	73	51	73	51
Bulgarija, Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Čekija, Estija, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Turkija, Vengrija	3	119	83	119	62	43	62	43

Šaltinis: Erasmus+. Prieiga per internetą: <http://www.erasmus-plus.lt/uploads/files/2019mobilumo-pragyvenimo-normosbupms%C5%A1.pdf>

2 priedas

Interviu su suinteresuotomis šalimis

Rengiant Strategiją, pusiau struktūruoti interviu³⁷⁰ buvo atliekami su iš anksto su Projekto užsakovu suderintais respondentais, atstovaujančiais profesinį mokymą ir suaugusiųjų švietimą. Interviu buvo vykdomi 2019 m. nuo sausio 9 d. iki vasario 15 d. Toliau pateikiamas respondentų, dalyvavusių interviu, sąrašas:

1. Eglė Radišauskienė, Socialinės apsaugos ir darbo viceministrė;
2. Genė Podolskienė, Šiaulių darbo rinkos mokymo centro direktoriaus pavaduotoja;
3. Mindaugas Černius, Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro direktorius;
4. Ričardas Ališauskas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginių programų skyriaus vedėjas;
5. Rimantas Urmonas, Šiaulių profesinio rengimo centro direktoriaus pavaduotojas ugdymui;
6. Roma Šimukauskienė, Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro direktorės pavaduotoja;
7. Saulius Samulevičius, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas;
8. Tomas Pūtys, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Mokymosi visą gyvenimą departamento Neformalaus švietimo skyriaus vedėjas;
9. Vaidotas Levickis, Lietuvos darbdavių konfederacijos ekspertas darbų saugos, įmonių socialinės atsakomybės klausimais;
10. Vidmantas Tūtlys, Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslo fakulteto Profesinio rengimo studijų centro vadovas;
11. Vilija Lukošūnienė, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė.

³⁷⁰ Pusiau struktūruotas interviu – taikant šį metoda siekiama sužinoti respondento nuomonę tam tikrais iš anksto numatytais klausimais, leidžiant respondentui laisvai interpretuoti ir reformuluoti užduodamus klausimus.

3 priedas

Grupinių diskusijų protokolai

LIETUVOS PROFESINIO MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO TARPTAUTIŠKUMO PLĖTROS STRATEGIJOS RENGIMO METU ATLIKTŲ INTERVIU REZULTATŲ PRISTATYMO GRUPINĖS DISKUSIJOS SU PROFESINIO MOKYMO ATSTOVAIS PROTOKOLAS

2019 m. vasario 28 d. Nr. 1
Vilnius

Grupinė diskusija įvyko 2019 m. vasario mėn. 27 d., Konstitucijos pr. 14 „Best Western“ viešbutyje, „Gintaro salėje“.

Grupinės diskusijos moderatorius Andrius Jaržemskis.

Grupinėje diskusijoje dalyvavo: Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė Donata Kavoliūnienė, UAB Smart Continent LT direktoriaus pavaduotoja Ieva Girdvainienė, UAB Smart Continent LT projektų vadovė Gintarė Vitkauskaitė, Švietimo mainų paramos fondo direktorės pavaduotoja Gražina Kaklauskienė, Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro direktorius Mindaugas Černius, Alytaus profesinio rengimo centro direktorius Vytautas Zubras.

Grupinės diskusijos darbotvarkė:

1. Vykdomo projekto „Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijos rengimas“ tikslo, uždavinių bei eigos pristatymas;
2. Interviu metu surinktų rezultatų pristatymas;
3. Diskusijos dalyvių siūlymai kylančių iššūkių sprendimui.

Grupinės diskusijos pradžioje diskusijos moderatorius padėkojo visiems sutikusiems dalyvauti interviu veikloje bei atvykusiems į diskusiją. Moderatorius akcentavo, kad grupinės diskusijos medžiaga bus išsiųsta visiems atstovams, kurie dalyvavo interviu, tačiau neatvyko į grupinę diskusiją – tokiu būdu bus užtikrinta, kad visi turės galimybę pateikti siūlymus ir pastebėjimus.

Pristatant **pirmąją darbotvarkėje numatytą veiklą**, moderatorius pabrėžė, kad pagal Švietimo mainų paramos fondo ir UAB Smart Continent LT pasirašytą paslaugų sutartį rengiamas projektas yra tik dalis kito projekto, kurio vykdytojas yra Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras kartu su partneriais (Švietimo mainų paramos fondu, Tęstinio mokymo centru asociacija ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija). Parengta Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategija bus vienas iš Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro kartu su partneriais įgyvendinamo projekto rezultatų.

Moderatorius nurodė, kad projekto tikslas – remiantis nacionalinių bei europinių strateginių dokumentų, užsienio šalių ir Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo situacijos analizės rezultatais, parengti ilgalaikę Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategiją iki 2030 metų, jos įgyvendinimo priemonių planą ir stebėsenos rodiklius, kurie taptų pagrindu Nacionalinei profesinio mokymo plėtros strategijai ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros dokumentams rengti. Siekiant šio tikslo numatyti du uždaviniai:

- I Uždavinys. Atlikti ne mažiau kaip trijų užsienio valstybių ir Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizę ir pateikti rekomendacijas Švietimo, mokslo ir

sporto ministerijai dėl tinkamiausio profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros modelio.

II Uždavins. Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikės strategijos iki 2030 metų ir įgyvendinimo priemonių plano parengimas, kurie taps pagrindu Nacionalinei profesinio mokymo plėtros strategijai ir suaugusiųjų švietimo plėtros dokumentams rengti.

Moderatorius priminė, kad projekto pradžioje kartu su projekto užsakovu buvo diskutuojama, ar tikslinga rengti tarptautiškumo strategiją neturint profesinio mokymo strategijos, kuri galiotų ir būtų aktuali. Tikimasi, kad tarptautiškumo plėtros strategijos parengimas bus kaip paskata parengti Nacionalinę profesinio mokymo plėtros strategiją. Moderatorius akcentavo, kad ir švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovai, dalyvavę interviu, teigė kad trūksta Nacionalinės profesinio mokymo plėtros strategijos, kuri pasitarnautų vykdant ir plėtojant profesinį mokymą.

Pristatant projekto eigą, Moderatorius nurodė, kad šiuo metu yra baiginėjamas I Uždavins, kurio metu buvo atlikta Lietuvos, Suomijos, Airijos, Danijos ir Austrijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo analizė, atlikti interviu su Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro, Alytaus profesinio rengimo centro, Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos darbdavių konfederacijos, švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Šiaulių profesinio rengimo centro, Kėdainių profesinio rengimo centro, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos, Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto Profesinio rengimo studijų centro, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro, Šiaulių darbo rinkos mokymo centro atstovais. Preliminarios rekomendacijos yra suformuluotos, po grupinių diskusijų rekomendacijos bus papildytos ir I Uždavinio ataskaita bus pateikta švietimo mainų paramos fondui. Pateikus ataskaitą bus pradedamas vykdyti II Uždavins, visas projektas bus pabaigtas iki 2019 m. gruodžio mėn. 31 d.

švietimo mainų paramos fondo direktorės pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** nurodė, kad šios šalys pasirinktos, nes Suomijoje yra labai ryški tarptautiškumo plėtros veikla, Danija yra stipri suaugusiųjų švietime, Airija pagal savo vystymosi eigą yra panaši į Lietuvą, Austrijoje stipriai išplėtotą pameistrystė.

Pristačius projektą Moderatorius perėjo prie **antrosios darbotvarkėje numatytos veiklos** – interviu rezultatų pristatymo. Moderatorius nurodė, kad interviu rezultatai sugrupuoti ir šioje diskusijos dalyje bus pristatomi gerieji pavyzdžiai, skatinant tarptautiškumą. Pirmasis gerosios praktikos pavyzdys – mokyklų dalyvavimas asocijuotose verslo struktūrose. Toks dalyvavimas praplečia galimybes organizuojant mokinių praktikas, mokytojų stažuotes įmonėse, greičiau išsiaiškinami darbdavių poreikiai bei verslas yra labiau suinteresuotas dalyvauti visame mokymo procese. Moderatorius taip pat atkreipė dėmesį, kad mokiniai, kurie atlieka praktiką užsienio įmonėse, įgauna daugiau patirties ir žinių, pajaučia darbo krūvį. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** paminėjo, kad Prancūzijos verslo atstovai kaip tik sako, jog Lietuvoje atvykę Prancūzijos mokiniai randa labai geras praktikos vietas ir Lietuvos darbdaviai suteikia geras praktikas. Smart Continent LT direktoriaus pavaduotoja **Ieva Girdvainienė** atkreipė dėmesį, kad praktikos vertinimas dažnai priklauso nuo srities. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** pritarė, kad sritis yra svarbi, Lietuvoje gerai vertinama inžinerinės pramonės sritis, tačiau atkreipė dėmesį, kad negalima sugretinti visų sričių ir teigti, kad tik užsienio įmonėse organizuojamos geros praktikos. švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** paminėjo, kad profesinio mokymo įstaigos dabar tampa viešosiomis įstaigomis, verslo įmonės gali būti šių mokyklų dalininkai, tad situacija bendradarbiavimo srityje turėtų tik gerėti. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** tam pritarė, tačiau paminėjo, kad ir anksčiau verslas turėjo tokias galimybes bei atkreipė dėmesį, kad yra verslo įmonių, kurių tikslas – tapti dalininkais ir tenkinti tik savo įmonės poreikius. Antrasis gerosios praktikos pavyzdys – užduočių formulavimas išvykstantiems atlikti praktikas ar stažuotes. Moderatorius paminėjo, kad interviu metu

buvo išgirstos replikos, kad neretai išvykimas į kitas užsienio šalis vertinamas kaip turistinė išvyka. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** teigė, kad tikrai pasitaiko atvejų, kuomet nėra išleidžiami mokyklų direktoriai į šiltus kraštus, tokį sprendimą argumentuojant tuo, kad vykstama turistauti. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** paminėjo, kad jeigu išvykstantysis gavęs užduotis jas įvykdo ir dar pamato šalį, tai reikėtų tik džiaugtis tuo, bet jeigu išvykus yra labiau išplėtojama antroji dalis, t. y. šalies pamatymas, tuomet išvykusiajam nebuvo arba buvo netinkamai suformuluotos užduotys. Pašnekovas taip pat paminėjo, kad nuolat prieš kelionę susitinka su mokytojais ar mokiniais aptarti, kokiais tikslais jie išvyksta, ką turėtų sužinoti, išmokti ir pan., o jiems sugrįžus yra organizuojami išvykų pristatymai, kuomet visai mokyklos bendruomenei pristatoma aplankyta šalis, išvykos tikslas, įgyta patirtis, geroji / blogoji praktika. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** apibendrinė, kad išvyka turi tiek „kietųjų“ naudų, tiek ir „minkštųjų“ ir abi šios dedamosios yra svarbios. „Kietosios“ naudos – įgytos / tobulinamos kompetencijos, žinios, „minkštosios“ naudos – atsižvelgiant į tai, kad daugelis išvykstančiųjų išvis vyksta pirmą kartą į užsienio šalį, tokia išvyka jiems labai naudinga – jie tobulina savo socialinius įgūdžius, grupinio darbo gebėjimus, praplėčia akiratį. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** atkreipė dėmesį, kad neretai tinkamai pasirinkta šalis bei įgytos žinios priklauso nuo to, ar įstaigoje yra kompetentingas projektų koordinatorius ar administracijos darbuotojai, kurie atsakingi už išvykas ir jų metu įgautą patirtį. Visi diskusijos dalyviai vieningai pritarė, kad užduočių formulavimas prieš išvykimą ir grįžtamojo ryšio sklaidą sugrįžus yra labai svarbu ir tokią praktiką būtina taikyti mokymo įstaigose. Trečiasis ir ketvirtasis gerosios praktikos pavyzdžiai – dalinimasis patirtimi / žiniomis sugrįžus iš stažuočių ir aktyvi skalida apie galimybes išvykti. Moderatorius paminėjo, kad interviu metu respondentai nurodė, kad organizuoja konferencijas, susitikimus, renginius ir t.t., kuriuose sugrįžę iš stažuočių pristato savo sklaidą – tokiu būdu neretai motyvuojami ir kiti mokiniai dalyvauti mobilumo veiklose. Galimybių išvykti į užsienio šalis sklaidą vykdoma lygiagrečiai keliais kanalais – pakabinant skelbimus mokyklų skelbimų lentose, pamokų ir renginių metu, socialiniuose tinkluose. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** teigė, kad toks grįžtamojo ryšio sklaidos formatas, kaip konferencijos, yra neefektyvus, tai turėtų būti tik kaip vienas iš variantų vykdyti sklaidą. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** pritarė, kad konferencijos yra tik vienas iš metodų, kuris yra tinkamas apibendrinatm pristatymui ir diskusijai. Tačiau paminėjo, kad geresnis sklaidos būdas sikeiant įtraukti mokinius dalyvauti mobilumo veiklose, kai mokytojai pamokose taiko naujus, kitose šalyse įgytus / sužinotus metodus, pristato šalį, vykdo atviras pamokas. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** paragino į visą grįžtamojo ryšio procesą žiūrėti plačiau – juk mokyns ar mokinių grupė ruošia prezentaciją apie tai, ką išmoko / sužinojo, tuomet pristato medžiagą įstaigos bendruomenei – tai skatina kūrybiškumą bei geriną viešojo kalbėjimo įgūdžius. Mokymo įstaigoje atliekantys praktiką užsienio mokiniai taip pristato savo mokyklas bei kaip sekasi atlikti praktiką – tokie mokinių pristatymai gerina kalbinius, socialinius įgūdžius. Moderatorius akcentavo, kad labai svarbūs ir tarpinstituciniai patirčių mainai, kuomet aktyvesnės mokymo įstaigos pristato savo tarptautiškumo patirtį kitose, galbūt ne taip aktyviai mobilumo projektuose dalyvaujančiose, įstaigose. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** priminė, kad tarptautiškumas turi dvi dedamąsias – „tarptautiškumas namuose“ ir „tarptautiškumas išvykstant“, todėl svarbu tobulinti abi šias sritis. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** paminėjo, kad Švietimo mainų paramos fondas atliko įstaigų, turinčių mobilumo chartijas, strateginių planų įgyvendinimo tarpinį vertinimą, kurį atliekant pastebėta, pagrindinė įstaigų silpnoji vieta – negebėjimas kaupti įrodymus apie po mobilumo veiklų įvykusius pokyčius, pamatuoti, kas ir kaip pasikeitė. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pasiūlė, kad Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijoje formuojant rekomendacijas reikėtų įtraukti tai, kad išvykstantieji praktika ar stažuotei suvoktų, kad išvyka reikalinga tam, kad klasėje, įstaigoje ar bendruomenėje įvyktų kažkokie pokyčiai ir

būtų stebimi tie pokyčiai. Penktasis gerosios praktikos pavyzdys – anglų kalbos kursų organizavimas. Moderatorius teigė, kad interviu metu dauguma įstaigų nurodė, jog organizuoja anglų kalbos kursus mokytojams, siekiant padidinti jų dalyvavimą mobilumo veiklose. Tokie kursai ne tik reikalingi dėl dalyvavimo mobilume, tačiau tai padidina mokytojų galimybes domėtis, skaityti informaciją apie naujausias technologijas užsienio kalbomis. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pabrėžė, kad tai yra uždaras ratas – nenorėjimas mokytis užsienio kalbų didina nenorą dalyvauti mobilumo veiklose, tačiau stažuotė net ir gerai nemokant kalbos gali būti motyvacija mokytis kalbos. Šeštasis gerosios praktikos pavyzdys – aktyvi suaugusiųjų švietimo koordinatorių veikla. Moderatorius paminėjo, kad kai kuriose savivaldybėse sukurti koordinatorių etatai, kurie tiria savivaldybės gyventojų poreikius, vėliau pagal tai jiems yra siūlomos profesinių ir / ar asmeninių gebėjimų tobulinimo bei didinimo veiklos. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** paminėjo, kad ir pats Švietimo mainų paramos fondas, ir per EPALE ekspertus yra siekiama įtraukti savivaldybių suaugusiųjų švietimo koordinatorius dalyvauti Erasmus programose ir teiktų projektus, praėjusiais metais nemažai koordinatorių jau tai darė. Smart Continent LT direktoriaus pavaduotoja **Ieva Girdvainienė** paminėjo, kad interviu su LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovais buvo išsakyta mintis, kad reikėtų skatinti tokių koordinatorių veiklą savivaldybėse kaip atskirų vienetų, o ne priskirti koordinavimo funkciją savivaldybės administracijos darbuotojams. Pašnekovė patikslino, kad pagrindinė problema yra tai, kad ši funkcija priskirtam asmeniui tampa tik viena iš kitų atliekamų funkcijų, todėl šiai veiklai vykdyti turėtų būti sukuriamas atskiras etatas. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pritarė, kad tokio etato sukūrimas turėtų būti įtrauktas į rekomendacijas. Septintasis gerosios praktikos pavyzdys – bendradarbiavimas su įdarbinimo agentūromis. Moderatorius pakomentavo, kad interviu metu pasitaikė respondentų, kurie teigė, kad bendradarbiauja su įdarbinimo agentūromis, kurios mokymo įstaigoms teikia informaciją apie ieškomus darbuotojus ir / ar praktikantus tiek Lietuvos, tiek užsienio įmonėse. Diskusijos dalyviai pritarė, kad toks bendradarbiavimas yra naudingas, jis praplečia mokymo įstaigų bendradarbiavimo tinklus, gali net padėti rasti partnerius dalyvaujant projektuose ar ieškant praktikos / stažuuočių vietų. Aštuntasis gerosios praktikos pavyzdys – aktyvi projektų koordinatorių veikla. Moderatorius paminėjo, kad mokymo įstaigose, kurios turi projektų koordinatorius, stažavimosi procesai vyksta dažniau ir sklandžiau, kadangi šie asmenys rūpinasi partnerių paieška, šalių atranka, informacijos sklaida. Dalyviai pritarė, kad projektų koordinatoriaus buvimas teigiamai veikia visą tarptautiškumo procesą, todėl ši geroji praktika kaip rekomendacija turėtų būti įtraukta į Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategiją. Moderatorius paminėjo, kad šie aštuoni gerosios praktikos pavyzdžiai interviu metu buvo dažniausiai pasikartojantys tarp interviu respondentų.

Pristačius gerosios praktikos pavyzdžius Moderatorius perėjo prie **trečiosios darbotvarkėje numatytos veiklos** – kylantys iššūkiai ir siūlymai jų sprendimui. Moderatorius paminėjo, kad interviu metu buvo identifikuoti pagrindiniai iššūkiai bei susisteminti į aštuonias grupes. Diskusijoje šie iššūkiai bus pristatyti, tačiau visiems interviu ir diskusijų dalyviams bus išsiųsta diskusijos medžiaga bei prašoma pateikti siūlymus kylantiems iššūkiams spręsti. Pirmasis iššūkis – sudėtingas mokymo programų keitimas / tobulinimas. Moderatorius paminėjo, kad interviu respondentai nurodė, jog dažnu atveju sudėtinga greitai reaguoti į darbdavių poreikius keičiant ar tobulinant mokymo programas. Programų atnaujinimų derinimas su ŠMSM neretai ilgai užtrunka. Moderatorius pabrėžė, kad galbūt šis iššūkis yra sisteminis, pasikartojantis ir tiesiogiai nesusijęs su tarptautiškumu, tačiau jo egzistavimas daro įtaką tarptautiškumo plėtrai. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** paminėjo, kad Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijoje turėtų atsirasti atitinkamos rekomendacijos, pvz. lankstesnis programų derinimas. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** teigė, kad dabartiniai LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rengiami programų aprašai turėtų suteikti lankstumą, tačiau iš to kitas kylantis iššūkis – dalykinių programų

keitimas modulinėmis ir mokymo įstaigų gebėjimas greitai persiorientuoti. Antrasis iššūkis – pasyvus verslo įsitraukimas į visą mokymo procesą. Moderatorius pakomentavo, kad darbdaviai gan aktyviai dalyvauja mokymo programų kūrime, teikia įžvalgas ir pasiūlymus, tačiau vykdant patį mokymą pastebimas vangus įsitraukimas: sudėtinga pasikviesti į pamokas pristatyti naujovių; ne visada nori priimti mokinius į praktiką. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** teigė, kad šį iššūkį būtų galima skirti į du teiginius „aktyvus verslo įsitraukimas į visą mokymo procesą“ ir „pasyvus verslo įsitraukimas į visą mokymo procesą“. Moderatorius teigė, kad bendradarbiavimas svarbus ir dėl to, kad neretai verslas turi naujesnes technologijas nei mokymo įstaiga, todėl žinių, kompetencijų mainai yra ypatingai svarbūs siekiant paruošti tinkamus specialistus. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** paminėjo, kad kai kurios mokymo įstaigos turi naujas technologijas sektoringuose mokymo centruose, tačiau ne visada mokymo įstaigos pasinaudoja šiais centrais. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** teigė, kad šis iššūkis svarbus, jam spręsti reikia numatyti rekomendacijas, tačiau atkreipė dėmesį, kad tai labai susiję su įmonių socialine atsakomybe. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** iškėlė klausimą, kad galbūt tuose Lietuvos regionuose, kur vyrauja labai mažos ir mažos įmonės verslo įsitraukimas yra mažesnis nei tuose regionuose, kur veiklą vykdo vidutinės, didelės ir labai didelės įmonės. Moderatorius teigė, kad tokia tendencija nebuvo identifikuota tyrimo metu. Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro direktorius **Mindaugas Černius** pakomentavo, kad verslas yra linkęs įsitraukti į mokymo procesą, tačiau turi gauti konkrečią naudą, nes verslai, kurie yra socialiai atsakingi ir įsitraukia į procesą, dažniausiai yra pasiekę brandos stadiją. Diskusijos dalyvis taip pat paminėjo, kad užsienio šalyse įmonėms dalyvauti mokymo proceso kūrime yra naudinga, nes taip įmonės užsitikrina pameistrius. Lietuvoje vyrauja tokia sistema, kad darbdaviui dėl užkraunamos biurokratinės naštos, atsakomybių neapsimoka turėti mokinių. Trečiasis iššūkis – „profkės įvaizdis“. Moderatorius paminėjo, kad visuomenėje vis dar egzistuoja stereotipas, kad profesinio mokymo įstaigos yra „profkės“, t. y. jose mokosi nepažangūs, nemotyvuoti, nesugebėję įstoti į aukštojo mokslo įstaigas, asmenys. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** pritarė, kad toks stereotipas gajus, tačiau mokymo įstaigose gausu puikių mokinių, kuriuos darbdaviai išgraibsto dėl jų aukštų kompetencijų ir žinių, bet yra ir prastesnių. Diskusijos dalyvis teigė, kad siekiant panaikinti šį stereotipą turėtų ir pati mokymo bendruomenė keisti mąstyseną, turėtų keistis mokymo kokybė. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pakomentavo, kad tiek mokyklos, tiek mokytojų dalyvavimas tarptautiškumo veiklose gerina mokymo įstaigos įvaizdį. Mokymo įstaigos, kurios dalyvauja mobilumo veiklose yra patrauklesnės nei įstaigos, kurios nedalyvauja tokiose veiklose. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** teigė, kad prie tokio įvaizdžio kūrimo visuomenėje iš dalies prisideda ir bendrojo ugdymo mokyklos, kurios pozicionuodamos save nurodo, kiek mokinių, baigusių mokyklą, įstoja į Lietuvos ar užsienio šalių aukštojo mokslo įstaigas, tačiau nėra nurodoma, kiek mokinių pasirenka profesinį mokymą. Tokia situacija atsiranda dėl to, kad bendrojo ugdymo mokyklos yra reitinguojamos pagal tai, kiek mokinių įstoja į aukštojo mokslo įstaigas. Ketvirtasis iššūkis – nemotyvuoti mokytojai. Moderatorius teigė, kad mokymo įstaigose ne visi mokytojai yra motyvuoti, norintys atnaujinti žinias ir šias žinias perduoti mokiniams. Trūksta iniciatyvos iš mokytojų dalyvaujant projektuose. Grupinės diskusijos dalyviai pritarė, kad tokia problema egzistuoja, tačiau pagrindinė to priežastis – nepatrauklus darbo užmokestis, kadangi didžioji dalis profesijų mokytojų įsidarbinę įmonėse galėtų gauti geresnį apmokėjimą. Penktasis iššūkis – nemotyvuoti mokiniai. Moderatorius atkreipė dėmesį, kad interviu respondentai nurodė, jog mokiniai vangiai įsitraukia į mokymo(si) procesą, dalyvavimą renginiuose, projektuose ar konkursuose, pamokų lankomumas taip pat yra viena iš problemų. Šeštasis iššūkis – nemokėjimas ir nenoras mokytis kalbų. Moderatorius teigė, kad mokymo įstaigos susiduria su iššūkiu, kai mokiniai ir mokytojai nemoka anglų kalbos, tačiau ir nenori jos mokytis. Tai mažina galimybes dalyvauti mobilumo veiklose, didinti kompetencijas, įgyti žinių. Alytaus profesinio rengimo centro direktorius **Vytautas Zubras** akcentavo, kad

pastaruoju metų kalbų mokėjimas gerėja, tačiau nemokančių kalbos mokinių / mokytojų dalis vis dar nemaža. Septintasis iššūkis – suaugusiųjų švietimas dažniausiai suprantamas tik kaip senjorų mokymasis. Moderatorius teigė, kad neretai suaugusiųjų švietimas siejamas tik su Trečiojo amžiaus universitetais, pamirštant, kad suaugusieji tai ne tik senjorai, tačiau ir jauni žmonės, šeimos. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** pritarė, kad sąvoka bei pats procesas nėra aiškus. Komunikuojant su užsienio šalių atstovais taip pat pastebima, kad sąvokų supratimas yra skirtingas ir suvokiamas nevienodai. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** paminėjo, kad Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijoje turėtų būti rekomendacija, kad Nacionalinėje švietimo strategijoje būtų įtraukiamas punktas, įpareigojantis sukurti įrankį, kuris vieno langelio principu suaugusiems asmenims teiktų visą informaciją apie tai, kuri ir kaip jie galėtų mokytis profesinio mokymo, keisti savo profesijas ir pan. Tai būtų sistema, kuri konkrečiai nukreiptų suaugusiuosius asmenis bet kuriuo jų gyvenimo etapu tinkama linkme, jeigu jie norėtų keisti profesiją / tobulinti kompetencijas ir pan. Aštuntasis iššūkis – profesinio mokymo įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų supriešinimas. Moderatorius pabrėžė, kad dėl esamos mokyklų finansavimo sistemos, mokyklos yra suinteresuotos išlaikyti mokinius iki pat mokyklos baigimo, todėl dažnai mokiniai į profesinio mokymo įstaigas yra nukreipiami per vėlai. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pritarė, kad konkurencija tarp mokymo įstaigų egzistuoja. Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro direktorius **Mindaugas Černius** paminėjo, kad Škotijoje vienas iš mokyklų kokybės rodiklių – išlaikyti tuos mokinius, kurie nenori mokytis, nes pagal tai mokyklos gauna balus ir finansavimą.

Moderatorius padėjo susirinkusiems dalyviams ir informavo, kad interviu ir grupinių diskusijų veiklose dalyvavusiems asmenims po renginio bus išsiųsta diskusijų medžiaga bei lentelė su pristatytais iššūkiais. Visi veiklose dalyvavę asmenys turės galimybę pasiūlyti sprendimus iššūkių sprendimui.

**LIETUVOS PROFESINIO MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO TARPTAUTIŠKUMO PLĖTROS STRATEGIJOS
RENGIMO METU ATLIKTŲ INTERVIU REZULTATŲ PRISTATYMO
GRUPINĖS DISKUSIJOS SU SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ATSTOVAIS
PROTOKOLAS**

2019 m. vasario 28 d. Nr. 2

Vilnius

Grupinė diskusija įvyko 2019 m. vasario mėn. 27 d., Konstitucijos pr. 14 „Best Western“ viešbutyje, „Gintaro salėje“.

Grupinės diskusijos moderatorius Andrius Jaržemskis.

Grupinėje diskusijoje dalyvavo: Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė Donata Kavoliūnienė, UAB Smart Continent LT direktoriaus pavaduotoja Ieva Girdvainienė, UAB Smart Continent LT projektų vadovė Gintarė Vitkauskaitė, Švietimo mainų paramos fondo direktorės pavaduotoja Gražina Kaklauskienė, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus metodininkė Olga Tamošiūnienė, Kvalifikacijos ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas Saulius Samulevičius, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė Vilija Lukošūnienė.

Grupinės diskusijos darbotvarkė:

1. Vykdomo projekto „Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijos rengimas“ tikslo, uždavinių bei eigos pristatymas;
2. Interviu metu surinktų rezultatų pristatymas;
3. Diskusijos dalyvių siūlymai kylančių iššūkių sprendimui.

Grupinės diskusijos pradžioje diskusijos moderatorius padėkojo visiems sutikusiems dalyvauti interviu veikloje bei atvykusiems į diskusiją. Moderatorius akcentavo, kad grupinės diskusijos medžiaga bus išsiųsta visiems atstovams, kurie dalyvavo interviu, tačiau neatvyko į grupinę diskusiją – tokiu būdu bus užtikrinta, kad visi turės galimybę pateikti siūlymus ir pastebėjimus.

Pristatant **pirmąją darbotvarkėje numatytą veiklą**, moderatorius pabrėžė, kad pagal Švietimo mainų paramos fondo ir UAB Smart Continent LT pasirašytą paslaugų sutartį rengiamas projektas yra tik dalis kito projekto, kurio vykdytojas yra Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras kartu su partneriais (Švietimo mainų paramos fondu, Tęstinio mokymo centru asociacija ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija). Parengta Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategija bus vienas iš Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro kartu su partneriais įgyvendinamo projekto rezultatų.

Moderatorius nurodė, kad projekto tikslas – remiantis nacionalinių bei europinių strateginių dokumentų, užsienio šalių ir Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo situacijos analizės rezultatais, parengti ilgalaikę Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategiją iki 2030 metų, jos įgyvendinimo priemonių planą ir stebėsenos rodiklius, kurie taptų pagrindu Nacionalinei profesinio mokymo plėtros strategijai ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros dokumentams rengti. Siekiant šio tikslo numatyti du uždaviniai:

- I Uždavinys. Atlikti ne mažiau kaip trijų užsienio valstybių ir Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo analizę ir pateikti rekomendacijas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai dėl tinkamiausio profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros modelio.

II Uždavinys. Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros ilgalaikės strategijos iki 2030 metų ir įgyvendinimo priemonių plano parengimas, kurie taps pagrindu Nacionalinei profesinio mokymo plėtros strategijai ir suaugusiųjų švietimo plėtros dokumentams rengti.

Moderatorius priminė, kad projekto pradžioje kartu su projekto užsakovu buvo diskutuojama, ar tikslinga rengti tarptautiškumo strategiją neturint profesinio mokymo strategijos, kuri galėtų ir būtų aktuali. Tikimasi, kad tarptautiškumo plėtros strategijos parengimas bus kaip paskata parengti Nacionalinę profesinio mokymo plėtros strategiją. Moderatorius akcentavo, kad ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovai, dalyvavę interviu, teigė kad trūksta Nacionalinės profesinio mokymo plėtros strategijos, kuri pasitarnautų vykdant ir plėtojant profesinį mokymą.

Pristatant projekto eigą, Moderatorius nurodė, kad šiuo metu yra baiginėjamas I Uždavinys, kurio metu buvo atlikta Lietuvos, Suomijos, Airijos, Danijos ir Austrijos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo analizė, atlikti interviu su Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro, Alytaus profesinio rengimo centro, Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos darbdavių konfederacijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Šiaulių profesinio rengimo centro, Kėdainių profesinio rengimo centro, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos, Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto Profesinio rengimo studijų centro, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro, Šiaulių darbo rinkos mokymo centro atstovais. Preliminarios rekomendacijos yra suformuluotos, po grupinių diskusijų rekomendacijos bus papildytos ir I Uždavinio ataskaita bus pateikta Švietimo mainų paramos fondui. Pateikus ataskaitą bus pradedamas vykdyti II Uždavinys, visas projektas bus pabaigtas iki 2019 m. gruodžio mėn. 31 d.

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas **Saulius Samulevičius** paminėjo, kad kol kas sunku įsivaizduoti, koks turėtų būti tarptautiškumo plėtros strategijos turinys, tačiau akivaizdu, kad tai yra reikalinga. Projekte svarbu identifikuoti analizuotų šalių panašumus ir skirtumus bei paaiškinti, kuo remiantis buvo pasirinktos būtent šios 4 užsienio šalys. Švietimo mainų paramos fondo direktorės pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** nurodė, kad šios šalys pasirinktos, nes Suomijoje yra labai ryški tarptautiškumo plėtros veikla, Danija yra stipri suaugusiųjų švietime, Airija pagal savo vystymosi eigą yra panaši į Lietuvą, Austrijoje stipriai išplėtotą pameistrystę. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas Saulius Samulevičius atkreipė dėmesį, kad rengiant tarptautiškumo plėtros strategiją bus sudėtinga pasirinkti, kurios šalies modelį būtų galima taikyti Lietuvoje. Moderatorius pritarė, kad darbas sudėtingas ir labiausiai pasigendama Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos krypties.

Pristačius projektą Moderatorius perėjo prie **antrosios darbotvarkėje numatytos veiklos** – interviu rezultatų pristatymo. Moderatorius nurodė, kad interviu rezultatai sugrupuoti ir šioje diskusijos dalyje bus pristatomi gerieji pavyzdžiai, skatinant tarptautiškumą. Pirmasis gerosios praktikos pavyzdys – mokyklų dalyvavimas asocijuotose verslo struktūrose. Toks dalyvavimas praplečia galimybes organizuojant mokinių praktikas, mokytojų stažuotes įmonėse, greičiau išsiaiškinami darbdavių poreikiai bei verslas yra labiau suinteresuotas dalyvauti visame mokymo procese. Moderatorius taip pat atkreipė dėmesį, kad mokiniai, kurie atlieka praktiką užsienio įmonėse, įgauna daugiau patirties ir žinių, pajaučia darbo krūvį. Smart Continent LT direktoriaus pavaduotoja **Ieva Girdvainienė** atkreipė dėmesį, kad praktikos vertinimas dažnai priklauso nuo srities. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** paminėjo, kad profesinio mokymo įstaigos dabar tampa viešosiomis įstaigomis, verslo įmonės gali būti šių mokyklų dalininkai, tad situacija bendradarbiavimo srityje turėtų tik gerėti. Antrasis gerosios praktikos pavyzdys – užduočių formulavimas išvykstantiems atlikti praktikas ar stažuotes. Moderatorius paminėjo, kad interviu metu buvo išgirstos replikos, kad neretai išvykimas į kitas užsienio šalis vertinamas kaip turistinė išvyka. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo

plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas **Saulius Samulevičius** teigė, kad toks vertinimas egzistuoja, tačiau jis yra stereotipinis ir sukelia neigiamus padarinius – jau dabar išvykstantys praktikai ar stažuotei vengia rinktis šiltus kraštus, nes visuomenėje tokia išvyka vertinama kaip poilsinė, o ne tikrai reikalinga ir naudinga išvykstančiajam ir įstaigai. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** teigė, kad tikrai pasitaiko atvejų, kuomet nėra išleidžiami mokyklų direktoriai į šiltus kraštus, tokį sprendimą argumentuojant tuo, kad vykstama turistauti. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė **Vilija Lukošūnienė** akcentavo, kad labai svarbus yra grįžtamasis ryšys – tai, ką pasakoja grįžę iš praktikų ar stažuotčių. Jeigu sugrįžęs asmenys pasakoja ne tai, ką jie gavo, ką išmoko, bet kalba apie tai, kaip praleido laiką, pailsėjo, tuomet ir susidaro įspūdis, kad vykstama poilsiniais / turistiniais tikslais, o ne siekiant įgyti patirties ir / ar praktikos. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas **Saulius Samulevičius** pabrėžė, kad socio-kultūrinis pažinimas yra ne ką mažiau svarbesnė dimensija nei žinių, praktikos įgavimas. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** apibendrino, kad išvyka turi tiek „kietųjų“ naudų, tiek ir „minkštųjų“ ir abi šios dedamosios yra svarbios. „Kietosios“ naudos – įgytos / tobulinamos kompetencijos, žinios, „minkštosios“ naudos – atsižvelgiant į tai, kad daugelis išvykstančiųjų išvis vyksta pirmą kartą į užsienio šalį, tokia išvyka jiems labai naudinga – jie tobulina savo socialinius įgūdžius, grupinio darbo gebėjimus, praplėčia akiratį. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė **Vilija Lukošūnienė** teigė, kad užduočių davimas yra labai reikalingas ir svarbus, tokiu būdu išvykstantysis koncentruojasi į tai, ką jis turi išmolti ir / ar sužinoti, tačiau labai svarbu, kad išvykstantysis ne tik papasakotų, ką išmoko / sužinojo, tačiau ir taikytų naujas žinias / metodus savo veikloje. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** atkreipė dėmesį, kad neretai tinkamai pasirinkta šalis bei įgytos žinios priklauso nuo to, ar įstaigoje yra kompetentingas projektų koordinatorius ar administracijos darbuotojai, kurie atsakingi už išvyką ir jų metu įgautą patirtį. Visi diskusijos dalyviai vieningai pritarė, kad užduočių formulavimas prieš išvykimą ir grįžtamojo ryšio sklaidą sugrįžus yra labai svarbu ir tokią praktiką būtina taikyti mokymo įstaigose. Trečiasis ir ketvirtasis gerosios praktikos pavyzdžiai – dalinimasis patirtimi / žiniomis sugrįžus iš stažuotčių ir aktyvi skalda apie galimybes išvykti. Moderatorius paminėjo, kad interviu metu respondentai nurodė, kad organizuoja konferencijas, susitikimus, renginius ir t.t., kuriuose sugrįžę iš stažuotčių pristato savo sklaidą – tokiu būdu neretai motyvuojami ir kiti mokiniai dalyvauti mobilumo veiklose. Galimybių išvykti į užsienio šalį sklaidą vykdoma lygiagrečiai keliais kanalais – pakabinant skelbimus mokyklų skelbimų lentose, pamokų ir renginių metu, socialiniuose tinkluose. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** teigė, kad toks grįžtamojo ryšio sklaidos formatas, kaip konferencijos, yra neefektyvus, tai turėtų būti tik kaip vienas iš variantų vykdyti sklaidą. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė **Vilija Lukošūnienė** teigė, kad vienas labiausiai pasiteisinančių mokinių įtraukimo būdas – praktikos pristatymas su praktiniais, mokymo(si) procese ar buityje pritaikomas pavyzdžiais. Moderatorius akcentavo, kad labai svarbūs ir tarpinstituciniai patirčių mainai, kuomet aktyvesnės mokymo įstaigos pristato savo tarptautiškumo patirtį kitose, galbūt ne taip aktyviai mobilumo projektuose dalyvaujančiose, įstaigose. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė **Vilija Lukošūnienė** paminėjo, kad Europos suaugusiųjų mokymosi elektroninėje platformoje (angl. Electronic Platform for Adult Learning in Europe, EPAL) sugrįžusieji rašo straipsnius apie vykusius vizitus – jie yra skatinami pateikti straipsnyje informaciją ne tik apie tai, ką matė, bet ir kokių metodų, kuriuos sugrįžę iš vizitų taiko praktikoje, išmoko. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** priminė, kad tarptautiškumas turi dvi dedamąsias – „tarptautiškumas namuose“ ir „tarptautiškumas išvykstant“, todėl svarbu tobulinti abi šias sritis. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** paminėjo, kad Švietimo mainų paramos fondas atliko įstaigų, turinčių mobilumo chartijas, strateginių planų įgyvendinimo tarpinį vertinimą, kurį atliekant pastebėta, pagrindinė įstaigų silpnoji vieta – negebėjimas kaupti įrodymus apie po mobilumo veiklų įvykusius pokyčius, pamatuoti, kas ir kaip pasikeitė. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina**

Kaklauskienė pasiūlė, kad Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijoje formuojant rekomendacijas reikėtų įtraukti tai, kad išvykstantieji praktika ar stažuotei suvoktų, kad išvyka reikalinga tam, kad klasėje, įstaigoje ar bendruomenėje įvyktų kažkokie pokyčiai ir būtų stebimi tie pokyčiai. Penktasis gerosios praktikos pavyzdys – anglų kalbos kursų organizavimas. Moderatorius teigė, kad interviu metu dauguma įstaigų nurodė, jog organizuoja anglų kalbos kursus mokytojams, siekiant padidinti jų dalyvavimą mobilumo veiklose. Tokie kursai ne tik reikalingi dėl dalyvavimo mobilume, tačiau tai padidina mokytojų galimybes domėtis, skaityti informaciją apie naujausias technologijas užsienio kalbomis. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas **Saulius Samulevičius** paminėjo, kad dažniausiai užsienio kalbos nemokėjimas ir yra didžiausias barjeras dalyvauti mobilumo veiklose ir išvykti į užsienio šalis. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pabrėžė, kad tai yra uždaras ratas – nenorėjimas mokytis užsienio kalbų didina nenorą dalyvauti mobilumo veiklose, tačiau stažuotė net ir gerai nemokant kalbos gali būti motyvacija mokytis kalbos. Šeštasis gerosios praktikos pavyzdys – aktyvi suaugusiųjų švietimo koordinatorių veikla. Moderatorius paminėjo, kad kai kuriose savivaldybėse sukurti koordinatorių etatai, kurie tiria savivaldybės gyventojų poreikius, vėliau pagal tai jiems yra siūlomos profesinių ir / ar asmeninių gebėjimų tobulinimo bei didinimo veiklos. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** paminėjo, kad ir pats Švietimo mainų paramos fondas, ir per EPALE ekspertus yra siekiama įtraukti savivaldybių suaugusiųjų švietimo koordinatorius dalyvauti Erasmus programose ir teiktų projektus, praėjusiais metais nemažai koordinatorių jau tai darė. Smart Continent LT direktoriaus pavaduotoja **Ieva Girdvainienė** paminėjo, kad interviu su LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovais buvo išsakyta mintis, kad reikėtų skatinti tokių koordinatorių veiklą savivaldybėse kaip atskirų vienetų, o ne priskirti koordinavimo funkciją savivaldybės administracijos darbuotojams. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas **Saulius Samulevičius** teigė, kad kuriant naujas įstaigas ar perduodant suaugusiųjų švietimo koordinavimo funkcijas kitoms institucijoms yra netinkama praktika, nes buvo siekiama, kad šią koordinavimo funkciją vykdytų ne su švietimu susiję asmenys, o labiau vadybinių įgūdžių ir žinių turintys asmenys (pvz., verslo atstovai). Tačiau savivaldybės pasirinko lengviausią kelią ir šią funkciją priskyrė administracijai darbuotojams, kuriems tai yra viena iš kelių ar keliolikos funkcijų, arba perdavė funkciją vykdyti savivaldybių švietimų centrums. Taip sukuriama situacija, kad norint aptarti įvairius su suaugusiųjų švietimu susijusius klausimus reikia pereiti visą biurokratinį procesą. Smart Continent LT direktoriaus pavaduotoja **Ieva Girdvainienė** patikslino, kad pagrindinė problema yra tai, kad ši funkcija priskirtam asmeniui tampa tik viena iš kitų atliekamų funkcijų, todėl šiai veiklai vykdyti turėtų būti sukuriamas atskiras etatas. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pritarė, kad tokio etato sukūrimas turėtų būti įtrauktas į rekomendacijas. Septintasis gerosios praktikos pavyzdys – bendradarbiavimas su įdarbinimo agentūromis. Moderatorius pakomentavo, kad interviu metu pasitaikė respondentų, kurie teigė, kad bendradarbiauja su įdarbinimo agentūromis, kurios mokymo įstaigoms teikia informaciją apie ieškomus darbuotojus ir / ar praktikantus tiek Lietuvos, tiek užsienio įmonėse. Diskusijos dalyviai pritarė, kad toks bendradarbiavimas yra naudingas, jis praplečia mokymo įstaigų bendradarbiavimo tinklus, gali net padėti rasti partnerius dalyvaujant projektuose ar ieškant praktikos / stažuotčių vietų. Aštuntasis gerosios praktikos pavyzdys – aktyvi projektų koordinatorių veikla. Moderatorius paminėjo, kad mokymo įstaigose, kurios turi projektų koordinatorius, stažavimosi procesai vyksta dažniau ir sklandžiau, kadangi šie asmenys rūpinasi partnerių paieška, šalių atranka, informacijos sklaida. Dalyviai pritarė, kad projektų koordinatoriaus buvimas teigiamai veikia visą tarptautiškumo procesą, todėl ši geroji praktika kaip rekomendacija turėtų būti įtraukta į Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategiją. Moderatorius paminėjo, kad šie aštuoni gerosios praktikos pavyzdžiai interviu metu buvo dažniausiai pasikartojantys tarp interviu respondentų.

Pristačius gerosios praktikos pavyzdžius Moderatorius perėjo prie **trečiosios darbotvarkėje numatytos veiklos** – kylantys iššūkiai ir siūlymai jų sprendimui. Moderatorius paminėjo, kad interviu metu buvo identifikuoti pagrindiniai iššūkiai bei susisteminti į aštuonias grupes. Diskusijoje šie iššūkiai bus pristatyti, tačiau visiems interviu ir diskusijų dalyviams bus išsiūsta diskusijos medžiaga bei prašoma pateikti siūlymus kylantiems iššūkiams spręsti. Pirmasis iššūkis – sudėtingas mokymo programų keitimas / tobulinimas. Moderatorius paminėjo, kad interviu respondentai nurodė, jog dažnu atveju sudėtinga greitai reaguoti į darbdavių poreikius keičiant ar tobulinant mokymo programas. Programų atnaujinimų derinimas su ŠMSM neretai ilgai užtrunka. Moderatorius pabrėžė, kad galbūt šis iššūkis yra sisteminis, pasikartojantis ir tiesiogiai nesusijęs su tarptautiškumu, tačiau jo egzistavimas daro įtaką tarptautiškumo plėtrai. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** paminėjo, kad Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijoje turėtų atsirasti atitinkamos rekomendacijos, pvz. lankstesnis programų derinimas. Antrasis iššūkis – pasyvus verslo įsitraukimas į visą mokymo procesą. Moderatorius pakomentavo, kad darbdaviai gan aktyviai dalyvauja mokymo programų kūrime, teikia įžvalgas ir pasiūlymus, tačiau vykdant patį mokymą pastebimas vangus įsitraukimas: sudėtinga pasikviesti į pamokas pristatyti naujovių; ne visada nori priimti mokinius į praktiką. Moderatorius teigė, kad bendradarbiavimas svarbus ir dėl to, kad neretai verslas turi naujesnes technologijas nei mokymo įstaiga, todėl žinių, kompetencijų mainai yra ypatingai svarbūs siekiant paruošti tinkamus specialistus. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** teigė, kad šis iššūkis svarbus, jam spręsti reikia numatyti rekomendacijas, tačiau atkreipė dėmesį, kad tai labai susiję su įmonių socialine atsakomybe. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** iškėlė klausimą, kad galbūt tuose Lietuvos regionuose, kur vyrauja labai mažos ir mažos įmonės verslo įsitraukimas yra mažesnis nei tuose regionuose, kur veiklą vykdo vidutinės, didelės ir labai didelės įmonės. Moderatorius teigė, kad tokia tendencija nebuvo identifikuota tyrimo metu. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas **Saulius Samulevičius** teigė, kad verslas turėtų ne tik reikalauti, bet ir patys dalyvauti visame procese. Trečiasis iššūkis – „profkės įvaizdis“. Moderatorius paminėjo, kad visuomenėje vis dar egzistuoja stereotipas, kad profesinio mokymo įstaigos yra „profkės“, t. y. jose mokosi nepažangūs, nemotyvuoti, nesugebėję įstoti į aukštojo mokslo įstaigas, asmenys. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pakomentavo, kad tiek mokyklos, tiek mokytojų dalyvavimas tarptautiškumo veiklose gerina mokymo įstaigos įvaizdį. Mokymo įstaigos, kurios dalyvauja mobilumo veiklose yra patrauklesnės nei įstaigos, kurios nedalyvauja tokiose veiklose. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus vedėjas **Saulius Samulevičius** teigė, kad kad tarp jaunimo toks požiūris ne toks gajus, tai rodo ir stojamųjų rezultatai, nes vis daugiau jaunuolių renkasi mokymą profesinėse mokyklose. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** teigė, kad prie tokio įvaizdžio kūrimo visuomenėje iš dalies prisideda ir bendrojo ugdymo mokyklos, kurios pozicionuodamos save nurodo, kiek mokinių, baigusių mokyklą, įstoja į Lietuvos ar užsienio šalių aukštojo mokslo įstaigas, tačiau nėra nurodoma, kiek mokinių pasirenka profesinį mokymą. Tokia situacija atsiranda dėl to, kad bendrojo ugdymo mokyklos yra reitinguojamos pagal tai, kiek mokinių įstoja į aukštojo mokslo įstaigas. Ketvirtasis iššūkis – nemotyvuoti mokytojai. Moderatorius teigė, kad mokymo įstaigose ne visi mokytojai yra motyvuoti, norintys atnaujinti žinias ir šias žinias perduoti mokiniams. Trūksta iniciatyvos iš mokytojų dalyvaujant projektuose. Grupinės diskusijos dalyviai pritarė, kad tokia problema egzistuoja, tačiau pagrindinė to priežastis – nepatrauklus darbo užmokestis, kadangi didžioji dalis profesijų mokytojų įsidarbinę įmonėse galėtų gauti geresnį apmokėjimą. Penktasis iššūkis – nemotyvuoti mokiniai. Moderatorius atkreipė dėmesį, kad interviu respondentai nurodė, jog mokiniai vangiai įsitraukia į mokymo(si) procesą, dalyvavimą renginiuose, projektuose ar konkursuose, pamokų lankomumas taip pat yra viena iš problemų. Šeštasis iššūkis – nemokėjimas ir nenoras mokytis kalbų. Moderatorius teigė, kad mokymo įstaigos susiduria su iššūkiu, kai mokiniai ir mokytojai nemoka anglų kalbos, tačiau ir nenori jos

mokytis. Tai mažina galimybes dalyvauti mobilumo veiklose, didinti kompetencijas, įgyti žinių. Septintasis iššūkis – suaugusiųjų švietimas dažniausiai suprantamas tik kaip senjorų mokymasis. Moderatorius teigė, kad neretai suaugusiųjų švietimas siejamas tik su Trečiojo amžiaus universitetais, pamirštant, kad suaugusieji tai ne tik senjorai, tačiau ir jauni žmonės, šeimos. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė **Vilija Lukošūnienė** paminėjo, kad tokį supratimą gali lemti tai, kad vykdant suaugusiųjų švietimą būtent senjorai yra ta visuomenės dalis, kuri yra greičiausiai pasiekama ir lengviausiai pritraukiama į renginius. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Suaugusiųjų švietimo skyriaus metodininkė **Olga Tamošiūnienė** teigė, kad darbingo amžiaus asmenis pritraukti dalyvauti suaugusiųjų švietimo veiklose sudėtinga, nes didžioji dalis yra dirbantys asmenys. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentė **Vilija Lukošūnienė** teigė, kad sąvoka „suaugusiųjų švietimas“ turėtų būti keičiama į „suaugusiųjų mokymasis“. Esama sąvoka suponuoja, kad suaugusiųjų švietime asmenims yra suteikiama visa informacija, tačiau pats asmuo nededa pastangų savo tobulėjimui. Švietimo mainų paramos fondo Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo programų skyriaus vadovė **Donata Kavoliūnienė** pritarė, kad sąvoka bei pats procesas nėra aiškūs. Komunikuojant su užsienio šalių atstovais taip pat pastebima, kad sąvokų supratimas yra skirtingas ir suvokiamas nevienodai. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** paminėjo, kad Lietuvos profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo tarptautiškumo plėtros strategijoje turėtų būti rekomendacija, kad Nacionalinėje švietimo strategijoje būtų įtraukiamas punktas, įpareigojantis sukurti įrankį, kuris vieno langelio principu suaugusiems asmenims teiktų visą informaciją apie tai, kuri ir kaip jie galėtų mokytis profesinio mokymo, keisti savo profesijas ir pan. Tai būtų sistema, kuri konkrečiai nukreiptų suaugusiuosius asmenis bet kuriuo jų gyvenimo etapu tinkama linkme, jeigu jie norėtų keisti profesiją / tobulinti kompetencijas ir pan. Aštuntasis iššūkis – profesinio mokymo įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų supriešinimas. Moderatorius pabrėžė, kad dėl esamos mokyklų finansavimo sistemos, mokyklos yra suinteresuotos išlaikyti mokinius iki pat mokyklos baigimo, todėl dažnai mokiniai į profesinio mokymo įstaigas yra nukreipiami per vėlai. Švietimo mainų paramos fondo direktorė pavaduotoja **Gražina Kaklauskienė** pritarė, kad konkurencija tarp mokymo įstaigų egzistuoja.

Moderatorius padėjo susirinkusiems dalyviams ir informavo, kad interviu ir grupinių diskusijų veiklose dalyvavusiems asmenims po renginio bus išsiųsta diskusijų medžiaga bei lentelė su pristatytais iššūkiais. Visi veiklose dalyvavę asmenys turės galimybę pasiūlyti sprendimus iššūkių sprendimui.